

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Εκπαιδευτική Πράξη»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η διερεύνηση παραγόντων για την ένταξη animation στο μάθημα της ιστορίας της ΣΤ΄
του Δημοτικού»

Δήμητρα Α. Τσικερδή

Επιβλέπων Καθηγητής: Σπυρίδων Σιάκας

ΑΘΗΝΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Δήμητρα Τσικερδή

A.M.: 20018

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: Σιάκας Σπυρίδων, Αναπληρωτής Καθηγητής

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Σιάκας Σπυρίδων, Αναπληρωτής Καθηγητής
Ασλανίδου Σοφία, Καθηγήτρια
Λάτση Μαρία, Διδάκτωρ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023

Ψηφιακός
Μετασχηματισμός
και Εκπαιδευτική Πράξη

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Τίτλος διπλωματικής εργασίας

«Η διερεύνηση παραγόντων για την ένταξη animation στο μάθημα της ιστορίας της ΣΤ΄ του Δημοτικού»

Η διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή:

A/a	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
	Σιάκας Σπυρίδων	Αναπληρωτής Καθηγητής	
	Ασλανίδου Σοφία	Καθηγήτρια	
	Λάτση Μαρία	Διδάκτορας, εκπαιδευτικός	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη **Δήμητρα Τσι κέρδη** του **Αποστόλου** με αριθμό μητρώου **20018** φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών **«Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Εκπαιδευτική Πράξη»** του Τμήματος Μηχανικών Πληροφορικής και Υπολογιστών της Σχολής Μηχανικών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Σπυρίδωνα Σιάκα για την απaráμιλλη στήριξη και καθοδήγηση σε όλο το διάστημα της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Ευχαριστώ τους μαθητές μου, για τις καταπληκτικές δημιουργίες τους και για την αγάπη και στήριξη που μου δίνουν κάθε μέρα βοηθώντας με να προχωρήσω με αμείωτη ενέργεια και θέληση το έργο μου!

Κυρίως ευχαριστώ τον σύζυγό μου Στράτο, για την αμέριστη κατανόηση και υποστήριξη σε όλες αυτές τις δύσκολες μέρες της προσήλωσής μου στις σπουδές και την Διπλωματική Εργασία μου, χωρίς τη στήριξή του θα ήταν αδύνατο να τα καταφέρω.

Το μεγαλύτερο ευχαριστώ και ακόμη μεγαλύτερο συγνώμη στην κορούλα μου, που στα πρώιμα τρυφερά της χρόνια με στερήθηκε, θέλοντας πάνω απ' όλα, μέσα από τη φοίτηση μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα και την εργασία μου, να της δείξω το δρόμο για μια δυναμική ζωή, με σκέψη, μάθηση, παραγωγικότητα, αποτελώντας παράδειγμα για εκείνη.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσει τον τρόπο ένταξης animation στην εκπαιδευτική διαδικασία του μαθήματος της ιστορίας της Στ΄ τάξης δημοτικού προσμετρώντας τις γνώμες των εκπαιδευτικών και τη συμμετοχή των μαθητών σε εργαστήριο δημιουργίας animation για το μάθημα της ιστορίας.

Ειδικότερα στην έρευνα αυτήν αποτυπώνονται τα αποτελέσματα από τη συμμετοχική παρατήρηση της ερευνήτριας σε εργαστήρια που πραγματοποιήθηκαν σε 25 μαθητές Στ τάξης Δημοτικού, και αφορούσαν στο animation και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή του. Τα εργαστήρια πραγματοποιήθηκαν σε διαθεματικό πλαίσιο του μαθήματος της ιστορίας και του εργαστηρίου δεξιοτήτων στη θεματική ενότητα δημιουργώ καινοτομώ δημιουργική σκέψη και πρωτοβουλία.

Παράλληλα, διερευνώνται οι απόψεις 8 εν ενεργεία εκπαιδευτικών που διδάσκουν η δίδαξαν κατά τα τελευταία πέντε χρόνια στην Στ΄ τάξη του Δημοτικού. Οι απόψεις αφορούν το μάθημα της ιστορίας και τον τρόπο που διδάσκεται μέχρι σήμερα αλλά και την ένταξη animation στο μάθημα της ιστορίας. Έχοντας αυτό ως βάση διερευνάται πώς θα μπορούσε αυτό το εργαλείο να βοηθήσει στην αντίληψη και κατανόηση δύσκολων εννοιών όπως είναι ο χρόνος και ο χώρος.

Στην έρευνα εφαρμόστηκε ποιοτική μέθοδος και τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τη συμμετοχική παρατήρηση της ερευνήτριας και από τις απόψεις των εκπαιδευτικών μέσω ημι-δομημένων συνεντεύξεων, αναλύθηκαν με την τεχνική της θεματικής ανάλυσης.

Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν κάποια κριτήρια για την επιτυχημένη ένταξη εκπαιδευτικού animation στο μάθημα της ιστορίας της Στ΄ τάξης. Συνοπτικά, συμπεραίνεται από την έρευνα, πως οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι το εκπαιδευτικό animation πρέπει να αποτελεί συστηματικό εργαλείο. Θα αφορά κεντρικό σχεδιασμό και υλοποίηση, διαθέσιμο σε όλους, με βασικά στοιχεία την έγκυρη πληροφορία, τη συμβολική απεικόνιση της μεταβολής του χρόνου και την ενσωμάτωση αναγνωριστικών χαρακτηριστικών της εκάστοτε ιστορικής περιόδου, δίνοντας εμπειρία περιήγησης σε ιστορικούς χώρους και δίνοντας τη δυνατότητα σφαιρικής αποτύπωσης των γεγονότων, γεωγραφικά, μέσα από την αφήγηση ενός οικείου προσώπου, είτε ήρωα είτε γνώριμου προσώπου τους. Τα ευρήματα της ερευνήτριας από τη συμμετοχική παρατήρηση επιβεβαιώνουν την αποτελεσματικότητα της ένταξης του animation ως μέσο προπαρασκευαστικών δραστηριοτήτων για την κατανόηση της έννοιας του ιστορικού χρόνου, για την εξοικείωση με την αφήγηση γεγονότων, την επεξεργασία πληροφοριών και γενικότερα την ανάπτυξη δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα (Μανούσου, Ε. & Χαρτοφύλακα, Α. 2020), μέσα από τα στάδια δημιουργίας του.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ: Εκπαιδευτική Τεχνολογία

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: animation, κινούμενο σχέδιο, ιστορία, ιστορικός χρόνος, Στ΄ τάξη, απεικόνιση χρόνου

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the way of integrating animation in the educational process of the history lesson of the sixth-grade primary school by taking into account the teachers' opinions and the participation of students in a workshop of animation creation for the history lesson.

Specifically, this research reflects the results of the researcher's participant observation of workshops conducted with 25 sixth grade elementary school students on animation and the techniques used to produce it. The workshops were conducted in an interdisciplinary context of the history lesson and the skills workshop in the theme unit I innovate creative thinking and initiative.

At the same time, the views of 8 practicing teachers who teach or have taught during the last five years in the sixth grade of primary school are explored. The views relate to the history lesson and the way it has been taught so far and the integration of animation in the history lesson. With this as a basis, it explores how this tool could help in the perception and understanding of difficult concepts such as time and space.

A qualitative method was applied in the research and the data collected from the researcher's participant observation and from the teachers' views through semi-structured interviews were analysed using the thematic analysis technique.

The findings of the study showed that the teachers have some criteria for successful integration of educational animation in the sixth-grade history class. In summary, it can be concluded from the research that teachers believe that educational animation should be a systematic tool. It will involve central design and implementation, available to all, with the key elements of accurate information, symbolic representation of the change of time and the incorporation of identifying features of the historical period in question, giving the experience of touring historical spaces and enabling a global depiction of events, geographically, through the narration of a familiar person, either a hero or a familiar face. The researcher's findings from the participant observation confirm the effectiveness of incorporating animation as a means of preparatory activities for understanding the concept of historical time, for familiarizing with the narration of events, processing information and generally developing 21st century skills (Manousou, E. & Hartofilaka, A. 2020), through the stages of its creation.

SUBJECT AREA: Educational Technology

KEYWORDS: animation, history, historical time, sixth grade, digital time display

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	1
Εισαγωγή	3
1.1 Σκοπός.....	3
1.2 Προβληματισμός - Η πρωτοτυπία της έρευνας	3
1.3 Ερευνητικά Ερωτήματα	6
1.4 Μεθοδολογία της έρευνας.....	7
1.4.1 Συμμετέχοντες	7
1.4.2 Συλλογή δεδομένων	8
1.4.3 Ανάλυση δεδομένων.....	9
1.4.4 Εγκυρότητα αποτελεσμάτων.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο Βιβλιογραφική Επισκόπηση	12
2.1 Θεωρητικό Πλαίσιο	12
2.2 Επισκόπηση Βιβλιογραφίας.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο : Το animation.....	21
3.1 Ορισμός του animation	22
3.2 Τεχνικές του animation	23
3.3 Παιδαγωγική αξιοποίηση του animation.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο Αποτελέσματα από την ανάλυση δεδομένων	31
4.1 Γενικά ευρήματα	32
4.2 Ευρήματα για Ε.Ε.1	41
4.3 Ευρήματα για Ε.Ε.2	47
4.4 Ευρήματα για Ε.Ε.3 :	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο Εργαστήριο δημιουργίας animation	57
5.1 Εργαστήριο 1ο: Δημιουργία flipbook.....	58
5.2 Εργαστήριο 2ο: Δημιουργία Φαινακιστοσκόπιου.....	64
5.3 Εργαστήριο 3ο: Δημιουργία αφηγητών για το animation με την τεχνική cut-out.....	69
5.4 Εργαστήριο 4ο: Δημιουργία σκίτσων και τεχνική cut-out.....	75
5.5 Εργαστήριο 5ο: Επιλογή και επιμέλεια κειμένων αφήγησης του κινούμενου σχεδίου.....	83
5.6 Εργαστήριο 6ο: Αναζήτηση ήχων και μουσικής για την πλαισίωση του κινούμενου σχεδίου	86
5.7 Εργαστήριο 7ο: Μοντάζ με το OpenShot Video Editor	87
5.8 Ποιοτικά Χαρακτηριστικά Εργαστηρίου σύμφωνα από την συμμετοχική παρατήρηση της ερευνήτριας.....	90
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο Συμπεράσματα - Συζήτηση	94
6.1 Γενικά συμπεράσματα	94
6.2 Συμπεράσματα σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα 1	97
6.3 Συμπεράσματα σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα 2	99

6.4	Συμπεράσματα σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα 3	101
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	104
	Ξενόγλωσσες	104
	Ελληνόγλωσσες.....	106
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄:Συνεντεύξεις -Κωδικοποίηση Θ.Α.	109
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄:Φύλλα Παρατήρησης του Ερευνητή- Κωδικοποίηση Θ.Α.....	139
	Φύλλο Παρατήρησης 1.....	139
	Φύλλο Παρατήρησης 2.....	140
	Φύλλο Παρατήρησης 3.....	141
	Φύλλο Παρατήρησης 4.....	142
	Φύλλο Παρατήρησης 5.....	143
	Φύλλο Παρατήρησης 7.....	144

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1. Προσωπικά στοιχεία συμμετεχόντων-συμμετεχουσών – χρόνια υπηρεσίας	32
Πίνακας 2. Γενικά Ευρήματα για τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με το μάθημα της ιστορίας στην ΣΤ τάξη	33
Πίνακας 3. Ευρήματα για το Ε.Ε. 1	42
Πίνακας 4. Ευρήματα για το Ε.Ε. 2	47
Πίνακας 5. Ευρήματα για Ε.Ε.3.....	51
Πίνακας 6: Ευρήματα από τη συμμετοχική παρατήρηση της ερευνήτριας	90

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η προώθηση της ένταξης δραστηριοτήτων και εργαλείων στην εκπαιδευτική διαδικασία για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα είναι μια σημαντική παράμετρος για την αύξηση της αποτελεσματικότητας στην πρόσληψη της γνώσης από τον μαθητή/τριας, καθώς επιτυγχάνεται συνδυασμός πτυχών που ενθαρρύνουν τη μάθηση μέσα από πολυδιάστατες διαδικασίες (Μανούσου, Ε. & Χαρτοφύλακα, Α. 2020).

Ωστόσο η αλλαγή και ο προσανατολισμός προς τον εκσυγχρονισμό βαδίζει με πολύ αργούς ρυθμούς. Ειδικά για το μάθημα της ιστορίας, που συνεχίζει να θεωρείται από τους μαθητές βαρετό και χωρίς ουσία και που οι εκπαιδευτικοί εξακολουθούν να επιλέγουν τις παραδοσιακές διδακτικές μεθόδους, μην έχοντας τα κατάλληλα μέσα και την κατάλληλη επιμόρφωση να εκσυγχρονίσουν την προσέγγισή τους. Η ιστορία ως αντικείμενο έχει 2 βασικές προϋποθέσεις για να γίνει αντιληπτή, την κατανόηση της έννοιας του ιστορικού χρόνου και της έννοιας του γεωγραφικού τόπου ως δυναμικά μεταβαλλόμενα στοιχεία.

Η παρούσα έρευνα έχει σκοπό να εξετάσει τον τρόπο που μπορεί να ενταχθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία μια ψηφιακή απεικόνιση σε μορφή animation, ώστε να καλύπτει ανάγκες που προκύπτουν από τη φυσική αδυναμία να τις καλύψει το σχολικό εγχειρίδιο της ιστορίας.

Εξάλλου, η συμπυκνωμένη πληροφορία που παρέχεται στα σχολικά εγχειρίδια σε συνάρτηση με τη δυσκολία αντίληψης του γεωγραφικού χώρου και του ιστορικού χρόνου, ως συνεχώς μεταβαλλόμενες έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους, έχουν ως αποτέλεσμα την αναγκαιότητα της διαλογής των πληροφοριών ή της συμπληρωματικής οπτικοακουστικής παρουσίασης, για να γίνουν πιο εύληπτα. Η απλοποίηση και οπτικοποίηση των πληροφοριών, προκύπτει επίσης από την επιβεβλημένη ανανέωση του πληκτικού χαρακτήρα του μαθήματος της ιστορίας (Παραφέστα, Σ., & Σμυρναίος, Α. Λ. 2020).

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σε δύο άξονες. Ο πρώτος άξονας αφορά σε δεδομένα που αντλήθηκαν από τη συμμετοχική παρατήρηση

της ερευνήτριας σε εργαστήριο που πραγματοποίησε ως εκπαιδευτικός της ΣΤ τάξης Δημοτικού. Συνολικά έγιναν 7 εργαστήρια σε διαθεματικό πλαίσιο του μαθήματος της Ιστορίας με το Εργαστήριο Δεξιοτήτων με θέμα: Stop Motion Animation: «Όταν οι εικόνες κινούνται» Θεματικής Ενότητας «Δημιουργώ και καινοτομώ-Δημιουργική σκέψη και Πρωτοβουλία» που καλλιεργεί τις δεξιότητες μάθησης 21ου αιώνα, την ψηφιακή μάθηση 21ου αιώνα και την παραγωγική μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας. Τα 2 πρώτα αφορούσαν εισαγωγικές δραστηριότητες για τα δομικά στοιχεία του animation και τον τρόπο λειτουργίας του. Στα επόμενα 3 εργαστήρια παρουσιάζονται οι τεχνικές δημιουργίας animation cut-out και stop-motion και στα 2 τελευταία γίνεται εισαγωγή στο μοντάζ μέσω προγράμματος επεξεργασίας video στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Ο δεύτερος άξονας αφορά σε δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω ημι-δομημένων συνεντεύξεων, σε 8 εκπαιδευτικούς που είχαν διδάξει, το συγκεκριμένο σχολικό εγχειρίδιο, κατά τα πέντε τελευταία σχολικά έτη. Ερευνήθηκαν οι απόψεις και οι προβληματισμοί τους σχετικά με την ανάπτυξη της έννοιας του χρόνου στο μάθημα της ιστορίας, μέσα από τα εγχειρίδια ιστορίας της ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου, και συζητήθηκαν οι τρόποι διαχείρισης των κειμένων από τους ίδιους.

Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν μια σαφή ανάγκη βελτίωσης των συγκεκριμένων σχολικών εγχειριδίων, ως εργαλείο καλλιέργειας της έννοιας του ιστορικού χρόνου και του χώρου (γεωγραφικού). Παράλληλα, από τα αποτελέσματα συνεπάγεται το συμπέρασμα ότι υπάρχει μια έντονη ανάγκη από ψηφιακή απεικόνιση των γεγονότων ως υποστηρικτικό μέσο στη διδασκαλία της ιστορίας και ως μέσο για τον εκσυγχρονισμό της, αλλά και την αλλαγή στάσης των μαθητών/τριών. Τέλος οι εκπαιδευτικοί, που έδωσαν συνέντευξη, εξέφρασαν απόψεις, σχετικά με τα στοιχεία ενός animation που το κάνουν αποτελεσματικό, συμβάλλοντας έτσι σε έναν ενδεχόμενο σχεδιασμό animation για την Ιστορία της ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου.

Εισαγωγή

1.1 Σκοπός

Η παρούσα έρευνα έρχεται να εξετάσει τον τρόπο που μπορεί να ενταχθεί μια ψηφιακή απεικόνιση σε μορφή animation, ώστε να καλύπτει ανάγκες που προκύπτουν από τη φυσική αδυναμία να τις καλύψει το σχολικό εγχειρίδιο της ιστορίας. Τέτοια περίπτωση αποτελεί και η αντίληψη του χώρου και του χρόνου ως συνεχώς μεταβαλλόμενες έννοιες, άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους· οι οποίες δύσκολα γίνονται κατανοητές, ειδικά όταν παρέχονται μέσα από συμπυκνωμένα και δυσνόητα κείμενα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πρωτίστως την αναγκαιότητα της διαλογής των πληροφοριών ή της συμπληρωματικής οπτικοακουστικής παρουσίασης για να γίνουν πιο εύληπτα, δευτερευόντως την επιβεβλημένη ανανέωση του πληκτικού χαρακτήρα του μαθήματος της ιστορίας (Παραφέστα, Σ., & Σμυρναίος, Α. Λ. 2020).

1.2 Προβληματισμός - Η πρωτοτυπία της έρευνας

Μέσα από την επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας προκύπτει η αναγκαιότητα ένταξης των οπτικοακουστικών μέσων στην εκπαίδευση. Δίνονται διδακτικές προτάσεις (David-Alexandre Wagner, 2018, Desy Safitri, et al., 2021). Ωστόσο οι περισσότερες έρευνες (Καμπάς Θεόδωρος, 2019, Κοταρίδου Κυριακή, 2020, Κοταρίδου, Κ., Λεύκος, Ι., & Δαγδιλέλης, Β., 2021, Manh Huong N., et al., 2021, Desy Safitri, et al., 2021), εστιάζουν στην χρήση του βίντεο ή άλλων τεχνικών ψηφιακής παρουσίασης και όχι στο animation.

Επιπλέον, στις περισσότερες μελέτες εξετάζεται η ένταξη ψηφιακών εποπτικών μέσων στο μάθημα, κυρίως, της ιστορία και της γεωγραφίας, σε μορφή ταινιών, ντοκιμαντέρ, ψηφιακής αφήγησης ή παρουσίασης σε διαδραστικούς χάρτες μέσω Storymaps, GIS, ArcGIS κι όχι animation (Καμπάς Θεόδωρος, 2019, Κοταρίδου Κυριακή, 2020, Κοταρίδου, Κ., Λεύκος, Ι., & Δαγδιλέλης, Β., 2021, Manh Huong N., et al., 2021, Desy Safitri, et al., 2021).

Επίσης, δεν αναφέρονται σε θέματα αντίληψης χρονικής αλληλουχίας και σύνδεσης χώρου και χρόνου σχετικά με τα γεγονότα, αλλά προσεγγίζουν μεμονωμένα τον χώρο μέσω χαρτών χωρίς την απεικόνιση της μεταβολής του χρόνου σχηματικά και εστιάζουν κυρίως στις έννοιες που πραγματεύονται π.χ. πόλεμος. Ένα άλλος παράγοντας σχετίζεται με το ποιος παράγει το ψηφιακό υλικό. Σε κάποιες έρευνες εξετάζεται η χρήση ψηφιακού υλικού που έχουν παράξει οι ίδιοι οι μαθητές για το μάθημα της ιστορίας και σε άλλες εξετάζεται η χρήση έτοιμου υλικού σε μορφή ντοκιμαντέρ- βίντεο.

Αρκετές έρευνες έχουν συχνά επισημάνει την ανάγκη να αναπτυχθούν σκόπιμα στα παιδιά έννοιες που σχετίζονται με την κατανόηση του χρόνου. (Mattozzi I., 2006, Cooper H. 2003, Wood, S. 1995, Νάκου, Ε. 2000). Η ανάπτυξη της αίσθησης του χρόνου μας επιτρέπει να τοποθετήσουμε τον εαυτό μας σε μια σειρά από πλαίσια, όπως το οικογενειακό, το κοινωνικό, το εθνικό, το παγκόσμιο κλπ. Μας βοηθάει ακόμη να συνειδητοποιήσουμε τη θέση μας στη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας και να καταλάβουμε τη σχέση της σύγχρονης κοινωνίας στην κίνηση της ανθρώπινης παρουσίας στον πλανήτη. Επιπλέον, η ανάπτυξη της αίσθησης του χρόνου μας επιτρέπει να ερμηνεύσουμε τη ζωή μας και να κατανοήσουμε τα σύγχρονα ζητήματα (Wood, S. 1995). Αυτή η θέση συνεπάγεται την αναγκαιότητα για διδακτικό σχεδιασμό συνυφασμένο με την μεγαλύτερη δυνατή σχηματοποίηση και απόδοση της έννοιας του χρόνου στο μάθημα της ιστορίας, ώστε το περιεχόμενο να έχει πράγματι ένα πλαίσιο και να μην παρουσιάζεται σαν αυτόνομο κι αποσπασματικό.

Η Ιστορία, όπως και τα υπόλοιπα μαθήματα, γίνονται ενδιαφέροντα, όταν εμβαθύνουν αρκετά στην προηγούμενη γνώση κι έτσι κάθε νέα πληροφορία αποκτά νόημα. Αλλά στην περίπτωση αυτή υπάρχει ιδιαίτερη δυσκολία για τα παιδιά, διότι σε αυτή την ηλικία έχουν ως σημείο αναφοράς τον εαυτό τους και το παρόν τους. Γι' αυτό πρέπει να χρησιμοποιείται μια ανοιχτή διαδικασία προσέγγισης του παρελθόντος, ώστε μέσω των διαφορετικών οπτικών να καλλιεργείται η κριτική τους σκέψη και να είναι σε θέση να κατανοούν κάπως τον τρόπο με τον οποίο ζούσαν, σκέπτονταν και συμπεριφέρονταν οι άνθρωποι στο παρελθόν. (Παραφέστα, Σ., & Σμυρναίος, Α. Λ. 2020). Αυτό συνεπάγεται μεγαλύτερη κατανόηση της έννοιας του χρόνου.

Στα σύγχρονα σχολικά εγχειρίδια της ιστορίας ο χρόνος απεικονίζεται μέσω της ιστοριογραμμής στο κάτω μέρος της σελίδας του κάθε μαθήματος. Αυτό αποτελεί την μοναδική πηγή απεικόνισης του χρόνου. Στην σύγχρονη εποχή που η ψηφιακή απεικόνιση χρησιμοποιείται σε όλα τα πεδία και υπάρχει διάχυτη στην καθημερινότητά μας, μπορεί να αποτελέσει εργαλείο αναβάθμισης της απεικόνισης αυτής της έννοιας, αλλά πολύ περισσότερο σε συνδυασμό με την έννοια του χώρου, επιτυγχάνοντας την μεγαλύτερη δυνατή κατανόησή της και κατ' επέκταση την κατάκτηση πραγματικής γνώσης της ιστορίας.

Όπως συμπεραίνει και η Νάκου (2000) οποιοδήποτε επιστημονικό θέμα, μεταξύ αυτών και η Ιστορία, μπορεί να διδαχθεί σε κάθε ηλικία, αρκεί η διδακτική μέθοδος να προσαρμόζει τις επιστημονικές απαιτήσεις του θέματος στις απαιτήσεις της μαθησιακής διαδικασίας. Σύμφωνα με αυτή την άποψη και δεδομένων των σημερινών δυνατοτήτων, πρέπει να επιδιώκουμε μεγαλύτερη κατανόηση της έννοιας του χώρου και του χρόνου εκσυγχρονίζοντας τα μέσα και τις τεχνικές αφήγησης, ενδεχομένως, ώστε να επιτυγχάνεται σε μεγαλύτερο βαθμό η ανάπτυξη των παραπάνω εννοιών. Ταυτόχρονα, υπάρχει η πεποίθηση ότι η μάθηση μέσα από εργαστηριακού τύπου προσέγγιση του αντικειμένου, όπου η γνώση παράγεται μέσα από διαδικασίες που απαιτούν ενεργητικότητα, συμμετοχή και δημιουργία έχουν ποιοτικότερα αποτελέσματα (Koutsabasis, P., et al. 2018)

Η έμφαση στην ενεργητική μάθηση και η χρήση κατάλληλων εικόνων και γραφικών μπορεί να βοηθήσει προς αυτή την κατεύθυνση. Μάλιστα, σκόπιμη κρίνεται και η συμμετοχή των μαθητών/τριών σε καταστάσεις και δραστηριότητες που περιλαμβάνουν τον απαραίτητο βαθμό δυσκολίας, ώστε να διατηρούν το ενδιαφέρον τους (Cooper H. 2003). Η θέση αυτή συνδέεται άμεσα και με τη θεωρία του Bruner για τη διερευνητική μάθηση, σύμφωνα με την οποία, η προσαρμογή της γνώσης στο στάδιο ανάπτυξης του μαθητή/τριας επιτρέπει τη μέγιστη δυνατή εμπλοκή από μέρους του στην ανακάλυψη αυτής της γνώσης. Το animation είναι ένα μέσο με εξαιρετικές εκφραστικές και αναπαραστατικές δυνατότητες, καθώς η δημιουργία κάθε εικόνας-καρέ μπορεί

να γίνει με ποικίλους τρόπους και υλικά (Halas & Manvell, 1969, Laybourne, 1998). Επίσης, η διαδικασία δημιουργίας σεναρίου animation είναι μια συνεργατική διαδικασία όπου ποικίλες ειδικότητες συνεργάζονται. Οι εκφραστικές δυνατότητες αυτής της τεχνικής την έχουν αναδείξει ως ένα από τα βασικά εργαλεία δημιουργίας εκπαιδευτικών πολυμέσων (Boyle, 1997, Laybourne, 1998, Lee & Owens, 2000).

Εξάλλου, στην έρευνα του Σιάκα (2011) φάνηκε ότι τα κινούμενα γραφικά που οδήγησαν στην ανάπτυξη ενός μη στατικού περιβάλλοντος πολυμέσων, συνέβαλλαν στην μαθησιακή αποτελεσματικότητά σε σχέση με τα στατικά περιβάλλοντα πολυμέσων, αποδεικνύοντας έτσι ότι το animation είναι πολύ χρήσιμο εργαλείο στην εκπαιδευτική διαδικασία στα μαθήματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Με αυτό το δεδομένο εξετάζεται και η χρησιμότητα του animation στο μάθημα της ιστορίας.

Σε αυτή την κατεύθυνση και με τη γνώση - από την προσωπική εμπειρία της ερευνήτριας ως δασκάλα Στ' τάξης για τρία συναπτά έτη - της δυσκολίας των μαθητών/τριών να κατανοήσουν τα γεγονότα, ώστε, περνώντας από τα διάφορα στάδια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, να κατακτήσουν το στάδιο της γενίκευσης, της σύνθεσης και της συσχέτισης, με την παρούσα έρευνα εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να ενσωματωθεί ψηφιακή απεικόνιση σε μορφή animation, σύμφωνα με τις γνώμες εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έχουν διδάξει τα τελευταία πέντε έτη την Στ' τάξη του δημοτικού.

1.3 Ερευνητικά Ερωτήματα

Για τη διερεύνηση των προβληματισμών που ήδη έχουν τεθεί παραπάνω, η ερευνήτρια κατέληξε στα παρακάτω ερωτήματα. Οι απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα θα αποκαλύψουν τον τρόπο με τον οποίο το animation μπορεί να ενταχθεί στο μάθημα της ιστορίας της Στ δημοτικού με αποτελεσματικό τρόπο.

ΕΕ 1: Με ποιον τρόπο, μπορεί το animation να ενισχύσει την εκπαιδευτική

διαδικασία στο μάθημα της ιστορίας;

ΕΕ 2: Ποια στοιχεία κάνουν ένα animation πιο αποτελεσματικό;

ΕΕ 3: Πώς θα μπορούσε ένα animation να ενισχύσει την αντίληψη και κατανόηση των μαθητών/τριών για την έννοια του χρόνου και του χώρου όπου διαδραματίστηκαν τα γεγονότα;

1.4 Μεθοδολογία της έρευνας

Η παρούσα έρευνα έχει ποιοτικό χαρακτήρα καθώς στηρίζεται σε δεδομένα που αφορούν προσωπικές απόψεις εκπαιδευτικών και παρατηρήσεις της ερευνήτριας ως προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά από τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εργαστήριο δημιουργίας animation. Αρχικά για τον σκοπό της έρευνας και για τον προσδιορισμό της υπάρχουσας κατάστασης, όπως καταγράφεται από έρευνες σχετικά με την ένταξη ψηφιακών μέσων στο μάθημα της ιστορίας, πραγματοποιήθηκε επισκόπηση της βιβλιογραφίας, έπειτα πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και παράλληλα πραγματοποιήθηκαν εργαστήρια σε μαθητές Στ΄ τάξης του Δημοτικού, με θέμα “γνωριμία με το animation” κατά το οποίο η ερευνήτρια και δασκάλα του συγκεκριμένου τμήματος κατέγραψε ποιοτικά στοιχεία. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε ανάλυση δεδομένων με την τεχνική της θεματικής ανάλυσης και τέλος διατυπώθηκαν συμπεράσματα.

1.4.1 Συμμετέχοντες

Στον πρώτο άξονα της έρευνας που αφορά στα εργαστήρια, συμμετείχαν 25 μαθητές Στ΄ τάξης Δημοτικού. Το γνωστικό επίπεδο των μαθητών είναι ικανοποιητικό, αναφορικά με το αναμενόμενο σε αυτό το ηλικιακό και μαθησιακό στάδιο. Ωστόσο υπάρχουν 3 μαθητές με διάγνωση μαθησιακών δυσκολιών.

Στον δεύτερο άξονα της έρευνας συμμετείχαν 8 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έχουν διδάξει για τουλάχιστον ένα σχολικό έτος κατά την

τελευταία 5ετία στην Στ΄ τάξη του δημοτικού σχολείου. Τα κριτήρια για την επιλογή του δείγματος αφορούν, αφενός, στην γνώση της ύλης και του διδακτικού εγχειριδίου της ιστορίας της Στ΄ δημοτικού και αφετέρου στην χρονική τοποθέτηση της εμπειρίας τους στην διδασκαλία της Στ΄ τάξης κατά τα τελευταία 5 χρόνια, καθώς η δυνατότητα χρήσης τεχνολογικού εξοπλισμού για ψηφιακή απεικόνιση-παρουσίαση έχει αυξηθεί σε μεγάλο ποσοστό, ενώ ταυτόχρονα έχει εξελιχθεί σημαντικά η δυνατότητα άντλησης έτοιμου σχετικού ψηφιακού υλικού από το διαδίκτυο και δημιουργίας νέου ψηφιακού υλικού μέσω διαθέσιμων λογισμικών στο διαδίκτυο. Ο αριθμός των συμμετεχόντων συνάδει με το είδος της ποιοτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε για τον σχεδιασμό και την δημιουργία animation.

1.4.2 Συλλογή δεδομένων

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω **ημι-δομημένης συνέντευξης** που επιτρέπει τη διερεύνηση των απόψεων των συμμετεχόντων και παρέχει την ευελιξία στον ερευνητή ως προς την αναδιάταξη των ερωτήσεων και την εμβάθυνση σε παραμέτρους που δεν είχαν προβλεφθεί και ενδεχομένως απαιτούν προσοχή. Μέσω ερωτήσεων ανοιχτού τύπου, ο ερευνητής αποκτά μια σφαιρική εικόνα για τις αντιλήψεις του συνεντευξιζόμενου (Cohen et al., 2007). Στο [Παράρτημα Α](#), παρατίθενται οι συνεντεύξεις όπου παρουσιάζονται και οι ερωτήσεις που τέθηκαν στους εκπαιδευτικούς και αφορούσαν την γνώμη τους από την εμπειρία τους για το βιβλίο της ιστορίας της Στ΄ τάξης, την αποτύπωση και απόδοση των εννοιών του χώρου και του χρόνου και την άποψή τους για το κινούμενο σχέδιο ως μέσο παρουσίασης των γεγονότων.

Παράλληλα, μέσα από τη **συμμετοχική παρατήρηση**, προκύπτουν δεδομένα τα οποία επιβεβαιώνουν τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την προστιθέμενη αξία της ένταξης animation στο μάθημα της ιστορίας, ως προς την εμπλοκή και δέσμευση- μέσα από την καταγραφή των αντιδράσεων, τα συναισθήματα, την αλληλεπίδραση των μαθητών/τριών κατά τη δραστηριότητα και την εμπλοκή στην εκπαιδευτική διαδικασία, ώστε να ανιχνευθούν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ένταξης του animation στην εκπαιδευτική

διαδικασία, μέσω της δημιουργίας, από τους ίδιους τους μαθητές, πρωτότυπου υλικού. Στο [Παράρτημα Β](#) παρατίθενται τα Φύλλα Παρατήρησης της διδάσκουσας- ερευνήτριας κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου.

1.4.3 Ανάλυση δεδομένων

Η συγκεκριμένη έρευνα υλοποιήθηκε με την βοήθεια της ποιοτικής ανάλυσης. Η ποιοτική ανάλυση έχει ως κύριο στόχο την κατανόηση ενός ζητήματος μέσω της οπτικής γωνίας των συμμετεχόντων, εν προκειμένω των εκπαιδευτικών και των μαθητών/τριών. Με αυτό τον τρόπο αξιοποιείται η σχέση επικοινωνίας μεταξύ του ερευνητή και του συνεντευξιαζόμενου και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην εμπειρία και τα βιώματα των συμμετεχόντων (Τσιώλης, 2014).

Ένας ερευνητής θα επιλέξει την ποιοτική ανάλυση όταν έχει ως κύριο στόχο να μελετήσει σε βάθος ένα φαινόμενο, να παρέχει την ολιστική προσέγγιση του φαινομένου αυτού και να κατανοήσει τις επιμέρους πτυχές που έχει το συγκεκριμένο φαινόμενο, διότι μέσα από την έρευνα υπάρχει η πιθανότητα ανάδειξης νέων ζητημάτων και πιθανότητα τροποποιήσεων των ερωτημάτων που έχουν θέσει οι ερευνητές εξ αρχής.

Στην ποιοτική έρευνα ο ερευνητής με το υπό εξέταση αντικείμενο της έρευνας συσχετίζεται με νατουραλιστικό τρόπο, διότι το υπό εξέταση ζήτημα διερευνάται στο φυσικό του τόπο, χωρίς οποιοδήποτε χειρισμό ή παρεμβολή. Ακόμα τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας στοχεύουν στην εμβάθυνση των απόψεων του μικρού αριθμού συμμετεχόντων, τονίζοντας ότι αυτή είναι ιδιαίτερη και ανεπανάληπτη (Ίσαρη & Πουρκός, 2015). Επίσης πρέπει να αναφερθεί ότι μέσω της ποιοτικής έρευνας, ο ερευνητής θα έχει την ευελιξία να κατευθύνει την πορεία της έρευνας ανάλογα με τις απαντήσεις του συνεντευξιαζόμενου, αλλά μπορεί να μελετήσει και να ερμηνεύσει ένα φαινόμενο σε μία οριοθετημένη κοινωνία (Bell, 2001). Τέλος με την βοήθεια της ποιοτικής ανάλυσης θα υπάρχει εισφορά για να γίνει κατανοητό το υπό εξέταση θέμα μέσα από τις εμπειρίες των συνεντευξιαζόμενων

Με βάση τα παραπάνω επιλέχθηκε η ποιοτική ανάλυση για να πραγματοποιηθεί η παρούσα έρευνα. Αυτό, διότι κύριος στόχος είναι η ενδεδειγμένη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τον τρόπο που μπορεί να ενταχθεί το animation στο μάθημα της Ιστορίας Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι είναι αναγκαίο να διερευνηθεί η προσωπική προσέγγιση του μαθήματος της ιστορίας του δείγματος ανάλογα πάντα με την δυνατότητα ένταξης χρήσης της τεχνολογίας στο μάθημα για να επιτευχθεί ο σκοπός της έρευνας και να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα (Creswell, 2011)

Μετά το πέρας της μαγνητοφώνησης των συνεντεύξεων ακολουθεί η απομαγνητοφώνηση των δεδομένων. Η ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων πραγματοποιήθηκε με την μέθοδο της **θεματικής ανάλυσης**. Επιλέχθηκε η θεματική ανάλυση διότι τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τα δεδομένα των συνεντεύξεων δίνουν την δυνατότητα στον ερευνητή να τα αναλύσει αρκετές φορές και να εφαρμόσει τον έλεγχο αξιοπιστίας και εγκυρότητας (Babbie, E., 2020). Επιπλέον, η συγκεκριμένη μέθοδος επιτρέπει την ανάδειξη πλούσιων περιγραφών μέσα από τη σε βάθος επεξεργασία ενός μεγάλου όγκου δεδομένων, καθώς και την ανάδυση απρόβλεπτων πληροφοριών (Braun & Clarke, 2006), Ως εργαλείο επεξεργασίας δεδομένων η Θεματική Ανάλυση είναι «μία μέθοδος εντοπισμού, περιγραφής, αναφοράς και θεματοποίησης επαναλαμβανόμενων νοηματικών μοτίβων, δηλαδή θεμάτων, τα οποία προκύπτουν από τα ερευνητικά δεδομένα» (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Στο πρώτο στάδιο γίνεται η επεξεργασία και η αποσαφήνιση του ερευνητικού σκοπού και των ερευνητικών ερωτημάτων. Το συγκεκριμένο στάδιο είναι βάση για όλη την ερευνητική διαδικασία, κωδικοποιήθηκαν τα δεδομένα και πραγματοποιήθηκε η ταξινόμηση, η καταγραφή και η ανάλυσή τους.

Στο δεύτερο στάδιο καθορίστηκαν τα δεδομένα που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις.

Στο τρίτο στάδιο προσδιορίστηκαν η καταγραφή και η ανάλυση. Συγκεκριμένα καταγράφηκαν τα τμήματα από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων που παρουσιάζουν το υπό εξέταση θέμα.

Στο τέταρτο στάδιο συστηματοποιήθηκαν οι κατηγορίες των εννοιών, όπου υπάρχουν τα ποιοτικά δεδομένα και στηρίζονται κατά κύριο λόγο στην θεματική ανάλυση περιεχομένου.

Στο πέμπτο στάδιο πραγματοποιήθηκε η κωδικοποίηση των συνεντεύξεων ανά κατηγορία εξέτασης αλλά και μεταξύ διαφορετικών κατηγοριών (Τσιώλης, Γ., 2018)

1.4.4 Εγκυρότητα αποτελεσμάτων

Η αξιοπιστία της έρευνας διασφαλίζεται μέσω της τριγωνποίησης

Ο πλουραλισμός στις μεθόδους συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων, η χρήση δηλαδή πολλαπλών μεθόδων συλλογής δεδομένων ονομάζεται τριγωνποίηση.

Συγκεκριμένα οι Cohen & Manion (1994) ορίζουν την τριγωνποίηση σαν την «χρήση δύο ή περισσότερων μεθόδων συλλογής στοιχείων για την μελέτη κάποιας πλευράς της ανθρώπινης συμπεριφοράς». Κύριος στόχος της τριγωνποίησης είναι η εγκυρότητα, (Boring 1953, Smith, 1989) η πολύπλευρη και η ολιστική προσέγγιση στην συλλογή και ανάλυση των δεδομένων της έρευνας μέσα από την διασταύρωση πολλαπλών μεθόδων.

Η τριγωνποίηση σύμφωνα με την τυπολογία του Denzin (Cohen&Manion, 1994) μπορεί να αναφέρεται:

Στις μεθόδους συλλογής των δεδομένων (μεθοδολογική τριγωνποίηση), ,

Στους παράγοντες αλλαγής και εξέλιξης της έρευνας (χρονική τριγωνποίηση)

Στην χρήση των παρατηρητών (ερευνητική τριγωνποίηση)

Στην χρησιμοποίηση ανταγωνιστικών θεωριών (θεωρητική τριγωνποίηση)

Στην χρήση διαπολιτισμικών τεχνικών (τοπική τριγωνποίηση)

Στην συνδυασμένη χρήση πολλών επιπέδων ανάλυσης (συνδυασμένη τριγωνποίηση)

Σε αυτή την έρευνα για την συλλογή των δεδομένων θα χρησιμοποιηθεί η **Μεθοδολογική τριγωνοποίηση**. Δηλαδή, θα χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά οι παρακάτω μέθοδοι ποιοτικής έρευνας:

α) Ημι-δομημένες συνεντεύξεις , σε όλα τα στάδια της έρευνας

β) Συμμετοχική παρατήρηση κατά την εφαρμογή της προτεινόμενης μεθοδολογίας σε πραγματικές συνθήκες διδασκαλίας.

γ) Το πρωτογενές υλικό (flipbook, κινούμενο σχέδιο, φαινακιστοσκόπιο) που θα προκύψει από την εφαρμογή της συγκεκριμένης μεθοδολογίας, το οποίο μπορεί να λειτουργήσει και ως μέσο ελέγχου της εγκυρότητας των συνεντεύξεων και των αναφορών των εκπαιδευτικών, μελλοντικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο Βιβλιογραφική Επισκόπηση

2.1 Θεωρητικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με τον Πελαγίδη (1999) το μάθημα της ιστορίας, εξαιτίας της ιδιαιτερότητάς του, οφείλει να βασιστεί σε ορισμένες αρχές. Τρεις από αυτές είναι η αρχή της εποπτικότητας, η αρχή της βιωματικότητας και η αρχή της αυτενέργειας.

Σύμφωνα με την αρχή της εποπτικότητας, ο μαθητής/ η μαθήτρια δεν θα πρέπει να διδάσκεται μια *«αόρατη και αφηρημένη ιστορική γνώση»* αλλά *«πρέπει και να την βλέπει, να την ακούει, να την αισθάνεται»* (Πελαγίδης, 1999). Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο κρίνονται απαραίτητα εποπτικά υλικά όπως χάρτες, πίνακες, εικόνες, κειμήλια, οπτικοακουστικά μέσα κ.α..

Η αρχή της βιωματικότητας προσφέρει στον μαθητή/ στη μαθήτρια την ευκαιρία να βιώσει το ιστορικό γεγονός, την ιστορική γνώση μέσα από ποικίλους βιωματικούς τρόπους (διάλογος με συμμαθητές/τριες, θεατρικό παιχνίδι κ.α.).

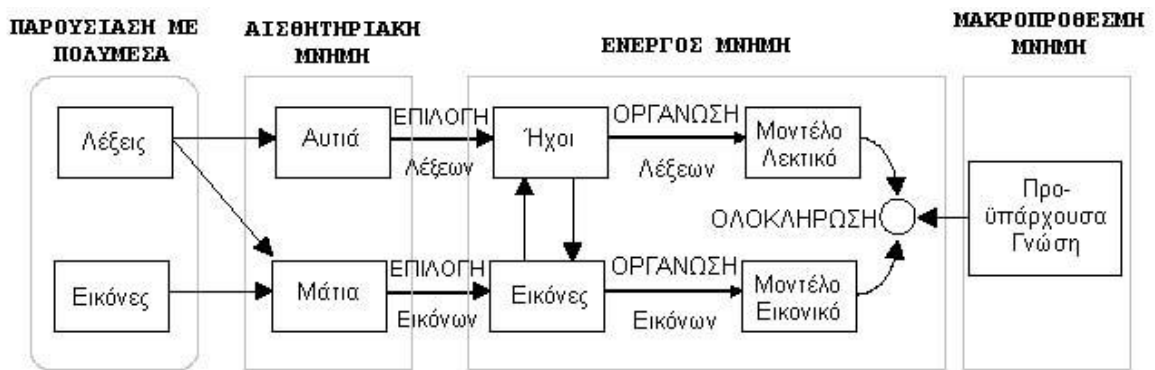
Τέλος, η αρχή της αυτενέργειας συνδέεται άμεσα με τις προηγούμενες και τις εξελίσσει εφόσον οδηγεί τον μαθητή/ τη μαθήτρια στο αναζητήσει πηγές, να

ανακαλύψει τη νέα γνώση, να συγκεντρώσει αντικείμενα, να αναπτύξει κριτική σκέψη (Πελαγίδης, 1999).

Με την αρχή της εποπτικότητας φαίνεται να συμφωνεί και η διαπίστωση των Hibbing & Rankin-Erikson (Robin 2006), ότι η χρήση πολυμέσων στη διδασκαλία-και μία ψηφιακή ιστορία τα αξιοποιεί σε μεγάλο βαθμό- βοηθά τους μαθητές να συγκρατούν πιά εύκολα τις νέες πληροφορίες, ενώ στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και ο Ohler, υποστηρίζοντας πως ένας μαθητής/τρια μπορεί να ανακαλέσει την ύλη που διδάχθηκε μέσω μίας ψηφιακής ιστορίας, ανεξάρτητα από το γνωστικό αντικείμενο, πολύ πιά εύκολα συγκριτικά με το αν είχε διδαχθεί την ίδια ύλη μέσω μίας διάλεξης (Greenwood, 2011). Κοιτώντας στην ίδια κατεύθυνση το Κέντρο για τη Διδασκαλία της Ιστορίας με τη χρήση Τεχνολογίας (The Center for Teaching History with Technology) προτείνει πως «όταν η τεχνολογία χρησιμοποιείται κατάλληλα, μπορεί να μετασχηματίσει το μάθημα ιστορίας σε ένα χώρο ενεργούς μάθησης και κριτικής σκέψης και να συνδέσει τους μαθητές και τις μαθήτριες με το παρελθόν.» (Μακαρατζής, 2017)

Τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην πρόσληψη της πληροφορίας μέσω πολυμέσων εξηγεί ο Σταύρος Δημητριάδης (2015):

Όταν η πληροφορία παρουσιάζεται στην οθόνη με «συμπληρωματικό» τρόπο, δηλ. με στοιχεία που απευθύνονται και στα δύο κανάλια (οπτικό και λεκτικό), δημιουργούνται δύο μοντέλα/αναπαραστάσεις στην ενεργό μνήμη του μαθητή/τριας, ένα βασισμένο σε λεκτικό κώδικα και ένα σε οπτικό. Τελικά τα δύο μοντέλα ολοκληρώνονται μεταξύ τους αλλά και με την πρότερη γνώση. Οπότε η νέα ολοκληρωμένη αναπαράσταση έχει μεγαλύτερες πιθανότητες να αποθηκευτεί στη μακροχρόνια μνήμη με τρόπο που να ανακαλείται ευκολότερα. Αυτό συμβαίνει πιθανώς γιατί ο εκπαιδευόμενος δημιουργεί περισσότερα μονοπάτια ανάκλησης της αποθηκευμένης πληροφορίας. Μέσω εσωτερικών αναπαραστάσεων (γνώσεων) προτασιακού τύπου (που βασίζονται σε συμβολικό κώδικα) και αναπαραστάσεων αναλογικού τύπου (που βασίζονται σε οπτικά στοιχεία).

Μια ψηφιακή τεχνολογία διπλής κωδικοποίησης (συνδυασμός λεκτικού και οπτικού μηνύματος) (Δημητριάδης, Σ., 2015);, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά ως οπτικοακουστικό μέσο στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι το κινούμενο σχέδιο ή αλλιώς animation.

Προς επίρρωση των προαναφερθέντων ο Σιάκας Σ. (2016) μας παραπέμπει στα διεθνή φεστιβάλ νεανικής δημιουργίας, όπως το Κάμερα Ζιζάνιο (κατάλογοι 2002 – 2016) προκειμένου να διαπιστώσουμε την θετική επίδραση της τεχνικής του animation ως εκπαιδευτικό εργαλείο και μέσο νεανικής δημιουργίας με αυξητικές τάσεις. Επιπλέον επισημαίνονται οι δυνατότητες που δίνει μια τέτοια διαδικασία, παραγωγής animation καθώς απαιτεί συνεργασία διαφορετικών ειδικοτήτων με αποτέλεσμα την επίτευξη ποικίλων μαθησιακών και διδακτικών στόχων.

Τον παραπάνω ισχυρισμό επιβεβαιώνουν με την εργασία που πραγματοποίησαν το 2016 οι Σιάκας και Γκούσιος, στην Ιωνίδειο σχολή, στο πλαίσιο ενός εργαστήριου για το μάθημα των Γαλλικών όπου οι μαθητές κατασκεύασαν animation με μηνύματα που αφορούν την έννοια της δημοκρατίας. Στα συμπεράσματά τους αναφέρουν την θετική επίδραση της διαδικασίας δημιουργίας animation στην εμπλοκή των μαθητών/τριών και την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων που είχαν αρχικά τεθεί. Προτείνουν δε, την υλοποίηση της εφαρμογής του εργαστηρίου σε μεγαλύτερη κλίμακα ώστε να αναδειχθούν πτυχές της ένταξης μιας τέτοιας εφαρμογής σε πραγματικές συνθήκες εκπαιδευτικής διαδικασίας (Σιάκας Σ., Γκούσιος, Χ., 2016).

Την επιτακτική ανάγκη για αναδιαμόρφωση του τρόπου σκέψης για τη εκπαιδευτική διαδικασία, τονίζουν η Cory Wright-Maley και οι συνεργάτες της (2018), υπογραμμίζοντας πως οι σημερινοί μαθητές είναι εξοικειωμένοι στο να συνδέονται μεταξύ τους και με τις πληροφορίες μέσω της τεχνολογίας, ώστε

έχουν ευκαιρίες να εργαστούν με ψηφιακά εργαλεία και σε εικονικές πλατφόρμες που παρέχουν πολλές δυνατότητες ειδικά για το μάθημα της ιστορίας. Οι ψηφιακές προσομοιώσεις είναι χαρακτηριστικό εργαλείο της εποχής και είναι όλο και περισσότερο σχετικές με την εκπαίδευση. Δεδομένου πώς σκέφτονται οι μαθητές για το μάθημα της ιστορίας είναι ανάγκη να διερευνηθούν οι τρόποι με τους οποίους θα ενταχθούν αποτελεσματικά τα ψηφιακά εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές. Επιπλέον, τα προγράμματα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών θα διαδραματίσουν αναγκαστικά σημαντικό ρόλο στην ενσωμάτωση ψηφιακών προσομοιώσεων και παιχνιδιών στην τάξη (Cory Wright-Maley, et al., 2018).

Το 2017 η Χριστίνα Λούστα εκπαιδευτικός και συντονίστρια εκπαίδευσης προσφύγων σε δημοτικό σχολείο της Δράμας στο 9ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση παρουσιάζει την εργασία « Οπτικοποιώντας την Ιστορία με μαθητές Δημοτικού Σχολείου». Αφορά ένα πρόγραμμα που πραγματοποίησε στο μάθημα της ιστορίας, κατά το οποίο οι μαθητές δημιούργησαν animation-ντοκιμαντέρ με θέμα τον πόλεμο στη Συρία ώστε οι μαθητές να γνωρίσουν μέσω ενός πολυπρισματικού τρόπου την ιστορία των Σύριων προσφύγων που δέχτηκε η Ελλάδα από το 2015 κι έπειτα. Επισημαίνει τα οφέλη της πολυπρισματικής προσέγγισης ως την πλέον κατάλληλη για την δημιουργία μαθητών/τριών, που δρουν σε διερευνητικά περιβάλλοντα μάθησης, και μελλοντικών πολιτών με ανεπτυγμένη κριτική ιστορική σκέψη.

Λίγο αργότερα, ο Παναγιώτης Πήλιουρας και οι συνεργάτες του (2020) σε άρθρο, επισημαίνουν πως η δημιουργία ταινιών animation από τους μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να αναπτύξει ποικίλες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται, εν προκειμένω, συνολικά με τον προσανατολισμό της αειφορίας και σημαντικά θέματα που αφορούν το περιβάλλον, την υγεία και τον πολιτισμό. Οπότε καταλήγει στο συμπέρασμα πως η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σχετικά με την παιδαγωγική και εκπαιδευτική αξιοποίηση των τεχνικών κινούμενης εικόνας, αλλά και η εξοικείωσή τους με τις τεχνικές λεπτομέρειες και τα ψηφιακά μέσα για τη

δημιουργία μιας ταινίας animation αποτελεί προϋπόθεση για την ένταξη και αποδοτική χρήση του animation στο σχολικό πλαίσιο.

2.2 Επισκόπηση Βιβλιογραφίας

Η εξέλιξη της θεωρίας της εκπαίδευσης και των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για τον εκσυγχρονισμό της διδακτικής διαδικασίας, έστρεψε το ενδιαφέρον των ερευνητών στον τρόπο ένταξης του animation στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό ερευνήθηκε η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας με τη χρήση animation ή ντοκιμαντέρ κυρίως για το μάθημα της ιστορίας. Κυρίως μελετήθηκε η συχνότητα χρήσης animation ή άλλου είδους βίντεο στο μάθημα της ιστορίας και τη συσχέτιση της χρήσης τους με την μεγαλύτερη δέσμευση των μαθητών/τριών στο μάθημα (David-Alexandre Wagner, 2018, Desy Safitri, et al., 2021), η αλλαγή της στάσης των μαθητών/τριών απέναντι στο μάθημα της ιστορίας με χρήση animation ή video (Σκούμπαφλος Γεώργιος, 2019), η συσχέτιση της αύξησης των επιδόσεων των μαθητών/τριών στο αντικείμενο της ιστορίας με την ενσωμάτωση στο μάθημα της ιστορίας (Γεωργία Λιαρομάτη, 2019, Kanyi Christopher Munene, 2020), χρήση λογισμικών για κατασκευή χαρτών με την μορφή της επαυξημένης πραγματικότητας, ως αφηγηματικό μέσο και η ένταξή τους στο μάθημα της ιστορίας (Καμπάς Θεόδωρος, 2019, Κοταρίδου Κυριακή, 2020, Κοταρίδου, Κ., Λεύκος, Ι., & Δαγδιλέλης, Β., 2021, Manh Huong N., et al., 2021).

Πιο συγκεκριμένα ο David-Alexandre Wagner στην εργασία του το 2018 διερευνά τη χρήση ταινιών από νορβηγούς καθηγητές γυμνασίου για το μάθημα της ιστορίας. Χρησιμοποίησαν ταινίες για τρεις κύριους λόγους: να απεικονίσει το αντικείμενο περιεχομένου μέσω ενός οπτικοακουστικού πόρου, για παραλλαγή και να ενισχύσει την ενσυναίσθηση. Στην τάξη, οι ταινίες χρησιμοποιήθηκαν ευρέως για να υποστηρίξουν το περιεχόμενο των μαθήσεων ή εγχειριδίων και όχι για την προώθηση των ικανοτήτων υψηλής

τάξης-σκέψης. Τέλος, οι συμμετέχοντες ξεχώρισαν δύο μεγάλες προκλήσεις: την έλλειψη χρόνου και προβλήματα που σχετίζονται με την επιλογή ταινιών και, ενδιαφέρον, κάποια αβεβαιότητα σχετικά με την επίδραση των ταινιών στο κίνητρο των μαθητών/τριών. Όλες αυτές οι πτυχές φαίνεται να αποδεικνύουν ότι πολλοί δάσκαλοι δεσμεύονται από επιστημονική χρήση ιστορικών ταινιών. Θα ήθελαν οι ταινίες να δώσουν μια "αληθινή" εικόνα του παρελθόντος αντί να εξετάζουν τις ταινίες ιστορίας ως ερμηνεία του παρελθόντος που μπορεί ή πρέπει να αμφισβητηθεί. Σε μια παρόμοια έρευνα ο Σκούμπαφλος Γ. το 2019 προτείνει έναν διδακτικό σχεδιασμό για το μάθημα της Ιστορίας στην Α γυμνασίου ενσωματώνοντας την ψηφιακή αφήγηση, με τη διαφορά ότι αποτελεί παραγόμενο των μαθητών/τριών μέσα από τη διαδικασία της έρευνας-συλλογής-σύνθεσης-συγγραφής σεναρίου ενεργοποιώντας τη σχεδιαστική σκέψη για την δημιουργία μιας πιθανής εκδοχής της ιστορίας η οποία ανταποκρίνεται στα γεγονότα. Από την έρευνα φαίνεται πως επιτυγχάνεται μεγαλύτερο ποσοστό εμπλοκής των μαθητών/τριών, καθώς όπως αναφέρει η έρευνα, η αξιοποίηση της τεχνολογίας στη δημιουργία της ψηφιακής ιστορίας είτε μέσω της αναζήτησης εικόνων και ήχων στο Διαδίκτυο, είτε μέσω της σύνθεσης όλου του υλικού με τη βοήθεια του Photostory ήταν το κομμάτι της διαδικασίας που τράβηξε περισσότερο το ενδιαφέρον τους. Μάλιστα, οι πιο αδύναμοι μαθητές εκδήλωσαν και το πιο έντονο ενδιαφέρον να συμμετέχουν στις αντίστοιχες ομάδες ενώ παρουσίασαν υψηλότερη επίδοση και φαίνεται να επηρεάστηκε θετικά η στάση τους απέναντι στο μάθημα της ιστορίας.

Την ίδια χρονιά σε αντίστοιχη εργασία της Λιαρομάτη Γ. διερευνάται ο βαθμός στον οποίο η χρήση της Ψηφιακής Αφήγησης(ΨΑ) μπορεί να επιφέρει καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα για το μάθημα της ιστορίας στην Γ΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου. Αρχικά ελέγχεται αν παρατηρείται στατιστικά σημαντική διαφορά στην απόδοση των μαθητών/τριών στο μάθημα της Ιστορίας και συγκεκριμένα στην θεματική των μυθικών ηρώων, ανάμεσα σε αυτούς που διδάχτηκαν το μάθημα παραδοσιακά (α΄ ομάδα- ομάδα ελέγχου) και στους μαθητές που το διδάχτηκαν διερευνητικά μέσω της δημιουργίας ψηφιακών ιστοριών και την δημιουργική διαδικασία της ΨΑ (β΄ ομάδα – ομάδα πειραματική). Με γνωστικό επανέλεγχο μετά από 2 μήνες διαπιστώνεται αν παρατηρείται στατιστικά σημαντική διαφορά στη διάρκεια και μονιμότητα στην

πρόσκτηση της γνώσης ανάμεσα στις δύο ομάδες. Πιο συγκεκριμένα διερευνάται πώς μπορεί να σχεδιαστεί μια Ψ.Ι. με στόχο να τη φτιάξουν οι μαθητές, για τη διδασκαλία της Ιστορίας στο Δημοτικό και ποιες δυσκολίες παρουσιάζει η προσπάθεια αυτή. Ακόμη αν κατάφερε να είναι αποτελεσματική στην παρουσίαση της νέας γνώσης και εν τέλει αν βοήθησε η συγκεκριμένη προσπάθεια ώστε να εμπλακούν οι μαθητές και να απολαύσουν την εμπειρία αυτή, αποτελώντας ένα ελκυστικό μέσο διδασκαλίας. Εξάλλου οι ΤΠΕ δημιουργούν συνθήκες νοηματικής μάθησης, δηλαδή ενσωμάτωσης των νέων ιδεών στη γνωσιακή δομή του μαθητή/τριας και σύνδεση με τις προϋπάρχουσες ιδέες του. Έτσι συνδέεται αυτό το μοντέλο με την αποθήκευση στη μακρόχρονη μνήμη. Από τα αποτελέσματα της έρευνας φαίνεται να υπάρχει διαφορά ανάμεσα στην επίδοση των μαθητών/τριών που διδάχτηκαν το μάθημα της Ιστορίας της Γ' Δημοτικού παραδοσιακά σε σχέση με την επίδοση των μαθητών/τριών που προσέγγισαν το γνωστικό αντικείμενο μέσα από τη δημιουργία ΨΑ μετά την παρέλευση δύο μηνών. Ακόμη, οι μαθητές θεώρησαν αρκετά δημιουργική την διδασκαλία, αλλά υπάρχουν και περιθώρια για περισσότερη εξερεύνηση. Οι μαθητές είναι σε πολύ καλό επίπεδο συνεργασίας, αλλά έχουν κάποια μικρά περιθώρια βελτίωσης και στην συνεργασία μέσα στις ομάδες. Οι δυσκολίες ήταν περισσότερες στο τεχνικό μέρος καθώς υπήρχαν και κάποιο που δυσκολεύτηκαν μέτρια στη χρήση του ψηφιακού εργαλείου, οπότε υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης στο τεχνικό κομμάτι. Όσον αφορά στη συμμετοχή σε αντίστοιχη δράση και στην δημιουργία Ψηφιακής Αφήγησης, από μόνοι τους οι μαθητές έδειξαν να είναι αρκετά θετικοί και τους άρεσε πολύ. Οι μαθητές έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για την εκπαιδευτική παρέμβαση. Αυτό φάνηκε σε όλη την διάρκεια της εκπαιδευτικής δράσης. Επίσης τους άρεσε πολύ, καθώς στην τελική συζήτηση οι εντυπώσεις που εκδηλώσανε ήταν πολύ θετικές. Κατανόησαν την σημασία της ψηφιακής αφήγησης καθώς και αναγνώρισαν τα χαρακτηριστικά της.

Με διαφορετικό προσανατολισμό, επιχειρώντας μια διαθεματική προσέγγιση της διδακτικής του μαθήματος της Γεωγραφίας με το μάθημα της Ιστορίας και της Πληροφορικής, ο Καμπάς Θεόδωρος το 2019 με την εργασία του, προτείνει την αξιοποίηση της στρατηγικής της αφήγησης στη μαθησιακή διαδικασία με τη χρήση Συστημάτων Γεωγραφικών Πληροφοριών (GIS) και συγκεκριμένα του

λογισμικού Storymaps, ώστε να ελέγξει την επίδρασή της στην αποτελεσματικότητα της μάθησης,. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε μαθητές/τριες της Δ' τάξης δύο διαφορετικών σχολείων της Λέσβου, οι οποίοι/ες δημιούργησαν ψηφιακές ιστορίες για τη θεματική ενότητα «Περσικοί Πόλεμοι». Από τα αποτελέσματα της έρευνας φαίνεται να υπάρχει αύξηση στην αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας μέσω της παρέμβασης, οι μαθητές έχουν πιο θετική στάση για το μάθημα της ιστορίας και της γεωγραφίας, ενώ φαίνεται να κατανοούν περισσότερο και τη σύνδεση ανάμεσα στα δυο γνωστικά αντικείμενα. Δυο χρόνια αργότερα η Κοταρίδου Κ. διερευνά την αποτελεσματικότητα της κατασκευής Διαδραστικών Διαδικτυακών χαρτών από τους μαθητές Ε' τάξης σε μια ενοποιημένη προσέγγιση της γεωγραφίας και της ιστορίας. Στα συμπεράσματα της έρευνας σημειώνεται ότι οι μαθητές που χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία, βιώνουν θετικά συναισθήματα, μαθαίνουν να συνεργάζονται, αυτοβελτιώνονται και μπορούν να επιτύχουν καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα. Σε αντίστοιχη έρευνα της τελευταίας κ των συνεργατών της (Κοταρίδου, Κ., Λεύκος, Ι., & Δαγδιλέλης, Β., 2021) κατά την οποία εφαρμόστηκε ένα διδακτικό σενάριο που αξιοποιεί την κατασκευή διαδραστικών διαδικτυακών χαρτών από τους ίδιους τους μαθητές της Στ' τάξης αυτή τη φορά, επίσης σε μια ενοποιημένη προσέγγιση της Γεωγραφίας και της Ιστορίας παρουσιάζονται αντίστοιχα, με την προηγούμενη έρευνα, αποτελέσματα. Το σενάριο αφορά στο θέμα «Οι μάχες ηρώων της επανάστασης του 1821» και άπτεται του περιεχομένου της Ιστορίας της Στ' Δημοτικού, ενώ ταυτόχρονα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και από άποψη Γεωγραφικών πληροφοριών. Πρόκειται για μια έρευνα μικρής κλίμακας σε 30 μαθητές Δημοτικού. Δεδομένα για την έρευνα αποτέλεσαν τα παραγόμενα έργα των μαθητών/τριών, οι απαντήσεις τους σε ατομικές συνεντεύξεις, πριν και μετά την εφαρμογή του σεναρίου, αλλά και οι καταγραφές από ανεξάρτητους παρατηρητές.

Παράλληλα την αποτελεσματικότητα της χρήσης βίντεο κινούμενων εικόνων με βάση τον ιστό, θέλησε να αναδείξει ο Desy Safitri και οι συνεργάτες του (2021) στο πεδίο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Φαίνεται να υπάρχει θετική επίδραση των εφαρμογών βίντεο με βάση το Web για την περιβαλλοντική εκπαίδευση για τους μαθητές δημοτικού σχολείου. Το βίντεο που βασίζεται στο

Web καθιστά για τον μαθητή/τριας ευκολότερη την κατανόηση του διδακτικού υλικού σχετικά με το περιβάλλον που δίνεται. Αυτό το εργαλείο βελτιώνει τις εμπειρίες μάθησης των μαθητών/τριών δίνοντας κίνητρα να μάθουν για τη διατήρηση του περιβάλλοντος. Ωστόσο τα αποτελέσματα μπορούν να γενικευτούν ως προς το διδακτικό περιεχόμενο, μεταφέροντας την έρευνα στο μάθημα της ιστορίας εν προκειμένω.

Ενώ οι περισσότεροι ερευνητές προσανατολίζονται στην ενσωμάτωση ψηφιακού μέσου στην διδακτική της Ιστορίας με τη μορφή ντοκιμαντέρ, βίντεο ή ψηφιακής αφήγησης ο Kanyi Christopher Munene το 2020 εξετάζει το ρόλο της κινούμενης εικόνας στην απλούστευση της διδασκαλίας των αφηρημένων εννοιών της ιστορίας στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Κένυα και τον αντίκτυπο που είχε το animation στην κατανόηση και τη συγκράτηση των μαθητών/τριών για τις έννοιες που σχετίζονται με τον πόλεμο. Τα αποτελέσματα της έρευνάς του υποδηλώνουν ότι το κινούμενο σχέδιο μπορεί να συμπληρώσει αποτελεσματικά τα υλικά κειμένου ενώ συνιστάται η KICD (Kenya Institute of Curriculum Development) σε συνεργασία με το TSC (Teachers Service Commission) να βελτιώσει περαιτέρω τα υπάρχοντα μαθησιακά υλικά με την ανάπτυξη κινούμενων περιεχομένων με βάση το πρόγραμμα της Κένυας και να καταστήσει το περιεχόμενο ελεύθερα διαθέσιμο στο διαδίκτυο.

Τέλος, μια επίσης πρόσφατη έρευνα του Nguyen Manh Huong και των συνεργατών του (2021), που εστιάζει στα ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται από τους εκπαιδευτικούς για την εκπαίδευση όπως οι ΤΠΕ, ΙΟΤS (Διαδίκτυο των πραγμάτων) και ΑΙ (τεχνητή νοημοσύνη), συμπεραίνει ότι παρακολουθώντας ταινίες ντοκιμαντέρ σε σχολεία ή σε κινηματογράφους ή θέατρα μπορεί να είναι ένας καλός τρόπος για την ανάπτυξη της ικανότητας σκέψης των μαθητών/τριών προσελκύοντας ταυτόχρονα, περισσότερη προσοχή των μαθητών/τριών. Πολλοί δάσκαλοι μπορούν να σκεφτούν τη χρήση φορητών υπολογιστών, ταινιών, παρουσιάσεων, εικόνων κ.λπ. για να απεικονίσουν ιστορικά και Γεωγραφικά θέματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο : Το animation

Τα τελευταία χρόνια ένα πλήθος εξελίξεων , συνέβαλαν στην ανάγκη εύρεσης νέων διδακτικών μεθόδων και προσεγγίσεων ώστε να προσαρμοστεί και να συγχρονιστεί με τα νέα δεδομένα η εκπαιδευτική διαδικασία. Στον χώρο της τεχνολογίας πληροφοριών κι επικοινωνίας, το animation μπαίνει ραγδαία στην παγκόσμια αγορά ως μέσο παροχής πληροφοριών και βελτίωσης μάθησης και γιγαντώνεται η βιομηχανία του ετησίως. Η διαθεσιμότητα μικρού κόστους συστημάτων πρόσβασης σε animation μεγαλώνει την αγορά σε αυτό το είδος και διευρύνει τις προοπτικές του ως εργαλείο πληροφόρησης του κοινού σε πολλούς επιστημονικούς τομείς (Research and Markets, 2022 μέσα σε Τριβέλλα Λ., 2022). Παράλληλα, τα εκπαιδευτικά συστήματα διεθνώς είναι σε διαδικασία εκσυγχρονισμού και μεταρρύθμισης ώστε να εντάξουν τις νέες τεχνολογίες σε μια κατεύθυνση ενίσχυσης της ανάπτυξη των νέων δεξιοτήτων που απαιτούνται για τον 21^ο αιώνα από τους μελλοντικούς πολίτες. Δεν είναι τυχαία η ένταξη των εργαστηρίων δεξιοτήτων στα ελληνικά σχολεία. Ταυτόχρονα η επιτακτική ανάγκη για τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας με το ξέσπασμα της πανδημίας, ανάγκασε την απότομη και ξαφνική ένταξη σε ευρύ φάσμα της τηλεεκπαίδευσης. Ως απόρροια αυτής της συνθήκης ήρθε στο προσκήνιο η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην οποία χρησιμοποιήθηκε ευρέως το animation, Καθώς, λόγω της ποικιλίας από τις εκφραστικές και αναπαραστατικές δυνατότητες που έχει το animation, αποτελεί ένα από τα βασικά εργαλεία του πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού της εξΑΕ, όπου η διδασκαλία είναι η αποτελεσματική επικοινωνία ιδεών (Σιάκας Σ., 2011). Αξίζει ν 'αναφερθεί ότι το animation χρησιμοποιείται στην εκπαίδευση για να μεταφέρει πολύ περισσότερη πληροφορία με αποτελεσματικότητα από ότι μια στατική εικόνα ή κείμενο. Αυτός ο προσανατολισμός συνδέεται άμεσα και με την δια ζώσης διδασκαλία στη φυσική τάξη, ειδικά για το μάθημα της Ιστορίας της Στ΄ τάξης του Δημοτικού, όπου η ύλη και ο όγκος πληροφοριών είναι εξαιρετικά άνισος με τις διδακτικές ώρες που του αναλογούν εβδομαδιαίως, γεγονός που συμπεραίνουμε και από τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την παρούσα εργασία.

Η Τριβέλλα Λ. στη διδακτορική της διατριβή μέσα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση που πραγματοποίησε υποστηρίζει ότι το animation έναντι της στατικής εικόνας και του κειμένου υπερτερεί ως προς την πρόσληψη γνώσης. Το διαδραστικό animation συμβάλει στην ενεργητική συμμετοχή του μαθητή/τριας και στην αποτελεσματικότερη κατανόηση εννοιών που είναι δύσκολο να κατανοηθούν μέσα από το κείμενο. Επίσης είναι χρήσιμο στο να οπτικοποιούνται σύνθετα φαινόμενα και διαδικασίες, εφόσον πληρούνται οι κατάλληλες εκπαιδευτικές πρακτικές. Μέσα από αυτό ενθαρρύνεται η συμμετοχή, ο πειραματισμός και βελτίωση της μάθησης και των δεξιοτήτων των μαθητών/τριών (Τριβέλλα Λ., 2022).

3.1 Ορισμός του animation

Με τον όρο animation ορίζεται κάθε ακολουθία κίνησης που έχει δημιουργηθεί εικόνα-εικόνα ή αλλιώς, στην κινηματογραφική ορολογία, καρέ- καρέ. Το animation είναι κινηματογραφικό είδος και στηρίζεται στην αδυναμία του ανθρώπινου ματιού να συλλάβει μια εικόνα όταν κινείται πολύ γρήγορα. Έτσι όταν μια λογική ακολουθία φωτογραφιών περνάει πολύ γρήγορα μπροστά μας δημιουργείται η ψευδαίσθηση της κίνησης. Ωστόσο, ενώ στο φιλμ ζωντανής δράσης, η δράση φωτογραφίζεται αυτόματα από την μηχανή λήψης με ταχύτητα 24 εικόνες το δευτερόλεπτο, στην περίπτωση του animation η κίνηση κτίζεται εικόνα-εικόνα. Ο δημιουργός δημιουργεί μία-μία την ακολουθία των εικόνων που θα αποτελέσουν το δευτερόλεπτο ή τα λεπτά της συνεχόμενης δράσης όταν προβληθούν με το κατάλληλο μηχανήμα προβολής και με τον κατάλληλο ρυθμό και ταχύτητα. (Σιάκας, Σ. 2011).

Το animation οροθετείται ως μέσο εικονικής αφήγησης, ολιστική διαδικασία και συνδυασμό από τεχνολογία, τεχνικές, γνώσεις, τέχνη και αισθητική, το οποίο παράγεται με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργείται ένα προϊόν που επικοινωνεί το εκάστοτε μήνυμα πιο αποτελεσματικά. (Τριβέλλα Λ., 2022)

Τεχνικά, το animation αποτελεί μια σειρά από εικόνες κίνησης που έχουν δημιουργηθεί μία-μία ή όπως αναφέρεται στην κινηματογραφική ορολογία καρέ-καρέ (Μούρη, 2009 και Σιάκας, 2011). Ως κινηματογραφικό είδος βασίζεται στη διαδικασία δημιουργίας της ψευδαίσθησης της κίνησης και της αλλαγής με την γρήγορη εναλλαγή της σειράς στατικών εικόνων που διαφέρουν ελάχιστα μεταξύ τους και κτίζονται μία-μία (Μούρη, 2009 και Σιάκας, 2011). Η δημιουργία animation καρέ-καρέ μπορεί να γίνει με ποικίλες τεχνικές, τρόπους και υλικά προσδίδοντας σε αυτό εξαιρετικές εκφραστικές και αναπαραστατικές δυνατότητες που αποτελούν δάνεια από το πεδίο της κινηματογραφίας (Μούρη, 2009; Σιάκας, 2011, 2020).

3.2 Τεχνικές του animation

Ανάλογα με τη διαδικασία δημιουργίας της κάθε εικόνας επιλέγεται κάθε φορά και η αντίστοιχη τεχνική του animation. Για τη δημιουργία κινουμένων σχεδίων σχεδιάζονται μια σειρά σκίτσα τα οποία διαφοροποιούνται κάθε φορά λίγο και φωτογραφίζονται ένα-ένα. Στην περίπτωση του παραδοσιακού τρισδιάστατου animation με πλαστελίνες, κούκλες κ.ο.κ. πριν από κάθε νέα λήψη αλλάζουμε την ελάχιστη τη θέση του τρισδιάστατου αντικειμένου που πρόκειται να κινηθεί κι έπειτα φωτογραφίζουμε την κάθε αλλαγή. Σε όλες τις περιπτώσεις οι φωτογραφίες που δημιουργούνται αποθηκεύονται με την σειρά που έχουν δημιουργηθεί σε φιλμ ή στον σκληρό δίσκο του υπολογιστή μας και όταν προβληθούν με το κατάλληλο μηχάνημα προβολής αντίστοιχα με ταχύτητα 24 ή 25 φωτογραφίες το δευτερόλεπτο δημιουργείται η ψευδαίσθηση της κίνησης. (Σιάκας, Σ. 2011).

Πιο συγκεκριμένα, γίνεται μια κατηγοριοποίηση των τεχνικών σε δύο μεγάλες κατηγορίες, Παραδοσιακές stop motion Τεχνικές Animation (ΠΤΑ) και 3D Computer Animation Τεχνικές (3DCAT) (Μούρη, 2009 και Σιάκας, 2020), οι οποίες αναλύονται στη συνέχεια.

Παραδοσιακές Τεχνικές του animation

Ο όρος θεωρείται επιστέγασμα ποικίλων τεχνικών που στηρίζονται στην σύνθεση και διαχείριση πραγματικών αντικειμένων στο χώρο έτσι ώστε να αποδοθεί κίνηση καρέ-καρέ (Rall, 2018). Οι παραδοσιακές τεχνικές animation έχουν ως κοινό χαρακτηριστικό τη δημιουργία ακολουθίας στιγμιότυπων μέσα από δραστηριότητα σε φυσικό χώρο και συνακόλουθα τη δημιουργία animation με το παραγόμενο υλικό αυτής της δραστηριότητας μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Πιο συγκεκριμένα, οι παραδοσιακές stop motion τεχνικές animation αποτελούν τεχνικές του 20ού αι., οι οποίες χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν το animation που δημιουργείται από φυσικά αντικείμενα που φωτογραφίζονται καρέ-καρέ για να αποδοθεί η ψευδαίσθηση της κίνησης. Υπάρχουν ποικίλα είδη stop motion animation ανάλογα με το υλικό που χρησιμοποιείται κάθε φορά (Μούρη, 2009 και Σιάκας Σ., 2020,2011). Το εργαλείο που χρησιμοποιείται για αυτό το είδος τεχνικών που υλοποιούνται σε φυσικό περιβάλλον είναι ο ηλεκτρονικός υπολογιστής και η χρήση του για τις παραδοσιακές τεχνικές animation είναι λιγότερο χρονοβόρα και κοστοβόρα από τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή για τη δημιουργία τεχνικών που υλοποιούνται εξολοκλήρου σε ψηφιακό περιβάλλον 3D computer animation (Σιάκας Σ., 2011, 2017).

Αυτές οι παραδοσιακές τεχνικές έχουν πολλές εφαρμογές και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία animation με αναλογικό computer animation, (Halas, 1973), (Jonassen, 1999), (Noake, 1988), (Σιάκας, 2017) με power point animation και με GIF (στατικές εικόνες που δίνουν την ψευδαίσθηση της κίνησης). Σε αυτό το πλαίσιο, η χρήση των τεχνικών stop motion απαιτεί λιγότερο χρόνο, κόστος και προσπάθεια, καθώς η δημιουργία έργων με αυτές τις τεχνικές προσελκύει τους εν δυνάμει δημιουργούς επειδή είναι φιλικές προς τον χρήστη (εύκολα προσβάσιμες και διαχειρίσιμες) (Σιάκας, 2020).

Σύγχρονες 3D Τεχνικές του animation

Η ραγδαία εξέλιξη των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) είναι

συνυφασμένη με την τεχνολογική ανάπτυξη λογισμικών και μηχανημάτων Η/Υ (software & hardware) (Rall, 2018), τα οποία έδωσαν απεριόριστες δυνατότητες έκφρασης animation.

Αυτή η τεχνολογική εξέλιξη έχει επηρεάσει και το animation, ανοίγοντας νέους δρόμους για τις εκφραστικές δυνατότητές του πέρα από τις παραδοσιακές τεχνικές stop motion που αναλύθηκαν παραπάνω, σε φωτορεαλιστικούς χαρακτήρες και κόσμους και σε εικονικά περιβάλλοντα και περιβάλλοντα επαυξημένης πραγματικότητας (Σιάκας, 2020; Rall, 2018; Μούρη, 2009).

Σε αυτές τις συνθήκες, οι τρισδιάστατες τεχνικές animation (3DCAT) αποτελούν τεχνικές που εστιάζουν όχι στην εικόνα όπως οι προηγούμενες παραδοσιακές τεχνικές αλλά στη δόμηση εικονικών κόσμων και κόσμων επαυξημένης πραγματικότητας στους οποίους οι χαρακτήρες και τα περιβάλλοντα κινούνται, αλληλεπιδρούν και είναι φωτορεαλιστικά (Σιάκας, 2020, Rall, 2018, Μούρη, 2009). Οι τεχνικές 3D computer animation (3DCAT), εξαρτώνται από τη χρήση των λογισμικών και τις προδιαγραφές των μηχανημάτων των υπολογιστών. Εξοικονομούν χρόνο, χρήμα και προσπάθεια, καθώς όλα δημιουργούνται ψηφιακά (Σιάκας, 2020, Rall, 2018, Μούρη, 2009). Επιπροσθέτως, οι τρισδιάστατες τεχνικές animation αποτελούν εξέλιξη του δισδιάστατου animation, καθώς έχουν κοινές βασικές αρχές σχεδιασμού και διαφοροποιούνται ως προς τη μέθοδο δημιουργίας του animation (Rall, 2018).

Περιορισμοί και δυνατότητες

Το animation ως κινηματογραφικό είδος εντάσσεται στο πλαίσιο αρχών της κινηματογραφικής γλώσσας, όπως και τα εκφραστικά του μέσα. Ωστόσο, από την ιδιαιτερότητα της τεχνικής του animation, όπου η κίνηση «κτίζεται» καρέ-καρέ, προκύπτουν μια σειρά περιορισμών αλλά και εξαιρετικές δυνατότητες (Σιάκας, Σ. 2011).

Στους περιορισμούς συμπεριλαμβάνονται:

A) Η επίπονη διαδικασία. Για την κίνηση λίγων λεπτών απαιτούνται πολλά σχέδια.

B) Το κόστος παραγωγής. Σε μια επαγγελματική παραγωγή εκτός από τις ειδικότητες που υπάρχουν και στον κινηματογράφο (ηθοποιοί που δανείζουν την φωνή τους, σκηνοθέτες, μοντέρ, κ.λπ.) απαιτούνται και μια σειρά εξειδικευμένων ειδικοτήτων. Για παράδειγμα στο στάδιο της δημιουργίας του σεναρίου και για την δημιουργία των εικονογραφημένων σεναρίων, εκτός από τον σεναριογράφο απαιτείται η συνεργασία μιας σειράς ειδικοτήτων, όπως σκιτσογράφοι, εικονογράφοι, ζωγράφοι.

Γ) Το μήκος της ταινίας. Σαν επακόλουθο των παραπάνω επιχειρημάτων προκύπτει ότι στο animation η δημιουργία μεγάλου μήκους ταινιών από ένα μόνο δημιουργό είναι σχεδόν αδύνατη.

Στις δυνατότητες περιλαμβάνονται:

A) Οι εκφραστικές δυνατότητες

B) Το κόστος

Γ) Η δυνατότητα πειραματισμών και παρατήρησης.

3.3 Παιδαγωγική αξιοποίηση του animation

Η επιλογή του animation προκύπτει από τον παιγνιώδη χαρακτήρα του ως μορφή ψηφιακής απεικόνισης, ώστε να προσδώσει πιο φιλικό -για τους μαθητές- και απλοϊκό χαρακτήρα στο μάθημα της ιστορίας. Επιπλέον, δίνει τη δυνατότητα να απεικονιστούν με ευκολία αφηρημένες έννοιες, όπως είναι η έννοια του χρόνου, χρησιμοποιώντας κλίμακες και μεγέθη, μορφές και σχήματα που αποτυπώνουν με πιο εύληπτο τρόπο τις έννοιες αυτές. Η λειτουργία του συμβόλου στην σαφήνεια εντοπίζεται, από την μια μεριά στο ότι συμβάλει στην αναγνώριση μιας εικόνας, καθώς κρατάει μόνο τα απαραίτητα στοιχεία της. Από την άλλη, διευκολύνει την σύνδεση της εικόνας με έννοιες βοηθώντας στην κατανόηση αφηρημένων εννοιών (Σιάκας, Σ. 2011).

Όπως αναφέρει και ο Σιάκας στη διατριβή του, το 2001 η έρευνα των Panagotakopoulos & Ioannidis (Σιάκας, Σ. 2011). απέδειξε ότι τα κινούμενα

γραφικά που οδήγησαν στην ανάπτυξη ενός μη στατικού περιβάλλοντος πολυμέσων συνέβαλλαν στην την μαθησιακή αποτελεσματικότητά τους σε σχέση με τα στατικά περιβάλλοντα πολυμέσων. Από την άλλη συγκρίνοντας το animation με την ταινία μπορούμε να δούμε ότι ενώ στον κινηματογράφο υπάρχει η δυνατότητα παροχής πληροφοριών με πάνω από ένα μέσα (Ραϊνίο, 1986, Najjar, 1998) βοηθώντας έτσι στην πληρέστερη απορρόφηση τους, στο animation αυτή η δυνατότητα επεκτείνεται καθώς μπορούμε να παρεμβάλουμε και επιπλέον στοιχεία όπως κινούμενα γράμματα τίτλους και σχήματα καθώς εξελίσσεται η ροή παροχής πληροφοριών. Για παράδειγμα καθώς κάποιος μιλάει μπορεί να υποστηρίζεται με κάρτες ή γράμματα αυτό που λέει ή να τονίζονται ορισμένα στοιχεία από τις πληροφορίες που παρουσιάζει. μέσα από τ η δυνατότητα αναπαράστασης, οπτικοποίησης παραδειγμάτων και προσομοιώσεων (Σιάκας, Σ. 2011).

Σύμφωνα με τον Σιάκα (2011) η παιδαγωγική αξία του animation εντοπίζεται σε διάφορες πτυχές της εκπαιδευτικής διαδικασίας. που περιλαμβάνονται στην μαθησιακή διαδικασία οι οποίες βασίζονται σε παιδαγωγικές αρχές της ανακαλυπτικής/διερευνητικής μάθησης: Αυτές δίνονται παρακάτω όπως παρουσιάζονται στη διατριβή του Σιάκα, προσαρμοσμένες για την παρούσα έρευνα :

η κατανόηση,: Το πλεονέκτημα της κατανόησης έγκειται σε κάποια στοιχεία που συμβάλλουν στην ευκολότερη σύλληψη και συγκράτηση της γνώσης. Τα σύμβολα και οι ήχοι που συμπεριλαμβάνονται σε ένα animation, είναι τέτοια στοιχεία. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας εικόνων που θα μπορούν να λειτουργήσουν σαν σύμβολα. Η λειτουργία του συμβόλου στην σαφήνεια εντοπίζεται, από την μια μεριά στο ότι συμβάλει στην αναγνώριση μιας εικόνας, καθώς κρατάει μόνο τα απαραίτητα στοιχεία της. Από την άλλη, διευκολύνει την σύνδεση της εικόνας με έννοιες βοηθώντας στην κατανόηση αφηρημένων εννοιών. Από την άλλη, η χρήση ήχων και μουσικής, μπορεί να τονίσουν κάποια σημεία των γνωστικών πληροφοριών. Για παράδειγμα, στην απόδοση ενός ιστορικού γεγονότος διάφοροι ήχοι σπαθιών που διασταυρώνονται, ιαχές, κραυγές, μπορεί να συμβάλλουν, εκτός από την ζωντάνια της αφήγησης, και στην κατανόηση του γεγονότος.

Ωστόσο, χρειάζεται προσοχή και τήρηση μέτρου ώστε τα στοιχεία αυτά να μην υπερκαλύψουν και να μην αποσπάσουν την προσοχή από την ουσία των γνωστικών πληροφοριών. Έτσι, ένα εντυπωσιακό animation μπορεί να αποσπάσει τη προσοχή των παιδιών, κυρίως μικρών ηλικιών, από τις πληροφορίες που επιδιώκεται να μεταβιβάσουν. Τα εικονικά στοιχεία μπορεί, δίνοντας έμφαση σε ορισμένα σημεία του περιεχομένου, να αποσπάσουν την προσοχή από τα υπόλοιπα. Επιπλέον, η υπερφόρτωση της ιστορίας με οπτικά και ακουστικά μηνύματα ίσως μπερδέψει και λειτουργήσει αποτρεπτικά, όσον αφορά στην κατανόηση του περιεχόμενου.

Δραστηριότητες μάθησης Το animation ως αντικείμενο δημιουργίας μπορεί να συμβάλλει στην αποτελεσματική κατανόηση των δεδομένων μιας ιστορικής περιόδου ή των εναλλακτικών μορφών προσέγγισής του, καθώς η αξιοποίησή του μπορεί να δώσει με παραστατικό τρόπο και με σαφήνεια καλές ερευνητικές πρακτικές. Έτσι ο μαθητής/τρια μπορεί να εμπλακεί σε μια αντίστοιχη ερευνητική πρακτική με περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας. Επίσης, τα εργαλεία δημιουργίας του animation, όπως το εικονογραφημένο σενάριο ή οι διαδικασίες που ακολουθούνται στην δημιουργία του σεναρίου μπορεί να αποβούν χρήσιμα στοιχεία σε δραστηριότητες μάθησης σε πολλά επίπεδα. Για παράδειγμα τα πρότυπα αποτύπωσης του εικονογραφημένου σεναρίου μπορεί να λειτουργήσουν σαν πρότυπα αποτύπωσης εννοιολογικών χαρτών. Αντίστοιχα, πρακτικές συλλογής και ταξινόμησης των οπτικών δεδομένων στην δημιουργία του σεναρίου animation μπορεί να αξιοποιηθούν στην συλλογή και ταξινόμηση των δεδομένων σε μια έρευνα τοπικής ιστορίας. Επίσης δραστηριότητες που αφορούν τη διαχείριση του χρόνου όπως η δημιουργία φαινακιστοσκόπιου, που αποτελείται από 12 καρτέ που ισούται με 1 δευτερόλεπτο, ώστε να επιτευχθεί το απείκασμα, προϋποθέτουν την κατανόηση της ροής του χρόνου και της αξίας του για την απεικόνιση παραστάσεων. Έτσι μια τέτοια δραστηριότητα αποτελεί προπαρασκευαστική διαδικασία για την βαθύτερη κατανόηση της έννοιας του χρόνου.

Συμμετοχή Η τεχνική animation και κυρίως σε περιπτώσεις δημιουργίας με αντικείμενα καθημερινής χρήσης και με απλά υλικά, δίνει την αίσθηση της αμεσότητας καθώς τα αντικείμενα που συνθέτουν το χώρο και τους πρωταγωνιστές της ιστορίας είναι αντικείμενα που βρίσκονται δίπλα μας. Στην προκειμένη περίπτωση, τέτοια αντικείμενα είναι ένας χάρτης της Ελλάδας και η εικόνα του Θ. Κολοκοτρώνη που είναι αντικείμενα συνήθη στις αίθουσες της ΣΤ΄ τάξης του δημοτικού. Ο τρόπος παρουσίασης με την οπτική και τους διάλογους γενικότερα άψυχων αντικειμένων (δένδρων, σύννεφων, πορτρέτων κ.λπ.) σε συνδυασμό με την δραματοποίηση, τους διάλογους και το χιούμορ, παράλληλα με την φιλική ατμόσφαιρα θα μπορούσαν να εγείρουν το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών προκειμένου να εμβαθύνουν στο θέμα. Επιπλέον, θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της φαντασίας και της αναζήτησης διαφορετικών οπτικών γωνιών μελέτης ενός φαινομένου. Το ζητούμενο είναι οι προσδοκίες ή η αρχική περιέργεια να υποστηριχθούν από πιο ουσιαστικά στοιχεία του περιεχομένου, όπως οι γνωστικές πληροφορίες και οι δραστηριότητες μάθησης και με δεδομένο ότι το animation μπορεί να συμβάλει στην απόδοσή τους με αποτελεσματικότητα.

Ελκυστικότητα Η αναπαράσταση με εικόνες και ήχο ενός ιστορικού γεγονότος, για παράδειγμα της ορκωμοσίας των φιλικών, μπορεί να προσελκύσουν το ενδιαφέρον του μαθητή/τριας. Επίσης, αισθητικοί παράγοντες όπως το χρώμα και η κίνηση στο χώρο, που στο animation έχουν αρκετές δυνατότητες αξιοποίησης τους μπορεί να δημιουργήσουν μια ελκυστική εικόνα του περιβάλλοντος μάθησης. Ωστόσο, η ελκυστικότητα προσδιορίζεται και σε παράγοντες που έχουν να κάνουν με το περιεχόμενο και τον τρόπο που καλύπτει τα ενδιαφέροντα του μαθητή/τριας. Το animation μπορεί να συμβάλει στην προσέλκυση του ενδιαφέροντος του μαθητή/τριας και παρότρυνση ενεργητικής συμμετοχής του στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ενότητα Στο πλαίσιο του εποικοδομητισμού, στο εκπαιδευτικό πολυμορφικό υλικό η παροχή των γνωστικών πληροφοριών μπορεί να γίνει με ποικίλους τρόπους που μπορεί να παραπέμπουν σε ερευνητικές μεθόδους, όπως: · βιντεοσκόπηση συνεντεύξεων, διαλέξεων, συζητήσεων · μοντάζ βιντεοσκοπημένων εκπαιδευτικών πρακτικών με χρήση εποπτικού υλικού, εικόνων, power point κ.ο.κ. · προσομοιώσεις ερευνητικών ή μαθησιακών

διαδικασιών. (Λιοναράκης κ.α. 2006) Το animation μπορεί να συμβάλλει στην ενοποίηση αυτών των στοιχείων. Για παράδειγμα ένας αφηγητής που θα παρεμβάλλεται και θα παρουσιάζει αυτά τα στοιχεία μπορεί να συμβάλει στη συνοχή μιας πολυμορφικής εφαρμογής. Στο animation ο αφηγητής μπορεί να είναι κάποιο ιστορικό πρόσωπο, ή ένα σταθερό στοιχείο της ιστορίας όπως ένα υπέρ-αιωνόβιο δέντρο ή ένα μνημείο που «έχει ζήσει» όσα έχουν συμβεί, ώστε θα συνδέεται εννοιολογικά με το θέμα που παρουσιάζει, συμβάλλοντας τόσο στην συνοχή όσο και στην ελκυστικότητα της πολυμορφικής εφαρμογής.

Τεχνικές λύσεις Το animation μπορεί να δώσει τεχνικές λύσεις στην δημιουργία των πολυμέσων και να συμβάλλει στην καλή λειτουργία τους με την δημιουργία βίντεο animation, με μικρή ανάλυση (Gross, 2003), χωρίς να επηρεάζεται η αισθητική τους, έτσι ώστε να μπορούν να ενταχθούν σε μια υπερμεσική εφαρμογή χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις χωρητικότητας μνήμης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο Αποτελέσματα από την ανάλυση δεδομένων

Αποτελέσματα

Συνεντεύξεις εκπαιδευτικών

Προσωπικά στοιχεία – χρόνια υπηρεσίας

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται τα προσωπικά στοιχεία των εκπαιδευτικών και τα χρόνια υπηρεσίας αυτών. Από τον πίνακα 1 προκύπτει ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί είναι απόφοιτοι Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης (N=4, 50%), το 37.5% των εκπαιδευτικών είναι απόφοιτοι Ακαδημίας, που είχαν κάνει κάποιο μεταπτυχιακό ή εξομοίωση πτυχίου και το 12.5% αυτών ήταν κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου.

Στην συνέχεια από την έρευνα προέκυψε ότι οι μισοί εκπαιδευτικοί έχουν παρακολουθήσει κάποια επιμόρφωση – σεμινάριο στο μάθημα της ιστορίας (N=4, 50%) και το 50% αυτών δεν έχουν παρακολουθήσει κάποια επιμόρφωση – σεμινάριο στο μάθημα της ιστορίας. Ακόμα οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έχουν παρακολουθήσει κάποια επιμόρφωση/σεμινάριο στις Τεχνολογίες πληροφοριών ή στις ψηφιακά μέσα για την εκπαίδευση (N=6, 75%) και το 25% αυτών δεν έχουν παρακολουθήσει κάποια επιμόρφωση/σεμινάριο στις Τεχνολογίες πληροφοριών ή στις ψηφιακά μέσα για την εκπαίδευση. Επιπρόσθετα από την έρευνα προέκυψε ότι οι συμμετέχοντες εργάζονται ως εκπαιδευτικοί από 3 – 37 έτη. Αλλά όλοι οι εκπαιδευτικοί δίδαξαν κατά τα τελευταία 5 χρόνια στην Στ΄ τάξη του Δημοτικού. Τέλος οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έχουν διδάξει κατά τα τελευταία 5 χρόνια στην Στ΄ τάξη του Δημοτικού 2 φορές (N=4, 50%), οι 2 εκπαιδευτικοί έχουν διδάξει κατά τα τελευταία 5 χρόνια στην Στ΄ τάξη του Δημοτικού 1 φορά και ένας εκπαιδευτικός έχει διδάξει κατά τα τελευταία 5 χρόνια στην Στ΄ τάξη του Δημοτικού είτε 3 φορές, είτε 4 φορές.

Πίνακας 1. Προσωπικά στοιχεία συμμετεχόντων-συμμετεχουσών – χρόνια υπηρεσίας

		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Ποιο είναι το επίπεδο της μόρφωσής σας;	Απόφοιτοι Ακαδημίας	3	37,5%
	Μεταπτυχιακό	4	50,0%
	Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής εκπαίδευσης	1	12,5%
Έχετε παρακολουθήσει κάποια επιμόρφωση/σεμινάριο στο μάθημα της ιστορίας;	Ναι	4	50,0%
	Όχι	4	50,0%
Έχετε παρακολουθήσει κάποια επιμόρφωση/σεμινάριο στις Τεχνολογίες πληροφοριών ή στις ψηφιακά μέσα για την εκπαίδευση;	Ναι	6	75,0%
	Όχι	2	25,0%
Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;	3,00	1	12,5%
	4,00	1	12,5%
	5,00	1	12,5%
	9,00	1	12,5%
	11,00	1	12,5%
	15,00	1	12,5%
	32,00	1	12,5%
	37,00	1	12,5%
Έχετε διδάξει κατά τα τελευταία 5 χρόνια στην Στ΄ τάξη του Δημοτικού;	Ναι	8	100,0%
	Όχι	0	0,0%
Πόσες σχολικές χρονιές;	1,00	2	25,0%
	2,00	4	50,0%
	3,00	1	12,5%
	4,00	1	12,5%

4.1 Γενικά ευρήματα

Απόψεις εκπαιδευτικών για το μάθημα της ιστορίας της Στ΄ τάξης του

Δημοτικού

Τα στοιχεία που εντοπίζονται στο λόγο των εκπαιδευτικών ως δηλωτικά της άποψής τους για το μάθημα της ιστορίας και της υπάρχουσας κατάστασης, συγκεντρώνονται στα ποιοτικά στοιχεία που αναδείχθηκαν, κατηγοριοποιήθηκαν και ταξινομήθηκαν σε 5 θεματικές ενότητες όπως φαίνονται στον Πίνακα 2.

Σε κάθε θεματική περιοχή στο κάτω μέρος αναγράφονται οι ερωτήσεις στις οποίες εντοπίστηκαν οι έννοιες, και κάτω από κάθε κατηγορία, αναγράφονται με κωδικούς οι εκπαιδευτικοί που ανέδειξαν την κάθε κατηγορία (Παράδειγμα Κωδικοποίησης δείγματος: Εκπαιδευτικός 1 = E1).

Πίνακας 2. Γενικά Ευρήματα για τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με το μάθημα της ιστορίας στην Στ τάξη

Γενικά Ευρήματα: Απόψεις εκπαιδευτικών για το μάθημα της ιστορίας της Στ΄ τάξης του Δημοτικού					
Θεματικές Ενότητες	Κατηγοριοποίηση εννοιών που αναδύθηκαν ανά θεματική Ενότητα				
Υπάρχουσα Κατάσταση Τρόπος διδασκαλίας Στις Ερωτήσεις: 7, 8, 9, 10, 14	Απαρхайωμένος Τρόπος- Αποστήθιση E1, E5, E4	Σχεδιαγράμματα E3, E4, E5, E6, E8	Χωρίζω το μάθημα στη μέση E3, E4	Παρουσίαση με προτζέκτορα E1, E6, E7, E8,	Χρήση βιβλίου (παλιού, νέου, εμπλουτισμένου) E3, E5, E8
	Χρήση Ιστορικής γραμμής E1, E4, E5	Με ερωτήσεις E3, E6, E8	Υπογράμμιση σημαντικότερων σημείων E4, E8	Δεν βασίζομαι στο βιβλίο E1	Χάρτες, φωτόδεντρο E6, E8
Μη αποτελεσματική διδασκαλία Στις Ερωτήσεις: 7, 8	Στείρα Αποστήθιση E1, E2, E7	Πυκνογραμμένο κείμενο E3, E7	Δύσκολο λεξιλόγιο E3, E5, E8	Ελλείψεις βιβλίου E1, E4	Αρνητική στάση μαθητών E5, E7
	Ελλιπείς γνώσεις δασκάλου E1, E2, E7	Μεγάλος όγκος ύλης E3, E6, E8	Λάθος προσέγγιση μαθήματος E1, E4, E5, E7	Ανεπαρκής τεχνολογικός εξοπλισμός E4, E7	Αξιολόγηση E5
Ζητήματα που δυσκολεύουν Στις Ερωτήσεις: 8, 10, 13	Δεν υπάρχει ίδιος εξοπλισμός σε όλα τα σχολεία E4	Δυσκολία από τους μαθητές αντίληψης χρόνου E1, E2, E4, E6, E8	Λάθος χρήση του χάρτη, δυσκολία ένταξης χάρτη E7	Ελλιπείς γνώσεις δασκάλου E1, E2, E7	

<p>Αποτελεσματική διδασκαλία</p> <p>Στις Ερωτήσεις: 7, 8, 11, 12</p>	<p>Δημιουργικές δραστηριότητες Συλλογή-σύνθεση</p> <p>E3, E4, E5, E7, E8</p>	<p>Ψηφιακά μέσα</p> <p>E1, E2, E4, E6, E7, E8</p>	<p>Δύσκολο λεξιλόγιο</p> <p>E3, E5, E8</p>	<p>Οικείος τρόπος συζήτηση, αμεσότητα</p> <p>E3</p>	<p>Φωτόδεντρο</p> <p>E2, E8</p>
	<p>Επαρκής γνώση δασκάλου</p> <p>E1, E7, E8</p>	<p>Χάρτες Φωτόδεντρο</p> <p>E2, E4, E6</p>	<p>Ιστορική γραμμή</p> <p>E1, E2</p>	<p>Βιωματικό μάθημα</p> <p>E2, E7</p>	<p>Εμπλουτισμένο βιβλίο δυνατότητα σύνδεσης</p> <p>E2, E8</p>
<p>Ανάγκη αλλαγής Εκσυγχρονισμός</p> <p>Στις Ερωτήσεις: 8, 9</p>	<p>Τρόπος διδασκαλίας</p> <p>E1, E2, E4, E7</p>	<p>Δύσκολο κείμενο</p> <p>E3, E4, E8</p>	<p>Επιμόρφωση εκπαιδευτικών</p> <p>E2</p>	<p>Ελλείψεις βιβλίου</p> <p>E1, E4</p>	
	<p>Μείωση ύλης</p> <p>E3, E5, E6, E8</p>	<p>Αλλαγή στοχοθεσίας</p> <p>E7</p>	<p>Ένταξη ψηφιακών παρουσιάσεων</p> <p>E1, E2, E4, E6, E7, E8</p>	<p>Ανεπαρκής τεχνολογικός εξοπλισμός</p> <p>E4, E7</p>	

1^η Θεματική Ενότητα:

Μέσα από τις απαντήσεις τους οι εκπαιδευτικοί περιγράφουν ποιος είναι ο **τρόπος διδασκαλίας σήμερα**.

- Προέκυψε ότι οι περισσότεροι από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν θεωρούν ότι το μάθημα της ιστορίας πραγματοποιείται με **τον παραδοσιακό τρόπο** που γινόταν το μάθημα πριν δεκαετίες.

*E1: «Ο τρόπος που διδάσκεται είναι **απαρχαιωμένος** και έχει να κάνει πιο πολύ με τον τρόπο που διδασκόμασταν εμείς όταν είμασταν στο σχολείο, πριν αρκετά χρόνια δηλαδή.»*

*E5: «...παρόλες τις προσπάθειες μας μένουμε στο **παλιό μοντέλο** του μαθήματος και της εξέτασης γιατί πρέπει να βάλουμε κάποιους βαθμούς και να τους δικαιολογήσουμε κίολας...»*

- Βασικά χαρακτηριστικά της διδασκαλίας είναι η **αφήγηση** του μαθήματος, η χρήση **ιστορικής γραμμής** στον τοίχο, **χρήση σχεδιαγράμματος**. Δυο

απάντησαν ότι σημειώνουν τα **κύρια σημεία**. Δύο έκαναν λόγο για **χάρτες** φυσικούς και ψηφιακούς. Τρεις εκπαιδευτικοί υποστήριξαν πως δίνουν **ερωτήσεις** ή/και **χωρίζουν το μάθημα** λόγω πυκνότητας και δυσκολίας.

E1: «Αρχικά ολόκληρη **την ιστορική γραμμή** πάνω στον πίνακα της τάξης, μαζί με εικόνες, γιατί πρέπει να κατανοήσουμε τον χώρο, τον χρόνο που είμαστε. Η ιστορική γραμμή περιλαμβάνει και χάρτες...»

E4: « Εμείς φτιάχνουμε **ιστοριογραμμή** την έχω κολλημένη στον πίνακα και κάθε φορά που κάνουμε ένα ιστορικό γεγονός που έχει χρονολογία το προσθέτουμε αν είναι σημαντικό.»

E5: «...από ότι έχω καταλάβει την **ιστορική γραμμή** και προσπαθούν να τις κάνουν με απεικόνιση στον τοίχο της αίθουσας.»

E3: «επειδή το βιβλίο αυτό είναι πάρα πολύ πυκνογραμμένο το πρώτο κεφάλαιο **το κάνω μισό-μισό**, κόβω το κεφάλαιο στην μέση, ...ο δικός μου ο τρόπος είναι με **σχεδιάγραμμα και με ερωτήσεις**. Δεν χρησιμοποιώ κάποιο εποπτικό μέσο, εκτός από τις πηγές. Δεν έχω χρησιμοποιήσει μέχρι τώρα γιατί δεν είχαμε κιάλας προτζέκτορα.»

E4: «Ξέρω ότι οι περισσότεροι δίνουν **σχεδιαγράμματα** για βοήθεια κάτι που κάνω και εγώ. Απλά προτιμώ να τα φτιάχνω να μην βρίσκω κάποιο έτοιμο. Κάτι που κάνουν οι περισσότεροι είναι η **υπογράμμιση των κυριότερων σημείων** και **να χωρίζουν το κείμενο** σε μικρότερα τμήματα ...»

E5: «αρκετοί συνάδελφοι φαντάζομαι λειτουργούν με **σχεδιαγράμματα**, για να είναι πιο συμπυκνωμένη η ύλη»

E6: «...δίνονται **σχεδιαγράμματα** είτε σε αναλυτική είτε σε σύντομη μορφή, ότι επιθυμεί ο καθένας. Εγώ και τις 2 χρονιές που δούλεψα βασικά είχα επιχειρήσει τα βασικά στοιχεία να συγκρατούνται από τους μαθητές, τα σχεδιαγράμματα τα πολύ συνοπτικά δεν βοήθησαν στην παραγωγή λόγου των μαθητών, οπότε έχω ξεκινήσει και δίνω στους μαθητές **ερωτήσεις** και απαντήσεις σύντομες και περιεκτικές χωρίς πολλές ημερομηνίες.»

E8: «αφηγούνται τα γεγονότα και έπειτα ή παράλληλα **σημειώνουν στο κείμενο τα σημαντικά**, γιατί είναι και ένα δύσκολο κείμενο στην ιστορία της έκτης. Ή στο τέλος τελοσπάντων δίνουν **σχεδιάγραμμα**. Έτσι δουλεύω και εγώ με **ερωτήσεις**»

➤ Κάποιοι χρησιμοποιούν παρουσιάσεις με **προτζέκτορα** συζητάνε πάνω στο μάθημα. Ενώ δύο εκπαιδευτικοί υποστήριξαν ότι βασίζονται στο **βιβλίο**, ακόμη και στο παλιό ή και εμπλουτισμένο και έγινε αναφορά για χρήση χάρτη και της πλατφόρμας «**Φωτόδεντρο**».

E1: «χρησιμοποιούσα εγώ είναι κάποιες **έτοιμες παρουσιάσεις** άλλων συναδέλφων και πολύ πιο απλό λεξιλόγιο»

E3: «εγώ δούλεψα πάντα με το **παλιό βιβλίο** της έκτης»

E5: «βασίζονται πολύ στο βιβλίο, χωρίς αυτό να είναι απαραίτητα κακό γιατί και εγώ **βασίζομαι στο βιβλίο**.»

E6: «...βλέπω ότι αρχίζουν και χρησιμοποιούνται λίγο περισσότερο ο **προτζέκτορας** και οι

παρουσιάσεις προκειμένου να παρουσιαστεί το εκάστοτε μάθημα. Μόνο οι παρουσιάσεις μέσω προτζέκτορα και κάποιο βίντεο όποτε κρίνεται απαραίτητο.»

E7: «...Φυσικά χρησιμοποιούσα πάντα **προτζέκτορα** για να προβάλλω το μάθημα και τα παιδιά να έχουν μια άμεση εικόνα να μην ανοίγουμε το σχολικό βιβλίο αλλά και όταν και όπου μπορούσα χρησιμοποιούσα βίντεο σχετικά με το μάθημα που διδασκόμασταν.»

E8: «Εγώ χρησιμοποιώ **εμπλουτισμένο βιβλίο** και όπου μπορώ κάνω κάποιο βίντεο ή ντοκιμαντέρ» «...και υπάρχουν κάποιοι **χάρτες στο φωτόδεντρο**», «...Γενικά **χρησιμοποιώ βίντεο** στο μάθημα της ιστορίας, όχι πάντα, γιατί είναι δύσκολο. Αλλά γενικότερα όταν κρίνω ότι ένα μάθημα είναι δύσκολο προσπαθώ μέσα από ψηφιακές μορφές, όπως είναι η **ψηφιακή αφήγηση, τα ντοκιμαντέρ ακόμα και animation...**»

2^η Θεματική Ενότητα:

Από τα δεδομένα φάνηκε οι εκπαιδευτικοί να έχουν ξεχωρίσει κάποια χαρακτηριστικά που εμποδίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία με συνέπεια την **αναποτελεσματική διδασκαλία.**

- Οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν συχνά στις απαντήσεις τους ως αιτιολόγηση δυσκολιών που δυσχεραίνουν την αποτελεσματικότητα, το δυσνόητο και πυκνογραμμένο κείμενο του βιβλίου, τον μεγάλο όγκο ύλης, την κακή διατύπωση και τις ασάφειες και ελλείψεις που υπάρχουν στο βιβλίο.

E1: «στα περισσότερα μαθήματα **δεν έχει χάρτες** και οι χάρτες όπως είναι, είναι πολύ λίγο δομημένοι σε σχέση με τον χωροχρόνο που δίνεται εκείνη την στιγμή. Έχει **πάρα πολύ δύσκολο λεξιλόγιο...**»

E3: «Καταρχάς επειδή το βιβλίο αυτό είναι πάρα πολύ **πυκνογραμμένο** το πρώτο κεφάλαιο το κάνω μισό-μισό...» «...το συγκεκριμένο βιβλίο της έκτης είναι πολύ πυκνογραμμένο..., ... **Πρέπει να μειωθεί η ύλη**, να γίνουν τα κεφάλαια πιο μικρά και πιο συνοπτικά.»

E4: «γιατί η ιστορία στο Δημοτικό και ιδιαίτερα στην Έκτη είναι **πάρα πολύ μεγάλη.**», «...Έχει πολλές **ασάφειες**, με **λέξεις δύσκολες...**»

E5: «τα κείμενα του βιβλίου τους **δυσκολεύουνε λόγω της ορολογίας** και όχι μόνο.», «...να είναι πιο ελαστικοί στην ύλη...»

E7: «... είναι πολύ **μεγάλο όγκος** απομνημόνευσης και είναι **ογκώδης η ύλη...**»

E8: «...παράλληλα σημειώνουν στο κείμενο τα σημαντικά, γιατί είναι και ένα **δύσκολο κείμενο** στην ιστορία της έκτης...», «...οπωσδήποτε **πρέπει να μειωθεί η ύλη...**»

- Σημαντικό στοιχείο που φαίνεται να αναδεικνύουν, επίσης, είναι η **έλλειψη γνώσης των εκπαιδευτικών**. Κάποιοι εκπαιδευτικοί έκαναν λόγο για **λάθος τρόπο διδασκαλίας**, προσανατολισμένο στην στείρα **αποστήθιση**. Επιπλέον, ως στοιχείο αναποτελεσματικής διδασκαλίας αναφέρθηκε η **έλλειψη εξοπλισμού** και εργαλείων και η αρνητική στάση από τους μαθητές.

E1: «...Θεωρώ ότι οι **εκπαιδευτικοί** δεν έχουν λάβει την απαραίτητη **επιμόρφωση**, ίσως δεν το έχουν ζητήσει και οι ίδιοι αυτό, με αποτέλεσμα τα παιδιά να μάθουν **μία στείρα απομνημόνευση** της ιστορίας χωρίς συνδυασμό, τόπου, χρόνου...»

E2: «Το αναλυτικό πρόγραμμα οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δεν γνωρίζουν καν τι είναι. Θα πρέπει να **αλλάξει η μόρφωση του εκπαιδευτικού** ώστε να μάθει τι είναι το αναλυτικό πρόγραμμα.»

E4: «...ότι όλοι προσπαθούν να καλλιεργήσουν την **αποστήθιση** διότι όλο το σύστημα το ελληνικό στην εξέταση της ιστορίας καθώς περνάνε τα χρόνια είναι βασισμένο σε αυτό ...»
«όταν δουλεύουμε σε σχολεία που **δεν έχουν ίντερνετ** ας πούμε όπως εγώ φέτος, που **δεν έχουν προτζέκτορες, δεν έχουν λάπτοπ και έλλειψη κτιριακής υποδομής** είναι δύσκολο»

E5: «... τα πιο πολλά παιδιά για να μην πω όλα **ότι φοβούνται το αποφεύγουν**, οπότε όταν κάτι τους δυσκολεύει και ειδικά για το βιβλίο της έκτης...»

E7: «Βλέπω **παιδιά φοβισμένα**, παιδιά που δυσανασχετούν, κουράζονται, που αδυνατούν να απομνημονεύσουν πληροφορίες. Επομένως για μένα αυτό σημαίνει ότι **κάτι δεν πάει καλά στον τρόπο που εμείς το διδάσκουμε** ή και στα **εργαλεία** που εμείς τελικά χρησιμοποιούμε το βιβλίο.»
«Καλώς ή κακώς **οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν κάποια διευρυμένη γνώση** στην ιστορία για να μπορούν να στηρίζουν το βιβλίο και τις πληροφορίες που παρέχει...»

3^η Θεματική Ενότητα:

Ανάμεσα στα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων, διακρίθηκε η αναφορά σε **ζητήματα που δυσκολεύουν** την εκπαιδευτική διαδικασία γενικότερα.

- Αρκετά συχνά έγινε αναφορά στην **δυσκολία αντίληψης της έννοιας του χρόνου**. Δεύτερο σημαντικό ζήτημα αναδεικνύεται η **έλλειψη γνώσης της ιστορίας από τους εκπαιδευτικούς**, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω.

E1: «...το **θέμα του χρόνου είναι ένα χάος** στο κεφάλι των παιδιών.»

E2: «...Αλλά **δεν είναι εύκολη η έννοια του χρόνου** να την συνειδητοποιήσει ένα παιδί 11 ετών, τι είναι χρόνος.»

E4: «...δεν αντιλαμβάνονται τις **αποστάσεις ανάμεσα στα χρόνια**. Για παράδειγμα τον έναν αιώνα που λέμε έναν αιώνα μετά, δεν νομίζω ότι έχουν αντιληφθεί τα παιδιά του Δημοτικού τι εννοούμε έναν αιώνα μετά...»

E5: «υπήρχε μια προσπάθεια επί της προηγούμενης κυβερνήσεως να υπάρξουν θεματικοί φάκελοι, όπου έσπαγε την γραμμή του χρόνου, έτσι ώστε να πηγαίνουμε **με βάση θεμάτων, αυτό δυσκολεύει τα παιδιά, διότι έχουν συνηθίσει στην έννοια του παρελθόντος, παρόντος και μέλλοντος...**» «...προσπαθώ να τους εισάγω στις **χρονικότητες** εντάξει όχι πάντα κάποιες φορές, κάπως αρχίζει και λειαινεται. Όταν διαβάζουμε ένα ιστορικό μυθιστόρημα...»

«... Η έννοια του χώρου είναι δύσκολη, διότι τα παιδιά έχουν συνδέσει το χώρο με τον βιωματικό χώρο που ζουν. Εμείς ως ενήλικες επειδή έχουμε ταξιδέψει μπορούμε να έχουμε μια μερική εικόνα του κόσμου...»

E8: «νομίζω για τα παιδιά αυτής της ηλικίας είναι πολύ δύσκολο να αντιληφθούν την έννοια του χρόνου.»

E1: «...Θεωρώ ότι οι **εκπαιδευτικοί** δεν έχουν λάβει την απαραίτητη **επιμόρφωση...**»

E2: «... πρέπει να **αλλάξει η μόρφωση του εκπαιδευτικού**»

E7: «Καλώς ή κακώς **οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν κάποια διευρυμένη γνώση** στην ιστορία για να μπορούν να στηρίξουν το βιβλίο και τις πληροφορίες που παρέχει...»

➤ Προβληματισμός υπάρχει και για την δυσκολία αφήγησης από τους μαθητές, την λάθος χρήση χαρτών από τους εκπαιδευτικούς, και ο άνιστος εξοπλισμός σε τεχνολογικό υλικό αλλά και σε κτιριακές υποδομές στα σχολεία

E4: «...αντιλαμβάνομαι ότι εξαρτάται από τι **υποδομές** έχει το σχολείο, σίγουρα δεν είναι εξοπλισμένα τα σχολεία όπως θα έπρεπε. **Δεν υπάρχει και ισότητα στα σχολεία** ως προς την υποδομή.», «Σίγουρα **αν είχα άλλα μέσα** και έκανα αυτά που ήθελα ίσως θα κατάφερα να κάνω και άλλα παιδιά να αγαπήσουν την ιστορία. Θα ήθελα να έχω **εικόνα και βίντεο** σε οποιαδήποτε μάθημα»

E5: «... Όταν μιλάμε για συνειδήσεις ή για ιδέες υπάρχει έλλειψη κατανόησης γιατί είναι κάτι άπιαστο, αυτό απαιτεί έναν μαθητή, ο οποίος έχει πολύ καλό **υπόβαθρο αφήγησης** είτε προφορικής, είτε γραπτής. Μαθητές **που δεν έχουν εξοικειωθεί με την αφήγηση** δύσκολα μπορούν να καταλάβουν κάποια πράγματα και για αυτό παραμένουν στα δίπολα, τα οποία ξεχειλώνουν την αλήθεια.»

E7: «και να υπήρχαν κάποιοι σχολικοί **χάρτες** ...κανένας δεν μου έδειξε **το τρόπο** για το πως και αν μπορώ να τους χρησιμοποιήσω.», «...Οι **χάρτες** υπάρχουν στο βιβλίο αλλά δεν ξέρω κατά πόσο είναι εύκολο να τους εξηγήσουμε και τα παιδιά να τους καταλάβουν.»

4^η Θεματική Ενότητα:

Οι εκπαιδευτικοί μέσα από συγκεκριμένη ερώτηση αλλά και από άλλες αναφορές προσδιόρισαν τα **στοιχεία αποτελεσματικής διδασκαλίας**.

- Η δημοφιλέστερη απάντηση ήταν η χρήση ψηφιακών μέσων στην διδασκαλία/συνδεσιμότητα και η ένταξη δραστηριοτήτων συζήτησης, συλλογής δεδομένων, σύνθεσης και παρουσίασης.

E1: «... Και κατά δεύτερον χρειάζεται κάποιο **ψηφιακό μέσο...**»

E2: «...τα περισσότερα σχολεία σήμερα έχουν μέσα στην αίθουσα **ίντερνετ, διαδραστικούς πίνακες** ή έστω τουλάχιστον **βιντεοπροβολέα**. Οπότε ο εκπαιδευτικός μπορεί να διδάσκει μέσω διαδικτύου και ταυτόχρονα να αναζητεί πηγές...» «...παράδειγμα μπορεί το παιδί μέσω των **ψηφιακών μέσων** να κάνει διαδραστικές ασκήσεις και να επιβεβαιώνει αν είναι σωστές οι απαντήσεις αυτές...»

E3: «...με **οικείο τρόπο** από τον δάσκαλο στα παιδιά. Σε επίπεδο **συζήτησης** και μερικές φορές μια μαθήτρια ένας μαθητής θα **παρουσιάσει** ένα μάθημα...»

E5: «προσπαθούμε να κάνουμε **προφορικές συνεντεύξεις** με μεγαλύτερης ηλικίας συγγενής των παιδιών για να **συλλέξουμε πληροφορίες**, όσον αφορά τον Ελληνικό 20ο αιώνα κατά βάση»

E6: «... σίγουρα η παρουσίαση των γεγονότων μέσω του **προτζέκτορα...**»

E7: «...να χρησιμοποιούνται οπτικοακουστικά μέσα, με **χρήση βίντεο, ερωτήσεων εμπέδωσης...**, ..., **δράσεις...**»

E8: «...να δείξουν **κάποιο βίντεο** στην αρχή για να προσελκύσουν τα παιδιά, είτε εντάσσοντας κάποιες **δραστηριότητες διασκεδαστικές**, όπως ας πούμε **επιτραπέζια παιχνίδια** για την επανάσταση του 21

- Άλλα στοιχεία που αναφέρθηκαν είναι η χρήση χαρτών και η ιστορική γραμμή, το βιωματικό μάθημα, η γνώση του δασκάλου.

E1: «Αρχικά **ο δάσκαλος να ξέρει πολλά παραπάνω πράγματα** σε αυτά που διδάσκει για να μπορεί α λύσει τις απορίες των μαθητών γιατί το βιβλίο αφήνει κενά...»

E2: «...Θεωρώ πολύ σημαντικό να **είναι βιωματικό** το μάθημα όσο γίνεται, δηλαδή να μπορείς να πας σε ένα μουσείο ή σε ένα **τόπο ανάλογο** που έχει γίνει κάποια μάχη κάτι...»

E3: «**χάρτες** σε καλή κατάσταση...»

E7: «... θα έπρεπε να υπάρχει μία **επιμόρφωση** πάνω την διδασκαλία της ιστορίας... .. Να υπάρχουν **βιωματικά εργαστήρια...**»

E8: «Ο δάσκαλος θα πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά την ιστορία που θα διδάξει στους μαθητές...»

5^η Θεματική Ενότητα:

Μέσα από τις συνεντεύξεις οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να δηλώνουν ανάγκη για **εκσυγχρονισμό της διδακτικής της ιστορίας**. Αυτό φαίνεται και στις απαντήσεις που έχουν ήδη παρατεθεί προηγουμένως σχετικά με άλλα ποιοτικά στοιχεία, αλλά και από τις συχνές αναφορές στην ανάγκη για:

➤ **χρήση ψηφιακών μέσων στη διδασκαλία**

E1: «... Και κατά δεύτερον χρειάζεται κάποιο **ψηφιακό μέσο...**»

E4: «Την θεωρώ απαραίτητη (ένταξη ψηφιακών μέσων). Τα παιδιά είναι όλη μέρα στο σπίτι και στο φροντιστήριο με ψηφιακά μέσα.»

E6: «... σίγουρα η παρουσίαση των γεγονότων μέσω του **προτζέκτορα...**»

E7: «...να χρησιμοποιούνται οπτικοακουστικά μέσα, με **χρήση βίντεο...**»

E8: «... να γίνει διαφορετική παρουσίαση των γεγονότων ώστε να γίνει πιο εύληπτά για τα παιδιά. και να παρασχεθεί από ΙΕΠ το υπουργείο κάποιο ψηφιακό υλικό, όπως χάρτες αν και υπάρχουν κάποιοι χάρτες στο φωτόδεντρο αλλά δεν αρκούν είναι αποσπασματικό υλικό.»

➤ **αλλαγή τρόπου διδασκαλίας**

E4: «...Νομίζω ότι είναι πολύ παλιό να πηγαίνουμε στο σχολείο όπως πηγαίνουν οι γονείς μας και να μαθαίνουμε τα ίδια πράγματα.»

E8: «...Έχει αλλάξει βασικά και η εποχή και όλες οι πληροφορίες βρίσκονται σε ψηφιακή μορφή και τα παιδιά έχουν εκπαιδευτεί πάνω στην ψηφιακή μορφή των πληροφοριών.»

➤ **βελτίωση κειμένου, μείωση ύλης, αλλαγή στοχοθεσίας**

E1: «Το βιβλίο είναι ανεπαρκές...», «...αν δεν αλλάξει το βιβλίο πρέπει να γίνει άλλο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών...», «το βιβλίο αφήνει κενά...»

E3: «...Πρέπει να μειωθεί η ύλη, να γίνουν τα κεφάλαια πιο μικρά και πιο συνοπτικά. Αυτό το βιβλίο απευθύνεται σε μαθητές Γ Γυμνασίου.»

E4: «...Της έκτης δημοτικού είναι απαράδεκτο το βιβλίο ως προς το τρόπο γραφής του. Έχει πολλές ασάφειες, με λέξεις δύσκολες...»

E5: «...θα βοηθούσε πολύ θα ήτανε να υπάρχει μια μεγαλύτερη ελαστικότητα στην κάλυψη της ύλης...»

E7: «Η στοχοθεσία σίγουρα θα πρέπει να αλλάξει»

E8: «...οπωσδήποτε πρέπει να μειωθεί η ύλη...»

➤ επιμόρφωση εκπαιδευτικών

E1: «... ο δάσκαλος να ξέρει πολλά παραπάνω πράγματα σε αυτά που διδάσκει για να μπορεί α λύσει τις απορίες των μαθητών γιατί το βιβλίο αφήνει κενά...» «...Θεωρώ ότι οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν λάβει την απαραίτητη επιμόρφωση...»

E2: «... πρέπει να αλλάξει η μόρφωση του εκπαιδευτικού»

E7: «Καλώς ή κακώς οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν κάποια διευρυμένη γνώση στην ιστορία για να μπορούν να στηρίξουν το βιβλίο και τις πληροφορίες που παρέχει...», «... θα έπρεπε να υπάρχει μία επιμόρφωση πάνω την διδασκαλία της ιστορίας...»

E8: «Ο δάσκαλος θα πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά την ιστορία που θα διδάξει στους μαθητές...»

4.2 Ευρήματα για Ε.Ε.1

Με ποιον τρόπο μπορεί το animation να ενισχύσει την εκπαιδευτική διαδικασία στο μάθημα της ιστορίας;

Τα στοιχεία που εντοπίζονται στο λόγο των εκπαιδευτικών και είναι δηλωτικά της άποψής τους για την ένταξη του animation στο μάθημα της ιστορίας και τα οφέλη του, συγκεντρώνονται στα ποιοτικά στοιχεία που αναδείχθηκαν, κατηγοριοποιήθηκαν και ταξινομήθηκαν σε 4 θεματικές ενότητες, όπως φαίνονται στον Πίνακα 3.

Σε κάθε θεματική περιοχή στο κάτω μέρος αναγράφονται οι ερωτήσεις στις οποίες εντοπίστηκαν οι έννοιες, και κάτω από κάθε κατηγορία, αναγράφονται με κωδικούς οι εκπαιδευτικοί που ανέδειξαν την κάθε κατηγορία (Παράδειγμα Κωδικοποίησης δείγματος: Εκπαιδευτικός 1 = E1).

Πίνακας 3. Ευρήματα για το Ε.Ε. 1

Ευρήματα για Ε.Ε.1 :Με ποιον τρόπο μπορεί το animation να ενισχύσει την εκπαιδευτική διαδικασία στο μάθημα της ιστορίας;				
Θεματικές Ενότητες	Κατηγοριοποίηση εννοιών που αναδύθηκαν ανά θεματική Ενότητα			
Περιεχόμενο <i>Στις Ερωτήσεις: 10, 12, 14, 16, 17</i>	Απλοποίηση περιεχομένου <i>E5, E6, E8</i>	Αποτύπωση δύσκολων εννοιών <i>E1, E2, E6, E8</i>	Εικονική περιήγηση <i>E2, E7</i>	Σφαιρική γνώση, σύνδεση πληροφοριών <i>E1, E3</i>
Αλλαγή τρόπου διδασκαλίας Εκσυγχρονισμός <i>Στις Ερωτήσεις: 10, 11, 15, 16, 18, 20</i>	Απλοποίηση διαδικασίας <i>E4, E7, E8</i>	Οικείο μέσο πρόσληψης γνώσης <i>E2, E4, E7, E8</i>	Υποστήριξη διδασκαλίας <i>E1, E2, E3, E4, E5, E7</i>	Βιωματικός τρόπος μάθησης <i>E2, E7, E8</i>
Αλλαγή στάσης μαθητών <i>Στις Ερωτήσεις: 11,12, 16, 18, 20</i>	Προσέλκυση ενδιαφέροντος <i>E4, E6, E8</i>	Συμμετοχή <i>E4, E6, E8</i>	Παραγωγή, δημιουργία <i>E1, E2, E3, E4, E7, E8</i>	Επεξεργασία δεδομένων <i>E1, E2, E3, E4, E7, E8</i>

1^η Θεματική Ενότητα:

Σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν την ανάγκη για ενίσχυση του περιεχομένου του μαθήματος της Ιστορίας

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων προκύπτουν στοιχεία που δείχνουν την γνώμη ότι:

- ενισχύεται στην **απλοποίηση** του περιεχομένου του μαθήματος της ιστορίας μέσω χρήσης ψηφιακών μέσων (3 συμμετέχοντες). Παρατίθενται οι αναφορές:

E5: «...όταν τα παιδιά έχουν δυσκολία στα γλωσσικά μαθήματα συν ότι έχουν συνδέσει την ιστορία μια συνόσταση πληροφοριών..., ,... Αν απλοποιούνταν η πληροφορία μέσα από μια αφήγηση, ίσως να μην τους τρώμαζε τόσο.»

«Αν η ιστορία μπορούσε να έχει μια απλή μορφή εκλαΐκευσης είτε μέσω ενός animation είτε ένα μέσο οποιοδήποτε, είναι ότι το καλύτερο...»

E6: «Έχοντας χρησιμοποιήσει παρουσίαση, στην περίπτωση των εθνικών εορτών βίντεο με animation βλέπω ότι οι εικόνες προσώπου, τα πρόσωπα που παρουσιάζονται σε μορφή animation έχω δει ότι βοηθούν τον μαθητή να συσχετίσει λίγο περισσότερο τα γεγονότα χρονικά. Οπότε σίγουρα και οι χάρτες και η παρουσίαση των μορφών σε μορφή καρτούν έχει βοηθήσει τον μαθητή.»

E8: «...είναι δύσκολο προσπαθώ μέσα από ψηφιακές μορφές, όπως είναι η ψηφιακή αφήγηση, τα ντοκιμαντέρ ακόμα και animation, έχω χρησιμοποιήσει έτσι ώστε να είναι πιο κατανοητό στους μαθητές...»

«...Φανταστείτε τι ευκολία θα ήταν, να υπάρχει για κάθε μάθημα μια ψηφιακή παρουσίαση, ακόμη και με κωμικό τρόπο, που θα τις έχουν φτιάξει μαθητές...»

- **ότι ενισχύεται η αποτύπωση δύσκολων εννοιών μέσω χρήσης ψηφιακών μέσων (4 συμμετέχοντες).** . Παρατίθενται οι αναφορές:

E1: Είναι απόλυτα θετική η άποψη μου για τα ψηφιακά μέσα στο μάθημα της ιστορίας. Δίνεται η δυνατότητα να απεικονιστούν ψηφιακά με μεγαλύτερη δυνατότητα διάδρασης, χάρτες, πρόσωπα, σκηνές από γεγονότα.

(Σε ερώτηση για το πως μπορεί να αποτυπωθεί ο χώρος και ο χρόνος...)

E2: «Με ψηφιακά μέσα για να επιτρέπουν στο μαθητή να παρακολουθεί τα γεγονότα στο χώρο και στο χρόνο με διαδραστικό βίντεο

E5: «...επίσης μετά μιλάμε για πολύ δύσκολές έννοιες, διαδικασίες που άλλες φορές συμπυκνώνονται στον χρόνο, άλλες φορές είναι αργόσυρτες και δεν μπορούν να καταλάβουν (οι μαθητές)...»

E6: «...βλέπω ότι οι εικόνες προσώπου, τα πρόσωπα που παρουσιάζονται σε μορφή animation έχω δει ότι βοηθούν τον μαθητή να συσχετίσει λίγο περισσότερο τα γεγονότα χρονικά.»

E7: «... Έχω στο μυαλό μου ένα animation για την ιστορία την Ε δημοτικού, για την περιήγησή της Αγίας Σοφίας και ήταν βοηθητικό για το αντίστοιχο μάθημα. Και τα παιδιά το θυμόντουσαν και είχαν αντιληφθεί το χώρο και το χρόνο.»

E8: «...όταν κρίνω ότι ένα μάθημα είναι δύσκολο προσπαθώ μέσα από ψηφιακές μορφές, όπως είναι η ψηφιακή αφήγηση, τα ντοκιμαντέρ ακόμα και animation, έχω χρησιμοποιήσει έτσι ώστε να είναι πιο κατανοητό στους μαθητές...»

(Σε ερώτηση για το πως μπορεί να αποτυπωθεί ο χώρος και ο χρόνος...)

«Με μια χρονολογική γραμμή, η οποία θα έχει κάποια σημεία τα οποία θα είναι οι σημαντικές ημερομηνίες και στις οποίες θα κάνουμε κάποια αναφορά ιδιαίτερη και θα συνεχίζουμε. Ταυτόχρονα θα είναι μια γραμμή η οποία προχωρώντας η ιστορία θα επεκτείνεται και η γραμμή.»

- **Ότι δίνεται η δυνατότητα εικονικής περιήγησης μέσω χρήσης ψηφιακών μέσων (2 συμμετέχοντες).** Παρατίθενται οι αναφορές:

E2: «...Τα παιδιά δεν έχουν ούτε την αίσθηση για την γεωγραφία, για τον χώρο των γεγονότων της ιστορίας. Για παράδειγμα διδάσκει ένα παιδί της Θεσπρωτίας τις μάχες στην Πελοπόννησο και αυτό το παιδί **δεν έχει δει ποτέ την Πελοπόννησο.**»

E5: «...Εμείς ως ενήλικες επειδή έχουμε ταξιδέψει μπορούμε να έχουμε μια μερική εικόνα του κόσμου. Όπως λένε η ιστορία θέλει πολύ καλή αίσθηση της γεωγραφίας...» Και επίσης μετά μιλάμε για πολύ δύσκολές έννοιες, διαδικασίες που άλλες φορές συμπυκνώνονται στον χρόνο, άλλες φορές είναι αργόσυρτες και δεν μπορούν να καταλάβουν.»

E7: «... Έχω στο μυαλό μου ένα animation για την ιστορία την Ε δημοτικού, για την περιήγησή της Αγίας Σοφίας και ήταν βοηθητικό για το αντίστοιχο μάθημα. Και τα παιδιά το θυμόντουσαν

και είχαν αντιληφθεί το χώρο και το χρόνο.»

- Ενισχύεται η σύνδεση πληροφοριών και η σφαιρική γνώση μέσω της χρήσης ψηφιακών μέσων² συμμετέχοντες). Παρατίθενται οι αναφορές:

E1: «...αν ταυτόχρονα φαινόταν στο animation τι γινόταν και την υπόλοιπη Ελλάδα όταν γινόταν μια μάχη. Αυτό θα βοηθήσει και ως προς τον χάρτη και ως προς την ημερομηνία, ότι μέσα από το animation θα φανεί ότι ναι μεν γίνεται η μία μάχη εδώ πέρα, αλλά και η υπόλοιπη Ελλάδα συνεχίζει..., , ... Είναι πολύ σημαντικό για να δουν και τα παιδιά με τον χάρτη της Ελλάδας τι γίνεται στις υπόλοιπες περιοχές, ότι οι μάχες συνεχίζονται και δεν έχουν απελευθερωθεί τα εδάφη...»

E3: «...να μπορώ να πάω στις ανακαλύψεις στις γεωγραφικές και ιστορικές ανακαλύψεις και να δείξει σαν ταινία να φαίνονται οι ανακαλύψεις σε όλο τον κόσμο...»

➤ 2η Θεματική Ενότητα:

- Αρκετές απαντήσεις αφορούν στην αλλαγή του τρόπου διδασκαλίας της Ιστορίας.
- Ένα μικρό ποσοστό εκπαιδευτικών (3/8) αναδεικνύουν έννοιες που σχετίζονται με τη απλοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

E4: «...Θα ήθελα να έχω εικόνα και βίντεο σε οποιαδήποτε μάθημα. Τα παιδιά συγκρατούν πολύ περισσότερο οπτικά παρά από μόνο διάβασμα.»

E7: «... Έχω στο μυαλό μου ένα animation για την ιστορία την Ε δημοτικού, για την περιήγησή της Αγίας Σοφίας και ήταν βοηθητικό για το αντίστοιχο μάθημα. Και τα παιδιά το θυμόντουσαν και είχαν αντιληφθεί το χώρο και το χρόνο.»

E8: «...όταν κρίνω ότι ένα μάθημα είναι δύσκολο προσπαθώ μέσα από ψηφιακές μορφές, όπως είναι η ψηφιακή αφήγηση, τα ντοκιμαντέρ ακόμα και animation, έχω χρησιμοποιήσει έτσι ώστε να είναι πιο κατανοητό στους μαθητές...»

- Οι 5 από τους 8 εκπαιδευτικούς αναφέρθηκαν σε ένα δεύτερο στοιχείο σε σχέση με την εκπαιδευτική διαδικασία, την ενσωμάτωση οικείου τρόπου πρόσληψης γνώσης.

E2: «...τους είναι αδύνατον να πάρουν ένα κείμενο να το διαβάσουν και να δημιουργήσουν στο μυαλό τους τις αντίστοιχες έννοιες και να κατανοήσουν τι τους λέει το κείμενο, σε σχέση με κάτι που θα το δουν σε animation ή σε ταινία κανονική.»

E4: «...θα του έμνε κάτι στο τέλος και ειδικά να ήταν και κάτι που θα μπορούσαν να κάνουν προβολή ξανά στο σπίτι θα βοηθούσε πολύ και στην εκμάθηση του μαθήματος, όχι μόνο στην κατανόησή του.»

«...Πρώτα να το δούνε (το animation) να το περιμένουνε πως και πως να είναι συγκεντρωμένοι.», «...Να έχουν το link για να το ξαναδούν στο σπίτι.»

E6: «...Τους αρέσει να βλέπουν ντοκουμέντα αλλά το να μάθουν στο σπίτι το εκάστοτε μάθημα αποτελεί ένα βραχνά για αυτούς.»

E7: «... Έχω στο μυαλό μου ένα animation για την ιστορία την Ε δημοτικού, για την περιήγησή της Αγίας Σοφίας και ήταν βοηθητικό για το αντίστοιχο μάθημα. Και τα παιδιά το θυμόντουσαν και είχαν αντιληφθεί το χώρο και το χρόνο.»

E8: «...Έχει αλλάξει βασικά και η εποχή και όλες οι πληροφορίες βρίσκονται σε ψηφιακή μορφή και τα παιδιά έχουν εκπαιδευτεί πάνω στην ψηφιακή μορφή των πληροφοριών, οπότε αυτή η παραδοσιακή μορφή της γνώσης νομίζω είναι λίγο βαρετή πια για τα παιδιά.»

- Η επόμενη κατηγορία αφορά στοιχεία σχετικά με την υποστήριξη της διδασκαλίας και προκύπτει από τις απαντήσεις μεγάλου ποσοστού (6/8) εκπαιδευτικών.

E1: «...χρειάζεται κάποιο ψηφιακό μέσο..., ...Ακόμη και κινούμενα σχέδια, όπως π.χ. υπάρχουν στη μυθολογία για την Γ' Δημοτικού.»

«...Επίσης γλιτώνει ο εκπαιδευτικός, χρόνο από να φτιάχνει ιστορική γραμμή στους τοίχους, ενώ δίνεται μέσα από το φωτόδεντρο κάποιο υλικό με χάρτες από κάθε εποχή ας πούμε.»

E2: Θα μπορούσε το Υπουργείο με ειδικούς να κατασκευάσει animation για τις θεματικές ενότητες του μαθήματος της ιστορίας. Όπως είναι το φωτόδεντρο, να υπάρχει υλικό αποθηκευμένο και να υπάρχει ο εκπαιδευτικός με περισσότερες γνώσεις ιστορίας, ο οποίος θα καθοδηγήσει τους εκπαιδευτικούς της ΣΤ Δημοτικού της περιφέρειας.

(σε ερώτηση σχετικά με τον τρόπο ένταξης ενός animation)

E3: Εγώ θα το έκανα ως ανακεφαλαίωση ως επιστέγαση της γνώσης.

E4: «...Θα ήθελα να έχω εικόνα και βίντεο σε οποιαδήποτε μάθημα. Τα παιδιά συγκρατούν πολύ περισσότερο οπτικά παρά από μόνο διάβασμα.»

«Αν ήταν κάτι που θα το κάναμε συστηματικά δηλαδή κάτι σαν επεισόδια να ξέρουν τα παιδιά ότι κάθε φορά θα δούμε το επόμενο επεισόδιο εγώ θα το έβαζα στην αρχή του μαθήματος...»

E5: «... Θα ήθελα να συνοδεύει η αφήγηση μου το βίντεο με παροχή πληροφόρησης, ανά 5 λεπτά να σταματάω για να κάνω το σχόλιο.»

E7: «...υπήρχαν φορές που χρησιμοποιούσα ένα βίντεο ως αφόρμηση ώστε να αποτελέσει έναυσμα για συζήτηση.»

«Θα χρειαζόμουν και τα 2 ανάλογα την περίπτωση. Αλλά πιστεύω ότι το animation στην αφόρμηση θα ήταν πιο αποδοτικό. Χωρίς αυτό να ακυρώνει τις δυνατότητες που θα είχε ένα βίντεο για σύνοψη των πληροφοριών. Θα ήταν πολύ χρήσιμο σε όποιο στάδιο κι αν εντασσόταν.

E4: Φαντάζομαι ότι θα μπορούσε να είναι μια ομάδα (που θα δημιουργήσει το animation). Να εμπλακούν και μέσα ιστορικοί και γραφίστες. Δηλαδή να είναι ανάθεση του Υπουργείου για όλη την Ελλάδα. Πολύ σημαντικό εργαλείο.

- Τελευταία ομάδα σχετικά με αυτή τη θεματική ενότητα είναι η βιωματική μάθηση μέσω της ένταξης animation την οποία ανέδειξαν 2 συμμετέχοντες από τους 8.

E7: «... Έχω στο μυαλό μου ένα animation για την ιστορία την Ε δημοτικού, για την περιήγησή της Αγίας Σοφίας και ήταν βοηθητικό για το αντίστοιχο μάθημα. Και τα παιδιά το θυμόντουσαν και είχαν αντιληφθεί το χώρο και το χρόνο.»

E8: «...να υπάρξει γενική αλλαγή, μέσω προτζεκτ να φτιάξουν οι μαθητές βιντεάκια. Υπάρχουν άπειρα προγράμματα. Έτσι θα επεξεργαστούν την πληροφορία που δίνεται παράγοντας κάτι ώστε να κατακτήσουν βιωματικά την γνώση.

3η Θεματική Ενότητα:

Απαντήσεις που αφορούν στην αλλαγή στάσης των μαθητών/τριών απέναντι στο μάθημα της ιστορίας.

Μέσα από τις συνεντεύξεις αναδεικνύονται έννοιες που σχετίζονται με:

- προσέλκυση ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών.

E6: «...Μια παρουσίαση με εικόνα, βίντεο και άλλων ψηφιακών μέσων βλέπω ότι ελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών πολύ περισσότερο σε σχέση μόνο με παρουσίαση από τον εκπαιδευτικό σε προφορική μορφή.»

E8: «... . Αν θέλουμε να αλλάξουν οι μαθητές στάση και να μην το θεωρούν βαρετό πρέπει να τους το κάνουμε πιο ελκυστικό, να τους δημιουργήσουμε άλλο περιβάλλον, άλλο κλίμα...»

«...προσπαθώ μέσα από ψηφιακές μορφές, όπως είναι η ψηφιακή αφήγηση, τα ντοκιμαντέρ ακόμα και animation, έχω χρησιμοποιήσει...γιατί θα πρέπει να προσελκύσεις το ενδιαφέρον των μαθητών.»

- την ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών/τριών.

E6: «...Όταν υπάρχει στο μάθημα ψηφιακή παρουσίαση, οι μαθητές παρακολουθούν και είναι πιο συχνές η ερωτήσεις πάνω στις πληροφορίες, ενώ όταν αφηγείσαι νομίζω ότι απλά περιμένουν να τελειώσει το μάθημα...»

E8: «... Αν θέλουμε να αλλάξουν οι μαθητές στάση ..., ,... Να πούμε ελάτε παιδιά να κάνουμε μια διαφορετική γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου και να υπάρξει γενική αλλαγή, μέσω προτζεκτ να φτιάξουν οι μαθητές βιντεάκι.»

- την ενίσχυση της δεξιότητας παραγωγής και δημιουργίας στους μαθητές.

E7: «...Τα παιδιά πλέον κάνουν εργασίες στον υπολογιστή και φτιάχνουν παρουσιάσεις εντυπωσιακές. Στην προηγούμενη Έκτη που ήμουν ως παράλληλη τα παιδιά έφτιαξαν μια αφηγηματική παρουσίαση για την γιορτή της 25^{ης}»

E8: «...να υπάρξει γενική αλλαγή, μέσω προτζεκτ να φτιάξουν οι μαθητές βιντεάκι. Υπάρχουν άπειρα προγράμματα...»

- την επεξεργασία δεδομένων μέσα από δραστηριότητες με ψηφιακά μέσα.

E7: «...τα παιδιά έφτιαξαν μια αφηγηματική παρουσίαση για την γιορτή της 25^{ης}..., ,... Είμαι σίγουρη ότι ακόμη θυμούνται αυτές τις πληροφορίες γιατί το κείμενο το έγραψαν οι ίδιοι.»

E8: «...να υπάρξει γενική αλλαγή, μέσω προτζεκτ να φτιάξουν οι μαθητές βιντεάκι. Υπάρχουν άπειρα προγράμματα. Έτσι θα επεξεργαστούν την πληροφορία που δίνεται παράγοντας κάτι ώστε να κατακτήσουν βιωματικά την γνώση.»

4.3 Ευρήματα για Ε.Ε.2

Ποια στοιχεία κάνουν ένα animation πιο αποτελεσματικό;

Από τις συνεντεύξεις προέκυψαν έννοιες αναφορικά με την άποψή τους για τα στοιχεία που κάνουν ένα animation αποτελεσματικό για την εκπαιδευτική διαδικασία, συγκεντρώνονται στα ποιοτικά στοιχεία που αναδείχθηκαν, κατηγοριοποιήθηκαν και ταξινομήθηκαν σε 4 θεματικές ενότητες όπως φαίνονται στον Πίνακα 4.

Σε κάθε θεματική περιοχή στο κάτω μέρος αναγράφονται οι ερωτήσεις στις οποίες εντοπίστηκαν οι έννοιες, και κάτω από κάθε κατηγορία, αναγράφονται με κωδικούς οι εκπαιδευτικοί που ανέδειξαν την κάθε κατηγορία (Παράδειγμα Κωδικοποίησης δείγματος: Εκπαιδευτικός 1 = Ε1).

Πίνακας 4. Ευρήματα για το Ε.Ε. 2

Ευρήματα για Ε.Ε.2 : Ποια στοιχεία κάνουν ένα animation πιο αποτελεσματικό;				
Θεματικές Ενότητες	Κατηγοριοποίηση εννοιών που αναδύθηκαν ανά θεματική Ενότητα			
Επεισόδια για κάθε ενότητα για συστηματική χρήση <i>Στις Ερωτήσεις: 15, 16, 18</i>	Ως αφόρμηση <i>E4, E6, E7, E8</i>	Κατά τη διάρκεια <i>E1, E5, E8</i>	Ως ανακεφαλαίωση <i>E3, E7, E8</i>	Μελέτη στο σπίτι <i>E4</i>
Πληροφορία <i>Στις Ερωτήσεις: 16, 17, 19, 20</i>	Συσχέτιση γεγονότων <i>E6</i>	Έγκυρη πληροφορία <i>E2, E3, E5, E6, E7, E8</i>	Έμφαση σε μια έννοια <i>E5</i>	Μέσο κριτικής σκέψης <i>E5</i>
Αφηγηματικές τεχνικές <i>Στις Ερωτήσεις: 15, 17, 19, 20</i>	Φωνή-avatar <i>E6</i>	Σύμβολα <i>E4, E8</i>	Διάλογοι <i>E4</i>	Σάτιρα προσώπων <i>E8</i>
	Αφηγητής <i>E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8</i>	Ήρωες -ιστορικά πρόσωπα <i>E1, E3, E4, E5, E6</i>	Επαγγελματική δουλειά <i>E6</i>	
Μέσο δημιουργίας <i>Στις Ερωτήσεις: 16, 20</i>	Οι μαθητές σε ρόλο δημιουργού <i>E8</i>		Οι εκπαιδευτικοί σε ρόλο σχεδιαστή δημιουργού <i>E5, E6</i>	

1^η Θεματική Ενότητα:

Οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν αν είχαν στη διάθεσή τους μια σειρά animation,

ειδικά σχεδιασμένο για το μάθημα της ιστορίας, σαν σειρά επεισοδίων που θα ακολουθούν την ύλη, σε ποιο στάδιο της διδασκαλίας του μαθήματος θα το ενέτασσαν.

Οι εκπαιδευτικοί φάνηκε να θεωρούν αποτελεσματικό το animation αν δεν αποτελεί αποσπασματική χρήση και είναι εκπαιδευτικό υλικό ως εργαλείο

E2: Θα μπορούσε το Υπουργείο με ειδικούς να κατασκευάσει animation για τις θεματικές ενότητες του μαθήματος της ιστορίας. Όπως είναι το φωτόδεντρο, να υπάρχει υλικό αποθηκευμένο...»

E4: «Αν ήταν κάτι που θα το κάναμε συστηματικά δηλαδή κάτι σαν επεισόδια να ξέρουν τα παιδιά ότι κάθε φορά θα δούμε το επόμενο επεισόδιο εγώ θα το έβαζα στην αρχή του μαθήματος. Πρώτα να το δούνε να το περιμένουν πώς και πώς να είναι συγκεντρωμένοι, έπειτα να το συζητήσουμε τι είδαμε..., ... Να έχουν το link για να το ξαναδούν στο σπίτι.»

E5: «Εξαρτάται αν θα μπορούσα να το έχω σε κάθε μάθημα. Θα ήθελα να συνοδεύει η αφήγηση μου το βίντεο με παροχή πληροφόρησης, ανά 5 λεπτά να σταματάω για να κάνω το σχόλιο.»

E6: «...Θα το χρησιμοποιούσα ίσως στην αρχή της διδασκαλίας προκειμένου να υπάρχει χρόνος αφού δούμε το βίντεο να το σχολιάσουμε και να υπάρξει αφορμή για συζητήσεις και προβληματισμούς των μαθητών.»

E8: «...θα με βόλεψε πολύ στην αρχή, έτσι ώστε να κλειδώσω το ενδιαφέρον τους.»

2^η Θεματική Ενότητα:

Αρκετές απαντήσεις αφορούν στην πληροφορία που θα περιλαμβάνει το animation.

Ένας εκπαιδευτικός αναφέρθηκε στο στοιχείο της συσχέτισης γεγονότων, να προσφέρει δηλαδή σφαιρική πληροφόρηση

E1: «Εννοείται ότι θα βοηθούσε (το animation) και πόσο μάλλον αν ταυτόχρονα φαινόταν στο animation τι γινόταν και την υπόλοιπη Ελλάδα όταν γινόταν μια μάχη...»

- Αρκετοί εκπαιδευτικοί (6/8) μίλησαν για τη σημασία της έγκυρης πληροφορίας που θα περιλαμβάνει το animation, όταν ρωτήθηκαν για το ποιος πρέπει ή μπορεί να φτιάχνει το animation έγινε λόγος για κάποιον γνώστη της ιστορίας ώστε να είναι έγκυρες οι πληροφορίες που περιλαμβάνει.

E2: Θα μπορούσε το Υπουργείο με ειδικούς να κατασκευάσει ..., ...να υπάρχει ο εκπαιδευτικός με περισσότερες γνώσεις ιστορίας, ο οποίος θα καθοδηγήσει...»

E3: θα έπρεπε να δημιουργήσει το animation κάποιος που να γνώριζε πολύ καλά ιστορία...»

E5: Θα βοηθούσε όταν το περιεχόμενο του ήταν σωστό. Όταν δηλαδή, δίνεις έμφαση σε κάποια σημαντική έννοια.»

«...Ιδανικά, θα ήταν να συν διαμορφώνεται (το animation) από τον εκπαιδευτικό...»

E6: «...σίγουρα αν υπήρχε κάποιο (animation) το οποίο το έχουν φτιάξει οι ίδιοι οι δάσκαλοι

που μπαίνουν σε τάξεις και το οποίο το έχω εξετάσει...»

E8: Αναλόγως τις γνώσεις του κάθε εκπαιδευτικού. Ιδανικά ο δάσκαλος θα έπρεπε να το κάνει που έχει και την επαφή με τα παιδιά και το μάθημα και την επαφή με το μέσο που θα μεταφερθεί η γνώση. Νομίζω όμως πως σε κάθε περίπτωση χρειάζεται επιμόρφωση σε σχέση με τις τεχνολογικές γνώσεις.

3η Θεματική Ενότητα:

Από τις έννοιες που διακρίθηκαν ως δηλωτικές του αποτελεσματικού animation είναι οι αφηγηματικές τεχνικές.

- Οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν αν προτιμούν να υπάρχει αφηγητής και όλοι απάντησαν θετικά. Επομένως θεωρούν βασικό στοιχείο ενός εκπαιδευτικού animation την ύπαρξη **αφηγητή**.

E1: «Σίγουρα χρειάζεται αφήγηση...»

E2: «Θεωρώ ότι θα έπρεπε να ήταν ένας αφηγητής.»

E3: «Θα προτιμούσα να είναι αυτόνομο και να αφοσιωθούν τα παιδιά και να εισπράξουν από μόνα τους. να υπάρχει μόνο ένας αφηγητής...»

E4: Ναι θα τους άρεσε (στους μαθητές) να υπάρχει αφηγητής και οι διάλογοι τους αρέσουν...»

E5: «...Η αφήγηση μου αρέσει ούτως ή άλλως. Και μετά την αφήγηση να περνάμε σε απορίες και σχόλια. Τα παιδιά θα ήθελα να προσπαθούν να κάνουν κριτική του υλικού

E6: «Θα μου άρεσε να υπήρχε ένας αφηγητής και αφού θα το χρησιμοποιούσα ούτως ή άλλως στην αρχή του μαθήματος μετά θα είχα χρόνο να σχολιάσω εγώ επί τούτου...»

E7: «Αν υπήρχε αφηγητής εγώ νομίζω ότι θα είχα λυμένα χέρια να σταματάμε το animation όποτε κρίνεται απαραίτητο. Να λαμβάνω και εγώ μέρος με τα παιδιά και όχι ο υποστηρικτής.»

E8: «Πιστεύω ότι ένας αφηγητής θα έδινε αυτονομία στο βίντεο δηλαδή θα μπορούσε να παίξει πρώτα και μετά να μπορούμε στο μάθημα με δική μου επεξήγηση.»

- Από την ίδια ερώτηση προέκυψε η γνώμη ότι πρέπει να περιλαμβάνει ιστορικό πρόσωπο σε ρόλο αφηγητή ώστε να γίνει η σύνδεση με την χρονική περίοδο αλλά και για να είναι πιο ελκυστικό

E1: «...θα μπορούσε να υπάρχει και animation με κάποια πλευρά των στρατιωτών που θα

πολεμούσαν. Για παράδειγμα να μιλάει ο Καραϊσκάκης για τα σχέδια μαχών.»

E3: «...Και ο αφηγητής θα μπορούσε να είναι ένας ήρωας από την ίδια την εποχή.»

E4: «...στην περίπτωση των εθνικών εορτών βίντεο με animation βλέπω ότι οι εικόνες προσώπου, τα πρόσωπα που παρουσιάζονται σε μορφή animation έχω δει ότι βοηθούν τον μαθητή να συσχετίσει λίγο περισσότερο τα γεγονότα χρονικά...»

«...Θα έβαζαν σαν ήρωες τους ήρωες της επανάστασης. Εντάξει ο πιο γνωστός τους είναι ο Κολοκοτρώνης. Αν υποθέσουμε ότι θα θέλαμε έναν πιο βασικό και λίγο πιο παππού θα ταίριαζε ο Κολοκοτρώνης.»

E5: «... Και ο αφηγητής θα μπορούσε να είναι ένα πρόσωπο από την ίδια την ιστορία...»

E7: «...Ιδανικά θα ήταν για τα παιδιά γοητευτικό μια μορφή από την επανάσταση.»

- Ένα ακόμη στοιχείο που δηλώθηκε είναι πώς πρέπει να αποτελεί επαγγελματική δουλειά κι όχι ερασιτεχνική.

E5: «...Όταν μία ταινία έχει πολύ καλές κινηματογραφικές τεχνικές μπορεί να σου δώσει αυτή την ψευδαίσθηση, είναι μια σύμβαση»

E2: «Θα μπορούσε το Υπουργείο με ειδικούς να κατασκευάσει animation...»

E3: «...μπορούσε να γίνει στο πανεπιστήμιο από έναν καθηγητή διδακτικής της ιστορίας, παίρνοντας φοιτητές που σχεδιάζουν συστήματα animation σε συνεργασία με το υπουργείο.»

- Αναφορά έγινε στην ύπαρξη διαλόγων (1 εκπ/κός)

E4: «... και οι διάλογοι τους αρέσουν...»

- Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι οι χρήση κατάλληλων συμβολισμών για αφηρημένες έννοιες ενισχύουν την κατανόησή τους.

E4: «... Ο χρόνος θα είναι χρωματικά συνδυασμένος με την κάθε περιοχή...»

E8: «Με μια χρονολογική γραμμή..., ... θα είναι μια γραμμή η οποία προχωρώντας η ιστορία θα επεκτείνεται και η γραμμή.»

- Τέλος, από τις απαντήσεις μιας εκπαιδευτικού αλλά και από τη συμμετοχική παρατήρηση της ερευνήτριας στο εργαστήριο δημιουργίας animation για την επανάσταση του 1821, προτείνεται ως προτιμότερο η χρήση της φωνής ή ακόμη και το avatar του ίδιου του εκπαιδευτικού ή των παιδιών.

E6: «...προτιμώ να χρησιμοποιώ την δική μου φωνή για την αφήγηση των γεγονότων...»

«... Οπότε θα προτιμούσα να είχα ένα AVATAR το οποίο θα το είχα σχεδιάσει εγώ και θα ήξερα τι αφηγείται.»

4η Θεματική Ενότητα:

Από την ανάλυση των απαντήσεων και από τις παρατηρήσεις της ερευνήτριας κατά την συμμετοχή στο εργαστήριο δημιουργίας animation αναδεικνύεται η άποψη και επιβεβαιώνεται ότι το animation ως αντικείμενο δημιουργίας μπορεί να προσφέρει πράγματα στην εκπαιδευτική διαδικασία.

- Η μια πτυχή αφορά τον μαθητή/τριας σε ρόλο σχεδιαστή και δημιουργού

E8: Θα ήταν ιδανικό να μπορούν να δουν κόμικς με το μάθημα της ιστορίας. Νομίζω ότι θα ήταν ότι καλύτερο. Ακόμη καλύτερο θα ήταν να μπορούν να φτιάξουν πράγματα για την ιστορία.

- Η δεύτερη πτυχή αφορά στον δάσκαλο ως σχεδιαστή -δημιουργό

E5: «Ιδανικά, θα ήτανε συνδιαμορφώνεται από τον εκπαιδευτικό. Αλλά να είναι εξειδικευμένος για να κάνει τέτοια πράγματα.»

E6: «Αν είχα την κατάλληλη επιμόρφωση θα προτιμούσα να το έχω σχεδιάσει εγώ. Το ιδανικό θα ήταν να μπορεί να το φτιάχνει ο δάσκαλος της τάξης...»

4.4 Ευρήματα για Ε.Ε.3 :

Πώς θα μπορούσε ένα κινούμενο σχέδιο να ενισχύσει την αντίληψη και κατανόηση των μαθητών/τριών για την έννοια του χρόνου και του χώρου όπου διαδραματίστηκαν τα γεγονότα;

Τα στοιχεία που εντοπίζονται στο λόγο των εκπαιδευτικών και είναι δηλωτικά της άποψής τους για το πώς μπορεί να βοηθήσει ένα animation στην αντίληψη των μαθητών/τριών για τον χρόνο και τον χώρο, συγκεντρώνονται στα ποιοτικά στοιχεία που αναδείχθηκαν, κατηγοριοποιήθηκαν και ταξινομήθηκαν σε 5 θεματικές ενότητες, όπως φαίνονται στον Πίνακα 5.

Σε κάθε θεματική περιοχή στο κάτω μέρος αναγράφονται οι ερωτήσεις στις οποίες εντοπίστηκαν οι έννοιες, και κάτω από κάθε κατηγορία, αναγράφονται με κωδικούς οι εκπαιδευτικοί που ανέδειξαν την κάθε κατηγορία (Παράδειγμα Κωδικοποίησης δείγματος: Εκπαιδευτικός 1 = E1).

Πίνακας 5. Ευρήματα για Ε.Ε.3

Ευρήματα για Ε.Ε.3 : Πώς θα μπορούσε ένα κινούμενο σχέδιο να ενισχύσει την αντίληψη και κατανόηση των μαθητών/τριών για την έννοια του χρόνου και του χώρου όπου διαδραματίστηκαν τα γεγονότα;		
Θεματικές Ενότητες	Κατηγοριοποίηση εννοιών που αναδύθηκαν ανά θεματική Ενότητα	
Προβληματικός τρόπος απεικόνισης εννοιών <i>Στις Ερωτήσεις:</i> 13, 16	Παρουσίαση γεγονότων ανά Θεματική ενότητα <i>E1, E4, E6, E7, E8</i>	Απλοποίηση εννοιών <i>E5</i>
	Ανάγκη για δυναμική απεικόνιση μεταβαλλόμενων εννοιών <i>E1, E4</i>	Εξοικείωση με δυναμικό συμβολισμό εννοιών <i>E1</i>
Συσχέτιση πληροφορίας <i>Στις Ερωτήσεις:</i> 16, 17	Δυσκολία Συσχέτισης γεγονότων <i>E2, E4, E6, E7</i>	Δυσκολία εξαγωγής συμπερασμάτων <i>E4, E6, E7</i>
Βιωματική μάθηση <i>Στις Ερωτήσεις:</i> 13, 14, 16	Εικονική περιήγηση στον ιστορικό χώρο <i>E2, E5, E7</i>	Διασκευή κειμένου <i>E8</i>
Εξοικείωση με τα στοιχεία κάθε περιόδου <i>Στις Ερωτήσεις:</i> 17, 19	Εξοικείωση με ιστορικά πρόσωπα, χαρακτήρες <i>E1, E4, E6, E7</i>	
Δραστηριότητες δημιουργίας animation <i>Στις Ερωτήσεις:</i> 16	Προπαρασκευαστικές δραστηριότητες για επεξεργασία της έννοιας του χρόνου <i>E8</i>	Διασκευή κειμένου <i>E8</i>

1η Θεματική Ενότητα:

Από τις απαντήσεις σχεδόν όλων των συμμετεχόντων προκύπτουν στοιχεία που αφορούν στην προβληματική απεικόνιση του χώρου και του χρόνου στο βιβλίο και στους χάρτες. Δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν χρήσιμο εργαλείο το animation για:

- Αναγνώριση αδυναμίας απεικόνισης μεταβαλλόμενων εννοιών όπως είναι ο χρόνος και ο χώρος

E1: «...το βιβλίο προφανώς για λόγους των ιστορικών και της δημόσιας ιστορίας πρέπει να χωρίσει και να ξεχωρίσει κάποια γεγονότα. Από κει και πέρα το θέμα του χρόνου είναι ένα χάος στο κεφάλι των παιδιών. Καθώς τα μαθήματα πάνε μπροστά γυρνάνε ξανά αναφέρουν αγώνες, ξανά αναφέρουν περιόδους, γυρνάνε στην επανάσταση, αφήνουν την μια μάχη στο ένα γεωγραφικό διαμέρισμά, επιστρέφουν ξανά, ξανά πιάνουν την μάχη στο άλλο μάθημα, πράγμα το οποίο δυσκολεύει ακόμα περισσότερο τα παιδιά για να κατανοήσουν ακριβώς τι έγινε. Πάνω σε αυτό το σημείο, ίσως απλά γίνεται αυτό γιατί είναι δύσκολο να καταγραφούν αυτά σε ένα μάθημα...»

E4: «...απευθύνεται σε μικρότερες ηλικίες και δεν αντιλαμβάνονται τις αποστάσεις ανάμεσα στα χρόνια. Για παράδειγμα τον έναν αιώνα που λέμε έναν αιώνα μετά δεν νομίζω ότι έχουν αντιληφθεί τα παιδιά του Δημοτικού τι εννοούμε έναν αιώνα μετά. Στους αιώνες μπερδεύονται νομίζω 13ος, 14ος αιώνας νομίζω ότι από τα 20 παιδιά που έχω αν τα ρωτήσω ζήτημα 2 αν μου απαντήσουν.»

E5: «... Αν η έννοια του χρόνου είναι δύσκολη όπως είπαμε παραπάνω, διότι μοιάζει εύκολη, διότι ζούμε τον χρόνο, αλλά οι χρονικότητες διασταυρώνονται μεταξύ τους συνυπάρχουνε, ταυτόχρονα έχουμε την γραμμική έννοια του χρόνου, ο χρόνος μπορεί να σπάει και να ξαναγυρνάει πάλι πίσω. Η έννοια του χώρου είναι δύσκολη, διότι τα παιδιά έχουν συνδέσει το χώρο με τον βιωματικό χώρο που ζουν. Εμείς ως ενήλικες επειδή έχουμε ταξιδέψει μπορούμε να έχουμε μια μερική εικόνα του κόσμου. Όπως λένε η ιστορία θέλει πολύ καλή αίσθηση της γεωγραφίας

E6: «Έχω παρατηρήσει ότι ένα γεγονός το οποίο μπερδεύει είναι τα γεγονότα όπως παρουσιάζονται στο βιβλίο. Επειδή παρουσιάζεται μια περίοδος από πολλές διαφορετικές πλευρές παραδείγματος χάριν από την οικονομία από τον τρόπο ζωής είναι κάτι το οποίο έχει μπερδέψει πολύ τους μαθητές. Και χωρίς την χρήση της χρονογραμμής που έχω βάλει προσωπικά στην τάξη οι μαθητές δεν θα μπορούσαν να κατατοπιστούν κατάλληλα. Σίγουρα χρειάζεται και κάτι επιπλέον διότι δεν μπορούν να κατατοπιστούν τα παιδιά κάνοντας αυτά τα πιασωρίσματα στον χρόνο, όπως παρουσιάζονται στο βιβλίο βλέπω ότι μπερδεύονται. Όπως προχωράει το μάθημα στο βιβλίο βλέπω ότι δεν προχωράει πολλές φορές η χρονική περίοδος.»

E7: «Θα έλεγα ότι παρουσιάζονται με ένα τρόπο που περισσότερο δημιουργεί σύγχυση παρά κατανόηση της χρονολογικής σειράς που έγιναν τα γεγονότα. Η ιστοριογραμμή που υπάρχει είναι ένας δείκτης της σειράς των γεγονότων που έγιναν. Όμως η παρουσίαση των μαθημάτων πολλές φορές μπερδεύει η σειρά με την οποία διδάσκονται. Η χρονοσειρά είναι ο μόνος δείκτης που βοηθάει τους μαθητές να αντιληφθούν την πορεία...»

➤ Δυναμική απεικόνιση μεταβαλλόμενων εννοιών όπως είναι ο χρόνος και ο χώρος

E1: «...E1: Εννοείται ότι θα βοηθούσε και πόσο μάλλον αν ταυτόχρονα φαινόταν στο animation τι γινόταν και την υπόλοιπη Ελλάδα όταν γινόταν μια μάχη. Αυτό θα βοηθήσει και ως προς τον χάρτη και ως προς την ημερομηνία, ότι μέσα από το animation θα φανεί ότι ναι μεν γίνεται η μία μάχη εδώ πέρα αλλά και η υπόλοιπη Ελλάδα συνεχίζει...»

«...Είναι πολύ σημαντικό για να δουν και τα παιδιά με τον χάρτη της Ελλάδας τι γίνεται στις υπόλοιπες περιοχές, ότι οι μάχες συνεχίζονται και δεν έχουν απελευθερωθεί τα εδάφη.»

E4: «...τόρα εγώ θα χρωματίσω αυτό το σημείο με κόκκινο και θα είναι οι περιοχές που δεν έχουν απελευθερωθεί και όπου βάλω πράσινο είναι τα σημεία που έχουν ήδη απελευθερωθεί αν αυτά περιλαμβάνουν ημερομηνίες, ίσως μπορεί να γίνει κάποια σύνδεση έτσι του χρόνου με τον χώρο με έναν χάρτη δηλαδή. Ο χρόνος θα είναι χρωματικά συνδυσασμένος με την κάθε περιοχή...»

E8: «...θα είναι μια γραμμή η οποία προχωρώντας η ιστορία θα επεκτείνεται και η γραμμή.»

➤ Απλοποίηση εννοιών

E5: «Θα βοηθούσε όταν το περιεχόμενο του ήταν και είναι σωστό. Όταν δηλαδή, δίνεις έμφαση σε κάποια σημαντική έννοια. Αν η ιστορία μπορούσε να έχει μια απλή μορφή εκλαϊκευσης είτε μέσω ενός animation είτε ένα μέσω οποιοδήποτε είναι ότι το καλύτερο.»

➤ Εξοικείωση με δυναμικό συμβολισμό εννοιών για κατάκτηση γνώσης

E1: «...Είναι πολύ σημαντικό για να δουν και τα παιδιά με τον χάρτη της Ελλάδας τι γίνεται στις υπόλοιπες περιοχές, ότι οι μάχες συνεχίζονται και δεν έχουν απελευθερωθεί τα εδάφη. Είναι κάτι αντίστοιχο με την ψηφιακή απεικόνιση του καιρού, στα δελτία, που δείχνουν τι γίνεται σε όλη τη γη, πως κινείται το σύννεφο από περιοχή σε περιοχή και πως απεικονίζουν το ψύχος και τον καύσωνα, μιλάμε για άυλες έννοιες που τα παιδιά έχουν αντιληφθεί λόγω εξοικείωσης από την προβολή απεικονίσεων με κίνηση σε παγκόσμιο επίπεδο και με συγκεκριμένο συμβολισμό.»

2η Θεματική Ενότητα:

Οι 4 από τους 8 εκπαιδευτικούς αναφέρθηκαν στην αδυναμία συσχέτισης πληροφοριών. Θεωρούν χρήσιμο εργαλείο το animation για:

➤ Σύνδεση γεγονότων που διαδραματίστηκαν κατά την ίδια περίοδο.

E1: «...ότι μέσα από το animation θα φανεί ότι ναι μεν γίνεται η μία μάχη εδώ πέρα αλλά και η υπόλοιπη Ελλάδα συνεχίζει...», «...Είναι πολύ σημαντικό για να δουν και τα παιδιά με τον χάρτη της Ελλάδας τι γίνεται στις υπόλοιπες περιοχές, ότι οι μάχες συνεχίζονται και δεν έχουν απελευθερωθεί τα εδάφη.»

E4: «...σημείο με κόκκινο και θα είναι οι περιοχές που δεν έχουν απελευθερωθεί και όπου βάλω πράσινο είναι τα σημεία που έχουν ήδη απελευθερωθεί αν αυτά περιλαμβάνουν ημερομηνίες, ίσως μπορεί να γίνει κάποια σύνδεση έτσι του χρόνου με τον χώρο με έναν χάρτη δηλαδή. Ο χρόνος θα είναι χρωματικά συνδυασμένος με την κάθε περιοχή.»

➤ Εξαγωγή συμπερασμάτων μέσω συσχέτισης πληροφοριών

E2: «Ναι θα μπορούσε, αφού τα παιδιά της σημερινής εποχής έχουν μεγαλώσει με την κινούμενη εικόνα της τηλεόρασης και τους είναι αδύνατον να πάρουν ένα κείμενο να το διαβάσουν και να δημιουργήσουν στο μυαλό τους τις αντίστοιχες έννοιες και να κατανοήσουν τι τους λέει το κείμενο, σε σχέση με κάτι που θα το δουν σε animation ή σε ταινία κανονική.»

E7: «...θα υπήρχε αλλαγή και στο χώρο και με τα άτομα που υπάρχουν σε αυτόν.»

3η Θεματική Ενότητα:

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο που προκύπτει είναι ότι το animation προάγει τη βιωματική μάθηση. Διακρίνονται στοιχεία που δείχνουν ότι κάποιοι εκπαιδευτικοί θεωρούν χρήσιμο εργαλείο το animation για:

➤ Εικονική περιήγηση σε τόπους ή κτίρια

E2: «...Τα παιδιά δεν έχουν ούτε την αίσθηση για την γεωγραφία, για τον χώρο των γεγονότων της ιστορίας. Για παράδειγμα διδάσκεις ένα παιδί της Θεσπρωτίας τις μάχες στην Πελοπόννησο και αυτό το παιδί δεν έχει δει ποτέ την Πελοπόννησο.»

E7: Δεν θα μπορούσα να σκεφτώ τίποτα καλύτερο. Έχω στο μυαλό μου ένα animation για την ιστορία την Ε δημοτικού, για την περιήγησή της Αγίας Σοφίας και ήταν βοηθητικό για το αντίστοιχο μάθημα. Και τα παιδιά το θυμόντουσαν και είχαν αντιληφθεί το χώρο και το χρόνο

➤ Διασκευή κειμένου από μαθητές κατά τη δημιουργία animation

E8: «...Φανταστείτε τι ευκολία θα ήταν, να υπάρχει για κάθε μάθημα μια ψηφιακή παρουσίαση, ακόμη και με κωμικό τρόπο, που θα τις έχουν φτιάξει μαθητές»

4η Θεματική Ενότητα:

Ένα μικρό ποσοστό συμμετεχόντων (3/8), υποστήριξαν ότι βοηθάει στην αντίληψη του χρόνου η εξοικείωση με στοιχεία της εκάστοτε χρονικής περιόδου.

➤ Γνωριμία προσώπων μιας περιόδου ως ήρωες του animation

E6: «... βλέπω ότι οι εικόνες προσώπου, τα πρόσωπα που παρουσιάζονται σε μορφή animation έχω δει ότι βοηθούν τον μαθητή να συσχετίσει λίγο περισσότερο τα γεγονότα χρονικά. Οπότε σίγουρα και οι χάρτες και η παρουσίαση των μορφών σε μορφή καρτούν έχει βοηθήσει τον μαθητή.»

E1: «...Για παράδειγμα να μιλάει ο Καραϊσκάκης για τα σχέδια μαχών.»

E4: «...Θα έβαζαν σαν ήρωες τους ήρωες της επανάστασης. Εντάξει ο πιο γνωστός τους είναι ο Κολοκοτρώνης. Αν υποθέσουμε ότι θα θέλαμε έναν πιο βασικό και λίγο πιο παππού θα ταίριαζε ο Κολοκοτρώνης.»

Από απάντηση ενός συμμετέχοντα (πώς μπορεί να απεικονιστεί η μεταβολή του χρόνου και του χώρου) και από τις παρατηρήσεις του ερευνητή κατά τη συμμετοχή στο εργαστήριο δημιουργίας animation για την επανάσταση του 1821 προκύπτουν στοιχεία που δείχνουν ότι το animation βοηθά στην:

➤ Αναγνώριση αντίστοιχης ενδυμασίας μιας χρονικής περιόδου, μέσα μετακίνησης, αρχιτεκτονική κ.α. χαρακτηριστικά στοιχεία της εποχής.

E7: «...θα υπήρχε αλλαγή και στο χώρο και με τα άτομα που υπάρχουν σε αυτόν.»

E8: «...Δεν έχουν εικόνα ώστε να φτιάξουν ένα δόμημα και να το χρησιμοποιήσουν και να χτίζουν πάνω σε αυτό γνώση. Δηλαδή μαθαίνουν για την θρησκευτική ζωή των υπόδουλων Ελλήνων ας πούμε και χωρίς να έχουν φτιάξει ήδη ένα μοντέλο, μια εικόνα στο μυαλό τους πρέπει σε αυτό το στοιχείο ως χώρος, ως λαός, ως εποχή να βάλουν και να ξαναβάλουν όλα τα φίλτρα που γίνονται σε κάθε ενότητα.»

5η Θεματική Ενότητα:

Ένας εκπαιδευτικός πρότεινε **ότι οι δραστηριότητες για τη δημιουργία animation** προσφέρουν γνώση στα παιδιά μέσα από την:

➤ **Επεξεργασία της έννοιας του χρόνου ως μια ακολουθία**

Ε8: Θα ήταν ιδανικό να μπορούν να δουν κόμικς με το μάθημα της ιστορίας. Νομίζω ότι θα ήταν ότι καλύτερο. Ακόμη καλύτερο θα ήταν να μπορούν να φτιάξουν πράγματα για την ιστορία..., , ...Υπάρχει μάθημα στο εργαστήριο δεξιοτήτων, το κάνουν στο σχολείο ο δάσκαλος των εικαστικών με τον δάσκαλο της τάξης όπου προσπαθούν να φτιάξουν μικρές ιστορίες από τα κεφάλαια της ιστορίας.

➤ **Διασκευή κειμένου αφήγησης ή διαλόγων**

Ε8: «...Φανταστείτε τι ευκολία θα ήταν, να υπάρχει για κάθε μάθημα μια ψηφιακή παρουσίαση, ακόμη και με κωμικό τρόπο που θα τις έχουν φτιάξει μαθητές...»

Από τις παρατηρήσεις του ερευνητή κατά τη συμμετοχή στο εργαστήριο δημιουργίας animation για την επανάσταση του 1821 προκύπτουν στοιχεία που δείχνουν ότι το animation βοηθά στην:

➤ **Αντίληψη του χρόνου μέσα από διαθεματική προσέγγιση της έννοιας**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο Εργαστήριο δημιουργίας animation

Διδακτική πρόταση για την δημιουργία animation από τους μαθητές

Γνωριμία με το Κινούμενο Σχέδιο

Stop Motion Animation: «Όταν οι εικόνες κινούνται»

Η παρακάτω πρόταση αφορά το μάθημα της ιστορίας της Στ΄ τάξης και πραγματοποιήθηκε σε 7 εργαστήρια, στο πλαίσιο του μαθήματος της ιστορίας διαθεματικά με το Εργαστήριο Δεξιοτήτων με θέμα: Stop Motion Animation: «Όταν οι εικόνες κινούνται» Θεματικής Ενότητας «Δημιουργώ και καινοτομώ- Δημιουργική σκέψη και Πρωτοβουλία» που καλλιεργεί τις δεξιότητες μάθησης 21ου αιώνα, την ψηφιακή μάθηση 21ου αιώνα και την παραγωγική μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας.

Το εργαστήριο αυτό έχει ως στόχο να γνωρίσουν τα παιδιά τις αρχές της κινούμενης εικόνας ή αλλιώς animation και του κινηματογράφου γενικότερα. Θα ταξιδέψουν στο χρονοδιάγραμμα του animation και θα γνωρίσουν τους πιο σημαντικούς σταθμούς του θεωρητικά αλλά και στην πράξη, χρησιμοποιώντας χειροποίητες κατασκευές και ψηφιακές εφαρμογές. Τέλος, θα χρησιμοποιήσουν εφαρμογές του animation που τους είναι πιο οικείες και ελκυστικές, με στόχο να συνδέσουν τις βασικές αρχές και την εξέλιξη της κινούμενης εικόνας με στόχο να δημιουργήσουν το δικό τους animation για το μάθημα της Ιστορίας

Οι δραστηριότητες των εργαστηρίων που παρουσιάζονται επιδέχονται προσαρμογής, ανάλογα με τις δυνατότητες που υπάρχουν στην εκάστοτε Στ΄ τάξη, ως προς την υλικοτεχνική υποδομή, τα χρονικά περιθώρια για ενσωμάτωση μιας διαθεματικής προσέγγισης του μαθήματος και την ευχέρεια του εκπαιδευτικού να χρησιμοποιήσει το εργαστήριο της πληροφορικής ή ακόμη και να εργαστεί σε λογισμικά δημιουργίας κινούμενων σχεδίων η προγράμματα για μοντάζ.

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου η ερευνήτρια και εκπαιδευτικός του τμήματος όπου πραγματοποιήθηκε το εργαστήριο, συμπλήρωσε Φύλλα Παρατήρησης για την καταγραφή στοιχείων σχετικά με την ανταπόκριση των μαθητών/τριών στις δραστηριότητες, με τις δυσκολίες που μπορεί να συνάντησαν οι μαθητές/-τριες και με ιδέες και προτάσεις που ακούστηκαν κατά την πραγματοποίηση

του κάθε εργαστηρίου, αλλά κυρίως τα θετικά στοιχεία που προέκυψαν σε γνωστικό επίπεδο και σε επίπεδο αλληλεπίδρασης.

5.1 Εργαστήριο 1ο: Δημιουργία flipbook

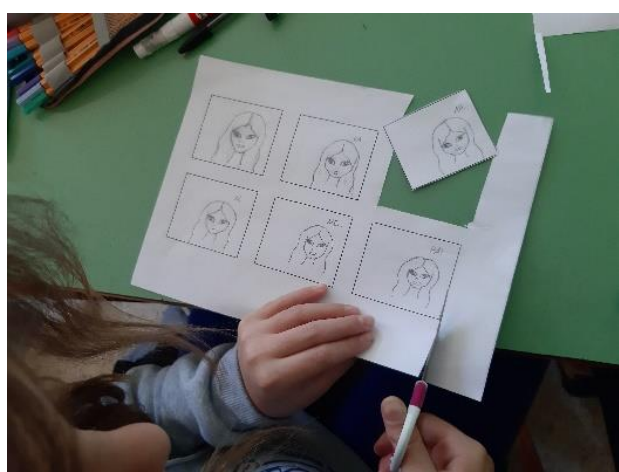
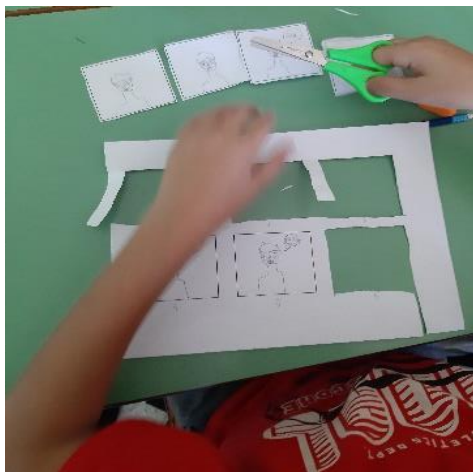
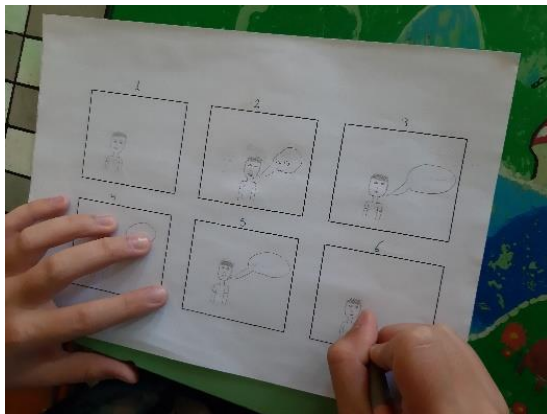
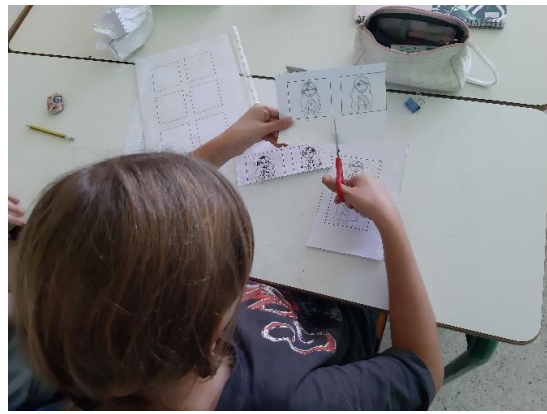
Φτιάχνουμε τα δικά μας φυλλοσκόπια (flipbooks)

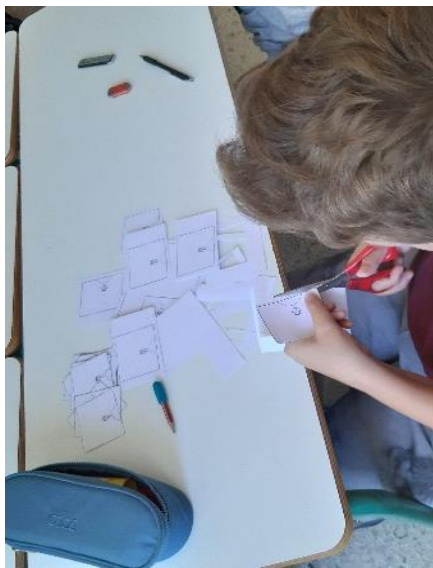
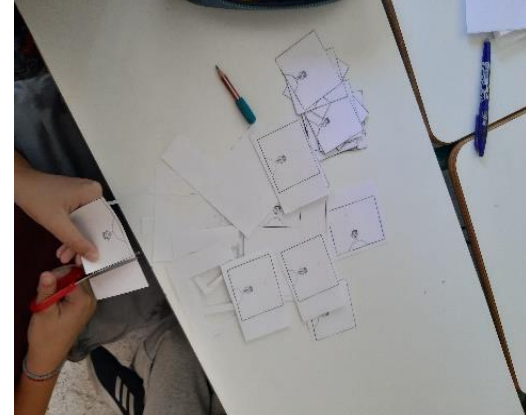
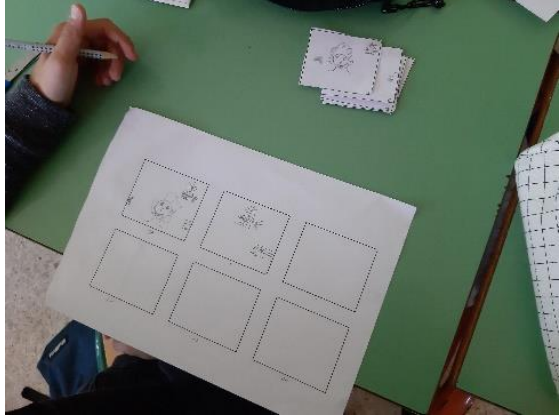
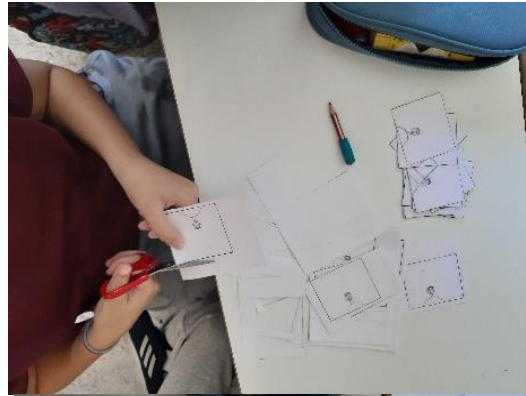
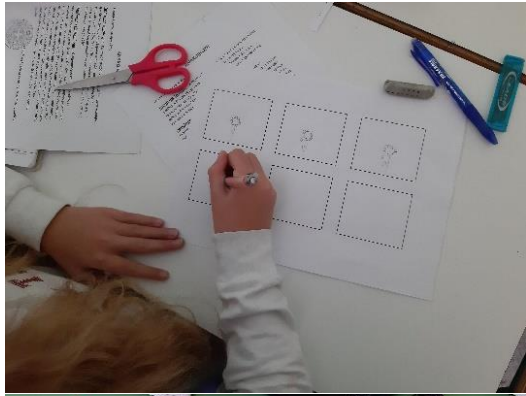
Τα παιδιά θα κατασκευάσουν ένα Flipbook για να καταλάβουν πώς λειτουργεί το ανθρώπινο μάτι και το φαινόμενο του μετεϊκασματος. Έπειτα θα δοκιμάσουν να φτιάξουν ψηφιακό flipbook online, μέσω της εφαρμογής Flipanim (<https://flipanim.com/>).

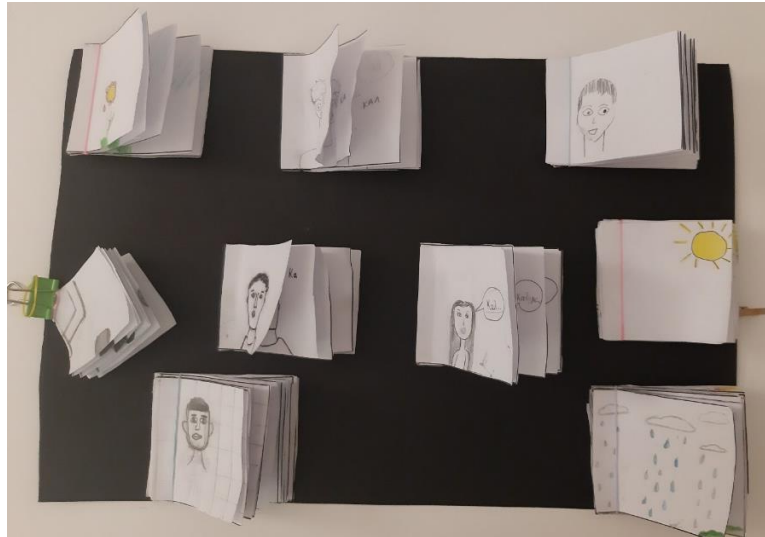
Το μετεϊκασμα είναι ένα χαρακτηριστικό του αμφιβληστροειδούς χιτώνα του ανθρώπινου ματιού: χάρη σε αυτό, όταν προβάλλεται μια εικόνα, αυτή διατηρείται στον εγκέφαλο για 1/10 του δευτερολέπτου. Όταν αυτή η εικόνα αντικατασταθεί με ταχύτητα πιο γρήγορη από 1/10' από μία άλλη, ο εγκέφαλος δεν αντιλαμβάνεται το χάσμα που μεσολαβεί, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται η ψευδαίσθηση της κίνησης. Μετεϊκασμα είναι η εικόνα που διατηρείται στο οπτικό αισθητήριο για ορισμένο χρονικό διάστημα μετά την παύση του εξωτερικού ερεθίσματος. Έτσι ονομάζεται το είδωλο που παραμένει, αφού το ανθρώπινο μάτι έχει ακινητοποιηθεί ή εστιάσει σε κάποια οπτική πληροφορία. Η εικόνα γίνεται αντιληπτή, χωρίς αυτή να υπάρχει στην πραγματικότητα. Δεν μπορεί να φωτογραφηθεί. Επιπροσθέτως, υπάρχει και το αρνητικό μετεϊκασμα το οποίο συμβαίνει όταν τα κύτταρα του εγκεφάλου μας κωδικοποιούν τα χρώματα σε ζεύγη βασικών χρωμάτων και στέλνουν την πληροφορία στον εγκέφαλο.

Οι μαθητές/-τριες παρακολούθησαν βίντεο με φυλλοσκόπια (flipbooks) και η εκπαιδευτικός εξήγησε πώς γίνονται. Στη συνέχεια δημιούργησαν τα δικά τους φυλλοσκόπια.

Αφού λοιπόν κατανοήσουν πώς λειτουργεί το μετεϊκασμα με το παράδειγμα του flipbook, μπορούμε να το συνδέσουμε και με τον κινηματογράφο. Στον κινηματογράφο μεσολαβεί ένα μαύρο καρέ ανάμεσα στις εικόνες. Το μετεϊκασμα στον κινηματογράφο λειτουργεί εμποδίζοντάς μας από το να βλέπουμε το μαύρο χώρο ανάμεσα στα καρέ (σταθερές εικόνες). Θα μπορούσαμε να το παρομοιάσουμε με την γρήγορη εναλλαγή σελίδας του flipbook.

Σύνδεση με τα ερωτήματα- Συμπεράσματα

Το εργαστήριο αυτό αποκαλύπτει δεδομένα σχετικά με το Ερευνητικό Ερώτημα 1 και 3.

Ως προς το Ε.Ε.1, όπως φαίνεται από τις παρατηρήσεις της ερευνήτριας όπως αυτές καταγράφηκαν στο [Φύλλο Παρατήρησης 1](#), η δραστηριότητα της δημιουργίας φυλλοσκόπιου, δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να έρθουν σε επαφή με κάποιες πτυχές της έννοιας του χρόνου, που βοηθάνε στην συνειδητοποίηση της φύσης της, του χαρακτήρα της ως συνεχώς μεταβαλλόμενη έννοια. Δημιουργείται έδαφος ώστε να συνδέσουν τον χρόνο με την σχέση αιτίου-αποτελέσματος, δράσης-αντίδρασης, συσχετισμοί που συμβάλλουν προπαρασκευαστικά στην βαθύτερη κατανόηση και αντίληψη της έννοιας του χρόνου. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την ανακάλυψη της δυνατότητας της απεικόνισης της έννοιας αυτής. Οι μαθητές/τριες εξέφρασαν ιδέες και σκέψεις σχετικά με την δυναμική απεικόνιση του χρόνου μέσω ενός flipbook, δεδομένο που σχετίζεται με το ερευνητικό ερώτημα 3 και ταυτίζεται η ανταπόκριση των μαθητών ως προς τον τρόπο σκέψης με τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την δυνατότητα δυναμικής απεικόνισης της έννοιας του χρόνου. Παρακάτω παρατίθενται οι σχετικές παρατηρήσεις της ερευνήτριας. Ταυτόχρονα παρατηρείται ότι η δραστηριότητα συμβάλλει στη δημιουργικότητα και δίνει τη δυνατότητα οι μαθητές/τριες να εξοικειωθούν με την ικανότητα της αφήγησης γεγονότων, λαμβάνοντας υπόψη τους τη χρονική αλληλουχία των συμβάντων. Τα αποτελέσματα του εργαστηρίου ταυτίζονται με τις απόψεις των

εκπαιδευτικών ως προς την θεματική ενότητα που θεωρεί το animation ως μέσο δημιουργίας και συμβάλει στην αλλαγή στάσης των μαθητών απέναντι στο μάθημα.

Προπαρασκευαστικές δραστηριότητες για έννοια χρόνου

Ακολουθία χρόνου / Αίτιο – αποτέλεσμα

Σύνδεση χρόνου με μεταβολές στοιχείων

Τρόπος απεικόνισης μεταβολής του χρόνου – Συμβολισμοί

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Θετικά στοιχεία: «Όταν έφτιαξαν το πρώτο Flipbook κάποιοι ανακάλυψαν τις δυνατότητες για απεικόνιση»

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Προτάσεις: «συσχέτιση με «συμπεριφορά» αντικειμένων»

Παραδείγματα :

«Κυρία μπορούμε να φτιάξουμε και βροχή να πέφτει... πρώτα να έχει ήλιο και σιγά σιγά να έρχονται σύννεφα...»

«Μπορούμε να δείξουμε ένα πόδι να κλωτσάει την μπάλα...»

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Προτάσεις: «Συντονισμένη δημιουργία φλιπμουκ για έννοιες όπως είναι ο χρόνος για συσχέτιση με «συμπεριφορά» αντικειμένων»

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Προτάσεις: « απεικόνιση χρόνου μέσα από αλλαγή προσωπικών χαρακτηριστικών, όπως μαλλιά που μακραίνουν ή γένια»

Βιωματική μάθηση

Ανακάλυψη γνώσης

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Θετικά στοιχεία: «Όταν έφτιαξαν το πρώτο Flipbook κάποιοι ανακάλυψαν τις δυνατότητες για απεικόνιση»

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Προτάσεις: «συσχέτιση με «συμπεριφορά» αντικειμένων»

Παραδείγματα :

«Κυρία μπορούμε να φτιάξουμε και βροχή να πέφτει... πρώτα να έχει ήλιο και σιγά σιγά να έρχονται σύννεφα...»

«Μπορούμε να δείξουμε ένα πόδι να κλωτσάει την μπάλα...»

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Προτάσεις: «Συντονισμένη δημιουργία φλιπμουκ για έννοιες όπως είναι ο χρόνος για συσχέτιση με «συμπεριφορά» αντικειμένων»

Δεξιότητες 21^{ου} αιώνα

Δημιουργικότητα

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Θετικά στοιχεία: «ιδέες για ιστορία αφήγηση»

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Προτάσεις: «συσχέτιση με «συμπεριφορά» αντικειμένων»

Παραδείγματα :

«Κυρία μπορούμε να φτιάξουμε και βροχή να πέφτει... πρώτα να έχει ήλιο και σιγά σιγά να έρχονται σύννεφα...»

«Μπορούμε να δείξουμε ένα πόδι να κλωτσάει την μπάλα...»

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Προτάσεις: «Συντονισμένη δημιουργία φλιπμπουκ για έννοιες όπως είναι ο χρόνος για συσχέτιση με «συμπεριφορά» αντικειμένων»

Επεξεργασία δεδομένων

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Θετικά στοιχεία: «παρατήρηση-δοκιμή-διόρθωση »

Επεξήγηση: Οι μαθητές έπρεπε να δοκιμάζουν κάθε φορά αν λειτουργεί η κινούμενη εικόνα, έβλεπαν ότι υπήρχε κάποιο λάθος και προσπαθούσαν να το διορθώσουν, π.χ. χρειαζόντουσαν περισσότερες εικόνες, καλύτερο συνδετήρα, πιο σωστά κομμένα χαρτάκια.

Συνεργασία

(Σημείωση στο Φ.Π.1) Θετικά στοιχεία: «συνεργασία, αλληλοβοήθεια»

Επεξήγηση: Όταν κάποιος μαθητής δεν ήξερε πώς να κάνει κάτι, υπήρχε άμεση ανταπόκριση από τους υπόλοιπους ή δίνονταν ιδέες για θέμα κινούμενης εικόνας.

5.2 Εργαστήριο 2ο: Δημιουργία Φαινακιστοσκόπιου

Φτιάχνουμε τα δικά μας φαινακιστοσκόπια.

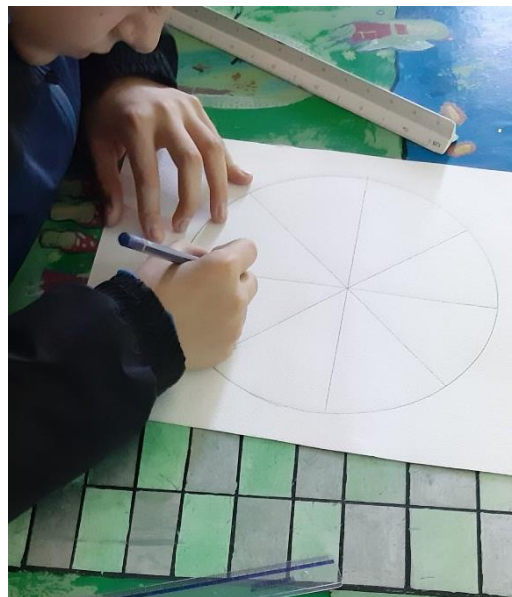
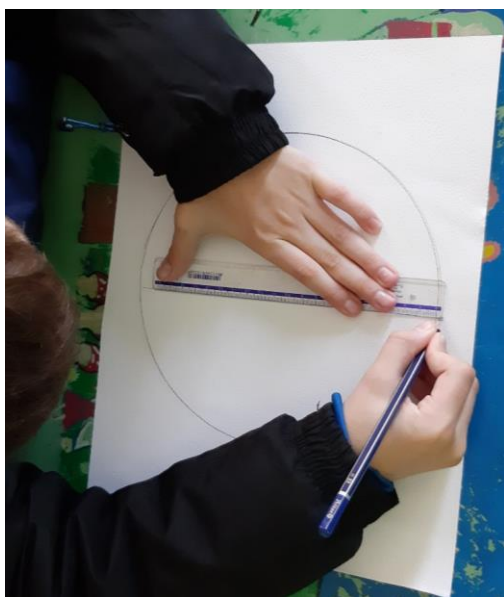
Το φαινακιστοσκόπιο είναι μία συσκευή που χρησιμοποιεί έναν περιστρεφόμενο δίσκο ο οποίος έχει πάνω διάφορες εικόνες σε σειρά και όταν το βλέμμα εστιάζει σε ένα συγκεκριμένο σημείο του δίσκου δημιουργείται η ψευδαίσθηση της κίνησης.

Οι μαθητές/-τριες παρακολούθησαν βίντεο με δημιουργία φαινακιστοσκόπιου και η εκπαιδευτικός εξήγησε πώς γίνονται. Στη συνέχεια οι μαθητές/-τριες δημιούργησαν τα δικά τους φαινακιστοσκόπια.

Τα υλικά που χρειαζόμαστε είναι: Ψαλίδι • Χάρακας • Μοιρογνωμόνιο • Χαρτόνι • Πινέζα • Διαβήτη • Στυλό • μαρκαδόρο

Βήματα:

1. Κάνουμε ένα κύκλο 16 εκ. με τον διαβήτη στο χαρτόνι. Σημειώνουμε με το στυλό το κέντρο του και τραβάμε μία κάθετη διχοτόμο με τον χάρακα.
2. Χωρίζουμε τον κύκλο σε ίσα τριγωνάκια σημειώνοντας με το μοιρογνωμόνιο μία κουκκίδα κάθε 45°. Ενώνουμε τις κουκκίδες τραβώντας διαγώνιες γραμμές και κόβουμε με το ψαλίδι το περίγραμμα του κύκλου.

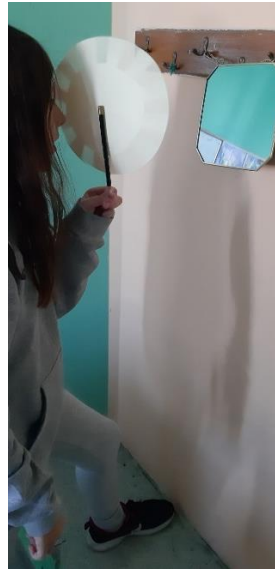
3. Κόβουμε μικρές εγκοπές με το ψαλίδι στην άκρη του κύκλου κάθε 450 και τρυπάμε το κέντρο του κύκλου μας με την πινέζα.

4. Ζωγραφίζουμε την ιστορία μας βήμα βήματα μέσα στα τριγωνάκια. ΠΡΟΣΟΧΗ η διάμετρος του κύκλου μας θα πρέπει να είναι 15εκ. (δηλαδή μικρότερη από το χαρτόνι μας)

5. Κολλάμε τον μικρό κύκλο πάνω στο χαρτόνι και τρυπάμε με μία πινέζα το κέντρο τους. Έπειτα τοποθετούμε την πινέζα στο κέντρο της μπροστινής πλευράς του χαρτονιού και τη στερεώνουμε στην άκρη ενός μολυβιού ώστε να δημιουργήσουμε λαβή. Πλησιάζουμε σε έναν καθρέπτη με την πλευρά του σχεδίου μας να καθρεπτίζεται σε αυτόν και γυρνάμε το φαινακιστοσκόπιο κοιτάζοντας από μία εγκοπή

Σύνδεση με τα ερωτήματα- Συμπεράσματα

Το εργαστήριο αυτό σχετίζεται με το Ερευνητικό Ερώτημα 1 και 3.

Σχετικά με το ΕΕ1, η δραστηριότητα της δημιουργίας φαινακιστοσκοπίου, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της ερευνήτριας στο [Φύλλο Παρατήρησης 2](#), επιστρέφει δεδομένα που σχετίζονται με την θετική στάση στο μάθημα καθώς έχει εργαστηριακό χαρακτήρα παραγωγής – δημιουργίας αντικειμένων που σχετίζονται με την αφήγηση της ιστορίας μέσω εικόνας. Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους δόμησης και επεξεργασίας μιας ιστορίας που αποτελείται από διαφορετικά συμβάντα. Καταπιάνονται σε προπαρασκευαστικό στάδιο με τεχνικές αφήγησης, που θα τους επιτρέψουν μελλοντικά να επεξεργαστούν μια ιστορική περίοδο και τα γεγονότα που την αφορούν με αντίστοιχο τρόπο. Δηλαδή, μέσω του εργαστηρίου εξοικειώνονται με τεχνικές αφήγησης που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για το μάθημα της ιστορίας. Η δημιουργία ενός animation που θα αποτελείται από πολλά ατομικά φαινακιστοσκοπία που θα αφορούν το ίδιο ιστορικό γεγονός π.χ. η έναρξη της επανάστασης σε ένα κλιπ 1 λεπτού, είναι ένας τρόπος εκσυγχρονισμού του μαθήματος της ιστορίας. Το τελευταίο, σαν διαδικασία εμπίπτει και στον βιωματικό χαρακτήρα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, καθώς ανταγωνίζεται την ακρόαση των γεγονότων από τον εκπαιδευτικό που έχει αποδειχθεί, αναποτελεσματικό και αποτρεπτικό.

Επιπλέον, όπως φαίνεται από τις παρατηρήσεις, λειτούργησε ως εφαλτήριο για

τη σκέψη των παιδιών σχετικά με τη δημιουργία ενιαίας ιστορίας βασισμένη σε αλληλουχία πολλών φαινακιστοσκοπίων, κάτι που προπαρασκευαστικό επίπεδο εισάγει τους μαθητές στον μεταβαλλόμενο χαρακτήρα του χρόνου (Ε.Ε.3), όπως και στο πρώτο εργαστήριο.

Στάση μαθητών

• Συμμετοχή

(Σημείωση στο Φ.Π.2) Προτάσεις: «Οι μαθητές σκέφτηκαν να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα animation που θα αποτελείται από 25 διαφορετικά φαινακιστοσκοπία»

• Ικανοποίηση- Ενθουσιασμός-Επιτυχία

(Σημείωση στο Φ.Π.2) Θετικά στοιχεία: «αποτελεσματικές δημιουργίες »

(Σημείωση στο Φ.Π.2) Προτάσεις: « Οι μαθητές σκέφτηκαν να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα animation που θα αποτελείται από 25 διαφορετικά φαινακιστοσκοπία... »

Επεξήγηση

Ιδέα για συμμετοχή και συνεργασία όλων κάτι που δείχνει ενδιαφέρον από την πλευρά των μαθητών/τριών για τη δραστηριότητα και δηλώνει θετική στάση στο μάθημα. Μπορεί να γίνει μια δημιουργία με συνεργασία όλων για αφήγηση με θέμα από το μάθημα ιστορίας.

Προπαρασκευαστικές δραστηριότητες για έννοια χρόνου

• Σχέση χρονικής διάρκειας με αριθμό καρέ- Μετείκασμα

(Σημείωση στο Φ.Π.2) Εμπόδια δυσκολίες: « Για να επιτευχθεί η κίνηση της εικόνας πρέπει να είναι πολύ γρήγορη η περιστροφή του χαρτονιού στο φαινακιστοσκοπιο για να πετύχουμε την αντιστοιχία των 12 καρέ/ δευτερόλεπτο»

Επεξήγηση

Οι μαθητές δυσκολεύονται να καταλάβουν στην αρχή τη σχέση του ενός δευτερολέπτου, χρειάστηκαν παραδείγματα για να το κατανοήσουν και παρακολούθησαν κάποια βίντεο σχετικά με το μετείκασμα.

Δεξιότητες 21^{ου} αιώνα.

• Σύνθεση

(Σημείωση στο Φ.Π.2) Προτάσεις: « Οι μαθητές σκέφτηκαν να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα animation που θα αποτελείται από 25 διαφορετικά φαινακιστοσκοπία,

δηλαδή να καταγράψουμε την κίνηση από το φαινακιστοσκόπιο που θα φτιάξει ο κάθε μαθητής/τρια και να τα ενώσουμε. Δηλαδή ο κάθε ένας θα φτιάξει κάτι που ακολουθεί και προηγείται κάποιου άλλου »

Επεξήγηση

Ιδέα για συμμετοχή και συνεργασία όλων κάτι που δείχνει ενδιαφέρον από την πλευρά των μαθητών/τριών

• Συνεργασία

(Σημείωση στο Φ.Π.2) Θετικά στοιχεία: «ευελιξία με τα υλικά και μοίρασμα, προσφορά υλικών-συνεργασία μεταξύ του ώστε καλύπτονταν οι ανάγκες και οι αδυναμίες κάποιων μαθητών »

(Σημείωση στο Φ.Π.2) Προτάσεις: «Οι μαθητές σκέφτηκαν να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα animation που θα αποτελείται από 25 διαφορετικά φαινακιστοσκόπια...»

• Δημιουργικότητα

(Σημείωση στο Φ.Π.2) Θετικά στοιχεία: «αναδείχθηκαν ωραίες ιδέες απεικόνισης»

(Σημείωση στο Φ.Π.2) Προτάσεις: «Οι μαθητές σκέφτηκαν να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα animation που θα αποτελείται από 25 διαφορετικά φαινακιστοσκόπια...»

Επεξήγηση

Ιδέα για συμμετοχή και συνεργασία όλων κάτι που δείχνει ενδιαφέρον από την πλευρά των μαθητών/τριών

5.3 Εργαστήριο 3ο: Δημιουργία αφηγητών για το animation με την τεχνική cut-out

Το animation που δημιούργησαν οι μαθητές, αφορά την αφήγηση των γεγονότων κατά την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 ξεκινώντας από την δημιουργία της φιλικής εταιρίας.

Στόχος του εργαστηρίου είναι να δημιουργήσουν οι μαθητές τις φιγούρες που θα αποτελέσουν τον αφηγητή στο animation που θα δημιουργήσουν.

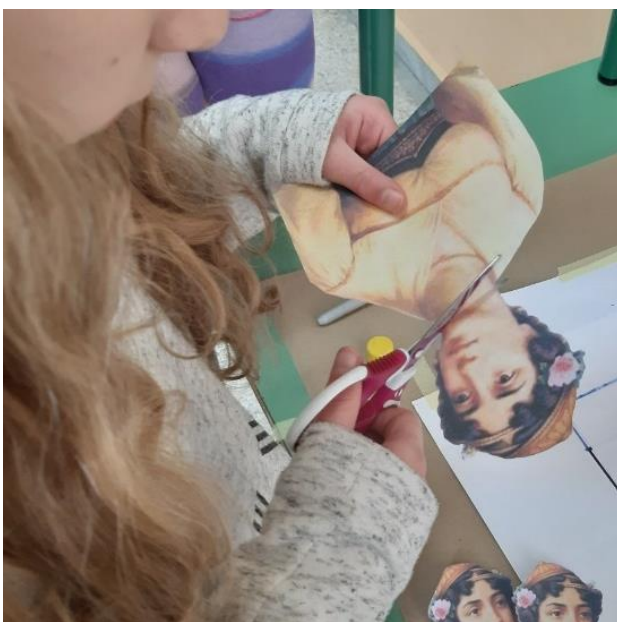
Δόθηκαν στους μαθητές 4 αντίτυπα έγχρωμης εκτύπωσης από 7 φιγούρες με ήρωες του 1821. Οι μαθητές και οι μαθήτριες, χωρισμένοι σε ομάδες των 4 ατόμων, έκοψαν το περίγραμμα της κάθε φιγούρας. Αυτή θα αποτελέσει ένα βασικό στοιχείο για την αφήγηση της κάθε ομάδας. Δηλαδή η κάθε ομάδα θα

αναλάβει έναν διαφορετικό ήρωα ώστε να παρουσιάσει τα γεγονότα της Επανάστασης του 1821.

Αφού κόψουν το περίγραμμα οι μαθητές από κάθε αντίτυπο, θα διαφοροποιήσουν την όψη του κάθε αντίτυπου, κόβοντας κάποια σημεία (κεφάλι, χέρια, στόμα) και τοποθετώντας τα με διαφορετική κλίση ή σε διαφορετική θέση ώστε να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι η φιγούρα σε κάθε αντίτυπο έχει διαφορετική κίνηση. Αυτή είναι η τεχνική cut out.

Όπως φαίνεται και στις εικόνες οι μαθητές αφού κόψουν το περίγραμμα της κάθε φιγούρας, μετά κόβουν το ένα αντίτυπο στο σημείο που θεωρούν ότι ταιριάζει, και δοκιμάζουν διαφορετικές θέσεις ώστε να δίνεται την αίσθηση της κίνησης. Το κεφάλι, το στόμα, το μουστάκι είναι στοιχεία που μπορούν να αποκοπούν και να τοποθετηθούν με άλλη κλίση, σε διαφορετική θέση, ενωμένα πάντα με το σώμα στο σωστό σημείο.

Σύνδεση με τα ερωτήματα- Συμπεράσματα

Το εργαστήριο αυτό σχετίζεται και με τα 3 Ερευνητικά Ερωτήματα.

Από τις παρατηρήσεις της ερευνήτριας ([Φύλλο Παρατήρησης 3](#)), προκύπτει το στοιχείο του ελκυστικού χαρακτήρα κάτι που είναι σημαντικό για το μετασχηματισμό του μαθήματος της ιστορίας από ένα βαρετό μάθημα για τους μαθητές, σε ένα ενδιαφέρον πεδίο για δημιουργία και πειραματισμό ώστε να παραχθεί γνώση βιωματικά. Η θετική στάση των μαθητών απέναντι στη δραστηριότητα που περιεχόμενο είχε ιστορικά πρόσωπα της Επανάστασης του '21 ταυτίζεται με την άποψη των εκπαιδευτικών πως το animation μπορεί να συμβάλει στην αλλαγή στάσης των μαθητών και μέσω βιωματικού χαρακτήρα

του μαθήματος. Η άποψη αυτή σχετίζεται με το Ε.Ε.1. Ωστόσο εμπίπτει και στο Ε.Ε.2, ως προς τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τα στοιχεία αποτελεσματικότητας ενός εκπαιδευτικού animation, στα οποία συμπεριέλαβαν το ιστορικό πρόσωπο ως αφηγητή ώστε να συνδυάζεται η χρονική περίοδος με τα πρόσωπα της συγκεκριμένης περιόδου. Επιπλέον, φαίνεται να επαληθεύεται η άποψη που εκφράστηκε σε σχέση με το Ε.Ε.3 που υποστηρίζει πως η εξοικείωση και αποδόμηση των ιστορικών προσώπων, των ηρώων, δημιουργεί την αίσθηση της οικειότητας, και βοηθά τους μαθητές/τριες να κατακτήσουν τη γνώση μέσα από την εξοικείωση των στοιχείων που αφορούν την εκάστοτε χρονική περίοδο.

Τέλος, κάποιες αφηγηματικές τεχνικές επαληθεύονται ως αναφορά και προτίμηση των μαθητών/τριών κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων. Το στοιχείο του διαλόγου μεταξύ των αφηγητών που θα είναι ήρωες της Επανάστασης του '21 προτάθηκε έντονα ως προτιμότερο από το να εξιστορεί ένας ήρωας μόνο. Επίσης οι μαθητές αρχικά, πριν προτείνουν ήρωες του '21 για αφηγητές, αναφέρθηκαν σε avatar και γνώριζαν πως υπάρχουν εφαρμογές που ανεβάζεις τη φωτογραφία σου και δημιουργεί αυτόματα το avatar σου. Αυτό το στοιχείο είναι πολύ ενθαρρυντικό καθώς υποδηλώνει την οικειότητα των μαθητών/τριών και την ετοιμότητά τους να εμπλακούν σε δραστηριότητες όπου χρησιμοποιούνται ψηφιακά μέσα.

Στάση μαθητών/τριών στο μάθημα της ιστορίας

• Διασκεδαστικός Χαρακτήρας Δραστηριοτήτων:

(Σημείωση στο Φ.Π.3) Θετικά στοιχεία: « Οι μαθητές όταν έκοψαν το περίγραμμα της κάθε φιγούρας την έβαλαν μπροστά στο πρόσωπό τους και παρίσταναν την ομιλία του κάνοντας διάλογο μεταξύ τους και διασκεδάζαν»

Αποδόμηση ιστορικών προσώπων-χαρακτήρων για κατανόηση- Βιωματική μάθηση

• Διακωμώδηση Ιστορικών προσώπων Ηρώων

(Σημείωση στο Φ.Π.3) Προτάσεις: « οι μαθητές πρότειναν να βάλουν την Μπουμπουλίνα να τσακώνεται με τον Μιαούλη για τα καράβια τους και για τις νίκες τους»

• Μίμηση Ηρώων

(Σημείωση στο Φ.Π.3) Θετικά στοιχεία: « Οι μαθητές όταν έκοψαν το περίγραμμα της κάθε φιγούρας έβαλαν μπροστά στο πρόσωπό τους και παρίσταναν την ομιλία του κάνοντας διάλογο μεταξύ τους »

Δεξιότητες 21^{ου} αιώνα

Δημιουργικότητα

(Σημείωση στο Φ.Π.3) Προτάσεις: « Οι μαθητές πρότειναν να βάλουν για αφηγητή τον Καραγκιόζη και να πηδάει από τόπο σε τόπο για να αφηγείται τα γεγονότα»

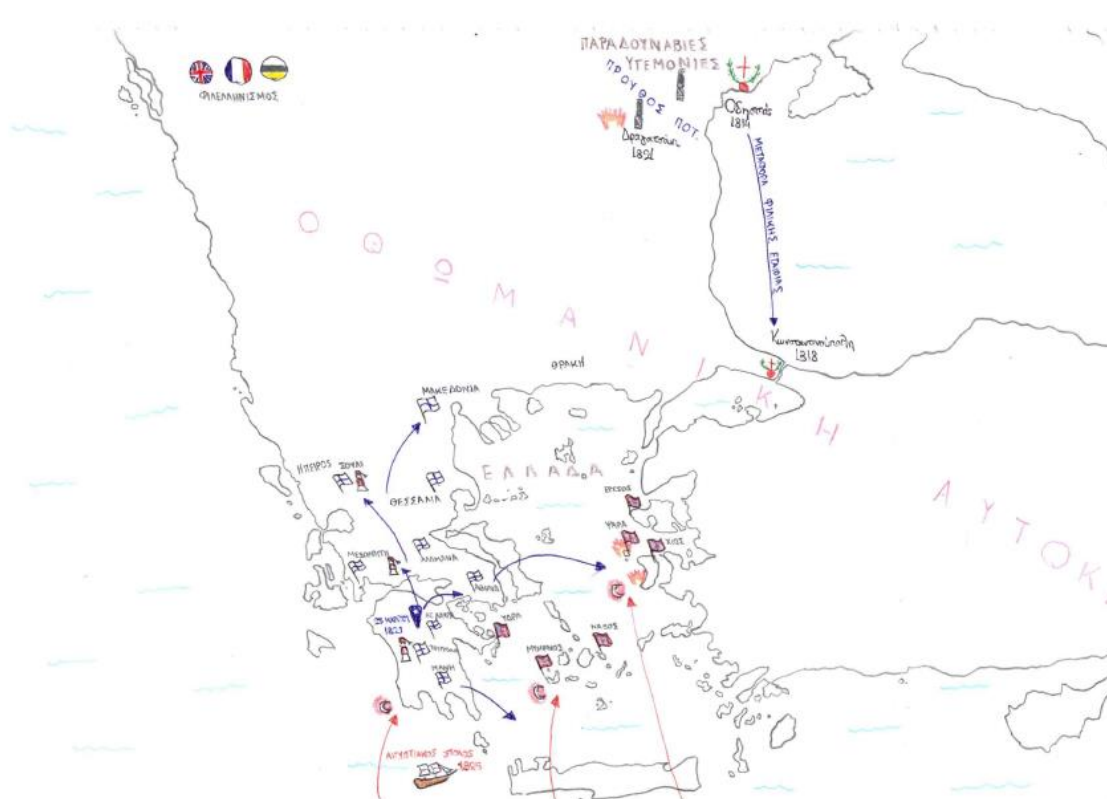
«Οι μαθητές σκέφτηκαν να δημιουργήσουν το avatar τους για να έχει τον ρόλο αφηγητή, μέσω σχετικής εφαρμογής online»

5.4 Εργαστήριο 4ο: Δημιουργία σκίτσων και τεχνική cut-out (2 Διδακτικές ώρες από το μάθημα Εργ. Δεξιοτήτων)

1^ο μέρος του animation

Η ίδρυση της φιλικής εταιρείας αποτελεί το 1ο μέρος του και δημιουργήθηκε με την παραδοσιακή τεχνική της δημιουργίας σειράς σκίτσων με θέμα την ορκωμοσία των ιδρυτών της φιλικής εταιρείας. Τα σκίτσα είναι δημιουργία ενός μαθητή ο οποίος έχει ιδιαίτερο ταλέντο στο σκίτσο και φυσικά εντάχθηκε στη διαδικασία της δημιουργίας animation.

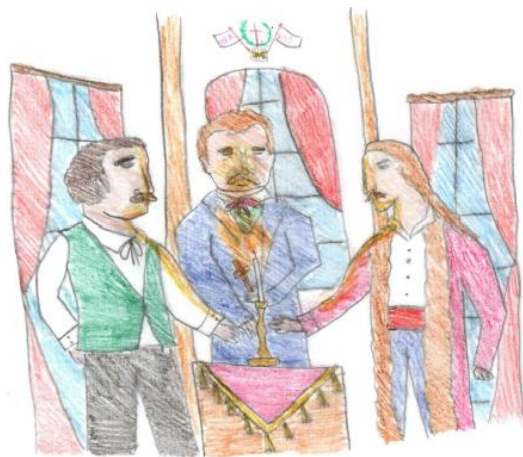
Παρακάτω φαίνονται σκίτσα που δημιούργησε ο μαθητής Μ. Β.:

Σκίτσο. Χάρτη της υπόδουλης Ελλάδας με στοιχεία από την περίοδο της Επανάστασης του 1821

Σκίτσο 1. Ίδρυση Φιλικής Εταιρείας

Σκίτσο 2. Ίδρυση Φιλικής Εταιρείας

Σκίτσο 3. Ίδρυση Φιλικής Εταιρείας

Σκίτσο 4. Ίδρυση Φιλικής Εταιρείας

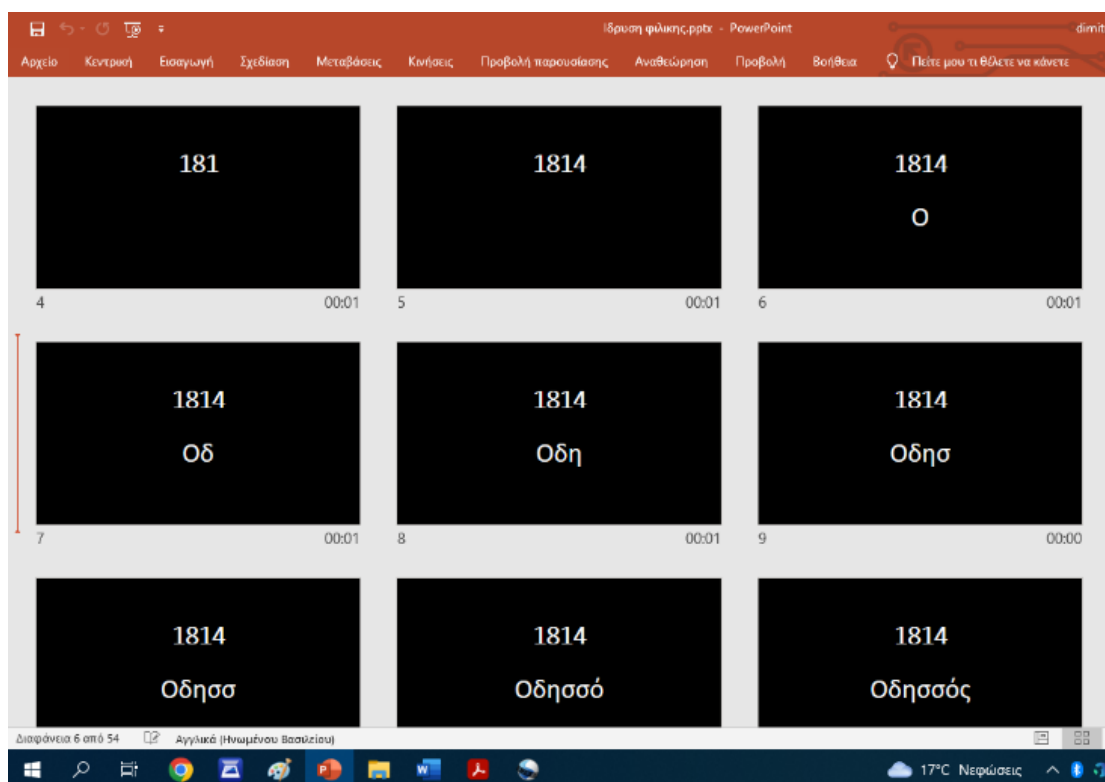
Σκίτσο 5. Ίδρυση Φιλικής Εταιρείας

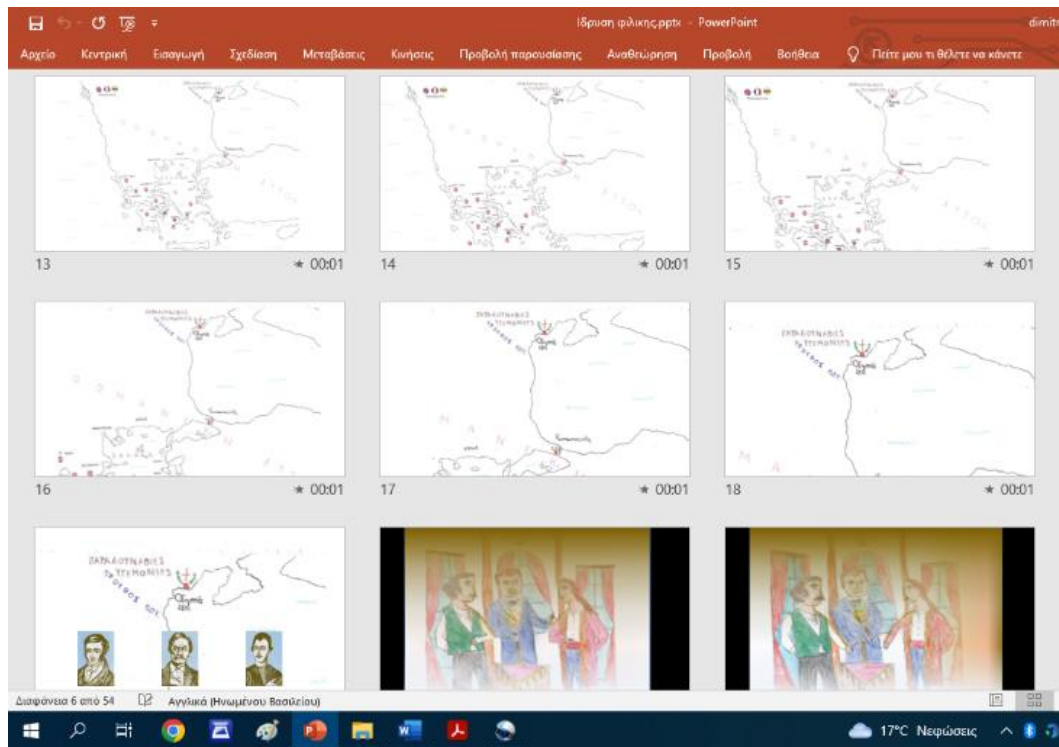
Σκίτσο 6. Ίδρυση Φιλικής Εταιρείας

Για τη δημιουργία αφήγησης με βάση τον χάρτη, δημιουργήθηκαν από την εκπαιδευτικό της τάξης, αντίγραφα ψηφιακά και επεξεργάστηκαν με το πρόγραμμα της ζωγραφικής ώστε να δημιουργηθεί η κίνηση, η μετατόπιση από ένα σημείο στο άλλο. Τοποθετημένα διαδοχικά δίνουν μια αφήγηση για την έναρξη της επανάστασης χωροχρονικά. Τα σκίτσα της Φιλικής Εταιρείας τοποθετήθηκαν διαδοχικά μέσω του προγράμματος παρουσιάσεων PowerPoint επαναλαμβάνοντας το κάθε σκίτσο 3-4 φορές διαδοχικά, για οικονομία χρόνου, ώστε να δημιουργηθεί η αίσθηση της κίνησης. Οι διαφάνειες έχουν φίλτρο για δημιουργία χρωματισμού του background ώστε να δημιουργεί αίσθηση σκοτεινής εικόνας για απόδοση του χαρακτήρα της μυστικότητας με τον οποίο ιδρύθηκε η Φιλική Εταιρεία.

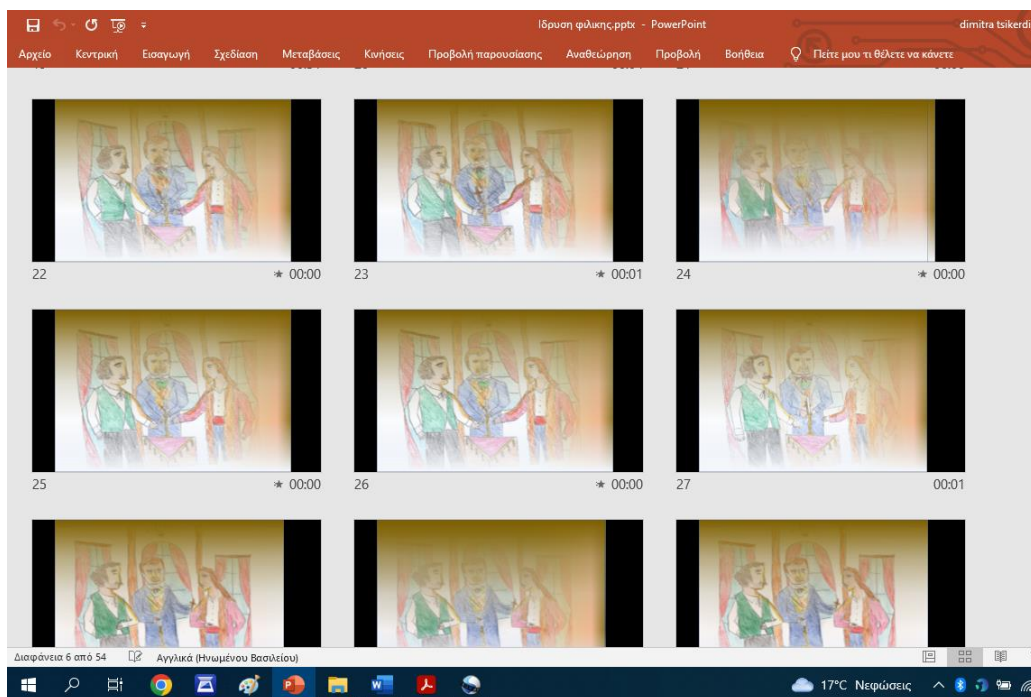
Το 1ο μέρος παρουσιάστηκε στους μαθητές ως τεχνική για να κατανοήσουν τον τρόπο που τα σκίτσα μπορούν να δημιουργήσουν κινούμενο σχέδιο.

Εικόνα 1. Screenshot από τη δημιουργία του animation με PowerPoint

Εικόνα 2. Screenshot από τη δημιουργία του animation με PowerPoint

Εικόνα 3. Screenshot από τη δημιουργία του animation με PowerPoint

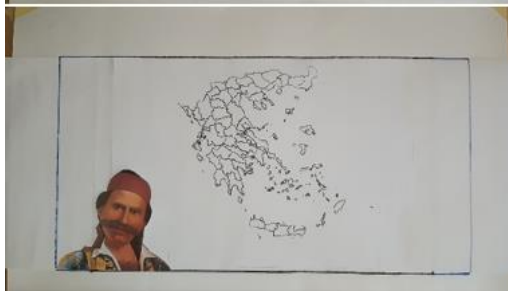
2^ο μέρος του animation

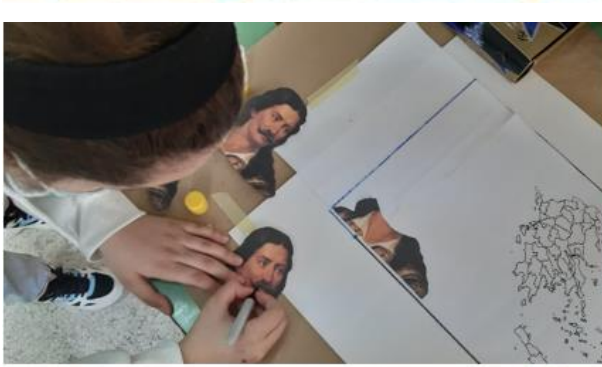
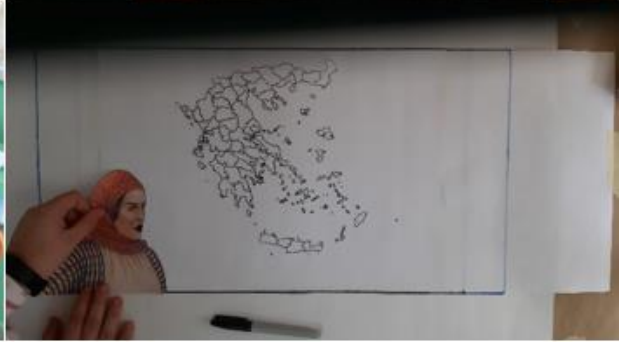
Σε αυτό το εργαστήριο οι μαθητές/τριες μαθαίνουν πώς φτιάχνουμε μια σκηνή για να δημιουργήσουμε animation με την τεχνική stop motion. Αρχικά γίνεται συζήτηση σχετικά με το πώς μπορούν να απεικονιστούν κάποια στοιχεία που θα αναφέρονται στο κινούμενο σχέδιο, όπως οι μάχες, οι νίκες των Ελλήνων, η χρονική στιγμή που συνέβησαν, ώστε οι μαθητές/τριες να προτείνουν ιδέες.

Δημιουργήσαμε μια επιφάνεια εργασίας ώστε να τοποθετήσουμε τα στοιχεία που θέλουμε να φαίνονται στα καρέ μας. Τα σταθερά στοιχεία όπως είναι το λευκό φόντο, σταθεροποιήθηκαν με χαρτοταινία και από πάνω τοποθετήθηκε ένα θρανίο που θα λειτουργήσει ως σταθερό σημείο τοποθέτησης της φωτογραφικής μηχανής με την οποία θα γίνουν οι λήψεις του κάθε καρέ. Στο λευκό φόντο τοποθετήθηκε ένας χάρτης και δίπλα του ένας ήρωας του 1821. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, στην τεχνική stop motion δημιουργούμε διαφορετικά καρέ, διαφοροποιώντας πριν από κάθε λήψη το φυσικό αντικείμενο. Στην δική μας περίπτωση είναι τρία τα αντικείμενα που διαφοροποιούνται. Η φιγούρα που αλλάζει με την τεχνική cut-out (έχει ήδη πραγματοποιηθεί και είναι έτοιμη η κάθε φιγούρα με τα αντίτυπά της και τα διάφορα αποκόμματα για τη δημιουργία των καρέ), τα στοιχεία στον χάρτη (σύμβολα μάχης-νίκης) που αποτυπώνονται σταδιακά και ο χρόνος που συμβαίνουν τα γεγονότα .

Στην πράξη, το κεφάλι και το στόμα του ήρωα αλλάζουν πριν από κάθε λήψη, ενώ ταυτόχρονα, επάνω στον χάρτη σημειώνονται τα στοιχεία της αφήγησης. Όπως η άλωση της Τριπολιτσάς. Σε κάποιο σημείο του σκηνικού θα τοποθετηθεί ψηφιακά, μια χρονογραμμή ή ημερολόγιο που θα αλλάζει ημερομηνίες, για να φαίνεται η εξέλιξη του χρόνου.

Για οικονομία χρόνου τα σύμβολα στον χάρτη μπορούν να ενσωματωθούν ψηφιακά μετά την ηχογράφιση, ώστε να μπορούν να τοποθετηθούν στο σωστό σημείο χρονικά.

Σύνδεση με τα ερωτήματα- Συμπεράσματα

Το εργαστήριο αυτό σχετίζεται και με τα 3 Ερευνητικά Ερωτήματα.

Από τις παρατηρήσεις της ερευνήτριας ([Φύλλο Παρατήρησης 4](#)), φαίνεται πώς οι μαθητές

Προπαρασκευαστικές δραστηριότητες για έννοια χρόνου

• Τρόπος απεικόνισης μεταβολής του χρόνου – Συμβολισμοί

(Σημείωση στο Φ.Π.4) Προτάσεις: «*απεικόνιση χρόνου μέσα από αλλαγή προσωπικών χαρακτηριστικών, όπως μαλλιά που μακραίνουν ή γένια*»

(Σημείωση στο Φ.Π.4) Θετικά στοιχεία: «*Σκέψη για συμβολισμό γεγονότων με εικονίτσα σπαθιών, караβάκια για τις ναυμαχίες, σημαίες για το αποτέλεσμα*»

(Σημείωση στο Φ.Π.4) Προτάσεις: « *Οι μαθητές πρότειναν ιδέες για να απεικονιστεί σε animation η μεταβολή-εξέλιξη του χρόνου:*

- 1)με σύννεφα που περνάνε
- 2)με ημερολόγιο που αλλάζει σελίδα
- 3)να μακραίνουν μαλλιά του αφηγητή,
- 4)κουβάρι που ξετυλίγεται»

• Απεικόνιση χρονικών περιόδων με γεωμετρικούς όρους

(Σημείωση στο Φ.Π.4) Προτάσεις: « *Ένας μαθητής πρότεινε να φτιάξουμε animation που θα παρουσιάζουμε τον χρόνο ως μια ευθεία ημιευθεία, ευθύγραμμο τμήμα, όπου η περίοδος της επανάστασης είναι ένα ευθύγραμμο τμήμα με αρχή και τέλος, η τουρκοκρατία είναι ένα μεγαλύτερο ακόμη ευθύγραμμο τμήμα, από την επανάσταση κι έπειτα ημι-ευθεία με αρχή το 1821*»

Επεξήγηση

Δυο μέρες πριν είχαμε κάνει γεωμετρία και μιλήσαμε για τις βασικές γεωμετρικές έννοιες και όταν τους ρώτησα να μου πουν παράδειγμα για μια ευθεία, αυτός ο μαθητής είπε: «ο χρόνος είναι μια ευθεία χωρίς αρχή και τέλος»

Αναγωγή γνώσης - σύνδεση στοιχείων

• Σχέση χρονικής διάρκειας με αριθμό καρέ- Μετείκασμα

(Σημείωση στο Φ.Π.4) Θετικά στοιχεία: «*Σκέψη να βάλουν ενδιάμεσες φιγούρες χωρίς κίνηση, τις αρχικές δηλαδή για να βγει μεγαλύτερο το κινούμενο σχέδιο*»

• Σύνδεση χρόνου με μεταβολές στοιχείων

(Σημείωση στο Φ.Π.4) Προτάσεις: « *Οι μαθητές πρότειναν ιδέες για να απεικονιστεί σε animation η μεταβολή-εξέλιξη του χρόνου:*

- 1)με σύννεφα που περνάνε

2)με ημερολόγιο που αλλάζει σελίδα, 3)να μακραίνουν μαλλιά του αφηγητή, 4)κουβάρι που ξετυλίγεται»

- **Σύνδεση εννοιών σε διαφορετικά μαθησιακά αντικείμενα**

(Σημείωση στο Φ.Π.4) Προτάσεις: « Ένας μαθητής πρότεινε να φτιάξουμε *animation* που θα παρουσιάζουμε τον χρόνο ως μια ευθεία ημιευθεία, ευθύγραμμο τμήμα, όπου η περίοδος της επανάστασης είναι ένα ευθύγραμμο τμήμα με αρχή και τέλος, η τουρκοκρατία είναι ένα μεγαλύτερο ακόμη ευθύγραμμο τμήμα, από την επανάσταση κι έπειτα ημι-ευθεία με αρχή το 1821»

Επεξήγηση

Δυο μέρες πριν είχαμε κάνει γεωμετρία και μιλήσαμε για τις βασικές γεωμετρικές έννοιες και όταν τους ρώτησα να μου πουν παράδειγμα για μια ευθεία, αυτός ο μαθητής είπε: «ο χρόνος είναι μια ευθεία χωρίς αρχή και τέλος»

Δεξιότητες 21^{ου} αιώνα

- **Σύνθεση**

(Σημείωση στο Φ.Π.4) Θετικά στοιχεία: «Σκέψη να βάλουν ενδιάμεσες φιγούρες χωρίς κίνηση, τις αρχικές δηλαδή για να βγει μεγαλύτερο το κινούμενο σχέδιο»

- **Κριτική σκέψη**

(Σημείωση στο Φ.Π.4) Θετικά στοιχεία: «Προβληματισμός και συζήτηση για την αποτύπωση των γεγονότων , σε ποια καρέ θα προσθέσουν το νέο γεγονός»

5.5 Εργαστήριο 5ο: Επιλογή και επιμέλεια κειμένων αφήγησης του κινούμενου σχεδίου

(2 Διδακτικές ώρες από το μάθημα της Ιστορίας)

(Αυτό το εργαστήριο πραγματοποιήθηκε εστιασμένο μόνο στην πρώτη περίοδο της Επανάστασης καθώς δεν έχουν πραγματοποιηθεί τα μαθήματα της ενότητας της επανάστασης, οπότε είναι αδύνατο οι μαθητές να επεξεργαστούν πληροφορίες που δεν έχουν διδαχθεί. Κάθε ομάδα επιλέγει τις πιο σημαντικές πληροφορίες από την ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας και της Έναρξης της Επανάστασης. Στο συγκεκριμένο εργαστήριο αρχικά έγινε συζήτηση σχετικά με το πώς θα παρουσιάσουμε τα γεγονότα, ποιο θα είναι το ύφος του Αφηγητή και σε ποιον θα απευθύνεται, (στο κοινό ή θα είναι απολογισμός...). Οι μαθητές πρότειναν διάφορες τεχνικές, διάλογο, αφήγηση με στοιχεία διαλόγου, στοιχεία φανταστικά ώστε να έχει πιο κωμικό ύφος κλπ.)

Σε αυτό το εργαστήριο οι μαθητές και οι μαθήτριες χωρισμένοι σε ομάδες, ανάλογα με τον ήρωα που έχουν επιλέξει συνθέτουν πληροφορίες, που έχουν συλλέξει, έχοντας ήδη κάνει έρευνα στο βιβλίο της ιστορίας, αλλά και σε άλλες

πηγές, σχετικές ιστοσελίδες έγκυρες, χάρτες κλπ., για το κομμάτι της επανάστασης που αφορά τον ήρωα τους, ώστε να δημιουργήσουν το κείμενο της αφήγησης που θα ακουστεί από τον ήρωά τους στο κινούμενο σχέδιο. Επίσης, κάθε ομάδα πρέπει να συνεργαστεί με την ομάδα που έχει τον ήρωα που προηγείται χρονολογικά στην αφήγηση αλλά και με την ομάδα που ακολουθεί, ώστε να υπάρχει συνοχή στην αφήγηση και στα γεγονότα, ώστε βιωματικά οι μαθητές να κατανοήσουν την πορεία και την εξέλιξη της επανάστασης. Δηλαδή ποιο γεγονός αποτέλεσε αφορμή για να συμβεί το επόμενο γεγονός που πυροδότησε με τη σειρά του κάτι άλλο και ποια γεγονότα εξελίσσονταν παράλληλα.

Αυτό το στάδιο είναι πολύ σημαντικό γιατί αποτελεί το σημείο όπου εντυπώνεται η γνώση των λεπτομερειών της περιόδου της επανάστασης. Έχουν ήδη έρθει σε επαφή με τους ήρωες, τον χάρτη και τώρα θα προσθέσουν και τις λεπτομέρειες που αφορούν την υψηλότερου επιπέδου γνώση του «πώς» έγιναν τελικά τα γεγονότα. Ακολουθεί και η κατανόηση του χρόνου ως χρονολογικής περιόδου, και ως χρονικής αλληλουχίας γεγονότων και καταστάσεων από την ιδέα της επανάστασης μέχρι τη σύσταση της ανεξάρτητης Ελλάδας.

Με τα κείμενα που έχουν φτιάξει οι μαθητές γίνονται δομικές αφήγησης από κάθε ομάδα ώστε να δοθεί ύφος και έμφαση στον λόγο. Έπειτα ηχογραφείται η αφήγηση μέσω συσκευής καταγραφής ήχου (κινητό ή με μικρόφωνο συνδεδεμένο με υπολογιστή).

Σύνδεση με τα ερωτήματα- Συμπεράσματα

Το εργαστήριο αυτό σχετίζεται και με τα 3 Ερευνητικά Ερωτήματα.

Από τις παρατηρήσεις της ερευνήτριας ([Φύλλο Παρατήρησης 5](#)), αναδεικνύονται στοιχεία που συνηγορούν στην άποψη ότι το animation έχει πολλές δυνατότητες για σύνδεση πληροφοριών. Δίνεται η δυνατότητα να απεικονιστεί ταυτόχρονη εξέλιξη γεγονότων ίδιας χρονικής περιόδου, σε διαφορετικούς τόπους (Ε.Ε.1 και Ε.Ε.3). Σε αυτή την άποψη συμφωνούν και τα σχόλια της ερευνήτριας καθώς φαίνεται οι μαθητές να αντιλήφθηκαν αυτή την δυνατότητα προτείνοντας διαλόγους που βοηθάνε αφηγηματικά στην απεικόνιση παράλληλων γεγονότων, «Οι μαθητές πρότειναν να ρωτάει με

υπαινιγμό ο ένας ήρωας τον άλλο : «Αλήθεια που ήσουν τόσο καιρό όσο εγώ πολεμούσα;» και ο άλλος ήρωας να απαντάει «πολεμούσα κι εγώ». Επιπλέον μέσα από την επιλογή του κειμένου αφήγησης, προωθείται η αποκωδικοποίηση των ηρώων, των χαρακτήρων, καθώς οι μαθητές/τριες μπαίνουν σε ρόλο ήρωα και προσπαθούν να δημιουργήσουν διαλόγους μέσω της ενσυναίσθησης, κάνοντας εικασίες για το περιεχόμενο των συνομιλιών (Ε.Ε.3). Τέλος οι μαθητές επεξεργάζονται τις πληροφορίες που περιέχονται στο βιβλίο τους υπό το πρίσμα της δημιουργίας (Ε.Ε.2), ενισχύοντας ταυτόχρονα την κριτική σκέψη (επιλογή σημαντικών πληροφοριών) διασκευάζοντας το κείμενο (Ε.Ε.3).

Στάση μαθητών/τριών στο μάθημα της ιστορίας

• **Θετική στάση:**

(Σημείωση στο Φ.Π.5) Θετικά στοιχεία: «δεν δυσανασχέτησαν με την δραστηριότητα αναζήτησης πληροφοριών»

Αποδόμηση ιστορικών προσώπων-χαρακτήρων για κατανόηση- Βιωματική μάθηση

• **Σύνδεση μεταξύ Ιστορικών προσώπων**

(Σημείωση στο Φ.Π.5) Προτάσεις: « Οι μαθητές πρότειναν να βάλουμε κωμικά σουρεαλιστικά στοιχεία, όπως ο Κολοκοτρώνης να σταματάει την αφήγηση γιατί χτυπάει το κινητό του που τον καλεί ο Υψηλάντης. Άλλο σενάριο ήταν να ψάχνει ο Αθανάσιος διάκος με το GPS δρόμο διαφυγής (όπως στον αμερικάνικο κινηματογράφο σε ταινίες κατασκοπίας)»

• **Συμπεριφορά ηρώων**

(Σημείωση στο Φ.Π.5) Προτάσεις: « Οι μαθητές πρότειναν να παρουσιάσουμε την ιστορία μέσω ενός διαλόγου Κάποιου Ήρωα με έναν χρονοταξιδιώτη που έρχεται από το μέλλον και ξεσηκώνει, ενθαρρύνει τους επαναστάτες γιατί η ιστορία έχει γραφτεί και η επανάσταση πέτυχε. Η ιδέα είναι να σκεφτούμε πώς θα αντιδράσει ο ήρωας και τι θα συμβεί»

Σχετικά με αυτή την ιδέα έγινε συζήτηση για τους κινδύνους που ενέχει, ότι δηλαδή θα απαξιωθούν οι ήρωες που πολέμησαν με γνώση . Μειώνεται το θάρρος ηρώων που πολέμησαν χωρίς γνώση με αυτοθυσία κι όχι εκ του ασφαλούς.

Συζήτηση για αντοχή των ηρώων στον φόβο στον θάνατο. Αναφορά στο στερεότυπο ότι οι άνδρες δεν φοβούνται δεν κλαίνε, δεν πονάνε, είναι πάντα δυνατοί κι αντέχουν τα πάντα.

Αναγωγή γνώσης - σύνδεση στοιχείων

• Σφαιρική πληροφόρηση εξελίξεων

(Σημείωση στο Φ.Π.5) Προτάσεις: « Οι μαθητές πρότειναν να ρωτάει με υπαινιγμό ο ένας ήρωας τον άλλο : «Αλήθεια που ήσουν τόσο καιρό όσο εγώ πολεμούσα;» και ο άλλος ήρωας να απαντάει «πολεμούσα κι εγώ»

5.6 Εργαστήριο 6ο: Αναζήτηση ήχων και μουσικής για την πλαισίωση του κινούμενου σχεδίου

(Αυτό το εργαστήριο δεν πραγματοποιήθηκε λόγω διαφοροποίησης πορείας, πραγματοποιήθηκε 1 αφήγηση για τη δημιουργία του ίδιου animation από όλες τις ομάδες, τα ηχητικά εφέ και η μουσική θα δοθούν από την εκπαιδευτικό)

Έχοντας δημιουργήσει τα καρτέ του κάθε ήρωα και το κείμενο της αφήγησης πρέπει να «ντύσουμε» με κατάλληλο ήχο είτε μουσική είτε συμβολικό ήχο ώστε να ενισχύσει το κλίμα της εποχής.

Στο εργαστήριο πληροφορικής, οι μαθητές ανά ομάδες αναζητούν μέσα από συγκεκριμένες ιστοσελίδες με βιβλιοθήκη ήχων που δίνονται, μουσικές για βίντεο, παρουσίαση και ηχητικά εφέ. Τα αποθηκεύουν στο φάκελο που υπάρχει ήδη στον υπολογιστή τους, στον οποίο υπάρχουν τα αρχεία των αφηγήσεων και των βίντεο που δημιουργήθηκαν από τα καρτέ κάθε ήρωα.

Μουσική:

<https://freemusicarchive.org/>

<http://www.openmusicarchive.org/index.php>

Ηχητικά εφέ:

<https://sound-effects.bbcrewind.co.uk/search>

<https://www.soundjay.com/>

Σε αυτό το εργαστήριο είναι θεμιτή έως απαραίτητη, η συνεργασία με τον δάσκαλο της Πληροφορικής ώστε να βοηθήσει σε οποιοδήποτε τεχνικό πρόβλημα προκύψει, αλλά κυρίως να λειτουργήσει συνεπικουρικά στην καθοδήγηση των μαθητών/τριών, με τον δάσκαλο της τάξης. Αν δεν αρκεί η 1

διδασκτική ώρα, υπάρχει η δυνατότητα να γίνει χρήση, 1 διδασκτικής ώρας από το μάθημα της πληροφορικής, πάντα με την σύμφωνη γνώμη του δασκάλου της πληροφορικής.

5.7 Εργαστήριο 7ο: Μοντάζ με το OpenShot Video Editor

(Αυτό το εργαστήριο πραγματοποιήθηκε υπό περιορισμούς. Οι μαθητές έχοντας το βίντεο από τα καρτέ του Κολοκοτρώνη, την αφήγηση, ηχητικά εφέ και μουσική έτοιμα, αποθηκευμένα σε φάκελο στον κάθε υπολογιστή, ανοίγουν το πρόγραμμα επεξεργασίας βίντεο όπως παρουσιάζεται παρακάτω και εισάγουν τα ίδια αρχεία η κάθε ομάδα, με σκοπό να γνωρίσουν το τρόπο που γίνεται το μοντάζ και η εξαγωγή του κινούμενου σχεδίου σε βίντεο.)

Έχοντας πια όλα τα στοιχεία με τα οποία θα συνθέσουν το κινούμενο σχέδιο του κάθε ήρωα ξεχωριστά, ο δάσκαλος της τάξης φροντίζει να βρίσκονται όλα στον ίδιο φάκελο του υπολογιστή της κάθε ομάδας, ώστε ο μαθητής/τρια να μπορεί να εντοπίζει και να «φορτώνει» στο πρόγραμμα κάθε φορά.

Και σε αυτό το εργαστήριο είναι θεμιτή έως απαραίτητη, η συνεργασία με τον δάσκαλο της Πληροφορικής, καθώς οι μαθητές θα χειριστούν ένα πρόγραμμα επεξεργασίας βίντεο που δεν γνωρίζουν. Υπάρχει η δυνατότητα βέβαια, στο πλαίσιο του μαθήματος της πληροφορικής οι μαθητές/τριες, να έρθουν σε επαφή και να γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά του προγράμματος, ώστε να είναι σχετικά εξοικειωμένοι και να έχουν τη δυνατότητα, με την καθοδήγηση του δασκάλου της τάξης να ανταποκριθούν.

Βήματα δημιουργίας animation στο OpenShot Video:

1) Οι μαθητές/τριες, ανοίγουν το πρόγραμμα επεξεργασίας βίντεο OpenShot Video Editor.

2) Με την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών εισάγουν στο πρόγραμμα πρώτα το αρχείο του βίντεο. Το animation του κάθε ήρωα έχει δημιουργηθεί μετά την ηχογράφηση του αντίστοιχου κειμένου με τις απαιτούμενες παύσεις, με το πρόγραμμα παρουσίασης PowerPoint, ώστε να συμπίπτει η διάρκεια της αφήγησης με τη διάρκεια του animation.

- 3)Εισάγουν το ηχητικό αρχείο της αφήγησης
- 4)Εισάγουν το ηχητικό αρχείο με τη μουσική στο σημείο που επιθυμούν
- 5)Εισάγουν τα ηχητικά αρχεία στα σημεία που έχουν επιλέξει
- 6) Ρυθμίζουν την ένταση του κάθε ηχητικού ώστε να μην επικαλύπτεται η αφήγηση
- 7)Κάνουν εξαγωγή αρχείου σε μορφή βίντεο

Τώρα έχουμε 7 διαφορετικά animation που με το ίδιο πρόγραμμα θα ενώσουμε σε ένα.

Για πιο σωστό αποτέλεσμα θα έπρεπε πρώτα να ενώσουμε τα 7 βιντεάκια και έπειτα να εισάγουμε ενιαία μουσική και τις αφηγήσεις ώστε να υπάρχει σωστή εναλλαγή, ακόμη και να παρεμβάλλεται ένας ήρωας σε κάποιον άλλο, ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη ζωντάνια και ακρίβεια στην αφήγηση των γεγονότων.

Το αποτέλεσμα θα έχει πολλά λάθη, ανομοιογένειες σε ήχους, ένταση φωνής, και άλλα, ωστόσο το γεγονός ότι το έφτιαξαν οι μαθητές/τριες με συνεργασία είναι πολύ σημαντικό και προκαλεί ενθουσιασμό στα παιδιά το τελικό προϊόν.

Ένας εναλλακτικός τρόπος δημιουργίας κινουμένου σχεδίου είναι αφού δημιουργήσω τα καρέ και τα εισάγω σε μια παρουσίαση PowerPoint, να κάνω καταγραφή οθόνης και ήχου μέσω λογισμικού όπως το OBS Studio (Σημειώσεις μαθήματος Οπτικοακουστικός Γραμματισμός, (Σιάκας Σ., 2022):

Ανοίγω το πρόγραμμα, επιλέγω καταγραφή οθόνης, έπειτα ανοίγω το πρόγραμμα παρουσίασης και κάνω προβολή παρουσίασης.

Μετακινούμε με τα με τα βελάκια από διαφάνεια σε διαφάνεια με την ταχύτητα που θέλω ώστε να δημιουργείται η ψευδαίσθηση της κίνησης και ταυτόχρονα ξεκινά ο μαθητής/τρια την αφήγηση. Σταματάω όταν σταματάει και συνεχίζω μαζί του. Οπότε γίνεται ζωντανό μοντάζ.

Στο πρόγραμμα επεξεργασίας βίντεο μπορώ να αποκόψω τις άκρες της εγγραφής της οθόνης όπου φαίνονται οι κινήσεις μου.

Σύνδεση με τα ερωτήματα- Συμπεράσματα

Το εργαστήριο αυτό σχετίζεται και με τα 3 Ερευνητικά Ερωτήματα.

Από τις παρατηρήσεις της ερευνήτριας ([Φύλλο Παρατήρησης 7](#)) φαίνεται πως αυτό το εργαστήριο συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως η παραγωγή, σύνθεση, κριτική σκέψη, συνεργασία, ψηφιακός γραμματισμός, που αφορούν δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα. Η ένταξη δραστηριοτήτων με ψηφιακά μέσα στο μάθημα της ιστορίας, προάγει τον εκσυγχρονισμό του μαθήματος στοχεύοντας στην αποτελεσματικότητα λόγω του ελκυστικού του χαρακτήρα. Παράλληλα επιτυγχάνεται η θετική στάση των μαθητών/τριών, δεσμεύοντάς τους σε μια εκπαιδευτική διαδικασία προσαρμοσμένη «στα μέτρα» της νέας γενιάς. Ως εκ τούτου τα δεδομένα που επιστρέφει το τελευταίο εργαστήριο, υπολογίζοντας αθροιστικά και όλα τα προηγούμενα, εμπίπτει σε όλα τα ερωτήματα της παρούσας έρευνας, επιβεβαιώνοντας την ανάγκη για ένταξη ψηφιακού μέσου απεικόνισης γενικά, και εκπαιδευτικού animation ειδικότερα.

Στάση μαθητών/τριών στο μάθημα της ιστορίας

• Ικανοποίηση- Ενθουσιασμός-Επιτυχία

(Σημείωση στο Φ.Π.7) Θετικά στοιχεία: «ενθουσιασμός με κινούμενο σχέδιο από καρτέ που είχαμε φτιάξει»

Βιωματική μάθηση

• Διόρθωση πληροφοριών στο animation

(Σημείωση στο Φ.Π.7) Θετικά στοιχεία: «Οι μαθητές παρατήρησαν ότι λείπει ένα γεγονός από το κινούμενο σχέδιο που φτιάξαμε με τον Μιαούλη»

Δεξιότητες 21^{ου} αιώνα

• Ψηφιακές Δεξιότητες

Εργαστήριο 7^ο

Οι μαθητές προσπαθούν να φτιάξουν animation μέσω ενός ελεύθερου προγράμματος επεξεργασίας βίντεο, το OpenShot Video Editor.

5.8 Ποιοτικά Χαρακτηριστικά Εργαστηρίου σύμφωνα από την συμμετοχική παρατήρηση της ερευνήτριας

Τα ποιοτικά δεδομένα όπως διατυπώθηκαν μέσα από τη συμμετοχική παρατήρηση της εκπαιδευτικού της τάξης που είναι και η ερευνήτρια που εκπονεί την παρούσα διπλωματική εργασία στα οποία στηρίζονται τα συμπεράσματα όπως παρουσιάστηκαν παραπάνω αναλύθηκαν με την τεχνική της Θεματικής ανάλυσης. Αρχικά καταγράφηκαν τα στοιχεία που είναι δηλωτικά της προστιθέμενης αξίας της ένταξης animation. Στη συνέχεια τα δεδομένα κατηγοριοποιήθηκαν σε Θεματικές Ενότητες και ταξινομήθηκαν σε υποκατηγορίες.

Τα δεδομένα που προέκυψαν παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 6: Ευρήματα από τη συμμετοχική παρατήρηση της ερευνήτριας

Στάση Μαθητών/τριών στο Μάθημα			
<p>• Θετική στάση:</p> <p><u>Φ.Π. 5: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: «δεν δυσανασχέτησαν με την δραστηριότητα αναζήτησης πληροφοριών»</p>	<p>• Συμμετοχή</p> <p><u>Φ.Π. 2 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές σκέφτηκαν να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα animation που θα αποτελείται από 25 διαφορετικά φαινακιστοσκόπια»</p>	<p>• Διασκεδαστικός Χαρακτήρας Δραστηριοτήτων:</p> <p><u>Φ.Π. 3: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές όταν έκοψαν το περίγραμμα της κάθε φιγούρας την έβαλαν μπροστά στο πρόσωπό τους και παρίσταναν την ομιλία του κάνοντας διάλογο μεταξύ τους και διασκεδάσαν»</p>	<p>• Ικανοποίηση- Ενθουσιασμός- Επιτυχία</p> <p><u>Φ.Π. 2: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: «αποτελεσματικές δημιουργίες »</p> <p><u>Φ.Π. 2 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές σκέφτηκαν να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα animation που θα αποτελείται από 25 διαφορετικά φαινακιστοσκόπια... »</p> <p>Επεξήγηση Ιδέα για συμμετοχή και συνεργασία όλων κάτι που δείχνει ενδιαφέρον από την πλευρά των μαθητών/τριών για τη δραστηριότητα και δηλώνει θετική στάση στο μάθημα. Μπορεί να γίνει μια δημιουργία με συνεργασία όλων για αφήγηση με θέμα από το μάθημα ιστορίας.</p> <p><u>Φ.Π. 7: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: «ενθουσιασμός με κινούμενο σχέδιο από καρέ που είχαμε φτιάξει»</p>

Προπαρασκευαστικές Δραστηριότητες για κατανόηση της Έννοιας του Χρόνου

<p>• Ακολουθία χρόνου / Αίτιο – αποτέλεσμα</p> <p><u>Φ.Π. 1 : Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: «Όταν έφτιαξαν το πρώτο Flipbook κάποιοι ανακάλυψαν τις δυνατότητες για απεικόνιση»</p> <p>Παραδείγματα: «Κυρία μπορούμε να φτιάξουμε και βροχή να πέφτει... πρώτα να έχει ήλιο και σιγά σιγά να έρχονται σύννεφα...» «Μπορούμε να δείξουμε ένα πόδι να κλωτσάει την μπάλα...»</p> <p><u>Φ.Π. 1 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: «Συντονισμένη δημιουργία φλιπμουκ για έννοιες όπως είναι ο χρόνος για συσχέτιση με «συμπεριφορά» αντικειμένων»</p>	<p>• Τρόπος απεικόνισης μεταβολής του χρόνου – Συμβολισμοί</p> <p><u>Φ.Π.1 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « απεικόνιση χρόνου μέσα από αλλαγή προσωπικών χαρακτηριστικών, όπως μαλλιά που μακραίνουν ή γένια»</p> <p><u>Φ.Π. 4: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: «Σκέψη για συμβολισμό γεγονότων με εικονίσα σπαθιών, караβάκια για τις ναυμαχίες, σημαίες για το αποτέλεσμα»</p> <p><u>Φ.Π. 4 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές πρότειναν ιδέες για να απεικονιστεί σε animation η μεταβολή-εξέλιξη του χρόνου: 1)με σύννεφα που περνάνε 2)με ημερολόγιο που αλλάζει σελίδα 3)να μακραίνουν μαλλιά του αφηγητή, 4)κουβάρι που ξετυλίγεται»</p>	<p>• Απεικόνιση χρονικών περιόδων με γεωμετρικούς όρους</p> <p><u>Φ.Π. 4 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Ένας μαθητής πρότεινε να φτιάξουμε animation που θα παρουσιάζουμε τον χρόνο ως μια ευθεία ημιευθεία, ευθύγραμμο τμήμα, όπου η περίοδος της επανάστασης είναι ένα ευθύγραμμο τμήμα με αρχή και τέλος, η τουρκοκρατία είναι ένα μεγαλύτερο ακόμη ευθύγραμμο τμήμα, από την επανάσταση κι έπειτα ημι-ευθεία με αρχή το 1821»</p> <p>Επεξήγηση Δuo μέρες πριν είχαμε κάνει γεωμετρία και μιλήσαμε για τις βασικές γεωμετρικές έννοιες και όταν τους ρώτησα να μου πουν παράδειγμα για μια ευθεία, αυτός ο μαθητής είπε: «ο χρόνος είναι μια ευθεία χωρίς αρχή και τέλος»</p>	<p>• Σχέση χρονικής διάρκειας με αριθμό καρτέ- Μετείκασμα</p> <p><u>Φ.Π. 4: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>«Σημείωση: «Σκέψη να βάλουν ενδιάμεσες φιγούρες χωρίς κίνηση, τις αρχικές δηλαδή για να βγει μεγαλύτερο το κινούμενο σχέδιο»</p> <p><u>Φ.Π.2 : Εμπόδια δυσκολίες</u></p> <p>Σημείωση: « Για να επιτευχθεί η κίνηση της εικόνας πρέπει να είναι πολύ γρήγορη η περιστροφή του χαρτονιού στο φαινακιστοσκόπιο για να πετύχουμε την αντιστοιχία των 12 καρτέ/ δευτερόλεπτο»</p> <p>Επεξήγηση Οι μαθητές δυσκολεύονται να καταλάβουν στην αρχή τη σχέση του ενός δευτερολέπτου, χρειάστηκαν παραδείγματα για να το κατανοήσουν και παρακολούθησαν κάποια βίντεο σχετικά με το μετείκασμα.</p>
---	--	---	---

Αποδόμηση Ιστορικών Προσώπων για Εξοικείωση και Κατανόηση

<p>• Διακωμώδηση Ιστορικών προσώπων Ηρώων</p> <p><u>Φ.Π. 3: Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « οι μαθητές στο εργαστήριο 3 πρότειναν να βάλουν την Μπουμπουλίνα να τσακώνεται με τον Μιαούλη για τα καράβια τους και για τις νίκες τους»</p>	<p>• Σύνδεση μεταξύ Ιστορικών προσώπων</p> <p><u>Φ.Π. 5: Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές πρότειναν να βάλουμε κωμικά σουρεαλιστικά στοιχεία, όπως ο Κολοκοτρώνης να σταματάει την αφήγηση γιατί χτυπάει το κινητό του που τον καλεί ο Υψηλάντης. Άλλο σενάριο ήταν να ψάχνει ο Αθανάσιος διάκος με το GPS δρόμο διαφυγής (όπως στον αμερικάνικο κινηματογράφο σε ταινίες κατασκοπίας)»</p>	<p>• Συμπεριφορά ηρώων</p> <p><u>Φ.Π. 5: Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές πρότειναν να παρουσιάσουμε την ιστορία μέσω ενός διαλόγου Κάποιου Ήρωα με έναν χρονοταξιδιώτη που έρχεται από το μέλλον και ξεσηκώνει, ενθαρρύνει τους επαναστάτες γιατί η ιστορία έχει γραφτεί και η επανάσταση πέτυχε. Η ιδέα είναι να σκεφτούμε πώς θα αντιδράσει ο ήρωας και τι θα συμβεί»</p> <p>Σχετικά με αυτή την ιδέα έγινε συζήτηση για τους κινδύνους που ενέχει, ότι δηλαδή θα απαξιωθούν οι ήρωες που πολέμησαν με γνώση . Μειώνεται το θάρρος ηρώων που πολέμησαν χωρίς γνώση με αυτοθυσία κι όχι εκ του ασφαλούς.</p> <p>Συζήτηση για αντοχή των ηρώων στον φόβο στον θάνατο. Αναφορά στο στερεότυπο ότι οι άνδρες δεν φοβούνται δεν κλαίνε, δεν πονάνε, είναι πάντα δυνατοί κι αντέχουν τα πάντα.</p>	<p>• Μίμηση Ηρώων</p> <p><u>Φ.Π. 3: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές όταν έκοψαν το περίγραμμα της κάθε φιγούρας έβαλαν μπροστά στο πρόσωπό τους και παρίσταναν την ομιλία του κάνοντας διάλογο μεταξύ τους »</p>
---	---	---	---

Βιωματική Μάθηση

<ul style="list-style-type: none"> • Διόρθωση πληροφοριών στο animation <p><u>Φ.Π. 7 : Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: «Οι μαθητές παρατήρησαν ότι λείπει ένα γεγονός από το κινούμενο σχέδιο που φτιάξαμε με τον Μιαούλη»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανακάλυψη γνώσης <p><u>Φ.Π. 1 : Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: «Όταν έφτιαξαν το πρώτο Flipbook κάποιοι ανακάλυψαν τις δυνατότητες για απεικόνιση»</p> <p>Παραδείγματα: «Κυρία μπορούμε να φτιάξουμε και βροχή να πέφτει... πρώτα να έχει ήλιο και σιγά σιγά να έρχονται σύννεφα...» «Μπορούμε να δείξουμε ένα πόδι να κλωτσάει την μπάλα...»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Μίμηση Ηρώων <p><u>Φ.Π. 3: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές όταν έκοψαν το περίγραμμα της κάθε φιγούρας έβαλαν μπροστά στο πρόσωπό τους και παρίσταναν την ομιλία του κάνοντας διάλογο μεταξύ τους »</p>
---	---	--

Δεξιότητες 21^{ου} αιώνα

<ul style="list-style-type: none"> • Σύνθεση <p><u>Φ.Π. 2 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές σκέφτηκαν να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα animation που θα αποτελείται από 25 διαφορετικά φαινακιστοσκόπια, δηλαδή να καταγράψουμε την κίνηση από το φαινακιστοσκόπιο που θα φτιάξει ο κάθε μαθητής/τρια και να τα ενώσουμε. Δηλαδή ο κάθε ένας θα φτιάξει κάτι που ακολουθεί και προηγείται κάποιου άλλου »</p> <p>Επεξήγηση Ιδέα για συμμετοχή και συνεργασία όλων κάτι που δείχνει ενδιαφέρον από την πλευρά των μαθητών/τριών</p> <p><u>Φ.Π. 4: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>«Σημείωση: «Σκέψη να βάλουν ενδιάμεσες φιγούρες χωρίς κίνηση, τις αρχικές δηλαδή για να βγει μεγαλύτερο το κινούμενο σχέδιο»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Επεξεργασία δεδομένων <p><u>Φ.Π. 1: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: «παρατήρηση-δοκιμή-διόρθωση »</p> <p>Επεξήγηση: Οι μαθητές έπρεπε να δοκιμάζουν κάθε φορά αν λειτουργεί η κινούμενη εικόνα, έβλεπαν ότι υπήρχε κάποιο λάθος και προσπαθούσαν να το διορθώσουν, π.χ. χρειαζόντουσαν περισσότερες εικόνες, καλύτερο συνδετήρα, πιο σωστά κομμένα χαρτάκια.</p> <p>Σημείωση: Η επεξεργασία δεδομένων προκύπτει και από το 5^ο εργαστήριο που σε όλη τη διάρκεια τα παιδιά επεξεργάζονται κείμενα ώστε να δημιουργήσουν μια σωστή αφήγηση.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακές Δεξιότητες <p><u>Εργαστήριο 7^ο</u></p> <p>Οι μαθητές προσπαθούν να φτιάξουν animation μέσω ενός ελεύθερου προγράμματος επεξεργασίας βίντεο, το OpenShot Video Editor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συνεργασία <p><u>Φ.Π. 1 : Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: «συνεργασία, αλληλοβοήθεια»</p> <p>Επεξήγηση: Όταν κάποιος μαθητής δεν ήξερε πώς να κάνει κάτι, υπήρχε άμεση ανταπόκριση από τους υπόλοιπους ή δίνονταν ιδέες για θέμα κινούμενης εικόνας.</p> <p><u>Φ.Π. 2: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: « ευελίξια με τα υλικά και μοίρασμα, προσφορά υλικών-συνεργασία μεταξύ του ώστε καλύτερονταν οι ανάγκες και οι αδυναμίες κάποιων μαθητών »</p> <p><u>Φ.Π. 2 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές σκέφτηκαν να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα animation που θα αποτελείται από 25 διαφορετικά φαινακιστοσκόπια...»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κριτική σκέψη <p><u>Φ.Π. 4: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: «Προβληματισμός και συζήτηση για την αποτύπωση των γεγονότων , σε ποια καρέ θα προσθέσουν το νέο γεγονός»</p> <p><u>Φ.Π. 7: Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: «Οι μαθητές σχολίασαν ότι δεν ήταν ωραίο το αποτέλεσμα με το ημερολόγιο που αποτύπωνε τον χρόνο »</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργικότητα <p><u>Φ.Π. 1: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: «ιδέες για ιστορία αφήγηση»</p> <p>Παραδείγματα: «Μπορούμε να δείξουμε ένα πόδι να κλωτσάει την μπάλα...»</p> <p><u>Φ.Π. 2: Θετικά στοιχεία</u></p> <p>Σημείωση: « αναδείχθηκαν ωραίες ιδέες απεικόνισης»</p> <p><u>Φ.Π. 2 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές σκέφτηκαν να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα animation που θα αποτελείται από 25 διαφορετικά φαινακιστοσκόπια...»</p> <p>Επεξήγηση Ιδέα για συμμετοχή και συνεργασία όλων κάτι που δείχνει ενδιαφέρον από την πλευρά των μαθητών/τριών</p> <p><u>Φ.Π. 3: Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές πρότειναν να βάλουν για αφηγητή τον Καραγκιόζη και να πηδάει από τόπο σε τόπο για να αφηγείται τα γεγονότα»</p>
--	--	--	---	--	---

Αναγωγή Γνώσης-Σύνδεση Στοιχείων

<p>• Σφαιρική πληροφόρηση εξελίξεων</p> <p><u>Φ.Π. 5: Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές πρότειναν να ρωτάει με υπαινιγμό ο ένας ήρωας τον άλλο : «Αλήθεια που ήσουν τόσο καιρό όσο εγώ πολεμούσα;» και ο άλλος ήρωας να απαντάει «πολεμούσα κι εγώ»</p>	<p>• Σύνδεση χρόνου με μεταβολές στοιχείων</p> <p><u>Φ.Π. 1 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: «συσχέτιση με «συμπεριφορά» αντικειμένων»</p> <p>Παραδείγματα «Μπορούμε να δείξουμε ένα πόδι να κλωτσάει την μπάλα...»</p> <p><u>Φ.Π.1 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « απεικόνιση χρόνου μέσα από αλλαγή προσωπικών χαρακτηριστικών, όπως μαλλιά που μακραίνουν ή γένια»</p> <p><u>Φ.Π. 4 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Οι μαθητές πρότειναν ιδέες για να απεικονιστεί σε animation η μεταβολή-εξέλιξη του χρόνου: Α)με σύννεφα που περνάνε 2)με ημερολόγιο που αλλάζει σελίδα, 3)να μακραίνουν μαλλιά του αφηγητή, 4)κουβάρι που ξετυλίγεται»</p>	<p>• Σύνδεση εννοιών σε διαφορετικά μαθησιακά αντικείμενα</p> <p><u>Φ.Π. 4 : Προτάσεις</u></p> <p>Σημείωση: « Ένας μαθητής πρότεινε να φτιάξουμε animation που θα παρουσιάζουμε τον χρόνο ως μια ευθεία ημιευθεία, ευθύγραμμο τμήμα, όπου η περίοδος της επανάστασης είναι ένα ευθύγραμμο τμήμα με αρχή και τέλος, η τουρκοκρατία είναι ένα μεγαλύτερο ακόμη ευθύγραμμο τμήμα, από την επανάσταση κι έπειτα ημι-ευθεία με αρχή το 1821»</p> <p>Επεξήγηση Δυο μέρες πριν είχαμε κάνει γεωμετρία και μιλήσαμε για τις βασικές γεωμετρικές έννοιες και όταν τους ρώτησα να μου πουν παράδειγμα για μια ευθεία, αυτός ο μαθητής είπε: «ο χρόνος είναι μια ευθεία χωρίς αρχή και τέλος»</p>
---	---	--

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο Συμπεράσματα - Συζήτηση

Η παραπάνω έρευνα είχε ως σκοπό την διερεύνηση του τρόπου που μπορεί να ενταχθεί μια ψηφιακή απεικόνιση σε μορφή animation, ώστε να καλύπτει ανάγκες που προκύπτουν από τη φυσική αδυναμία να τις καλύψει το σχολικό εγχειρίδιο της ιστορίας, όπως η αντίληψη του χώρου και του χρόνου ως συνεχώς μεταβαλλόμενες έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους. Επίσης ελέγχθηκε η αναγκαιότητα και η συμβολή του εκσυγχρονισμού του μαθήματος της ιστορίας ώστε να μετασχηματιστεί σε ενδιαφέρον και δημιουργικό αντικείμενο.

Από τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεδομένων από τις συνεντεύξεις, από τα στοιχεία που προέκυψαν από την παρατήρηση του ερευνητή κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων, αλλά και από το πρωτότυπο υλικό που δημιουργήθηκε προκύπτουν κάποια γενικά συμπεράσματα, που απαντούν στα ερευνητικά ερωτήματα.

6.1 Γενικά συμπεράσματα

Για να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την ένταξη του animation στο μάθημα της ιστορίας, πρώτα προσδιορίστηκε η γενική άποψή τους για το μάθημα της ιστορίας (για το περιεχόμενο του σχολικού εγχειρίδιου, για τη στάση των μαθητών/τριών, για τον τρόπο που διδάσκεται σήμερα το μάθημα, ποια στοιχεία πιστεύουν ότι συντελούν στην αποτελεσματική διδασκαλία και τη γνώμη τους για την ένταξη των ψηφιακών μέσων στο μάθημα της ιστορίας).

Ένα βασικό γενικό συμπέρασμα της έρευνας είναι η ανάγκη για αλλαγή στο μάθημα της ιστορίας. Τόσο από τις απόψεις των εκπαιδευτικών όσο και από την αλλαγή στάσης που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου προκύπτει η ανάγκη για εκσυγχρονισμό του τρόπου διδασκαλίας του μαθήματος.

Υπάρχουσα κατάσταση στη διδακτική προσέγγιση

Οι εκπαιδευτικοί μέσα από τις απαντήσεις τους περιγράφουν την **υπάρχουσα κατάσταση στη διδακτική προσέγγιση** του μαθήματος της ιστορίας. Αναδείχθηκαν κάποια χαρακτηριστικά ως προς τον τρόπο διδασκαλίας και τα μέσα που χρησιμοποιούνται. Συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι ο τρόπος του μαθήματος είναι απαρχαιωμένος καθώς γίνεται με τον παραδοσιακό δασκαλοκεντρικό που γινόταν πριν δεκαετίες με κύριο στόχο την απομνημόνευση μεγάλου όγκου πληροφοριών. Για την υποστήριξη της διδασκαλίας χρησιμοποιούν κυρίως ιστορική γραμμή, σχεδιαγράμματα, ψηφιακή παρουσίαση με προτζέκτορα. Κάποιοι εκπαιδευτικοί φαίνεται να χωρίζουν σε 2 τμήματα το μάθημα ή/και να δίνουν ερωτήσεις. Άλλοι ανέφεραν ότι σημειώνονται τα κυριότερα σημεία του μαθήματος. Δύο μόνο αναφέρθηκαν στη χρήση χάρτη και εμπλουτισμένου βιβλίου και επίσης δύο υποστήριξαν ότι βασίζονται στο βιβλίο μόνο.

Στοιχεία αναποτελεσματικής διδασκαλίας

Από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών φαίνεται πως σε μεγάλο βαθμό υπάρχει ομοφωνία για τα **στοιχεία που κάνουν αναποτελεσματική την διδασκαλία**. Ο μεγάλος όγκος ύλης, το δυσνόητο κείμενο του βιβλίου, ο λάθος τρόπος διδασκαλίας, οι ελλιπείς γνώσεις των εκπαιδευτικών είναι τα πιο δημοφιλή, ενώ γίνεται αναφορά και στον προσανατολισμό της στήρας απομνημόνευσης, στην αρνητική στάση των μαθητών/τριών, στην έλλειψη τεχνολογικού εξοπλισμού και τέλος στην αξιολόγηση.

Ζητήματα που δυσκολεύουν

Η έρευνα αναδεικνύει και κάποια επιπλέον **ζητήματα που δυσκολεύουν** την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Όπως ήδη αναφέρθηκε οι υπάρχει η εντύπωση ότι οι δάσκαλοι δεν έχουν επαρκής γνώσεις ώστε να υποστηρίξουν και να εξηγήσουν το κείμενο του βιβλίου που θεωρείται κακοδιατυπωμένο, δυσνόητο και πυκνογραμμένο. Επίσης έγινε σαφές ότι υπάρχει δυσκολία στην αντίληψη της έννοιας του ιστορικού χρόνου, βασικό στοιχείο για την βαθύτερη κατανόηση των γεγονότων καθώς και στην αντίληψη του τόπου καθώς δεν υπάρχει η προσλαμβάνουσα (επίσκεψη στον τόπο) που να βοηθήσει στην απόκτηση της γνώσης. Για να καλυφθεί αυτό το κενό

υπάρχουν οι χάρτες που όμως δεν αναφέρονται ως εποπτικό μέσο, αντίθετα γίνεται αναφορά σε λάθος τρόπο χρήσης ή απουσία από το βιβλίο ή κακή κατάσταση για να χρησιμοποιηθεί. Ως εμπόδιο αναφέρθηκε και η ανομοιογένεια σε τεχνολογικό εξοπλισμό στα σχολεία, οπότε το μάθημα εξαρτάται από τις δυνατότητες του εκάστοτε σχολείου. Τέλος αναδείχθηκε ως στοιχείο αναστολής της κατανόησης, της συμμετοχής και της απόκτησης γνώσης η δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι μαθητές στην αφήγηση.

Βασικά στοιχεία αποτελεσματικής διδασκαλίας

Η έρευνα ανέδειξε και τα στοιχεία που συνθέτουν αποτελεσματική διδασκαλία. Φαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί δίνουν μεγάλη σημασία στις δημιουργικές δραστηριότητες και που περιλαμβάνουν συλλογή στοιχείων, σύνθεση πληροφοριών, παρουσίαση καθώς επίσης και στην ένταξη των ψηφιακών μέσων στη διαδικασία της εκπαίδευσης. Αρκετή σημασία για αποτελεσματική διδασκαλία δίνουν και στη χρήση χάρτη. Επίσης σημαντικό θεωρούν το βιωματικό μάθημα, τη χρήση εμπλουτισμένου βιβλίου και τη δυνατότητα σύνδεσης και τη χρήση της πλατφόρμας του Φωτόδεντρου. Υπήρξε αναφορά και στο κλίμα, μεταξύ δασκάλου και μαθητών/τριών, καθώς η οικειότητα και η αμεσότητα προσδίδουν στη διδασκαλία πιο ανάλαφρο ύφος, συζήτησης. Ένα τελευταίο χαρακτηριστικό ήταν η σύνδεση του μαθήματος με το μάθημα της λογοτεχνίας.

Ανάγκη εκσυγχρονισμού

Όλα τα παραπάνω συνθέτουν μια εικόνα προβληματισμού και αβεβαιότητας σε σχέση με την σημερινή πραγματικότητα. Όλα τα παραπάνω ευρήματα αποτελούν βάση για προσανατολισμό στην αλλαγή, στη μεταρρύθμιση της διδακτικής της ιστορίας. Ωστόσο η έρευνα ανέδειξε και ειδικότερα τις απόψεις σχετικά με το αν υπάρχει ανάγκη για εκσυγχρονισμό, με επικρατέστερη την ένταξη των ψηφιακών μέσων παρουσίασης. Ακολουθεί η ανάγκη για αλλαγή του τρόπου προσέγγισης του μαθήματος, και η επιτακτική ανάγκη για αλλαγή ή βελτίωση του βιβλίου, με στόχο πιο κατανοητό κείμενο, λιγότερη ύλη ένταξη ενισχυτικών στοιχείων όπως χάρτες. Άλλες μικρότερης σημασίας αναφορές είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η δημιουργία ψηφιακού υλικού, ο τεχνολογικός εξοπλισμός και η αλλαγή στοχοθεσίας.

6.2 Συμπεράσματα σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα 1

Με ποιον τρόπο μπορεί το animation να ενισχύσει την εκπαιδευτική διαδικασία στο μάθημα της ιστορίας, προκύπτει ότι:

Σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών, η ένταξη των ψηφιακών μέσων στην διαδικασία της εκπαίδευσης και στο μάθημα της ιστορίας ειδικά, είναι απαραίτητη προϋπόθεση ώστε να υπάρξει εκσυγχρονισμός του μαθήματος. Ένα στοιχείο που συμβάλει σε αυτό είναι η προσέλκυση ενδιαφέροντος για το μάθημα της ιστορίας. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι δεν αρέσει το μάθημα της ιστορίας στους μαθητές, διότι χρειάζεται να απομνημονεύσουν πλήθος πληροφοριών, που οι μαθητές θεωρούν άχρηστες αφού ανήκουν στο παρελθόν, και επιπλέον τα παιδιά προτιμούν την ψηφιακή μορφή πληροφοριών. Μια άποψη που δηλώνεται από τους εκπαιδευτικούς είναι η δυνατότητα απλοποίηση του μαθήματος, πρέπει να αποκτήσει πιο προσιτό χαρακτήρα το μάθημα της ιστορίας, είτε με την παρουσίαση πληροφοριών μέσω animation είτε μέσα από τη διαδικασία δημιουργίας animation για το μάθημα της ιστορίας. Υπάρχει η αντίληψη ότι το animation θα βοηθούσε τους μαθητές να κατανοήσουν το κείμενο που υπάρχει στο βιβλίο μέσα από ένα κινούμενο σχέδιο, σε σύγκριση με το να διαβάσουν από το βιβλίο γιατί τους είναι πιο οικείο, ως εκ τούτου θεωρούν ότι πρέπει να επαναπροσδιοριστούν τα μέσα και ο τρόπος προσέγγισης ώστε να είναι πιο οικείος στη σημερινή γενιά. Για το λόγο αυτό κάνουν χρήση των ψηφιακών μέσων ώστε να απλοποιήσουν το περιεχόμενο για να προσελκύσουν τους μαθητές να παρακολουθήσουν το μάθημα με ενδιαφέρον. Επιπλέον θεωρούν ότι είναι εφικτή η αποτύπωση δύσκολων εννοιών όπως είναι ο χρόνος και ο τόπος που είναι μεταβαλλόμενες έννοιες. Εξηγούν ότι είναι ασυμβίβαστη η στατική εικόνα με τις έννοιες αυτές, καθώς υπάρχει μεγάλη αστοχία στην αποτύπωση ώστε να κατανοηθούν. Προτείνουν ότι μια δυναμική εικόνα κάνει, σαφώς, πιο αντιληπτή την έννοια του χρόνου, για παράδειγμα. Επίσης βοηθάει στην **βιωματική μάθηση**, μέσα από δυνατότητα για έντονες εμπειρίες **εικονικής περιήγησης**, όπως άλλωστε συνοδεύουν πλέον κάθε μουσείο και αποτελούν βασικό εργαλείο για δυνατή απόδοση πληροφοριών σε σχέση με το παρελθόν μας και την ιστορία μας. Αυτό το στοιχείο βοηθάει να καλυφθεί το κενό της **απουσίας εμπειριών μέσω**

επίσκεψης τόπων μνημείων κλπ., καθώς όπως πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί δεν μπορεί να γίνει σύνδεση πληροφοριών αν δεν υπάρχουν οι κατάλληλες προσλαμβάνουσες. Αυτό το τελευταίο στοιχείο, είναι επίσης σημαντικό καθώς μπορεί να απεικονιστεί ταυτόχρονη εξέλιξη γεγονότων ίδιας χρονικής περιόδου, σε διαφορετικούς τόπους. Σε αυτή την άποψη συμφωνούν και τα σχόλια της ερευνήτριας καθώς φαίνεται οι μαθητές να αντιλήφθηκαν αυτή την δυνατότητα προτείνοντας διαλόγους που βοηθάνε αφηγηματικά στην απεικόνιση παράλληλων γεγονότων, *«Οι μαθητές πρότειναν να ρωτάει με υπαινιγμό ο ένας ήρωας τον άλλο : «Αλήθεια που ήσουν τόσο καιρό όσο εγώ πολεμούσα;» και ο άλλος ήρωας να απαντάει «πολεμούσα κι εγώ».*

Επιπλέον, προς επίρρωση των παραπάνω ευρημάτων, από τα εργαστήρια που πραγματοποιήθηκαν προκύπτει το στοιχείο της **δημιουργικότητας** κάτι που είναι σημαντικό για το μετασχηματισμό του μαθήματος της ιστορίας από ένα βαρετό μάθημα για τους μαθητές, σε ένα ενδιαφέρον πεδίο για δημιουργία και πειραματισμό ώστε να παραχθεί γνώση βιωματικά, μέσω εργαστηρίων και δράσεων. Είναι γνωστό ότι η θεώρηση του μαθήματος από τους μαθητές ως κάτι απλό και διαχειρίσιμο ενδυναμώνει τη συμμετοχή και απελευθερώνει την δημιουργικότητα καθώς δημιουργείται την αίσθηση ότι δυνητικά μπορεί να οδηγήσει σε ανάπτυξη **παραγωγικότητας-σύνθεσης και δημιουργίας** (Anderson, K. D. 2001). και κατ επέκταση πραγματικής γνώσης της ιστορίας. Η ένταξη ενός animation που έχει δημιουργηθεί από μαθητές, αν διαμοιραστεί και το εντάξουν οι εκπαιδευτικοί στο μάθημά τους, αποδεικνύει στους άλλους μαθητές που θα το παρακολουθήσουν, ότι πρόκειται για κάτι χειροπιαστό, καθώς δεν πρόκειται για κάτι εξεζητημένο αλλά για ένα δημιούργημα με λάθη ενδεχομένως και ατέλειες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να φαντάζει πιο εύκολη τελικά η διαδικασία της δημιουργίας animation για το μάθημα της ιστορίας και προκύπτει η αίσθηση ότι δεν χρειάζεται να είναι όλα τέλεια, είναι κάτι που μπορώ να το δημιουργήσω και εγώ, ενδεχομένως και καλύτερα. Δίνεται η αίσθηση του εφικτού μέσα από μια διαδικασία «μαστορέματος» καθώς η επεξεργασία του υλικού (κείμενο, εικόνες, πρόσωπα, χρόνος, τόπος) για τη δημιουργία κινούμενου σχεδίου μετασχηματίζει την μελέτη του μαθήματος της ιστορίας σε μια πιο μερεμετίστικη διαδικασία κάνοντάς τη και πιο φιλική στους/στις μαθητές/τριες (Χ. Κυνηγός, 2007). Επιπλέον ο εργαστηριακός χαρακτήρας του μαθήματος, όπου επεξεργάζονται την πληροφορία ως

συστατικό για ένα δημιούργημα συμβάλλει στην αλλαγή στάσης των μαθητών/τριών απέναντι στο μάθημα. Αυτό φαίνεται από τη θετική στάση των μαθητών/τριών κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω, η συμμετοχή και το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών ήταν μεγάλο.

6.3 Συμπεράσματα σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα 2

Ποια στοιχεία κάνουν ένα animation πιο αποτελεσματικό:

Σχετικά με το ερώτημα αυτό οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι θεωρούν σημαντικό το στοιχείο της συστηματικής ένταξης μέσω μιας εκπαιδευτικής σειράς animation με θέματα από τα κεφάλαια της Ιστορίας της Στ του δημοτικού, ώστε να έχει αποτέλεσμα γιατί πρέπει να υπάρχει συνέπεια στα μέσα και τον τρόπο προσέγγισης ώστε οι μαθητές να το περιμένουν και να διατηρείται το ενδιαφέρον τους αμείωτο. Με αυτή την προϋπόθεση, όχι απόλυτα, θεωρούν ότι θα υποστηριζόταν σε σημαντικό βαθμό η διδασκαλία γιατί θα είχαν ένα εγκεκριμένο κι ελκυστικό ταυτόχρονα μέσο για αφόρμηση του μαθήματος, για στήριξη των κεντρικών πληροφοριών και για ανακεφαλαίωση.

Επιπλέον όπως ήδη υπονοήθηκε παραπάνω, ένα αποτελεσματικό animation σημαίνει έγκυρη και κατάλληλη πληροφόρηση, καθώς δεν θα υπάρχει ο κίνδυνος δημιουργίας λανθασμένης ή χοντροκομμένης απόδοσης των γεγονότων. Εκφράστηκε επίσης η άποψη ότι ως προς το περιεχόμενο η επιτυχία θα ήταν στην σφαιρική πληροφόρηση ώστε να δίνεται η δυνατότητα συσχέτισης γεγονότων για πολύπλευρη ενημέρωση, μιας χρονικής περιόδου για παράδειγμα. Ταυτόχρονα θεωρείται σημαντικό στοιχείο να αποτελέσει μέσο κριτικής και συζήτησης από την πλευρά των μαθητών/τριών. Μέσα από το κινούμενο σχέδιο, να δοθεί αφορμή, ώστε να συζητηθεί κατά πόσο προσεγγίζουν την πραγματικότητα οι πληροφορίες, φωτίζοντας και άλλες απόψεις επί των γεγονότων. Ένα πρόσφατο παράδειγμα προσοδοφόρο για επιχειρηματολογία επί μιας άποψης που τάσσεται απέναντι σε μια άλλη για το ίδιο γεγονός, είναι η Άλωση της Τριπολιτσάς, για την οποία οι Έλληνες περηφανεύονται καθώς αποτέλεσε βασικό γεγονός στις εξελίξεις της Ελληνικής Επανάστασης, ενώ οι Τούρκοι Διατείνονται ότι αποτελεί πράξη γενοκτονίας για

αυτούς.

Από τη συμμετοχική παρατήρηση φαίνεται να συμφωνούν κάποια ευρήματα όπως η δυνατότητα κριτικής σκέψης μέσα από την διαδικασία, ελέγχου της πληροφορίας από τους μαθητές. Ειδικά για την περίπτωση που έχουν δημιουργήσει οι ίδιοι κάποιο animation.

Σημαντικά στοιχεία για την επιτυχία ενός animation είναι και οι αφηγηματικές τεχνικές που θα χρησιμοποιηθούν ώστε να έχει πιο ελκυστικό χαρακτήρα, για αυτό επικρατεί η άποψη να είναι επαγγελματική δουλειά, συνεργασίας πολλών ειδικοτήτων ιστορικών, εκπαιδευτικών και γραφιστών, ώστε να υπάρχει καλό αποτέλεσμα, με ανάθεση από το Υπουργείο Παιδείας. Από τις απαντήσεις τους, σχετικά με ερωτήματα για τις αφηγηματικές τεχνικές, στη βάση του να συμβάλλουν σε έναν καλύτερο σχεδιασμό εκπαιδευτικού animation, για παράδειγμα πώς θα μπορούσε να απεικονιστεί ο χρόνος, η μεταβολή του και οι γεωγραφικές αλλαγές, αν θα προτιμούσαν να υπάρχει αφηγητής, φαίνεται ότι θεωρούν σημαντικό να υπάρχει αφηγητής και μάλιστα όλοι πρότειναν να είναι κάποιο ιστορικό πρόσωπο ο αφηγητής. Έδωσαν πολύ μεγάλη βαρύτητα στα σύμβολα για την απεικόνιση του χρόνου και τις γεωγραφικές αλλαγές, να υπάρχει αντιστοιχία σε χαρακτηριστικά της χρονικής περιόδου, ρούχα, μαλλιά αντικείμενα. Επίσης αναφέρθηκε το στοιχείο του διαλόγου για να υπάρχει αμεσότητα και ζωντάνια, και μια εκπαιδευτικός ανέφερε ότι είναι σημαντικό η φωνή και ο αφηγητής να είναι γνώριμα στοιχεία στα παιδιά, ώστε πρότεινε να δημιουργήσει αν ήταν εφικτό το δικό της avatar και να έβαζε τη φωνή της.

Κάποιες αφηγηματικές τεχνικές επαληθεύονται ως αναφορά και προτίμηση των μαθητών/τριών κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων. Το στοιχείο του διαλόγου μεταξύ των αφηγητών που θα είναι ήρωες της Επανάστασης του '21 προτάθηκε έντονα ως προτιμότερο από το να εξιστορεί ένας ήρωας μόνο. Επίσης οι μαθητές αρχικά, πριν προτείνουν ήρωες του '21 για αφηγητές, αναφέρθηκαν σε avatar και γνώριζαν πως υπάρχουν εφαρμογές που ανεβάζεις τη φωτογραφία σου και δημιουργεί αυτόματα το avatar σου. Αυτό το στοιχείο είναι πολύ ενθαρρυντικό καθώς υποδηλώνει την οικειότητα των μαθητών/τριών και την ετοιμότητά τους να εμπλακούν σε δραστηριότητες όπου χρησιμοποιούνται

ψηφιακά μέσα.

Γενικά, από τις παρατηρήσεις της ερευνήτριας, συμπεραίνεται η θετική στάση απέναντι στο αντικείμενο της ιστορίας μέσα από ένα προτζεκτ για δημιουργία animation.

6.4 Συμπεράσματα σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα 3

Πώς θα μπορούσε ένα κινούμενο σχέδιο να ενισχύσει την αντίληψη και κατανόηση των μαθητών/τριών για την έννοια του χρόνου και του χώρου όπου διαδραματίστηκαν τα γεγονότα:

Σχετικά με το τελευταίο ερώτημα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν την αδυναμία απεικόνισης των μεταβαλλόμενων εννοιών του χρόνου και του χώρου (γεωγραφικές αλλαγές). Η δυσκολία έγκειται στο τρόπο που παρουσιάζονται τα γεγονότα της κάθε ιστορικής περιόδου, καθώς χωρίζονται σε θεματικές ενότητες, οπότε προβάλλεται όλη η περίοδος της τουρκοκρατίας σε σχέση με την οικονομική ζωή, σε σχέση με τις συνθήκες, σε σχέση με τη θρησκευτική ζωή κλπ. Κάτι το οποίο αν και δεν είναι λάθος για μεγαλύτερες ηλικίες, σε μαθητές της Στ΄ τάξης δημοτικού προκαλεί σύγχυση καθώς πηγαίνουν «πίσω μπρος». Σ αυτό έρχεται να συμβάλλει και η δυσκολία αποτύπωσης των γεγονότων χρονικά σε έναν στατικό χάρτη, καθώς, όπως υποστηρίζουν οι εκπαιδευτικοί, μιλάμε για μεταβαλλόμενες έννοιες που έχουν ανάγκη από μια δυναμική απεικόνιση καθώς υπάρχει πια αυτή η δυνατότητα. Έπειτα σημειώνεται η ανάγκη για απλοποίηση των εννοιών αυτών ώστε να γίνουν πιο αντιληπτές από μαθητές της αναφερόμενης ηλικίας/τάξης. Τέλος πιστεύουν ότι το ζήτημα της δυσκολίας της αντίληψης μπορεί να επιλυθεί μέσω εξοικείωσης των μαθητών/τριών με σύμβολα που απεικονίζουν τις μεταβολές αυτές. Το παράδειγμα που αναφέρθηκε, αποτελεί εύστοχη κατά τη γνώμη της ερευνήτριας, παρατήρηση, ότι όπως έχουν εξοικειωθεί τα παιδιά με τις έννοιες του καιρού και τις αλλαγές τους, σε κάθε ήπειρο της γης, λόγω των ψηφιακών τρισδιάστατων, πια, απεικονίσεων που δείχνουν τις συνθήκες σε παγκόσμιο χάρτη, στα δελτία καιρού, έτσι μπορεί να αποκτήσουν εξοικείωση με την έννοια του ιστορικού χρόνου και του γεωγραφικού χώρου, αποκτώντας πια τη δυνατότητα να αυτοματοποιήσουν την αναζήτηση ταυτόχρονων εξελίξεων σε υπόλοιπο κόσμο, κατά τη διάρκεια ενός γεγονότος που αφορά τα ελληνική

ιστορία.

Οι μαθητές, ως εκ τούτου, πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί, δεν έχουν σφαιρική γνώση, καθώς δεν έχουν βιωματική εμπειρία από τόπους ιστορικούς, από αναφορές και δεν έχουν την δεξιότητα ίσως να εξάγουν συμπεράσματα και να συσχετίσουν πληροφορίες από τα κείμενα, του σχολικού βιβλίου τους, που όμως όπως προαναφέρθηκε είναι δύσκολο, πυκνογραμμένο, περιέχει ασάφειες, κενά κλπ., όπως δήλωσαν οι εκπαιδευτικοί. Οπότε ένα animation που θα περιλαμβάνει συμβολική αναπαράσταση της μεταβολής του χρόνου και απεικόνιση γεγονότων παράλληλα, θα βοηθούσε στην κατανόηση των πληροφοριών που αφορούν στην κάθε ιστορική περίοδο. Ταυτόχρονα δίνεται και η δυνατότητα περιήγησης μέσα από ένα animation εικονικής περιήγησης σε έναν τόπο όπου διαδραματίστηκαν σημαντικά γεγονότα, όπως μια σημαντική μάχη ή μια σημαντική συνθήκη.

Έπειτα οι συμμετέχοντες φαίνεται να πιστεύουν ότι υπάρχει σημασία στην αναγνώριση των στοιχείων της κάθε εποχής, όπως ρούχα, μαλλιά αντικείμενα. Μέσα από ένα animation που τα έχει ενσωματώσει, μπορεί να δημιουργήσει το πρώτο δόμημα για να χτίσει πάνω σ' αυτό πληροφορία, γνώση, καθώς είναι αδύνατο να δημιουργήσουν μια εικόνα στο μυαλό τους με πληροφορίες δράσης χωρίς να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία της εικόνας, όπως πώς ήταν τα ρούχα τους, τι φορούσαν, πως έφτιαχναν τα μαλλιά τους, τα σπίτια τους και πώς ήταν αντίστοιχα στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, ώστε να δημιουργήσουν μια αίσθηση της εποχής και έπειτα να χτίσουν πάνω σ' αυτό.

Τέλος από την έρευνα φαίνεται η πεποίθηση των εκπαιδευτικών πώς οι μαθητές μπορούν να επεξεργαστούν με διαφορετική οπτική το κείμενο, δηλαδή θετική, αν είναι η πρώτη ύλη, η πληροφορία που θα εμπεριέχεται σε ένα κινούμενο σχέδιο που θα δημιουργήσουν οι ίδιοι, ενδεχομένως, μέσω ενός προτζεκτ. Κατά τη διαδικασία αυτή παράγονται ιδέες μέσα από δραστηριότητες που φέρνουν τον μαθητή/τρια σε ρόλο κριτή, σχεδιαστή, που θα αποδομήσει τους χαρακτήρες, δηλαδή τα ιστορικά πρόσωπα, αναλύοντας συμπεριφορές, σατιρίζοντας ενδεχομένως κάποιες προσωπικότητες, διασκευάζοντας το κείμενο του βιβλίου και κάνοντάς το πιο οικείο και άρα πιο εύληπτο. Η ερευνήτρια επιβεβαιώνει με τις αναφορές της στο εργαστήριο δημιουργίας animation το τελευταίο συμπέρασμα.

Όλα τα παραπάνω συνθέτουν μια θετική γνώμη των εκπαιδευτικών για την ένταξη εκπαιδευτικού animation στο μάθημα της ιστορίας της ΣΤ΄ τάξης, αρκεί να αφορά συστηματικό εργαλείο καθώς θα αποτελεί κεντρικό σχεδιασμό και υλοποίηση διαθέσιμο σε όλους, με βασικά στοιχεία την έγκυρη πληροφορία, τη συμβολική απεικόνιση της μεταβολής του χρόνου και την ενσωμάτωση αναγνωριστικών χαρακτηριστικών της εκάστοτε ιστορικής περιόδου, δίνοντας εμπειρία περιήγησης σε ιστορικούς χώρους και δίνοντας τη δυνατότητα σφαιρικής αποτύπωσης των γεγονότων, γεωγραφικά μιλώντας, μέσα από την αφήγηση ενός οικείου προσώπου, είτε ήρωα είτε γνώριμου προσώπου τους. Όλα αυτά τα στοιχεία που αναφέρθηκαν μέχρι τώρα συνθέτουν μια πρόταση εκσυγχρονισμού μέσω της ένταξης του εργαλείου του animation με γνώμονα τις δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα (Μανούσου, Ε. & Χαρτοφύλακα, Α. 2020).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ξενόγλωσσες

Anderson, K. D. (2001). A taxonomy for learning, teaching, and assessing : a revision of Bloom's taxonomy of educational objectives . editors, Lorin W. Anderson, David Krathwohl ; contributors, Peter W. Airasian .et al.: Longman

Babbie, E. R. (2020). The practice of social research. Cengage learning.

Bell, G. (2001). Neutral macroecology. *Science*, 293(5539), 2413-2418.

Boring, E. G. (1953). The role of theory in experimental psychology. *The American journal of psychology*, 169-184.

Smith, K. K. (1989). The movement of conflict in organizations: The joint dynamics of splitting and triangulation. *Administrative Science Quarterly*, 1-20.

Boyle, T. (1997). Design for multimedia learning. Prentice-Hall, Inc..

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, σσ. 77-101. Ανάκτηση Ιούλιος 2022, από https://www.researchgate.net/publication/235356393_Using_thematic_analysis_in_psychology

Cohen L. Manion L. & Morrison K. (2007). *Research methods in education*. NY: Routledge, Taylor & Francis Group

Cohen, L., & Manion, L. (1994). The interview. Cohen L. & Manion L. *Research Methods in Education: Fourth Edition*, London: Routledge.

Cooper H. (2003). Historical thinking and cognitive development in the teaching of history. In H. Bourdillon (Eds), *Teaching history*. London and New York: Routledge, p. 117.)

Cory Wright-Maley, John K. Lee, and Adam Friedman (2018). "Digital Simulations and Games in History Education" in "The Wiley International Handbook of History Teaching and Learning", First Edition. Edited by Scott Alan Metzger and Lauren McArthur Harris. © 2018 John Wiley & Sons, Inc. Published 2018 by John Wiley & Sons, Inc.

Creswell, J. W. (2011). Controversies in mixed methods research. *The Sage handbook of qualitative research*, 4(1), 269-284.

- Desy Safitri, Ika Lestari, Arifin Maksum, Nurzengky Ibrahim, Arita Marini, Musril Zahari, Rossi Iskandar (2021). "Web-Based Animation Video for Student Environmental Education at Elementary Schools"
- Greenwood, T. (2011). "Digital Storytelling in the Classroom: New Media Pathways to Literacy", Learning, and Creativity. *Journal of Media Literacy Education*, 3(2), 134-136.
- Gross, J., Etmuss, O., & Strasser, W. (2003). Deriving a particle system from continuum mechanics for the animation of deformable objects. *IEEE Transactions on Visualization and Computer Graphics*, 9(4), 538-550.
- Halas, J. R. M., & Manvell, R. (1973). *The Technique of Animation*.
- Halas, J. & Manvell, R. (1969). *The technique of film animation*. London and New York: Focal Press
- Jonassen, D. (1999). Designing constructivist learning environments. Στο C. Reigeluth, *Instructional design theories and models: A new paradigm of instructional theory* (σσ. 215-239). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Koutsabasis, P., Vosinakis, S., Stavrakis, M., & Kyriakoulakos, P. (2018, November). Teaching HCI with a studio approach: lessons learnt. In *Proceedings of the 22nd Pan-Hellenic Conference on Informatics* (pp. 282-287).
- Laybourne, K. (1998). *The animation book: a complete guide to animated filmmaking--from flip-books to sound cartoons to 3-D animation*. Three Rivers Press (CA).
- Lee, W. & Owens, D. (2000). *Multimedia Based Instructional Design*, San Francisco: Jossey – Bass Preifer.
- Manvell, R. (1969). *New cinema in Britain* (Vol. 34). Studio Vista.
- Mattozzi I. (2006), *Εκπαιδεύοντας αναγνώστες ιστορίας*, Αθήνα.
- Munene, K. C. (2021). "Use of Animation in Simplifying the Learning of Abstract Concepts of History and Government in Secondary Schools in Kenya"
- Manh Huong, N., Le An, T. T., Ngoc Huy, D. T., Phuong Than, N. T., Phuong Lan, N. T., Mai Huong, C. T., & Van Nam, M. (2021). "Teaching methods of history and geography and it influence for students in primary schools, Vietnam"
- Noake, R. (1988). *Animation-a guide to animated film techniques*. Great

Britain .

Panagiotakopoulos. C. & Ioannidis, G. (2002) Assessing the understanding of basic time concepts to children using multimedia software. *Computers and Education* , 38, 4, 331-349.

Robin, B. (2006, March). "The educational uses of digital storytelling". In *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 709-716). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).

Rall, H., Reinhuber, E., & Weber, W. (2018, July). Little red bard: Shakespeare in the realm of animated documentary. In *6th International Conference on Animation and Illustration (CONFIA 2018)* (pp. 38-50). Instituto Politécnico do Cávado e do Ave.

Wagner, D. A. (2018). "Teachers' use of film in the history classroom: A Survey of 19 high school teachers in Norway". *Nordidactica: Journal of Humanities and Social Science Education*, (2018: 1), 22-44.

Wood, S. (1995). Developing an understanding of time—sequencing issues. *Teaching History*, (79), 11-14.)

Ελληνόγλωσσες

Δημητριάδης, Σ. (2015). «Θεωρίες Μάθησης. Βασικές Έννοιες & Ορισμοί». Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS416/>

Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας. Αθήνα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Availableat: <http://hdl.handle.net/11419/5826>.

Καμπάς, Θ. (2019) «Δημιουργία ψηφιακών ιστοριών με τη χρήση του λογισμικού ArcGIS online από παιδιά δημοτικού σχολείου»

Κοταρίδου, Κ. (2020). «Διδασκαλία ιστορικών και γεωγραφικών δεδομένων μέσω κατασκευής ψηφιακού διαδικτυακού διαδραστικού χάρτη»

Κοταρίδου, Κ., Λεύκος, Ι., & Δαγδiléλης, Β. (2021). «Μια πρόταση για την αξιοποίηση διαδραστικών δικτυακών χαρτών στη διδασκαλία Ιστορικών και Γεωγραφικών δεδομένων». 1ο Διεθνές Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο Από τον 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες, (1), 246-257.

Κυνηγός, Χ. (2007). Το Μάθημα της Διερεύνησης. Παιδαγωγική αξιοποίηση

της Σύγχρονης Τεχνολογίας για τη διδακτική των μαθηματικών: Από την Έρευνα στη Σχολική Τάξη, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα Α.Ε.

Λιαρομάτη, Γ. (2019). «Εφαρμογές της Ψηφιακής Αφήγησης στη διδασκαλία της Ιστορίας της Γ' Δημοτικού »

Λιοναράκης, Α., Σιάκας, Σ. Σπανακά, Α., Μανούσου, Ε. (2006). Οδηγός Σχεδιασμού Βίντεο & Πολυμεσικών Εφαρμογών. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Σπουδές στην Εκπαίδευση, ΘΕ Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Λούστα, Χ. Δ. (2017). «Οπτικοποιώντας την Ιστορία με μαθητές Δημοτικού Σχολείου». Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 9(6B), 9-15.

Μακαρατζής, Γ. (2017). Η ένταξη της πολυπρισματικότητας στο μάθημα της ιστορίας. Μια έρευνα- δράση στο πρωτοβάθμιο σχολείο. (Διδακτορική διατριβή, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη). Ανακτήθηκε από <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/40177>

Μανούσου, Ε. & Χαρτοφύλακα, Α. (2020). Η καλλιέργεια δεξιοτήτων στο εκπαιδευτικό υλικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στο Ε. Μανούσου, Α. Χαρτοφύλακα, Ι. Γκίτσος, & Μ. Κουτσούμπα, Θεματική Ενότητα ΕΤΑ52: Το εκπαιδευτικό υλικό και ο σχεδιασμός της διδασκαλίας και μάθησης (2 η αναθεώρηση, σσ. 1-21). Πάτρα: ΕΑΠ.

Μούρη, Ε. (2009). Frame by frame. Αθήνα: Nexus publications S.A.

Νάκου, Ε. (2000). Τα παιδιά και η Ιστορία. Ιστορική σκέψη, γνώση και ερμηνεία. εκδόσεις "Μεταίχμιο", Αθήνα.

Παραφέστα, Σ., & Σμυρναίος, Α. Λ. (2020). "Ωχ! πάλι Ιστορία;": Διερευνώντας την πλήξη στη διδασκαλία της Ιστορίας. *Επιστήμες Αγωγής*, 2020(1), 94-111.

Πελαγίδης, Σ. (1999). «Πώς θα διδάξω την Ιστορία στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο», σ.σ. 33-39, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις: Αφοί Κυριακίδη

Πήλιουρας, Π., Νιάρχου, Ε., & Μαγαλιού, Μ. (2020). «Το animation ως εκπαιδευτικό εργαλείο στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων». *Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]*, 1(1).

Σιάκας, Σ. (2022). Σημειώσεις μαθήματος «Οπτικοακουστικός γραμματισμός», ΠΑ.Δ.Α., 2022.

Σιάκας, Σ. (2020). Η Συγγραφή Σεναρίου Εκπαιδευτικής Ταινίας. *Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]*, 1(1).

Σιάκας, Σ. (2017). Τρισδιάστατος Σχεδιασμός και Animation. Παραδοσιακές Stop Motion Τεχνικές και Τρισδιάστατο Animation σε ΗΥ στο blender 3d. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (σσ. 204-213). Αθήνα: ΕΚΤ.

Σιάκας, Σ., & Γκούσιος, Χ. (2016). «Το Animation στην εκπαίδευση: Η περίπτωση ενός σχολικού βιωματικού εργαστηρίου για την δημιουργία από τους μαθητές ενός επίκαιρου κοινωνικού μηνύματος». Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 12(2), 166-177.

Σιάκας, Σ. (2011). Αξιοποίηση της κινούμενης εικόνας (animation) και της κινηματογραφικής αφήγησης στη διαμόρφωση πολυμεσικού εκπαιδευτικού υλικού για διδακτικούς/μαθησιακούς στόχους (Doctoral dissertation, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ). Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών).

Σκούμπαφλος, Γ. (2019). «Η αξιοποίηση της ψηφιακής αφήγησης στη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας στο Γυμνάσιο: Αποτίμηση και προτάσεις »

Τριβέλλα, Λ. (2022). Η αξιοποίηση του animation και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στη διαμόρφωση οδηγών προγραμμάτων χρηματοδότησης στον τομέα του πολιτισμού-οπτικοακουσικά μέσα.

Τσιώλης, Γ. (2018). Θεματική ανάλυση ποιοτικών δεδομένων. Ερευνητικές διαδρομές στις Κοινωνικές Επιστήμες. Θεωρητικές-Μεθοδολογικές Συμβολές και Μελέτες Περίπτωσης, 97-125.

Τσιώλης, Γ. (2014). Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα. Αθήνα: Κριτική.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄:Συνεντεύξεις -Κωδικοποίηση Θ.Α.

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟΤΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

1. Ποιο είναι το επίπεδο της μόρφωσής σας;

E1: Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής εκπαίδευσης

E2: Απόφοιτη Ακαδημίας και επίπεδο Μεταπτυχιακό

E3: Παιδαγωγική ακαδημία μετεκπαίδευση στην Μαρόζλειο και εξομοίωση στο παιδαγωγικό.

E4: Μεταπτυχιακό εκπαίδευση και τέχνες

E5: Απόφοιτος Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παιδαγωγικό τμήματος στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Είναι στην διαδικασία να ολοκληρώσω ένα Μεταπτυχιακό αλλά δεν έχω πάρει επίσημα τον τίτλο.

E6: Πέρα από το βασικό πτυχία στο παιδαγωγικό έχω κάνει ένα Μεταπτυχιακό στην ειδική αγωγή στο Πανεπιστήμιο της Κύπρου και ένα σεμινάριο στην σχολική ψυχολογία στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

E7: Έχω τελειώσει την παιδαγωγική ακαδημία στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Το πρώτο μεταπτυχιακό μου είναι στην σχολική ψυχολογία και ολοκληρώνω το δεύτερο μεταπτυχιακό στην Διοίκηση Σχολικών Μονάδων.

E8: Έχω τελειώσει παιδαγωγικό Θεσσαλίας στον Βόλο και έχω Μεταπτυχιακό στην ειδική αγωγή.

2. Έχετε παρακολουθήσει κάποια επιμόρφωση/σεμινάριο στο μάθημα της ιστορίας;

E1: Μεταπτυχιακό στην Διδακτική Ιστορίας στο Ιόνιο και πολλά σεμινάρια στο μάθημα της ιστορίας.

E2: Πάρα πολλά

E3: Έχω παρακολουθήσει ένα σεμινάριο στην Μαράζλειο για την διδακτική της Ιστορίας

E4: όχι

E5: Το Μεταπτυχιακό μου έχει να κάνει με την ιστορία. Σύγχρονη Ελληνική και Ευρωπαϊκή ιστορία.

E6: Όχι δεν έχει τέχει

E7: Όχι

E8: Όχι

3. Έχετε παρακολουθήσει κάποια επιμόρφωση/σεμινάριο στις Τεχνολογίες πληροφοριών ή στις ψηφιακά μέσα για την εκπαίδευση;

E1: Όχι

E2: Πάρα πολλές

E3: Ναι στο πρώτο επίπεδο του ΙΕΠ

E4: Esdl έχω για υπολογιστές αλλά κάτι σχετικά με την εκπαίδευση όχι δεν έχω

E5: Ναι αλλά αρκετά παλαιότερα.

E6: Έχω κάνει ένα σεμινάριο στην Ρομποτική αν σχετίζεται.

E7: Ecdl

E8: Ναι έχω την επιμόρφωση Επιπέδου Α από τα ΙΕΠ

4. Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

E1:9

E2: 37

E3: 32 χρόνια

E4:3

E5: 15 χρόνια

E6: Εργάζομαι 5 χρόνια.

E7:4 χρόνια

E8:11

5. Έχετε διδάξει κατά τα τελευταία 5 χρόνια στην Στ' τάξη του Δημοτικού;

E1:Ναι

E2: Ναι

E3:ναι

E4:ναι

E5: Ναι

E6: Ναι

E7: Ναι

E8: Ναι

6. Πόσες σχολικές χρονιές;

E1:4

E2: 1 φορά

E3:3 χρονιές

E4:2 χρόνια

E5: Τολάχιστον 2. Πέρσι ήτανε και πριν 3 χρονιές σίγουρα 2 χρονιές μέσα σε αυτά τα 5 χρόνια.

E6: 2 χρονιές

E7: 1 χρονιά

E8: 2 χρονιές

7. Τι γνώμη έχετε για το μάθημα της ιστορίας ως προς τον τρόπο που συνήθως διδάσκεται στο δημοτικό (ποια αίσθηση έχετε); Ποια είναι η δική σας προσέγγιση;

E1: **Ο τρόπος που διδάσκεται είναι απαρχαιωμένος και έχει να κάνει πιο πολύ με τον τρόπο διδασκόμασταν εμείς όταν είμασταν στο σχολείο, πριν αρκετά χρόνια δηλαδή.** Θεωρώ ότι οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν λάβει την απαραίτητη επιμόρφωση, ίσως δεν το έχουν ζητήσει και οι ίδιοι αυτό, με αποτέλεσμα τα παιδιά να μάθουν μία στείρα απομνημόνευση της ιστορίας χωρίς συνδυασμό, τόπου, χρόνου. Αλλά πέρα από τα αναλυτικά προγράμματα είναι και μεγάλη ευθύνη των εκπαιδευτικών αυτή η κατάσταση. Αρχικά ολόκληρη την ιστορική γραμμή πάνω στον πίνακα της τάξης, μαζί με εικόνες, γιατί πρέπει να κατανοήσουμε τον χώρο, τον χρόνο που είμαστε. Η ιστορική γραμμή περιλαμβάνει και χάρτες. Με την ιστορική γραμμή κάνω την εισαγωγή στην νέα τάξη εισάγοντας τις γνώσεις από την τρίτη τάξη από την μυθολογία την έκτη για να καταλάβουν τα παιδιά σε ποιον

dim ita talkard
Υπόχρεος καθάρισης

dim ita talkard
Ανάπτυξιμμένη διδασκαλία

dim ita talkard
Ολοκληρωμένο σχέδιο για αποτελεσματική διδασκαλία

αιώνα ήταν στις προηγούμενες τάξεις.

E2: Δεν προσεγγίζω πάντα με τον ίδιο τρόπο το μάθημα της ιστορίας, ανάλογα την χρονιά. Πάντα παίζει ρόλο τι έχω μάθει κατά την διάρκεια της ζωής μου και το προσαρμόζω στην διδασκαλία μου. Το σίγουρο είναι ότι προσπαθώ κάθε φορά να μην μένω στο ίδιο το βιβλίο, το τι έχει αυτό το σχολείο. Θεωρώ πολύ σημαντικό να είναι βιωματικό το μάθημα όσο γίνεται, δηλαδή να μπορείς να πας σε ένα μουσείο ή σε ένα τόπο ανάλογο που έχει γίνει κάποια μάχη κάτι. Εάν είναι πιο πρόσφατα θέματα ιστορίας ακόμα και προσωπικές μαρτυρίες. Βασικά πρέπει το μυαλό σου να είναι ανοιχτό και να ενσωματώνεις καινούργια πράγματα μέσα στην διδασκαλία σου, να συμβαδίζεις με εκείνα, ώστε το μάθημα να συγκινήσει το ίδιο το παιδί, αν καταλάβει γιατί διδάσκεις αυτό το μάθημα που λέγεται ιστορία που του μαθαίνει πράγματα από το παρελθόν, τι σημασία έχει για την ζωή των παιδιών. Αν δεν το ακολουθήσεις πρώτα στην ψυχή του να το νιώσει γιατί κάνουμε αυτό το πράγμα.

E3: Εγώ πιστεύω ότι έχει αρχίσει και εκσυγχρονίζεται ως προς τον τρόπο διδασκαλίας με τα σχεδιαγράμματα και τις πηγές που τις παρέχει το σχολικό βιβλίο. Καταρχάς επειδή το βιβλίο αυτό είναι πάρα πολύ πυκνογραμμένο το πρώτο κεφάλαιο το κάνω μισό-μισό, κόβω το κεφάλαιο στην μέση, σχεδιάγραμμα και ερωτήσεις. Κυρίως μεσαιώνας, αναγέννηση, τι επικρατούσε στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια της επανάστασης του 21, διαφωτισμός, Γαλλική επανάσταση, τα κάνω μισά-μισά, γιατί η πληροφορία είναι τόση που δεν καταλαβαίνουν τα παιδιά τίποτα. Αυτός είναι ο δρόμος μου ο τρόπος και με σχεδιάγραμμα και με ερωτήσεις. Δεν χρησιμοποιώ κάποιο εποπτικό μέσο, εκτός από τις πηγές. Δεν έχω χρησιμοποιήσει μέχρι τώρα γιατί δεν είχαμε κιόλας προτζέκτορα.

E4: Ωραία. Γενικά πιστεύω ότι όλοι προσπαθούν να καλλιεργήσουν την αποστήθιση διότι όλο το σύστημα το ελληνικό στην εξέταση της ιστορίας καθώς περνάνε τα χρόνια είναι βασισμένο σε αυτό. Δηλαδή ακόμα και στις Πανελλήνιες αν επιλέξουν κάποιο θεωρητικό μάθημα θα πρέπει να το αποστηθίσουν, στο Πανεπιστήμιο στις εξετάσεις. Οπότε όλοι οι εκπαιδευτικοί από μικρή ηλικία προσπαθούν μέσα από αυτό το μάθημα να καλλιεργήσουν την αποστήθιση. Ξέρω ότι η περισσότεροι δίνουν σχεδιαγράμματα για βοήθεια κάτι που κάνω και εγώ. Απλά προτιμώ να τα φτιάχνω να μην βρίσκω κάποιο έτοιμο. Δηλαδή ανάλογα το τμήμα που έχω και τις ανάγκες του να φτιάχνω αυτό που θεωρώ πιο κατάλληλο. Κάτι που κάνουν οι περισσότεροι είναι η υπογράμμιση των κυριότερων σημείων και

 dimitha talkard
Βασικό στοιχείο για αποτελεσματική διδασκαλία

 dimitha talkard
Βασικό στοιχείο για αποτελεσματική διδασκαλία

 dimitha talkard
Αποτελεσματική διδασκαλία

 dimitha talkard
Υπόχρεος καθήκον

 dimitha talkard
Αποτελεσματική διδασκαλία

 dimitha talkard
Υπόχρεος καθήκον

να χωρίζουν το κείμενο σε μικρότερα τμήματα γιατί η ιστορία στο Δημοτικό και ιδιαίτερα στην Έκτη είναι πάρα πολύ μεγάλη.

Ε5: Τώρα για την αίσθηση με πιάνεις απροετοίμαστο. Θα σου μόνο κάποια έτσι ενδεικτικά πράγματα που μέσα στα χρόνια έχω παρατηρήσει. Ότι βασίζονται πολύ στο βιβλίο, χωρίς αυτό να είναι απαραίτητα κακό γιατί και εγώ βασίζομαι στο βιβλίο. Φάχνω αρκετά ιστοσελίδες βοηθητικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο. Δουλεύουνε πολλοί εκπαιδευτικοί από ότι έχω καταλάβει την ιστορική γραμμή και προσπαθούν να τις κάνουν με απεικόνιση στον τοίχο της αίθουσας. Έχω παρατηρήσει πως αρκετές φορές με ρωτάνε παιδιά όταν τα αναλαμβάνω στην έκτη αν στο μάθημα της ιστορίας θα τους δίνω σχεδιαγράμματα, όπου εγώ δεν το κάνω βέβαια. Αρα αρκετοί συνάδελφοι φαντάζομαι λειτουργούν με σχεδιαγράμματα, για να είναι πιο συμπνευμένη η ύλη, φαντάζομαι πως τα κείμενα του βιβλίου τους δυσκολεύουνε λόγω της ορολογίας και όχι μόνο. Και το κλασικό με την έννοια ότι απαντάται συχνά και όχι μόνο στο μάθημα της ιστορίας η ύλη ποτέ δεν μπορεί να καλυφθεί πλήρως με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Εγώ είμαι πολύ παραδοσιακός μπορώ να πω με ό,τι αρνητικό συνεπάγεται αυτό. Σπανίως χρησιμοποιώ διαδίκτυο πηγές, ούτε ιστορικές γραμμές, ούτε σχεδιαγράμματα, είμαι περισσότερο της αφήγησης, προσπαθώ ενίοτε όταν κατάλληλες οι συνθήκες και υπάρχει το ανάλογο ενδιαφέρον να προσεγγίσω το μάθημα μέσα από την λογοτεχνία και κάποιες φορές όταν τα παιδιά είναι συνεργατικά προσπαθώ να κάνουμε προφορικές συνημιτιμίες με μεγαλύτερης ηλικίας συγγενής των παιδιών για να συλλέξουμε πληροφορίες, όσον αφορά τον Ελληνικό 20ο αιώνα κατά βάση. Αλλά ένας λόγος που πατάω στο βιβλίο είναι ότι ακριβώς για την δυσκολία του κειμένου, επειδή είναι θέμα γλωσσικής κατανόησης και βλέπω ότι τα παιδιά για διάφορους λόγους δυσκολεύονται δεν θέλω να το κάνω πιο εύκολο, θέλω να το δουλέψουμε πολύ, είναι μια γλωσσική άσκηση, εκτός πια για παράδειγμα τα πρώτα κεφάλαια που μιλάτε με ορολογίες εκεί εντάξει κάνω κάποιες αλχημείες για να τα αποδώσουμε κάπως χονδροειδέστατα.

Ε6: Εγώ έχω το προνόμιο να έχω δουλέψει και σαν παράλληλη στήριξη και έχει τύχει μια χρόνια ως παράλληλη στήριξη να είμαι στην έκτη τάξη οπότε βλέπω ότι αρχίζουν και χρησιμοποιούνται λίγο περισσότερο ο προτζέκτορας και οι παρουσιάσεις προκειμένου να παρουσιαστεί το εκάστοτε μάθημα. Μόνο οι παρουσιάσεις μέσω προτζέκτορα και κάποιο βίντεο όποτε κρίνεται απαραίτητο και δίνονται σχεδιαγράμματα είτε σε αναλυτική είτε σε σύντομη μορφή, ότι επιθυμεί ο καθένας. Εγώ και τις 2 χρονιές που δούλεψα βασικά είχα επιχειρήσει τα βασικά στοιχεία να συγκερατούνται από τους μαθητές,

[6]

 dimitra tallord
Αναπλοκατασκευαστική διδασκαλία

 dimitra tallord
Υπόχρεοσκα κατασκευαστική

 dimitra tallord
Αναπλοκατασκευαστική διδασκαλία

 dimitra tallord
Βασικά στοιχεία για αναπλοκατασκευαστική διδασκαλία

 dimitra tallord
Υπόχρεοσκα κατασκευαστική

τα σχεδιαγράμματα τα πολύ συνοπτικά δεν βοήθησαν στην παραγωγή λόγου των μαθητών, οπότε έχω ξεκινήσει και δίνω στους μαθητές ερωτήσεις και απαντήσεις σύντομες και περιεκτικές χωρίς πολλές ημερομηνίες αν δεν πρόκειται για πολύ σημαντικά ιστορικά γεγονότα.

E7: Η δική μου άποψη ως προς το μάθημα της Ιστορίας έχει να κάνει με την αντίδραση και τη σχέση που αντιλαμβάνομαι ότι έχουν τα παιδιά με την ιστορία. Βλέπω παιδιά φοβισμένα, παιδιά που δυσαναμχετούν, κοιράζονται, που αδυνατούν να ατομνημονεύσουν πληροφορίες. Επομένως για μένα αυτό σημαίνει ότι κάτι δεν πάει καλά στον τρόπο που εμείς το διδάσκουμε ή και στα εργαλεία που εμείς τελικά χρησιμοποιούμε το βιβλίο. Όσο «πρωτόραυ» στην τάξη και στην διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας και των άλλων μαθημάτων θα έλεγα ότι ακολούθησα την πεπατημένη και προσπάθησα ως ένα βαθμό να ακολουθήσω την σειρά και την ροή την οποία είχε το σχολικό βιβλίο. Φυσικά χρησιμοποιούσα πάντα προτζέκτορα για να προβάλω το μάθημα και τα παιδιά να έχουν μια άμεση εικόνα να μην ανοίγουμε το σχολικό βιβλίο αλλά και όταν και όπου μπορούσα χρησιμοποιούσα βίντεο σχετικά με το μάθημα που διδασκόμαστε.

E8: Στζητώντας με συναδέλφους καταλαβαίνω ότι το προσεγγίζουν παραδοσιακά το μάθημα. Δηλαδή αφηγούνται τα γεγονότα και έπειτα ή παράλληλα σημειώνουν στο κείμενο τα σημαντικά, γιατί είναι και ένα δύσκολο κείμενο στην ιστορία της έκτης. Η στο τέλος ελαιοτάτων δίνουν σχεδιάγραμμα. Έτσι δουλεύω και εγώ με ερωτήσεις αναλόγως την τάξη κάθε φορά και το επίπεδο των παιδιών.

8. Είναι επαρκή τα μέσα που παρέχονται από το υπουργείο;

E1: Το βιβλίο είναι ανεπαρκές καθώς στα περισσότερα μαθήματα δεν έχει χάρτες και οι χάρτες όπως είναι, είναι πολύ λίγο δομημένοι σε σχέση με τον χωροχρόνο που δίνεται εκείνη την στιγμή. Έχει πάρα πολύ δύσκολο λεξιλόγιο, γενικότερα χρησιμοποιώ το βιβλίο ως προς την ροή που θα κάνω το μάθημα. Δεν είναι ακριβώς ότι βασιζόμαι πέρα από μια ανάγνωση του μαθήματος δεν χρησιμοποιώ παραπάνω το βιβλίο.

E2: Όχι ως προς όλα τα κομμάτια. Το υπουργείο δεν ενδιαφέρεται για το μάθημα της ιστορίας αυτή είναι η δική μου διαπίστωση. Και όχι μόνο δεν

 dimithe talkard
Υπόχρεος κινάτορας

 dimithe talkard
Ανάστικαυτή διδασκαλία

 dimithe talkard
Υπόχρεος κινάτορας

 dimithe talkard
Υπόχρεος κινάτορας

 dimithe talkard
Ανάστικαυτή διδασκαλία

 dimithe talkard
Ανάστικαυτή διδασκαλία

 dimithe talkard
Ανάστικαυτή διδασκαλία

 dimithe talkard
Υπόχρεος κινάτορας

ενδιαφέρεται αλλά είναι μία ελεγχόμενη κατάσταση ακόμη και από φορείς εκτός Ελλάδας, ώστε το μάθημα της Ιστορίας να προσαρμόζεται στα δεδομένα της εποχής. Αναφορικά με τους χάρτες υπάρχουν σχολεία νοικοκυρεμένα, που έτυχε να έχουν διευθυντές εκπαιδευτικούς που νοιαστήκαν που έχουν **χάρτες σε καλή κατάσταση**. Όμως τα περισσότερα σχολεία σήμερα έχουν μέσα στην αίθουσα ίντερνετ, διαδραστικούς πίνακες ή έστω τουλάχιστον βιντεοπροβολέα. Οπότε ο εκπαιδευτικός μπορεί να διδάσκει μέσω διαδκτθου και ταυτόχρονα να αναζητεί πηγές για το θέμα που θα διδάξει. Δεν είναι δικαιολογία δεν μου έχει το υπουργείο μπορείς να έχεις υλικό, το οποίο το έχεις προετοιμάσει με κάποιον τρόπο, εγώ έχω φόρονη που μπορεί ο μαθητής να το δει και από το σπίτι του. Μετά είναι το φωτόδεντρο.

E3: Πιστεύω ότι για το συγκεκριμένο βιβλίο της έκτης είναι πολύ πεκνογραμμένο και θα προτιμούσα το παλαιότερο γιατί ήταν καλύτερο. Δηλαδή εγώ **δοθλευα πάντα με το παλιό βιβλίο της έκτης**. Πρέπει να μειωθεί η ύλη, να γίνουν τα κεφάλαια πιο μικρά και πιο συνοπτικά. Αυτό το βιβλίο απευθύνεται σε μαθητές Γ Γυμνασίου

E4: Δεν είναι επαρκή σε καμία περίπτωση και στα σχολεία δηλαδή όχι μόνο στο Υπουργείο. Δηλαδή και να θέλαμε να κάνουμε κάτι παραπάνω εκτός από σχεδιαγράμματα και υπογράμμιση όταν δουλεύουμε σε σχολεία που **δεν έχουν ίντερνετ** ας πούμε όπως εγώ φέτος, που δεν έχουν προτζέκτορες, δεν έχουν λάπτοπ και **έλλειψη κτιριακής υποδομής** είναι δύσκολο. Υλικό που είχα από πέρσι στο φετινό σχολείο δεν μπορώ να το χρησιμοποιήσω. Επομένως αντιλαμβάνομαι ότι εξαρτάται από τι υποδομές έχει το σχολείο, σίγουρα δεν είναι εξοπλισμένα τα σχολεία όπως θα έπρεπε. **Δεν υπάρχει και ισότητα στα σχολεία ως προς την υποδομή.**

E5: Παραδόξως θα πρωτοτυπήσω και δεν θα πω ότι τα μέσα δεν φτάνουν. Αυτό που θα βοηθούσε πολύ θα ήταν να υπάρχει μια μεγαλύτερη ελαστικότητα στην κάλυψη της ύλης. Τώρα το βιβλίο πάντα μπορεί να είναι καλύτερο. Αλλά αυτό είναι ένα μόνιμο παράπονο, σίγουρα όμως με το προηγούμενο βιβλίο που αν θυμάμαι καλά, είναι καλύτερο. Το πρόβλημα τώρα είναι αν θυμάμαι καλά υπήρχε μια προσπάθεια επί της προηγούμενης κυβερνήσεως να **επάρξουν θεματικοί φάκελοι, όπου έσπαγε την γραμμή του χρόνου, έτσι ώστε να πηγαίνουμε με βάση θεμάτων, αυτό δυσκολεύει τα παιδιά, διότι έχουν συνηθίσει στην έννοια του παρελθόντος, παρόντος και μέλλοντος**. Όταν όμως με άλλους τρόπους προσπαθώ να τους εισάγω στις χρονικότητες εντάζει όχι πάντα κάποιες φορές, κάπως αρχίζει και λειαίνεται.

 dimitra talkard
Αναπαιλωμένη διδασκαλία

 dimitra talkard
Υπόχρονος κατάσταση

 dimitra talkard
Ανάγκη αλλαγής

 dimitra talkard
Αναπαιλωμένη διδασκαλία

 dimitra talkard
Ανάγκη αλλαγής

 dimitra talkard
Ζήτημα των δυσκολιών

 dimitra talkard
Ανάγκη αλλαγής

 dimitra talkard
Ζήτημα των δυσκολιών

Όταν διαβάζουμε ένα ιστορικό μυθιστόρημα, όπου η προσωπική ιστορία του αφηγητή για παράδειγμα έχει μια διαφορετική χρονικότητα με βάση τα γεγονότα. Εκεί μπορούμε να καταλάβουμε πως μπορούν να συνυπάρχουν οι χρόνοι. Αλλιώς πάμε με άλλον τρόπο όπου ο χρόνος δεν λειτουργεί γραμμικά και πάμε με εποχές. Η κυκλική μορφή του χρόνου ή όπως η ημέρα.

E6:

E7: Από όσα γνωρίζω εγώ εκτός από το σχολικό βιβλίο δεν είχα εγώ κάποιο άλλο μέσο πέρα από το σχολικό βιβλίο. Άντε και να υπήρχαν κάποιοι σχολικοί χάρτες που στην δική μου περίπτωση κανένας δεν μου έδειξε το τρόπο για το πως και αν μπορώ να τους χρησιμοποιήσω.

E8: Όχι θα έλεγα πως δεν είναι. Εγώ χρησιμοποιώ εμπλουτισμένο βιβλίο και όπου μπορώ κάνω κάποιο βίντεο ή ντοκιμαντέρ. Αλλά γενικά δεν αρκούν όχι.

9. Πιστεύεται ότι χρειάζεται αλλαγή στο αναλυτικό πρόγραμμα και αν ναι σε ποιο πεδίο;

E1: Στο αναλυτικό πρόγραμμα έχουν προσπαθήσει παλαιότερα να γίνουν αλλαγές, με βάση επεξεργασία εικόνων, με βάση επεξεργασία κειμένων. Κατανοώ ότι το υπουργείο είναι πολύ δύσκολο να αλλάξει τα βιβλία καθώς υπάρχει οικονομικό θέμα και διαφωνίες ιστορικών από και πέρα αν δεν αλλάξει το βιβλίο πρέπει να γίνει άλλο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

E2: Το αναλυτικό πρόγραμμα οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δεν γνωρίζουν καν τι είναι. Θα πρέπει να αλλάξει η μορφή του εκπαιδευτικού ώστε να μάθει τι είναι το αναλυτικό πρόγραμμα.

E3: Πιστεύω ότι για το συγκεκριμένο βιβλίο της έκτης είναι πολύ πυκνογραμμένο και θα προτιμούσα το παλαιότερο γιατί ήταν καλύτερο. Δηλαδή εγώ δοθίλευα πάντα με το παλιό βιβλίο της έκτης. Πρέπει να μειωθεί η ύλη, να γίνουν τα κεφάλαια πιο μικρά και πιο συνοπτικά. Αυτό το βιβλίο απευθύνεται σε μαθητές Γ Γυμνασίου

E4: Νομίζω ότι όπως είναι δομημένο προσπαθούν να επαναλαμβάνεται κάθε τρία χρόνια η ίδια ύλη. Δηλαδή Αρχαία ιστορία, Βυζαντινή και νέα ιστορία και στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο έχουν πάλι τα ίδια. Απλώς τα εμπλουτίζουν

dim ita talker
Ζητήματα των δυσκολιών

dim ita talker
Βασικό αντίθετο για αποτελεσματική διδασκαλία

dim ita talker
Ανάγκη αλλαγής

dim ita talker
Ανάγκη αλλαγής

ανάλογα με την βαθμίδα και δυσκολεύουν τις έννοιες και τις λέξεις κτλ. Νομίζω ότι δεν θα άλλαξα το περιεχόμενο άλλα το τρόπο γραφής. Στο δημοτικό για παράδειγμα θα το έγραφα με διαφορετικό τρόπο. Της έκτης δημοτικού είναι απαράδεκτο το βιβλίο ως προς το τρόπο γραφής του. Έχει πολλές ασάφειες, με λέξεις δύσκολες που δεν τις εξηγούν

E5: Σίγουρα θα πρέπει να είναι πιο ελαστικοί στην ύλη. Αλλά εγώ θα αναφέρω μία αλλαγή, η οποία δεν είναι ρεαλιστική και απαιτείται πολιτική πρωτοβουλία και όχι μόνο, τα πράγματα θα βελτιωθούν προς το καλύτερο όταν θα πάψει το σχολείο να έχει ως στόχο να καλλιεργούμε εθνική συνείδηση. Και επειδή σνήθως υπάρχει η ατορία που είναι το κακό σε αυτόν τον στόχο. Όταν θέλουμε συνέχεια να διακηρύττουμε και εμείς και το υπουργείο ότι θέλουμε να βαδίζουμε σε μια σύγχρονη κοινωνία που η κριτική σκέψη είναι απαραίτητη και λείπει. Η κριτική σκέψη έχει ως προαπαιτούμενος, όλες οι σκέψεις να τίθενται υπό αμφισβήτηση και να μην ωραιοποιούνται. Αυτό στο πλαίσιο της εθνικής συνείδησης δεν μπορεί να γίνει.

E6:

E7: Η στοχοθεσία σίγουρα θα πρέπει να αλλάξει δεδομένου ότι βλέπουμε πως φεύγοντας τα παιδιά από τα χέρια μας μένει ένας πολύ μικρός όγκος γνώσης. Και δεν αναφέρομαι μόνο σε αυτά τα παιδιά αλλά σκέφτομαι και εμάς ως παιδιά.

E8: Ναι οπωσδήποτε πρέπει να μειωθεί η ύλη, να γίνει διαφορετική παρουσίαση των γεγονότων ώστε να γίνει πιο ελκυστικά για τα παιδιά και να παρασχεθεί από ΙΕΠ το υπουργείο κάποιο ψηφιακό υλικό, όπως χάρτες αν και υπάρχουν κάποιοι χάρτες στο φωτόδεντρο αλλά δεν αρκούν είναι αποσπασματικό υλικό.

10. Πιστεύετε ότι αρέσει στους μαθητές το μάθημα της ιστορίας; Αιτιολογήστε.

E1: Είναι πολύ υποκειμενική ερώτηση. Θεωρώ ότι στις δικές μου τάξεις και με τον τρόπο που το κάναμε μέσα στην τάξη είδα πολύ μεγάλο ενθουσιασμό.

E2:

 dimitha tallardi
Ανάγκη αλλαγής

 dimitha tallardi
Ανάγκη αλλαγής

 dimitha tallardi
Ανάγκη αλλαγής

 dimitha tallardi
Ανάγκη αλλαγής

 dimitha tallardi
Υπόχρεωση κατάστασης

E3: Ανάλογα με το πως θα το κάνει ο δάσκαλος. Αν του το παρουσιάσει με ωραίο τρόπο ναι. Αν γίνει μια στείρα αποστήθιση όχι. Είναι ο τρόπος διδασκαλίας που κάνει τα παιδιά να αγαπήσουν ένα μάθημα.

E4: Σε ελάχιστους τους αρέσει. Και μόνο σε αυτούς που οι γονείς τους τους το έχουν καλλιεργήσει, δηλαδή σε μικρή ηλικία τους διάβαζαν ιστορία. Στους υπόλοιπους δεν τους αρέσει διότι είναι κάτι που πρέπει να αποστηθίσουν και δεν το καταλαβαίνουν ακόμα. Δηλαδή εμείς μένουμε πολύ στο να κατανοήσουν τι είναι αυτό που μαθαίνουν κάτι το οποίο μας δυσκολεύει γιατί στο Δημοτικό παλεύουμε με την ύλη. Πιστεύω σε όλα τα μαθήματα ότι έχει σχέση με ποιος το διδάσκει το μάθημα. Απλά έτσι όπως είναι φτιαγμένη η ιστορία και με τα μέσα που διαθέτουμε στο ελληνικό σχολείο δεν νομίζω ότι είναι από τα αγαπημένα μαθήματα. Σίγουρα να είχα άλλα μέσα και έκανα αυτά που ήθελα ίσως θα κατάφερνα να κάνω και άλλα παιδιά να αγαπήσουν την ιστορία. Θα ήθελα να έχω εικόνα και βίντεο σε οποιαδήποτε μάθημα. Τα παιδιά συγκρατούν πολύ περισσότερο οπτικά παρά από μόνο διάβασμα.

E5: Όχι δεν τους αρέσει. Σίγουρα εθιστόμαστε και οι εκπαιδευτικοί. Έχει να κάνει ότι παρόλες τις προσπάθειες μας μένουμε στο παλιό μοντέλο του μαθήματος και της εξέτασης γιατί πρέπει να βάλουμε κάποιους βαθμούς και να τους δικαιολογήσουμε κιόλας, ακόμα και όταν πάει το μάθημα να φύγει από τα στενά όρια του βιβλίου και να πιάσουμε την κριτική σκέψη. Εκεί τα πράγματα δυσκολεύουν πάρα πολύ και τα πιο πολλά παιδιά για να μην πω όλα ότι φοβάται το αποφεύγει. Οπότε όταν κάτι τους δυσκολεύει και δει κάποιος το βιβλίο της έκτης και όταν τα παιδιά έχουν δυσκολία στα γλωσσικά μαθήματα σαν ότι έχουν συνδέσει την ιστορία μια σύνδεση πληροφοριών, οπότε για αυτούς είναι κάτι που δεν έχει νόημα και που θα τους χρησιμεύσει η ιστορία, διότι έχουν την άποψη ότι όταν κάτι είναι παλιό είναι και νεκρό. Αν απλοποιούνται η πληροφορία μέσα από μια αφήγηση, ίσως να μην τους τρώμαζε τόσο.

E6: Από προσωπική μου άποψη τους δυσαναχατεί. Τους αρέσει να βλέπουν γυκοποιημένα αλλά το να μάθουν στο σπίτι το εκάστοτε μάθημα αποτελεί ένα βασικό για αυτούς.

E7: Αυτό έχει να κάνει με τον τρόπο που τους παρουσιάζεται με το σχολικό βιβλίο από την οικογένεια αν έχουν την τάση να έχουν κάποια κλίση στην ιστορία. Αλλά είναι πολύ μεγάλο όγκος απομνημόνευσης και είναι σγκώδης η

 dimithe talkardi
Υπόχρεος κίνησης

 dimithe talkardi
Ζητήματα που δυσκολεύουν

 dimithe talkardi
ΕΕΕ Αλλάζει διδασκαλία υποστηρίζει διδασκαλίες εξειδίκευσης χρόνου

 dimithe talkardi
Υπόχρεος κίνησης

 dimithe talkardi
Αναπολιτόματη διδασκαλία

 dimithe talkardi
ΕΕΕ Εξαιρετικά εκπαιδευτικοί εκπαιδευτικοί που αναπτύσσουν πληροφορίες

 dimithe talkardi
Ανάπτυξη αλλαγής

 dimithe talkardi
ΕΕΕ Αλλάζει διδασκαλία εκπαιδευτικοί διδασκαλίες

 dimithe talkardi
Αναπολιτόματη διδασκαλία

έλε.

E8: Η ιστορία είναι η αλήθεια ότι είναι από τα μαθήματα που είναι το πιο βαρετό για τους μαθητές. Έχει αλλάξει βασικά και η εποχή και όλες οι πληροφορίες βρίσκονται σε ψηφιακή μορφή και τα παιδιά έχουν εκπαιδευτεί πάνω στην ψηφιακή μορφή των πληροφοριών, οπότε αυτή η παραδοσιακή μορφή της γνώσης νομίζω είναι λίγο βαρετή πια για τα παιδιά.

11. Κατά τη γνώμη σας, ποια είναι τα χαρακτηριστικά εκείνα που συντελούν στην αποτελεσματική διδασκαλία του μαθήματος;

E1: Αρχικά ο δάσκαλος να ξέρει πολλά παραπάνω πράγματα σε αυτά που διδάσκει για να μπορεί να λύσει τις απορίες των μαθητών γιατί το βιβλίο αφήνει κενά. Και κατά δεύτερον χρειάζεται κάποιο ψηφιακό μέσο, αυτό που χρησιμοποιούσα εγώ είναι κάποιες έτοιμες παρουσιάσεις άλλων συναδέλφων και πολύ πιο απλό λεξιλόγιο σε σχέση με το βιβλίο. Οι παρουσιάσεις ή και τα ντοκιμαντέρ ή διαδραστική παρουσίαση. Όσο οι στρατιώτες μετακινούνταν από χάρτη σε χάρτη με παγκόσμιους χάρτες. Ήταν κάτι στατικό που το διαχειριζόμουν εγώ. Ακόμη και κινούμενα σχέδια, όπως π.χ. υπάρχουν στη μυθολογία για την Γ' Δημοτικού.

E2: Ο βιωματικός τρόπος, είναι ο πιο αποτελεσματικός, χρήση χάρτη για σύνδεση γεωγραφίας, χρήση της κορδέλας χρόνου.

E3: Να κάνεις ευχάριστο το μάθημα. Αυτό μπορεί να γίνει με άξονες. Να μην φαίνεται ότι το κάνεις μόνο για αξιολόγηση, αλλά το κάνεις για ενημέρωση και μάθηση. Και με οικείο τρόπο από τον δάσκαλο στα παιδιά. Σε επίπεδο συζήτησης και μερικές φορές μια μαθήτριά να ένας μαθητής θα παρουσιάσει ένα μάθημα.

E4: Σίγουρα να υπάρχει κάποια παρουσίαση για απεικόνιση, ώστε να γίνει πιο ελκυστικό το μάθημα. Δραστηριότητες με παιγνιώδη χαρακτήρα.

E5: -

 dimlita tallard
Ανάγνη Ομάδας

 dimlita tallard
ΕΕ: Γαλλική Διδασκαλία
για όλα είναι διαθέσιμα εντός

 dimlita tallard
Ευχαριστώ διδασκαλία

 dimlita tallard
Ανάγνη Ομάδας

 dimlita tallard
ΕΕ: Γαλλική Διδασκαλία
υποστηρίζει διδασκαλία

 dimlita tallard
ΕΕ: Γαλλική Διδασκαλία
Αναπάνω κλάση

E6: Κατά την γνώμη μου σίγουρα η παρουσίαση των γεγονότων μέσω του προτζέκτορα. Μια παρουσίαση με εικόνα, βίντεο και άλλων ψηφιακών μέσων βλέπω ότι ελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών πολύ περισσότερο σε σχέση μόνο με παρουσίαση από τον εκπαιδευτικό σε προφορική μορφή.

E7: Αρχικά θα πω ότι θυμάμαι την ιστορία και αυτά που γνωρίζω είναι αυτά που διδάχθηκα ως παιδί. Καλώς ή κακώς οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν κάποια διευρυνμένη γνώση στην ιστορία για να μπορούν να στηρίζουν το βιβλίο και τις πληροφορίες που παρέχει και επέκταση μία επιμόρφωση και όχι μόνο σε επίπεδο ιστορίας, αλλά κυρίως σε επίπεδο ιστορίας, που αφορά τέτοια γεγονότα, τα οποία είναι τόσο πίσω μας που εμείς δεν έχουμε άμεση πρόσβαση. Οπότε θα έπρεπε να υπάρχει μία επιμόρφωση πάνω την διδασκαλία της ιστορίας. Πέραν αυτού να χρησιμοποιούνται οπτικοακουστικά μέσα, με χρήση βίντεο, ερωτήσεων εμπέδωσης κ.α. Ούτως ώστε να γίνεται κατανοητό τόσο τα παιδιά τα έχουν κατανοήσει και έχουν γίνει κτήμα τους. Να υπάρχουν βιωματικά εργαστήρια, δράσεις.

E8: Ο δάσκαλος θα πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά την ιστορία που θα διδάξει στους μαθητές. Πιστεύω ότι θα πρέπει να κάνουν το μάθημα λίγο πιο εικαστικό να δείξουν κάποιο βίντεο στην αρχή για να προσελκύσουν τα παιδιά, είτε εντάσσοντας κάποιες δραστηριότητες διασκεδαστικές, όπως ας πούμε επιτραπέζια παιχνίδια για την επανάσταση του 21 υπάρχουν και άλλα παρόμοια παιχνίδια που παίζεις και μαθαίνεις.

12. Τι γνώμη έχετε για την ένταξη ψηφιακών μέσων στο μάθημα της ιστορίας;

E1: Είναι απόλυτα θετική η άποψη μου για τα ψηφιακά μέσα στο μάθημα της ιστορίας. Δίνεται η δυνατότητα να απεικονιστούν ψηφιακά με μεγαλύτερη δυνατότητα διάδρασης, χάρτες, πρόσωπα, σκηνές από γεωγραφία. Επίσης γλιτώνει ο εκπαιδευτικός χρόνο από να φτιάχνει ιστορική γραμμή στους τριχάρτες ενώ δίνεται μέσα από το φωτοδέντρο, κάποιο ελικό με χάρτες από κάθε εποχή ας πούμε.

E2: Βοηθάνε, αλλά τα χρησιμοποιώ όταν έχω τα μέσα να το κάνω. Για παράδειγμα μπορεί το παιδί μέσω των ψηφιακών μέσων να κάνει διαδραστικές ασκήσεις και να επιβεβαιώνει αν είναι σωστές οι απαντήσεις αυτές.

 dim itra tallardi
Εκπαιδευτική ομάδα μαθητών προσέλασαν τα βιβλία τους

 dim itra tallardi
αντιπρόεδρος της διδασκαλίας

 dim itra tallardi
Εκπαιδευτική ομάδα μαθητών προσέλασαν τα βιβλία τους

 dim itra tallardi
Εκπαιδευτική ομάδα μαθητών προσέλασαν τα βιβλία τους

E3: Είναι καλό να πραγματοποιηθεί η ένταξη των ψηφιακών μέσων στο μάθημα της ιστορίας. Το μόνο αρνητικό είναι ότι είναι λίγος ο χρόνος.

E4: Την θεωρώ απαραίτητη. Τα παιδιά είναι όλη μέρα στο σπίτι και στο φροντιστήριο με ψηφιακά μέσα. Νομίζω ότι είναι πολύ καλό να πηγαίνουμε στο σχολείο όπως πηγαίναν οι γονείς μας και να μαθαίνουμε τα ίδια πράγματα.

E5: Γενικά θα μπορούσαν κάποιοι να με χαρακτηρίσουν στα όρια του τεχνοφοβικού. Αλλά η αλήθεια είναι ότι είμαι αρκετά επιφυλακτικός, αλλά με ποια έννοια, ότι τα μέσα τα ψηφιακά χρησιμοποιούνται για να καλύψουν αδυναμίες ή της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου ή του εκάστοτε σχολείου του εκπαιδευτικού. Αυτό δεν σημαίνει ότι όποιος τα χρησιμοποιεί καλύπτει αδυναμίες. Αλλά πολλές φορές αυτές οι τεχνολογίες και τα μέσα μου μοιάζει πολύ με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και βιβλιογραφικά είναι κάτι που λειτουργεί μόνο υποστηρικτικά και υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις και απαιτεί από τον χρήστη κάποιο συγκεκριμένο υπόβαθρο. Όταν λειτουργεί ως αναπλήρωση μίας διά ζώσης διδασκαλίας ή συμπληρωματικά, χωρίς το κατάλληλο έδαφος και τις δεξιότητες του εκπαιδευτικού, νομίζω ότι δεν προσφέρει και πολλά πράγματα. Εκτός και αν μιλάμε για έναν χαρισματικό εκπαιδευτικό που κατέχει και την ιστορική γνώση, διότι κακά τα ψέματα περνάμε όπως συμβαίνει ήδη ο άλλος μπορεί να τα παρουσιάζει και να κάνει το μάθημα του, με εργαλεία άλλων, χωρίς να τα έχει κατασκευάσει.

E6: Έχω θετική άποψη. Βλέπω ότι τουλάχιστον οι μαθητές δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Όταν υπάρχει στο μάθημα ψηφιακή παρουσίαση, οι μαθητές παρακολουθούν και είναι πιο συχνές οι ερωτήσεις τους στις πληροφορίες, ενώ όταν αφηγείσαι νομίζω ότι απλά περιμένουν να τελειώσει το μάθημα, το οποίο γίνεται συνήθως 3^ο 4^ο ώρα και ήδη είναι κουρασμένα.

E7: Θεωρώ ότι είναι αναπόφευκτη η χρήση των ψηφιακών μέσων στο μάθημα της ιστορίας αλλά και σε όλα τα μαθήματα. Τα παιδιά πλέον κάνουν εργασίες στον υπολογιστή και στιάχνουν παρουσιάσεις εντυπωσιακές. Στην προηγούμενη Έκτη που ήμουν ως παράλληλη τα παιδιά έφτιαξαν μια αφηγηματική παρουσίαση για την γιορτή της 25^{ης}, όπου παρουσίασαν την προετοιμασία της επανάστασης και τα βασικά γεγονότα. Είμαι σίγουρη ότι ακόμη θυμούνται αυτές τις πληροφορίες γιατί το κείμενο το έγραψαν οι ίδιοι.

 dimlita tallard
απόγειο αλληγορίας

 dimlita tallard
αλληγορία απόδοσης μεθόδων
επιχειρηματικού

 dimlita tallard
αλληγορία απόδοσης μεθόδων
επιχειρηματικού

 dimlita tallard
αλληγορία απόδοσης μεθόδων
επιχειρηματικού βασικών

Ε8: Είμαι πολύ θετικός γιατί όπως είπα χρειάζεται εκσυγχρονισμό το μάθημα της ιστορίας και όχι μόνο γενικά όλα τα μαθήματα. Αν θέλουμε να αλλάξουν οι μαθητές στάση και να μην το θεωρούν βαρετό πρέπει να τους το κάνουμε πιο ελκυστικό, να τους δημιουργήσουμε άλλο περιβάλλον, άλλο κλίμα. Να τους ελάτε παιδιά να κάνουμε μια διαφορετική γιορτή της 25^{ης} Μαρτίας και να υπάρξει γενική αλλαγή, μέσω προτζεκτ να φτιάξουν οι μαθητές δουλειά. Υπάρχουν άπειρα προγράμματα. Έτσι θα επεξεργαστούν την πληροφορία που δίνεται παρακινώντας κάτι ώστε να κατακτήσουν βιωματικά την γνώση.

13. Πιστεύετε ότι η έννοια του χρόνου και του χώρου και των μεταβολών τους, απεικονίζεται ή αποτυπώνεται ή αποδίδεται σωστά στο εγχειρίδιο μέσα από την παρουσίαση των γεγονότων;

Ε1: Το βιβλίο καταρχήν θεωρεί δεδομένο ότι τα παιδιά έχουν γνώση όλων των γεωγραφικών διαμερισμάτων της Ελλάδας. Πράγμα που δεν είναι απαραίτητο, ότι θα γίνει. Οπότε πρέπει να βάλουμε στα παιδιά όλες τις προϋπάρχουσες γνώσεις, ως προς την γεωγραφία, τι έγινε. Καθώς τα μαθήματα χωρίζονται ως προς τα γεωγραφικά διαμερίσματα.

Όσον αφορά το χρόνο, να μην πρέπει να παρουσιαστεί μια επανάσταση με πάρα πολλά γεγονότα. Και το βιβλίο προφανώς για λόγους των ιστορικών και της δημόσιας ιστορίας πρέπει να χωρίσει και να ξεχωρίσει κάποια γεγονότα.

Από και πέρα το θέμα του χρόνου είναι ένα χάος στο κεφάλι των παιδιών. Καθώς τα μαθήματα πάνε μπροστά γυρνάνε ξανά αναφέρουν αγώνες, ξανά αναφέρουν περιόδους, γυρνάνε στην επανάσταση, αφήνουν την μια μάχη στο ένα γεωγραφικό διαμέρισμά, επιστρέφουν ξανά, ξανά πιάνουν την μάχη στο άλλο μάθημα, πράγμα το οποίο δυσκολεύει ακόμα περισσότερο τα παιδιά για να κατανοήσουν ακριβώς τι έγινε. Πάνω σε αυτό το σημείο, ίσως απλά γίνεται αυτό γιατί είναι δύσκολο να καταγραφούν αυτά σε ένα μάθημα και κατά δεύτερον δεν είναι δυνατόν τα παιδιά να θυμούνται τις ημερομηνίες. Αυτό που θα πρέπει να εντάξουν σίγουρα είναι οι ημερομηνίες που ξεκινάει η επανάσταση. Από 21 και ίσως πιο πριν η προετοιμασία της επανάστασης μέχρι το 29 που δίνει το βιβλίο. Εκεί θα πρέπει να δώσουμε στα παιδιά να καταλάβουν ότι σε κάθε μάθημα θα μιλάμε για αυτές τις ημερομηνίες αλλά όχι απαραίτητα με αυτή την χρονολογική σειρά.

dimítis talkardí
 ἄλλοιὶ ἀπόνοι μόνον
 πρὸς τὸν ἄλλον πρὸς τὸν ἄλλον

dimítis talkardí
 ἄλλοιὶ ἀπόνοι μόνον
 πρὸς τὸν ἄλλον πρὸς τὸν ἄλλον

dimítis talkardí
 ἄλλοιὶ ἀπόνοι μόνον
 πρὸς τὸν ἄλλον πρὸς τὸν ἄλλον

dimítis talkardí
 ἄλλοιὶ ἀπόνοι μόνον
 πρὸς τὸν ἄλλον πρὸς τὸν ἄλλον

dimítis talkardí
 ἄλλοιὶ ἀπόνοι μόνον
 πρὸς τὸν ἄλλον πρὸς τὸν ἄλλον

dimítis talkardí
 ἄλλοιὶ ἀπόνοι μόνον
 πρὸς τὸν ἄλλον πρὸς τὸν ἄλλον

dimítis talkardí
 ἄλλοιὶ ἀπόνοι μόνον
 πρὸς τὸν ἄλλον πρὸς τὸν ἄλλον

dimítis talkardí
 ἄλλοιὶ ἀπόνοι μόνον
 πρὸς τὸν ἄλλον πρὸς τὸν ἄλλον

E2: Κάνουν ότι μπορούνε. Έχουν μέσα τις κορδέλες του χρόνου. Αλλά δεν είναι εύκολη η έννοια του χρόνου να την συνειδητοποιήσει ένα παιδί 11 ετών, τι είναι χρόνος.

E3:

E4: Όχι καθόλου. Πιστεύω ότι είναι παρά πολύ δύσκολο να αντιληφθούν τότε συνέβη κάτι και για αυτό εμείς φτιάχνουμε άζονες και προσθέτουμε το σημείο που έχει συμβεί ένα γεγονός για να το αντιληφθούν. Ακόμα και με αυτό τον τρόπο πάλι τους είναι δύσκολο γιατί απευθύνεται σε μικρότερες ηλικίες και δεν αντιλαμβάνονται τις αποστάσεις ανάμεσα στα χρόνια. Για παράδειγμα τον έναν αιώνα που λέμε έναν αιώνα μετά δεν νομίζω ότι έχουν αντιληφθεί τα παιδιά του Δημοτικού τι εννοούμε έναν αιώνα μετά. Στους αιώνες μπερδεύονται νομίζω 13ος, 14ος αιώνας νομίζω ότι από τα 20 παιδιά που έχω αν τα ρωτήσω ζήτημα 2 αν μου απαντήσουν.

E5: Από μόνα τους όχι. Είναι δύσκολες έννοιες. Τώρα το τι μπορεί να γίνει δεν θα πρωτοτυπήσω, λέγοντας τα γνωστά, αλλά είναι δύσκολες έννοιες. Αν η έννοια του χρόνου είναι δύσκολη όπως είπαμε παραπάνω, διότι μιλιάζει εύκολη, διότι ζούμε τον χρόνο, αλλά οι χρονικότητες διαστασιώνονται μεταξύ τους συνυπάρχουνε, ταυτόχρονα έχουμε την γραμμική έννοια του χρόνου, ο χρόνος μπορεί να σπάει και να ξαναγυρνάει πάλι πίσω. Η έννοια του χώρου είναι δύσκολη, διότι τα παιδιά έχουν συνδέσει το χώρο με τον βιωματικό χώρο που ζουν. Εμείς ως ενήλικες επειδή έχουμε ταξιδέψει μπορούμε να έχουμε μια μερική εικόνα του κόσμου. Όπως λένε η ιστορία θέλει πολύ καλή αίσθηση της γεωγραφίας. Και επίσης μετά μιλάμε για πολύ δύσκολες έννοιες, διαδικασίες που άλλες φορές συμπυκνώνονται στον χρόνο, άλλες φορές είναι αργόσυρες και δεν μπορούν να καταλάβουν. Όταν μιλάμε για συνειδήσεις ή για ιδέες υπάρχει έλλειψη κατανόησης γιατί είναι κάτι άπιαστο, αυτό απαιτεί έναν μαθητή, ο οποίος έχει πολύ καλό υπόβαθρο αφήγησης είτε προφορικής, είτε γραπτής. Μαθητές που δεν έχουν εξοικειωθεί με την αφήγηση δύσκολα μπορούν να καταλάβουν κάποια πράγματα και για αυτό παραμένουν στα δίτολα, τα οποία ξεχειλώνουν την αλήθεια.

E6: Έχω παρατηρήσει ότι ένα γεγονός το οποίο μπερδεύει είναι τα γεγονότα όπως παρουσιάζονται στο βιβλίο. Επειδή παρουσιάζεται μια περίοδος από πολλές διαφορετικές πλευρές παραδείγματος χάριν από την οικονομία από τον τρόπο ζωής είναι κάτι το οποίο έχει μπερδέψει πολύ τους μαθητές. Και χωρίς την χρήση της χρονογραμμής που έχω βάλει προσωπικά στην τάξη οι

[16]

 dimitra talker1
Ζητήματα που δυσκολεύουν

 dimitra talker1
Ζητήματα που δυσκολεύουν

 dimitra talker1
επ: ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ ΧΡΟΝΟΥ

 dimitra talker1
Ζητήματα που δυσκολεύουν

 dimitra talker1
επ: ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ
ΕΙΚΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΗΓΗ

 dimitra talker1
επ: Στρατηγικές
αποτίμηση δύσκολων νοημάτων

 dimitra talker1
επ: Στρατηγικές
μεταξύ παρακειμένων

 dimitra talker1
Ζητήματα που δυσκολεύουν

 dimitra talker1
επ: ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ ΧΡΟΝΟΥ

μαθητές δεν θα μπορούσαν να καταποτιστούν κατάλληλα. Σίγουρα χρειάζεται και κάτι επιπλέον διότι δεν μπορούν να καταποτιστούν τα παιδιά κάνοντας αυτά τα πισωγυρίσματα στον χρόνο, όπως παρουσιάζονται στο βιβλίο βλέπω ότι μπερδεύονται. Όπως προχωράει το μάθημα στο βιβλίο βλέπω ότι δεν προχωράει πολλές φορές η χρονική περίοδος.

E7: Θα έλεγα ότι παρουσιάζονται με ένα τρόπο που περισσότερο δημιουργεί σύγχυση παρά κατανόηση της χρονολογικής σειράς που έγιναν τα γεγονότα. Η ιστοριογραμμή που υπάρχει είναι ένας δείκτης της σειράς των γεγονότων που έγιναν. Όμως η παρουσίαση των μαθημάτων πολλές φορές μπερδεύει η σειρά με την οποία διδάσκονται. Η χρονοσειρά είναι ο μόνος δείκτης που βοηθάει τους μαθητές να αντιληφθούν την πορεία. Οι χάρτες υπάρχουν στο βιβλίο αλλά δεν ξέρω κατά πόσο είναι εύκολο να τους εξηγήσουμε και τα παιδιά να τους καταλάβουν.

E8: Αυτό είναι ένα πολύ καλό ερώτημα και λίγο δύσκολο. Γενικά νομίζω για τα παιδιά αυτής της ηλικίας είναι πολύ δύσκολο να αντιληφθούν την έννοια του χρόνου. Θεωρώ ότι το βιβλίο δεν βοηθάει καθόλου σε αυτό γιατί παρουσιάζονται τα γεγονότα σε θεματικές ενότητες και όχι σύμφωνα με την χρονολογική σειρά. Αυτό όχι ότι είναι λάθος ντε και καλά αλλά σίγουρα μπορεί να μπερδέψει τους μαθητές.

14. Μπορούν οι μαθητές να συσχετίσουν τα γεγονότα με τις χρονολογικές περιόδους και με τις γεωγραφικές μεταβολές έτσι όπως δομούνται τα κείμενα στο εγχειρίδιο της ιστορίας;

E1: Εκάθαρα όχι. Ο δάσκαλος πρέπει να βγει μπροστά από οποιοδήποτε βιβλίο, εστί ώστε να το κάνει κατανοητό.

E2: Δύσκολα στην ηλικία του Δημοτικού. Τα παιδιά δεν έχουν ούτε τη αίσθηση για την γεωγραφία, για τον χώρο των γεγονότων της ιστορίας. Για παράδειγμα διδάσκεις ένα παιδί της Θεσπρωτίας τις μάχες στην Πελοπόννησο και αυτό το παιδί δεν έχει δει ποτέ την Πελοπόννησο.

E3: Πρέπει να γίνει μόνο χρονολογικά σε όλη την Ελλάδα γιατί τα παιδιά μπερδεύονται. Γιατί και αυτοί που τα γράφουν δεν έχουν διδάξει για να δουν πως αποδίδει στα παιδιά.

E4: Κατά την γνώμη πολύ δύσκολο και σε συγκεκριμένα γεγονότα, όπως για

dimite talkari
ID: 1170848864 ΑΙΤΙΚΟΜΗΛΗΣ ΧΙΨΟΝΟΥ

dimite talkari
Υψηλά που δυσκολεύουν

dimite talkari
Υψηλά που δυσκολεύουν

dimite talkari
Εξαιρετικά
Απολύτως παρανοητικές

dimite talkari
ID: 815164118 ΜΑΡΚΗΛΗ
Υψηλά που δυσκολεύουν

παράδειγμα 1821 το έχουν συσχετίσει με την Ελληνική επανάσταση. Το 1940 το έχουν συσχετίσει με τον Β παγκόσμιο πόλεμο. **Εμείς φτιάχνουμε ιστοριογραμμή την έχω κολλημένη στον πίνακα** και κάθε φορά που κάνουμε ένα ιστορικό γεγονός που έχει χρονολογία το προσθέτουμε αν είναι σημαντικό. Δεν νομίζω ότι τους βοηθάει ιδιαίτερα. Το κάνω περισσότερο για να έχουν μια εικόνα της έκτασης του χρόνου με τον οποίο ασχολημάστε, δηλαδή από που θα ξεκινήσουμε, που θα φτάσουμε και τι θα συμβεί στο περίπου εκεί μέσα. Γενικά αποφεύγω να τους βάζω ημερομηνίες να μαθαίνουν μένουμε σε πολύ συγκεκριμένες και σημαντικές που θα ξέρω ότι θα τους μείνουν.

E5:

E6: Θέλουν συνεχώς υπενθυμίσεις. Δηλαδή ειδικά στην τρίτη ενότητα που παρουσιάζονται τα επαναστατικά κινήματα στις διαφορετικές περιοχές, τα ταυτόχρονα ξεσπάσματα επανάστασης χωρίς την χρονογραμμή πάλι οι μαθητές δυσκολεύονται να συσχετίσουν τα γεγονότα.

E7: Όχι δεν το πιστεύω, διότι υπάρχει σύγχυση

E8: Όχι ή τουλάχιστον δύσκολα γιατί υπάρχει σύγχυση. Δεν έχουν εικόνα ώστε να φτιάξουν ένα δόμημα και να το χρησιμοποιήσουν και να χτίζουν πάνω σε αυτό γνώση. Δηλαδή μαθαίνουν για την θρησκευτική ζωή των υπόδουλων Ελλήνων ως ποίμε και χωρίς να έχουν φτιάξει ήδη ένα μοντέλο, μια εικόνα στο μυαλό τους πρέπει σε αυτό το στοιχείο ως χώρος, ως λαός, ως εποχή να βάλουν και να ξαναβάλουν όλα τα φίλτρα που δίνονται σε κάθε ενότητα.

15.Χρησιμοποιείτε στο μάθημα της ιστορίας ψηφιακά μέσα; για παράδειγμα, παρουσιάσεις σε ψηφιακή μορφή, ψηφιακή αφήγηση, ντοκιμαντέρ, διαδραστικό χάρτη, βίντεο, animation.

E1: Ναι χρησιμοποιώ

E2:Ναι

E3: Όχι δεν χρησιμοποιώ.

dim ita talkard
Υπόχρεοσ κινδύων

dim ita talkard
ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

E4: Όχι αλλά θα ήθελα πολύ. Δυστυχώς δεν μπορώ

E5: Δεν χρησιμοποιώ συνέχεια. Μόνο το κάνω υποστηρικτικά.

E6: Ναι χρησιμοποιώ σίγουρα σε κάθε μάθημα κάνω χρήση εικόνων και βίντεο όποτε θεωρώ απαραίτητο. Εξ αρχής με την παρουσίαση αφού συσχετίσω το προηγούμενο κεφάλαιο με το τρέχον κεφάλαιο κατευθείαν ξεκινώ την παρουσίαση του μαθήματος. Ψηφιακή αφήγηση δεν χρησιμοποιώ γιατί προτιμώ να χρησιμοποιώ την δική μου φωνή για την αφήγηση των γεγονότων. Αλλά οι χάρτες και οι εικόνες σίγουρα χρησιμοποιούνται.

E7: Ναι τα ψηφιακά μέσα ήταν η παρουσίαση του μαθήματος στον προτζέκτορα, βίντεο που σχετίζονται με το θέμα και κάποιες μαρτυρίες απόμων σε ιστορικά γεγονότα.... Η αλήθεια είναι ότι δεν ακολουθοίσα πάντα την ίδια μεθοδολογία στην διδασκαλία για να δω τι είναι αυτό που ενθουσιάζει τα παιδιά. Υπήρχαν φορές που χρησιμοποιούσα ένα βίντεο ως παράδειγμα ώστε να αποτελέσει έναυσμα για συζήτηση και στην συνέχεια παρουσίαση του βιβλίου και να γίνει η σύγκριση και στο τέλος ή εξαγωγή συμπερασμάτων. Υπήρχαν και φορές που έγινε το αντίστροφο.

E8: Γενικά χρησιμοποιώ βίντεο στο μάθημα της ιστορίας, όχι πάντα γιατί είναι δύσκολο. Αλλά γενικότερα όταν κρίνω ότι ένα μάθημα είναι δύσκολο προσπαθώ μέσα από ψηφιακές μορφές, όπως είναι η ψηφιακή αφήγηση, τα ντοκιμαντέρ ακόμα και animation, έχω χρησιμοποιήσει έτσι ώστε να είναι πιο κατανοητό στους μαθητές... στην αρχή σίγουρα γιατί θα πρέπει να προσελκύσεις το ενδιαφέρον των μαθητών. Συνήθως στην αρχή αλλά το χρησιμοποιώ και καθ' όλη την διάρκεια. Παράλληλα με το μάθημα.

16. Πιστεύετε ότι ένα animation που παρουσιάζει τα γεγονότα ενός κεφαλαίου της ιστορίας, σε συνδυασμό με την αποτύπωση των γεωγραφικών μεταβολών και της χρονικής παράδου, θα βοηθούσε στην εκπαιδευτική διαδικασία;

E1: Εννοείται ότι θα βοηθούσε και πόσο μάλλον αν ταυτόχρονα φαινόνταν στο animation τι γινόταν και την υπόλοιπη Ελλάδα όταν γινόταν μια μάχη. Αυτό θα βοηθήσει και ως προς τον χάρτη και ως προς την ημερομηνία, ότι μέσα από το animation θα φανεί ότι ναι μεν γίνεται η μία μάχη εδώ πέρα αλλά και η υπόλοιπη Ελλάδα συνεχίζει. Θα μπορούσε να γίνει στην μέση του

dim/ita tallord Ε.Ε.2: Ασημηματικ

dim/ita tallord Υπόχρησος κίνησης

dim/ita tallord

dim/ita tallord Ε.Ε.2: Δομικό στοιχείο

dim/ita tallord Ε.Ε.1: ελληνική διδασκαλία

dim/ita tallord Ε.Ε.1: ελληνική διδασκαλία

dim/ita tallord Ε.Ε.1: μακροβασ

dim/ita tallord Ε.Ε.2: Δομικό στοιχείο

dim/ita tallord Ε.Ε.1: ελληνική διδασκαλία

dim/ita tallord Ε.Ε.2: ΗΛΗΓΟΘΟΡΙΑ

dim/ita tallord Ε.Ε.3: 2.Υ.Κ.Ε. Η.Μ.

dim/ita tallord Ε.Ε.2: Δομικό στοιχείο

κεφαλαίου της επανάστασης, αλλά και στο τέλος εκεί με τον ερχομό του Καποδίστρια. Είναι πολύ σημαντικό για να δουν και τα παιδιά με τον χάρτη της Ελλάδας τι γίνεται στις υπόλοιπες περιοχές, ότι οι μάχες συνεχίζονται και δεν έχουν απελευθερωθεί τα εδάφη. Είναι κάτι αντίστοιχο με την νηριακή απεικόνιση του καιρού, στα δελτία, που δείχνουν τι γίνεται σε όλη τη γη, πως κινείται το σύννεφο από περιοχή σε περιοχή και πως στεγναινόσυν το νερό και τον καρπώνα μιλάνε για άλλες εικόνες που τα παιδιά έχουν αντιληφθεί λόγω εξοικείωσης από την προβολή απεικονίσεων με κίνηση σε παγκόσμιο επίπεδο και με συγκεκριμένο συμβολισμό.

E2: Ναι θα μπορούσε, αφού τα παιδιά της σημερινής εποχής έχουν μεγαλώσει με την κινούμενη εικόνα της τηλεόρασης και τους είναι αδύνατον να πάρουν ένα κείμενο να το διαβάσουν και να δημιουργήσουν στο μυαλό τους τις αντίστοιχες έννοιες και να κατανοήσουν τι τους λέει το κείμενο, σε σχέση με κάτι που θα το δουν σε animation ή σε ταινία κινουμένων.

E3: Θα βοηθούσε πάρα πολύ. Για παράδειγμα, να πάω στις ανακαλύψεις στις γεωγραφικές και ιστορικές ανακαλύψεις και να δείξει σαν ταινία να φαίνονται οι ανακαλύψεις σε όλο τον κόσμο.

E4: Νομίζω ότι είναι ένα πολύ φιλικό πλαίσιο για τα παιδιά που σίγουρα θα τους τραβούσε το ενδιαφέρον. Δηλαδή την απλή ανάγνωση του κειμένου, ερωτήσεις κατανόησης, υπογράμμισης κτλ. και μεν είναι στην τάξη και τα ακούν αλλά δεν συμμετέχουν απαραίτητα όλοι και ούτε όλοι είναι παρόντες πράγματι. Όταν ανοίγει η εικόνα μπροστά τους όμως όλα τα μάτια ανεβαίνουν στον πίνακα, κατεθείαν τους τραβάει το ενδιαφέρον και νομίζω πως σίγουρα θα του έμενε κάτι στο τέλος και ειδικά να ήταν και κάτι που θα μπορούσαν να κάνουν προβολή ζανά στο σπίτι θα βοηθούσε πολύ και στην εκμάθηση του μαθήματος, όχι μόνο στην κατανόησή του.

E5: Θα βοηθούσε όταν το περιεχόμενο του ήταν και είναι σωστό. Όταν δηλαδή, δίνεις έμφαση σε κάποια σημαντική έννοια. Αν η ιστορία μπορούσε να έχει μια απλή μορφή εκπαίδευσης είτε μέσω ενός animation είτε ένα μέσο οποιοδήποτε είναι ότι το καλύτερο.

E6: Σίγουρα θα ήταν πολύ βοηθητικό για τους μαθητές.

E7: Δεν θα μπορούσα να σκεφτώ τίποτα καλύτερο. Έχω στο μυαλό μου ένα

[20]

dimitra tallerdi	bb3: III'UBAHMA	▼
dimitra tallerdi	bb1:maskeobuau	▼
dimitra tallerdi	bb3: III'UBAHMA	▼
dimitra tallerdi	bb3: LYXK:ILM	▼
dimitra tallerdi	bb1:παλιανθ έδρακαλια	▼
dimitra tallerdi	bb1:maskeobuau	▼
dimitra tallerdi	bb1:παλιανθ έδρακαλια	▼
dimitra tallerdi	bb1:παλιανθ έδρακαλια	▼
dimitra tallerdi	bb1:παλιανθ έδρακαλια	▼
dimitra tallerdi	bb1:παλιανθ έδρακαλια	▼
dimitra tallerdi	bb2: II A H I' O O I' I A	▼
dimitra tallerdi	bb2: II A H I' O O I' I A	▼
dimitra tallerdi	bb3: III'UBAHMA	▼
dimitra tallerdi	bb1:maskeobuau	▼

animation για την ιστορία την Ε δημοτικό, για την περιήγησή της Αγίας Σοφίας και ήταν βοηθητικό για το αντίστοιχο μάθημα. Και τα παιδιά το θυμόντουσα και είχαν αντιληφθεί το χώρο και το χρόνο

E8: Θα ήταν ιδανικό να μπορούν να δουν κόμικς με το μάθημα της ιστορίας. Νομίζω ότι θα ήταν ότι καλύτερο. Άλλη καλύτερα θα ήταν να μπορούν να στέλνουν πράγματα για την ιστορία. Να δημιουργηθεί ένας χώρος εργαλείων σαν αποθετήριο, όπου θα ανεβάζουν κωμικές αφηγήσεις, παρουσιάσεις οι μαθητές, δικές τους εργασίες δηλαδή. Υπάρχει μάθημα στο εργαστήριο δεξιοτήτων, το κάνει στο σχολείο ο δάσκαλος των εικαστικών με τον δασκάλο της τζιζς όπου προσπαθούν να αναζητούν μικρές ιστορίες από τα κεφάλαια της ιστορίας, με διαφορετικά μέσα ο καθένας, άλλος με ζωγραφική, άλλος κολλάζ, άλλος ψηφιακή αφήγηση. Βίντεο φαίνεται τι ευκολία θα ήταν, να υπάρχει για κάθε μάθημα μια ψηφιακή παρουσίαση, όπου και με κωμικό τρόπο, που θα τις έχουν φτιάξει μαθητές όπου και τον πληροφορικό.

17. Πώς πιστεύετε ότι θα μπορούσε να παρουσιαστεί ο χρόνος και οι γεωγραφικές μεταβολές, ώστε να γίνει πιο κατανοητή/αντιληπτή μια χρονική περίοδος με τα γεγονότα της και τις μεταβολές εξαιτίας αυτών;

E2: Με ψηφιακά μέσα για να επιτρέπουν στο μαθητή να παρακολουθεί τα γεγονότα στο χώρο και στο χρόνο με διαδραστικό βίντεο

E3:

E4: Έχω καταλάβει ότι οι χάρτες τους αρέσουν και ειδικά στην αρχή αν τους εξηγήσω ότι τώρα εγώ θα χρωματίσω αυτό το σημείο με κόκκινο και θα είναι οι περιοχές που δεν έχουν απελευθερωθεί και όπου βάλω πράσινο είναι τα σημεία που έχουν ήδη απελευθερωθεί αν αυτά περιλαμβάνουν ημερομηνίες, ίσως μπορεί να γίνει κάποια σύνδεση έτσι τον χρόνο με τον χώρο με έναν χάρτη δηλαδή. Ο χρόνος θα είναι χρωματικά συνδεδασμένος με την κάθε περιοχή.

E5: Αυτή είναι δύσκολη ερώτηση. Εντάξει αυτά σκεφτόμουν, αλλιώς πάμε για μοντάζ που πρέπει να μιλήσει κάποιος ειδικό. Όταν μία ταινία έχει πολλές κινηματογραφικές τεχνικές μπορεί να σου δώσει αυτή την

dimite talker: Ε.Ε.3: ΒΙΣΜΑΤΙΚΗ ΜΑΧΗΛΗ

dimite talker: Ε.Ε.1: Παιχνίδια

dimite talker: Ε.Ε.1: ελληνική διδασκαλία

dimite talker: Ε.Ε.1: Παιχνίδια

dimite talker: Ε.Ε.2: ΜΕΛΟ ΔΗΜΟΥΤΙΣΙΑ

dimite talker: Ε.Ε.1: ελληνική ανδρική μόδα

dimite talker: Ε.Ε.3: ΔΙ'ΑΛΙΠΗ'Ο ΙΗ'ΕΛ

dimite talker: Ε.Ε.1: ελληνική ανδρική μόδα

dimite talker: Ε.Ε.1: Παιχνίδια

dimite talker: Ε.Ε.3: ΒΙΣΜΑΤΙΚΗ ΜΑΧΗΛΗ

dimite talker: Ε.Ε.1: Παιχνίδια

dimite talker: Ε.Ε.3: Η'ΟΒΑΗΜΑ

dimite talker: Ε.Ε.3: ΨΥΧΕΙΔΗ

dimite talker: Ε.Ε.2: Αφηγηματικές

μευδαίσθηση, είναι μια σύμβαση. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει ειδικές/ γνώσεις. Τώρα εγώ δεν μπορώ να φανταστώ. Μπορώ να πω ότι λένε τα παιδιά.

E6: Έχοντας χρησιμοποιήσει παρουσίαση, στην περίπτωση των εθνικών εορτών βίντεο με animation βλέπω ότι οι εικόνες προσώπου, τα πρόσωπα που παρουσιάζονται σε μορφή animation έχω δει ότι βοηθούν τον μαθητή να συσχετίσει λίγο περισσότερο τα γεγονότα χρονικά. Οπότε σίγουρα και οι χάρτες και η παρουσίαση των μορφών σε μορφή καρτών έχει βοηθήσει τον μαθητή.

E7: Αντιλαμβάνομαι ότι θα υπήρχε αλλαγή και στο χώρο και με τα άτομα που υπάρχουν σε αυτόν.

E8: Με μια χρονολογική γραμμή, η οποία θα έχει κάποια σημεία τα οποία θα είναι οι σημαντικές ημερομηνίες και στις οποίες θα κάνουμε κάποια αναφορά ιδιαίτερη και θα συνεχίζουμε. Αυτόχρονα θα είναι μια γραμμή η οποία προχωρώντας η ιστορία θα επεκτείνεται και η γραμμή.

18. Σε ποιο στάδιο της διδασκαλίας του μαθήματος θα το εντάσσατε(εισαγωγή-σύνδεση με προηγούμενο μάθημα, παρουσίαση γεγονότων, ανακεφαλαίωση); Τι ρόλο θα έπαιξε δομικά στο σχέδιο διδασκαλίας (π.χ. θα ήταν animation αφόρμηση, παρουσίαση πληροφοριών, σύνοψη πληροφοριών);

E1: Στην μέση του μαθήματος για παρουσίαση πληροφοριών.

E2: Σε όλα, εξαρτάται τι θες να κάνεις. Ξεκινάει από τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Ο μαθητής μπορεί να σου αλλάξει όλη την διαδικασία του μαθήματος

 dimitra talker d
E.B.2: Αρνηματικός έλεγχος
Επαγγελματική βουλή

 dimitra talker d
E.B.2: Αρνηματικός έλεγχος
Πρόσωπα ηρωας

 dimitra talker d
E.B.2: ΓΟΚΕΙΑ ΙΕΡΟΔΟΥ

 dimitra talker d
E.B.2: Η Α Η Ψ Θ Ο Ψ Ι Α
Λογιστική ΜΑΡΤΟΣ

 dimitra talker d
E.B.2: ΜΑΡΤΟΣ
Αποτίμηση δύσκολων ανοικτών
απολαύσεων.

 dimitra talker d
E.B.2: ΜΑΡΤΟΣ
απολαύσεων.

 dimitra talker d
E.B.2: ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ
E.A.2: Η ΣΥΜΒΕΓΜΑΤΩΝ

 dimitra talker d
E.B.2: Αρνηματικός έλεγχος
Λογική.

 dimitra talker d
E.B.2: ΜΑΡΤΟΣ
Αποτίμηση δύσκολων ανοικτών

 dimitra talker d
E.B.2: ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΙΘΙΚΟΝΟΜΗΣ
ΧΙΨΟΥ ΧΙΨΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΑΙΘΙΚΟΝΟΜΗΣ

 dimitra talker d
E.B.2: Δομικά στοιχεία

E3: Εγώ θα το έκανα ως ανακεφαλαίωση ως επιστέγωση της γνώσης.

E4: Αν ήταν κάτι που θα το κάναμε συστηματικά δηλαδή κάτι σαν επεισόδια να ξέρουν τα παιδιά ότι κάθε φορά θα δοθεί το επόμενο επεισόδιο εγώ θα το έβαζα στην αρχή του μαθήματος. Πρώτα να το δούνε να το περιμένουνε πως και πως να είναι συγκεντρωμένοι. Έπειτα να το συζητήσουμε τι είδαμε και στο τέλος να διαβάσουμε και το κείμενο το οποίο θα έχουν, να δώσουμε ερωτήσεις δηλαδή την κανονική πορεία του μαθήματος. Να έχουν το link για να το ξαναδούν στο σπίτι. Αν ήταν κάτι συνεχόμενο θα το έβαζα στην αρχή ως πιο ελκυστικό.

E5: Εξαρτάται αν θα μπορούσα να το έχω σε κάθε μάθημα. Θα ήθελα να συνοδεύει η αφήγηση μου το βίντεο με παροχή πληροφορησης, ανά 5 λεπτά να σταματάω για να κάνω το σχολίο.

E6: Θα το χρησιμοποιούσα ίσως στην αρχή της διδασκαλίας προκειμένου να υπάρχει χρόνος αφού δοθεί το βίντεο να το σχολιάσουμε και να υπάρξει απόρριψη για συζητήσεις και προβληματισμός των μαθητών.

E7: Θα χρειαζόμουν και τα 2 ανάλογα την περίπτωση. Αλλά πιστεύω ότι το animation στην απόρριψη θα ήταν πιο αποδοτικό. Χωρίς αυτό να ακυρώνει τις δυνατότητες που θα είχε ένα βίντεο για σύννομη των πληροφοριών. Θα ήταν πολύ χρήσιμο σε όποιο στάδιο κι αν εισαχόταν.

E8: Σαν δάσκαλος θα με βόλευε πολύ στην αρχή, έτσι ώστε να κλειδώσω το ενδιαφέρον τους. Όπως είναι πολύ σημαντικό να είναι κατά την διάρκεια του μαθήματος, αλλά και στην ανακεφαλαίωση του μαθήματος για να εντυπωθεί στα παιδιά. Ιδανικά θα το ήθελα για απόρριψη, ειδικά σε μεγαλύτερες ηλικίες θα πρότεινα την ανακεφαλαίωση. Στην ανακεφαλαίωση έτσι ώστε φεγγοντάς να τους μείνουν τα σημαντικότερα στοιχεία.

19. Θα προτιμούσατε να υπάρχει αφηγητής (avatar) ή να σχολιάζει ο εκπαιδευτικός παράλληλα τις πληροφορίες που παρουσιάζονται στο animation.

E1: Σίγουρα χρειάζεται αφήγηση αλλά θα μπορούσε να υπάρχει και animation με κάποια πλευρά των στρατιωτών που θα πολεμούσαν. Για

dim/ita tallord | bb1: ελληνική ιστορία

dim/ita tallord | bb1: ελληνική ιστορία

dim/ita tallord | bb1: ελληνική ιστορία

dim/ita tallord | bb1: ελληνική ιστορία

dim/ita tallord | bb1: ελληνική ιστορία

dim/ita tallord | bb2: Δουμάκ ιστορία

dim/ita tallord | bb1: ελληνική ιστορία

dim/ita tallord | bb1: ελληνική ιστορία

dim/ita tallord | bb1: ελληνική ιστορία

dim/ita tallord | bb1: ελληνική ιστορία

dim/ita tallord | bb2: Αφηγηματικές

παράδειγμα να μιλάει ο Καραϊσκάκης για τα σχέδια μαχών.

E2: Θεωρώ ότι θα έπρεπε να ήταν ένας αφηγητής.

E3: Θα προτιμούσα να είναι αυτόνομο και να αρωσιωθούν τα παιδιά και να εισπράζουν από μόνα τους, να υπάρχει μόνο ένας αφηγητής. Και ο αφηγητής θα μπορούσε να είναι ένας ήρωας από την ίδια την εποχή.

E4: Ναι θα τους άρεσε να υπάρχει αφηγητής και οι διάλογοι τους αρέσουν. Θα έβαζαν σαν ήρωες τους ήρωες της επανάστασης. Εντάξει ο πιο γνωστός τους είναι ο Κολοκοτρώνης. Αν υποθέσουμε ότι θα θέλαμε έναν πιο βασικό και λίγο πιο παππού θα ταίριαζε ο Κολοκοτρώνης.

E5: Και τα δύο θα ήθελα. Η αφήγηση μου αρέσει ούτως ή άλλως. Και μετά την αφήγηση να περνάμε σε απορίες και σχόλια. Τα παιδιά θα ήθελα να προσπαθούν να κάνουν κριτική του βιβλίου. Και ο αφηγητής θα μπορούσε να είναι ένα πρόσωπο από την ίδια την ιστορία. Αλλά το ιδανικό είναι να συνδυάζονται.

E6: Θα μου άρεσε να υπήρχε ένας αφηγητής και αφού θα το χρησιμοποιούσα ούτως ή άλλως στην αρχή του μαθήματος μετά θα είχα χρόνο να σχολιάσω εγώ επί τούτου. Οπότε θα προτιμούσα να είχα ένα AVATAR το οποίο θα το έχω σχεδιάσει εγώ και θα ήξερα τι αφηγείται.

E7: Αν υπήρχε αφηγητής εγώ νομίζω ότι θα είχα λευμένα χέρια να μπορούμε να σταματάμε το animation όποτε κρίνεται απαραίτητο. Να λαμβάνω και εγώ μέρος με τα παιδιά και όχι ο υποστηρικτής. Ιδανικά θα ήταν για τα παιδιά γοητευτικό μια μορφή από την επανάσταση.

E8: Πιστεύω ότι ένας αφηγητής θα έδινε αυτονομία στο βίντεο δηλαδή θα μπορούσε να παίζει πρώτα και μετά να μπούμε στο μάθημα με δική μου επεξήγηση.

20. Ποιος νομίζετε ότι θα έπρεπε/ θα μπορούσε να δημιουργήσει το καινούριο σχέδιο;

E1: Θεωρώ ότι είναι ανάλογα με το βιβλίο. Σε παλαιότερα σχολεία που είχαμε

dim ita tallard
i.e.2: Αφηγηματικός **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ**
Πρόσωπο ήρωας

dim ita tallard
i.e.2: **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ** | **ΕΠΙΜΟΔΟΥ**

dim ita tallard
i.e.2: Αφηγηματικός **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ**
Πρόσωπο ήρωας

dim ita tallard
i.e.2: Αφηγηματικός **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ**
Πρόσωπο ήρωας

dim ita tallard
i.e.2: **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ** | **ΕΠΙΜΟΔΟΥ**

dim ita tallard
i.e.2: **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ** | **ΕΠΙΜΟΔΟΥ**
ΕΠΙΜΟΔΟΥ σκέψη

dim ita tallard
i.e.2: Αφηγηματικός **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ**
Δημιουργία **Αίματος** όσπου μου

dim ita tallard
i.e.2: **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ** | **ΕΠΙΜΟΔΟΥ**
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ | **ΕΠΙΜΟΔΟΥ**

dim ita tallard
i.e.2: **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ** | **ΕΠΙΜΟΔΟΥ**

dim ita tallard
i.e.2: Αφηγηματικός **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ**
αφηγητής

όλο το υλικό με 4 λάπτοπ θα μπορούσαν να το δουλέψουν και τα παιδιά, μπορεί να γίνει είτε από τον δάσκαλο, είτε από τα ίδια τα παιδιά. Δηλαδή είναι ανομοιογενές το δείγμα, σε άλλα σχολεία θα μπορούσε να γίνει πολύ εύκολα, στο συγκεκριμένο δεν θα γινόταν για κανένα λόγο.

E2: Θα μπορούσε το Υπουργείο με ειδικούς να κατασκευάσει **αυτομάτως** για τις θεματικές ενότητες του μαθήματος της ιστορίας. Όπως είναι το φωτόδεντρο, να υπάρχει υλικό αποθηκευμένο και να υπάρχει ο εκπαιδευτικός με περισσότερες γνώσεις ιστορίας, ο οποίος θα καθοδηγήσει τους εκπαιδευτικούς της ΣΤ Δημοτικού της περιφέρειας. Για μια ενότητα θα μπορούσε ο εκπαιδευτικός με τους μαθητές να δημιουργήσει ένα animation, διότι δεν υπάρχει ο χρόνος.

E3: Θα έπρεπε να δημιουργήσει το animation κάποιος που να γνώριζε πολύ καλά ιστορία. Αυτό μπορούσε να γίνει στο πανεπιστήμιο από έναν καθηγητή διδακτικής της ιστορίας, παίρνοντας φοιτητές που σχεδιάζουν συστήματα animation σε συνεργασία με το υπουργείο. Θα μπορούσαν τα παιδιά να κάποιες θεματικές ενότητες και οι καινούργιοι εκπαιδευτικοί, ενώ οι παλιοί εκπαιδευτικοί όχι.

E4: Φαντάζομαι ότι θα μπορούσε να είναι μια ομάδα. Να εμπλακούν και μέσα ιστορικοί και γραφίστες. Δηλαδή να είναι ανάθεση του Υπουργείου για όλη την Ελλάδα. Πολύ σημαντικό εργαλείο. Αν μιλάμε για μια ατομική δράση θα μπορούσε να είναι μια οποιαδήποτε ομάδα που θα παρέχει το υλικό της. Θα μπορούσε να το φτιάξουν οι μαθητές με τον εκπαιδευτικό αλλά ανάλογα το σχολείο και τις υποδομές που διαθέτει το σχολείο.

E5: Ιδανικά θα ήταν συνδιαμορφώνεται από τον εκπαιδευτικό. Αλλά να είναι εξειδικευμένος για να κάνει τέτοια πράγματα. Είναι πιο ρεαλιστικό να υπήρχαν ομάδες να συνεργάζονται με σχολεία και να συνδιαμορφώνεται το υλικό. Διότι μια ζωή λέμε ότι υπολογίζουμε τον εκπαιδευτικό αλλά τελικά είναι αποδέκτης όλων των πραγμάτων είτε είναι νομοσχέδια, είτε αξιολόγηση. Οι σύμβουλοι πρέπει να καθοδηγούν αλλά με την βοήθεια του εκπαιδευτικού. Θα μπορούσαν οι μαθητές να πουν την γνώμη τους, αλλά αυτό θέλει μία προσετομασία.

E6: Αν είχα την κατάλληλη επιμόρφωση θα προτιμούσα να το έχω σχεδιάσει γω. Το ιδανικό θα ήταν να μπορεί να το φτιάχνει ο δάσκαλος της τάξης. Απλά σίγουρα επειδή μπορεί να υπάρχει μεγάλος φόρτος εργασίας πολλές φορές από θέμα ύλης σίγουρα αν υπήρχε κάποιο το οποίο το έχουν φτιάξει οι

dim itra talker d [bb1:αλληλεπιδράσεις μαθητών](#)

dim itra talker d [E2: Αφηγηματικές **έκδοχές**](#)

dim itra talker d [bb1:ελληνική διδασκαλία](#)

dim itra talker d [bb2: ΠΑΡΗΓΟΘΟΥΡΙΑ](#)

dim itra talker d [bb1:αλληλεπιδράσεις μαθητών](#)

dim itra talker d [bb2: ΠΑΡΗΓΟΘΟΥΡΙΑ](#)

dim itra talker d [E2: Αφηγηματικές **έκδοχές**](#)

dim itra talker d [bb1:αλληλεπιδράσεις μαθητών](#)

dim itra talker d [E2: Αφηγηματικές **έκδοχές**](#)

dim itra talker d [bb1:ελληνική διδασκαλία](#)

dim itra talker d [bb1:αλληλεπιδράσεις μαθητών](#)

dim itra talker d [bb2:μίστο δημιουργίας](#)

dim itra talker d [bb1:ελληνική διδασκαλία](#)

dim itra talker d [ανάγκη αλλαγής](#)

dim itra talker d [bb2: ΠΑΡΗΓΟΘΟΥΡΙΑ](#)

dim itra talker d [bb2:μίστο δημιουργίας](#)

ίδιοι οι δάσκαλοι που μπαίνουν σε τάξεις και το οποίο το έχω εξετάσει ότι συμφωνεί με τον τρόπο της διδασκαλίας μου. Καλό θα είναι να το έχουν φτιάξει εκπαιδευτικοί που είναι παρόντες μέσα στην τάξη.

E7: Είναι δύο διαφορετικά κομμάτια διότι δεν αποτελεί γνώση ενός επαγγελματία. Ο δάσκαλος από τις γνώσεις που έχει λάβει δεν θεωρείται επαρκής για την δημιουργία ενός animation. Από την άλλη ο γραφίστας πρέπει να έχει πολύ καλή γνώση των ιστορικών δεδομένων. Οπότε είναι μια συλλογική δουλειά από μια ομάδα ατόμων. Τα παιδιά θα μπορούσαν να συμμετέχουν στην κατασκευή ενός animation, αλλά χρειάζεται επίβλεψη από έναν ενήλικα. Μόσα από αυτό θα μείνουν πληροφορίες στα παιδιά μέσα από τα ιστορικά γεγονότα. Σίγουρα πρέπει να περάσει από έγκριση μέσα από μια επιστημονική ματιά και σίγουρα θα ήταν πολύ χρήσιμο να υπάρχει μια παρακαταθήκη για τους επόμενους.

E8: Αναλόγως τις γνώσεις του κάθε εκπαιδευτικού. Ίδανικά ο δάσκαλος θα έπρεπε να το κάνει που έχει και την επαφή με τα παιδιά και το μάθημα και την επαφή με το μέσο που θα μεταφερθεί η γνώση. Νομίζω όμως πως σε κάθε περίπτωση χρειάζεται επιμόρφωση σε σχέση με τις τεχνολογικές γνώσεις. Τα παιδιά όπως είπα και πριν θα μπορούσαν να δημιουργήσουν animation, το κάνουν ήδη, γιατί στην εποχή μας τα παιδιά έχουν μεγάλη εξοικείωση με τα τεχνολογικά μέσα και η αλήθεια είναι ότι τα παιδιά δημοτικά έχουν πολύ γνώση στα τεχνολογικά μέσα.

 dimitra tallord
E.E.2: Αφηγηματικές Δεξιότητες
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

 dimitra tallord
E.E.2: Π.Α.Η.Π.Ο.Θ.Ο.Π.Α
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

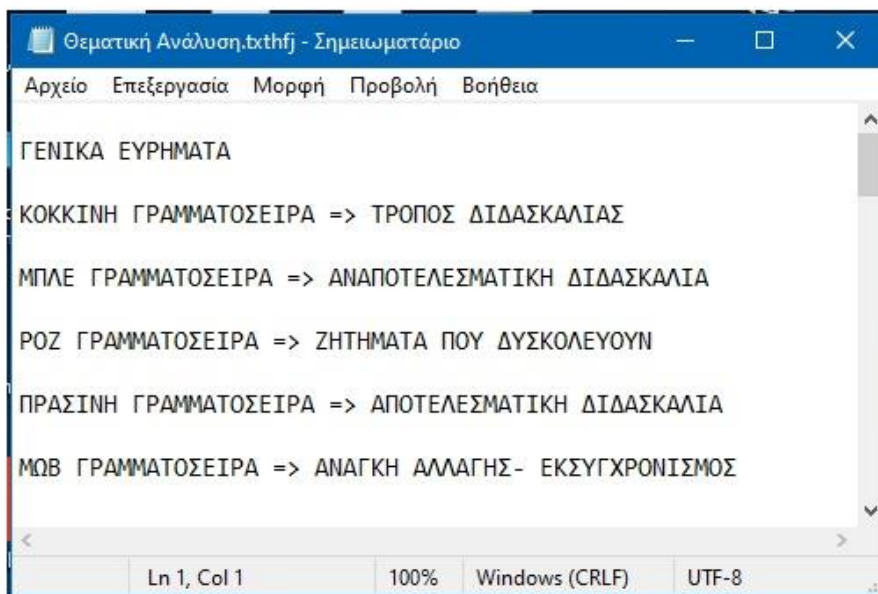
 dimitra tallord
E.E.2:μικρο δημιουργός

 dimitra tallord
E.E.2:Τεχνολογία, ιστορία, μέσων
προφορική, γραπτή, οπτική διδασκαλία

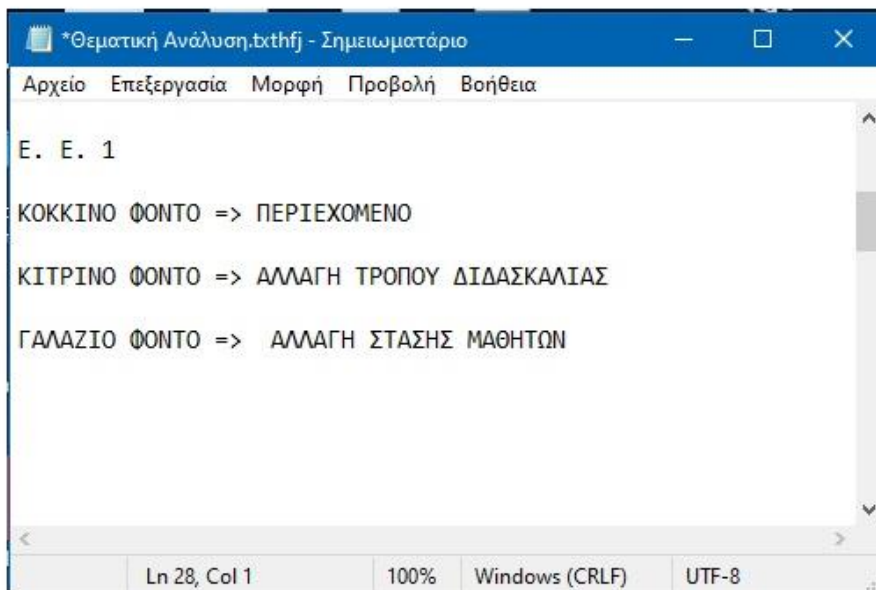
 dimitra tallord
E.E.2: Π.Α.Η.Π.Ο.Θ.Ο.Π.Α
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

 dimitra tallord
E.E.2:Εκλογική ανάσχεση μεθόδων
προφορική, γραπτή, οπτική διδασκαλία

ΠΙΝΑΚΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ

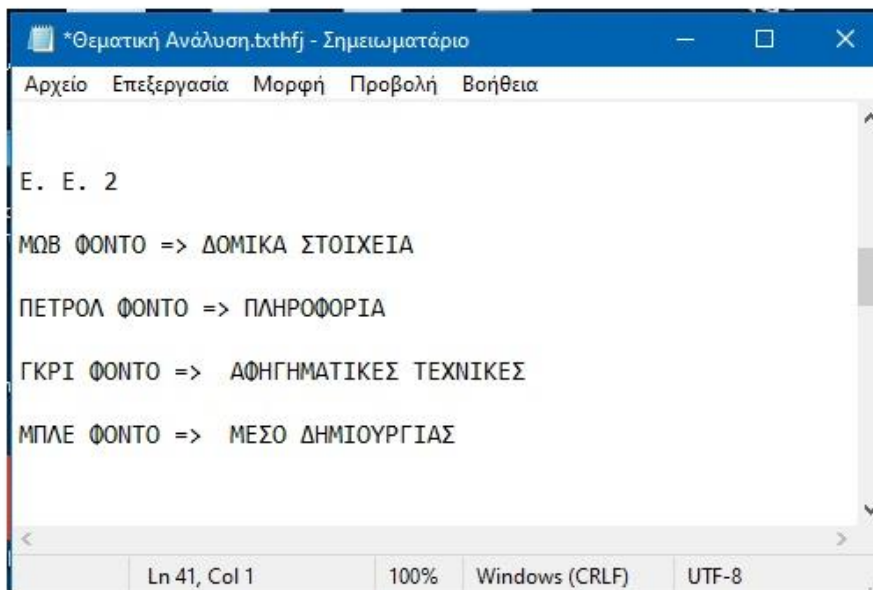

ΓΕΝΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ: ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ 5ης ΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ.						
ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Ερ. 7, 8, 9, 10, 14	Απλοποιημένος Τρόπος Απομνημόνευσης Ε1, Ε5, Ε5C, Ε10, Ε14	Σχεδιαγράμματα Ε3, Ε4, Ε5, Ε6, Ε8	Το κείμενο στη κλίση Ε3, Ε4	Παρουσίαση με ερωτήσεις Ε6, Ε7, Ε8, Ε1	Βιβλίο (εφημερίδα, τρισεύρη ή παλιό) Ε8, Ε3, Ε5	Χάρτες Φωτογένεση Ε8, Ε6
ΜΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ Ερ. 7, 8	Απλοποιημένος Τρόπος Απομνημόνευσης Ε1, Ε5	Παρομοιωμένο Μέγεθος Ε3, Ε5	Απλοποιημένο Μέγεθος Ε3, Ε5, Ε1	Εξαιρετικά Βιβλία (Χάρτες, Απομνημόνευση) Ε3, Ε4	Αποστολή απλής ερώτησης που αφορά το μάθημα Ε3, Ε5	Αποστολή απλής ερώτησης που αφορά το μάθημα Ε3
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΥΣΚΟΛΕΥΟΥΝ Ερ. 8, 9, 13	Δεν υπάρχει θέμα ερωτήσεων σε όλα τα σελίδα Ε9, 13	Αυστήρια απίτητη κριτική Ε4, Ε1, Ε1, Ε1, Ε1 Αυστήρια απίτητη κριτική Ε5	Λάθος χρήση χάρτη σχετικά με το θέμα Ε7	Επίθεση γνώσης ιστορίας από τον δασκάλιο Η, Ε1, Ε1		
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ Ερ. 7, 8, 11, 12	Γνώση διατάξεων Ε1, Ε3, Ε8	Δημιουργία δραστηριοτήτων ούλων- ούλων Ε5, Ε3, Ε1, Ε8 Ε4	Χάρτες Ε2, Ε6, Ε11	Ιστορική γραφή Ε1, Ε2	Οικείος τρόπος συζήτησης θέματος Ε3	Εκπαιδευτικό βιβλίο Διακρίματα Ε8, Ε1
ΑΝΑΓΚΗ ΑΛΛΑΓΗΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ Ερ. 8, 9	Απλοποιημένο Βιβλίο Ε1, Ε4	Διότι ο κείμενο Ε3, Ε4, Ε8	Επιπλέον ερωτήσεις Ε4	Απλοποιημένο Βιβλίο Ε8	Τρίτο διδακτικό Ε1, Ε2, Ε3, Ε4	Εκπαιδευτικό βιβλίο Ε8

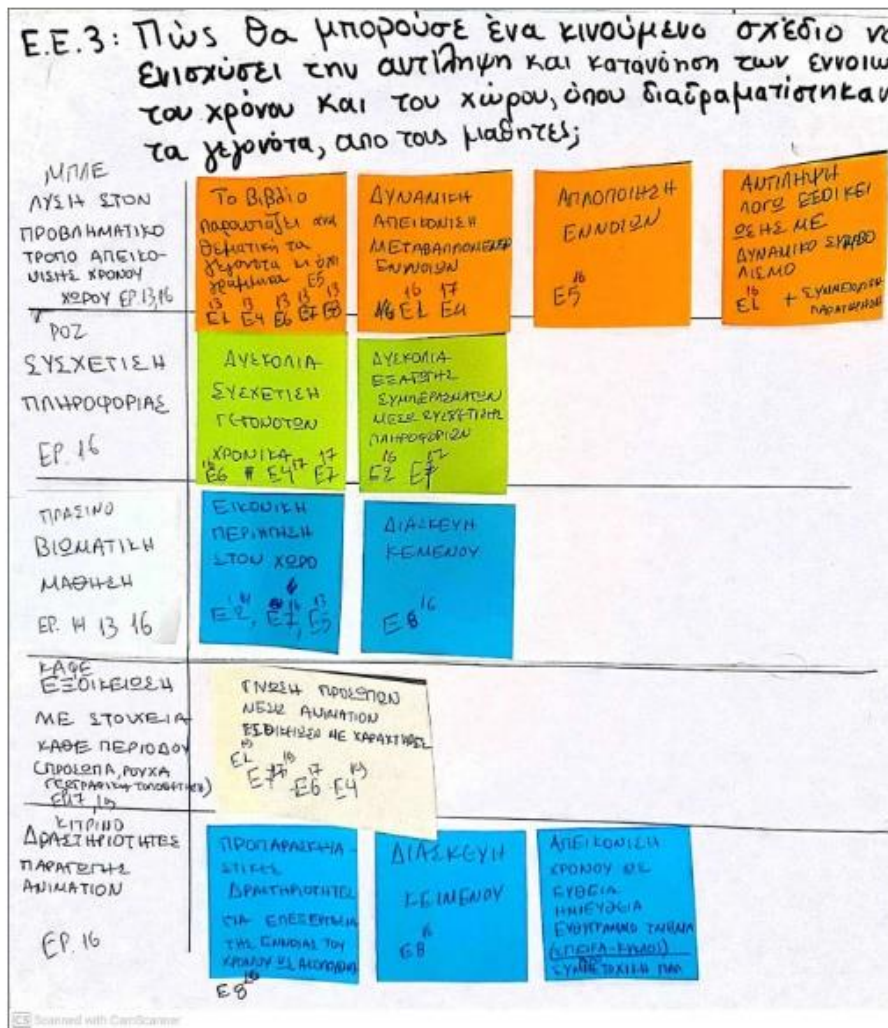
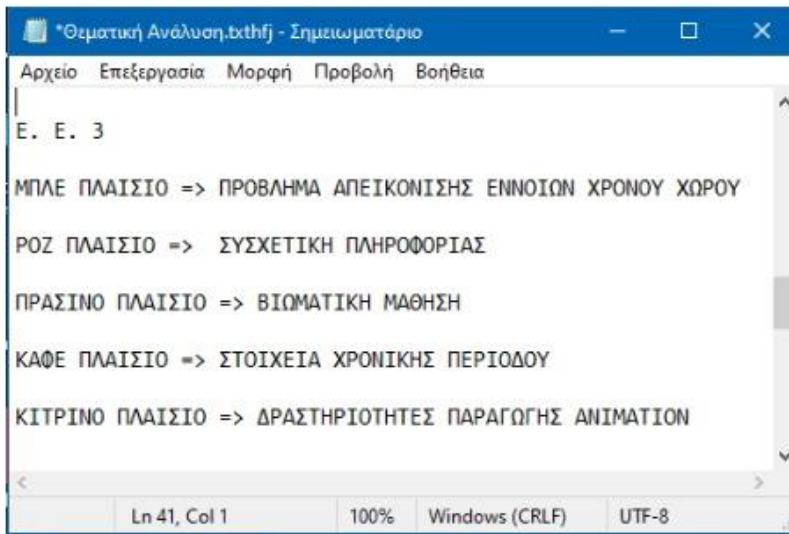
Ε.Ε. 1 : ΜΕ ΠΟΙΟ ΤΡΟΠΟ ΜΠΟΡΕΙ ΤΟ ΑΝΙΜΑΤΙΩΝ ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ :

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ Ερ. 10, 12, 14, 16, 17	Απόδοση Περιεχομένου Ε5, Ε8, Ε5, Ε6	ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΔΥΣΚΟΛΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ Ε1, Ε2, Ε6, Ε8	ΕΙΚΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ Ε2, Ε7	ΣΦΑΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΝΛΕΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ Ε1, Ε3
ΑΛΛΑΓΗ ΤΡΟΠΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ Ερ. 10, 11, 15, 16, 18, 20	ΑΠΛΟΠΟΙΗΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ Ε6, Ε7, Ε8, Ε4	ΟΙΕΓΙΟ ΜΕΣΟ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ ΓΝΩΣΗΣ Ε8, Ε2, Ε4	Υποστήριξη Διδασκαλίας Ε1, Ε2, Ε7, Ε4, Ε5	Βιωματικό > Τρόπο > Ε2, Ε8, Ε7
ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΑΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ Ερ. 11, 12, 16, 18, 20	ΠΡΟΣΕΛΥΨΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΝ Ε6, Ε8, Ε4, Ε8	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ Ε6, Ε8, Ε4, Ε6	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ Ε7, Ε8, Ε8, Ε1, Ε2, Ε3, Ε4, Ε7, Ε8	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ Ε7, Ε8, Ε8, Ε1, Ε2, Ε3, Ε4, Ε7, Ε8

Ε.Ε2: Ποια στοιχεία, σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς κάνουν ένα animation αποτελεσματικό.

ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡ. 15, 16, 18	ΑΦΟΡΜΗΣΗ Ε4 ¹⁴ Ε6 ¹⁸ Ε7 ¹⁵ Ε8 ¹⁵	ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ Ε1 ¹⁶ Ε5 ¹⁹ Ε8 ¹⁵	ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ Ε3 ¹⁹ Ε7 ¹⁹ Ε8 ¹⁹	ΜΕΛΕΤΗ ΣΤΟ ΣΗΤΙ Ε4 ¹⁸
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΕΡ. 16, 17, 19, 20	ΣΥΒΑΤΙΣΗ ΓΕΓΟΝΤΩΝ Ε6 ¹⁷	ΕΓΚΥΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ Ε5 ¹⁶ Ε2 ²⁰ Ε3 ¹⁶ Ε7 ¹⁶ Ε8 ²⁰	Έμφαση σε μια έννοια Ε5	ΜΕΣΟ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ Ε5 ¹⁹
ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡ. 15, 17, 19, 20	ΦΩΝΗ Ε8 ¹⁵ ΔΙΑΛΟΓΟΙ Ε4 ¹⁹	ΣΥΜΒΟΛΑ Ε8 ¹⁷ Ε4 ¹² ΕΠΑΓΓΡΑΜΑΤΩΔΩ ΔΟΥΛΕΙΑ Ε5 ¹⁷ Ε6 ²⁰ Ε8 ¹⁷ Ε4 ¹⁷	ΑΦΗΓΗΤΗΣ Ε1 ¹⁵ Ε2 ¹⁵ Ε3 ¹⁵ Ε4 ¹⁵ Ε5 ¹⁵ Ε6 ¹⁵ Ε7 ¹⁵ Ε8 ¹⁵ ΑΥΤΑΡ Ε6 ²⁰	ΗΡΘΕΣ - ΠΡΟΣΕΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Ε1 ¹⁹ Ε3 ¹⁹ Ε4 ¹⁹ Ε5 ¹⁹ Ε7 ¹⁹ Ε6 ¹⁹
ΜΕΣΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΡ. 20, 16	ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΕ ΡΟΛΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ Ε8 ¹⁶		Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΣΕ ΡΟΛΟ ΣΧΕΔΙΑΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ Ε5 ²⁰ Ε6 ²⁰	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄: Φύλλα Παρατήρησης του Ερευνητή- Κωδικοποίηση Θ.Α.

Φύλλο Παρατήρησης 1

Κωδικοποίηση

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

1^ο Εργαστήριο

Ταυτότητα «Γνωριμία με το Κινούμενο Σχέδιο»
«φτιάχναμε τα δικά μας φάλλοσκάλια»

- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Προπαρασκευαστικές Δραστηριότητες για κατανόηση της Έννοιας του Χρόνου
- Αποδόμηση Ιστορικών Προσώπων για Εξοικείωση και Κατανόηση
- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Αναγωγή Γνώσης-Σύνδεση Στοιχείων
- Δεξιότητες 21ου αιώνα
- Βιωματική Μάθηση

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΗ
<p>ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ</p> <p>Όταν εφτιάξαν το πρώτο φλίπμποκ, κίνησαν ^{να} ανακαλύψαν/συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητες για απεικόνιση (κλωστό μάλας)</p>	<p>Ενθουσιασμός, ιδέες για ιστορία πληθυσμό δημιουργικότητα συνεργασία (αλληλοβοήθεια) παρατήρηση - δοκιμή - διόρθωση του flipbook τους.</p>
<p>ΕΜΠΟΔΙΑ- ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ</p>	<p>Χρειάστηκαν περισσότερα φύλλα για καρτέ. ίσως έπρεπε να είναι έτοιμα κομμάτια για οικονομία χρόνου / αυτοτελή ιστορία ^{επιτυχία κινήσει}</p>
<p>ΣΗΜΕΙΑ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣΟΧΗ στην πλευρά του δεξιόματρου να αφήσουν κενό για να μην κρυφτεί το σχέδιο Πρέπει να κόψουν πολύ σωστά.</p>	<p>Προ^{ετοιμασία} ετοιμασία και συζήτηση για τη ζωγραφική / το θέμα. Αν είχαν δει από το προηγούμενο μάθημα παραδείγματα ίσως ήταν πιο βοηθητική στην κατανόηση Σωστός κατάλληλος συνδυασμός τριών πινελιών για σωστή ένωση/σταθερή.</p>
<p>ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ</p> <p>Γιας μάθημα για απεικόνιση χρόνου μέσα στο αλλαγή εικονικών ανθρώπων ή αλλαγή προσωπικών χαρακτηριστικών π.χ. μάλλια που μακραίνουν ή γέλια.</p>	<p>Συντονισμένη δημιουργία φλίπμποκ για δύσκολες έννοιες όπως είναι ο χρόνος, ^{αυτοτελή ιστορία} σταθερή αντικείμενα. Πολύ κατάλληλη άσκηση/δραστηριότητα για κατανόηση αιτία - αποτελέσματος* μέσα από τη διαδοχική κίνηση, κατάλληλο για τη φυσική. (Κεντρικό σύστημα θέρμανσης) κλωστό μάλας</p>

Φύλλο Παρατήρησης 2

- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Προπαρασκευαστικές Δραστηριότητες για κατανόηση της Έννοιας του Χρόνου
- Αποδόμηση Ιστορικών Προσώπων για Εξοικείωση και Κατανόηση
- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Αναγωγή Γνώσης-Σύνδεση Στοιχείων
- Δεξιότητες 21ου αιώνα
- Βιωματική Μάθηση

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ 2^ο Εργαστήριο

Ταυτότητα «Δημιουργία με το κινούμενο σχέδιο»
«φτιάχνουμε τα δικά μας φαινοαιστοσκοπία»
«Μετέιτασμα»

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΗ
ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	<u>Αποτελεσματικές δηκιουφίες</u> <u>ευελιξία με υλική (προσφορέ-μάρατα)</u> <u>συνεργασία</u> Απαδείχθηκαν ωριές ιδέες (ιδέες > αλέκτοισή)
ΕΜΠΟΔΙΑ- ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ Για να πετύχει πρέπει η κίνηση να είναι από αφήγηση ώστε να επηρεάζει η απιστοαχία των 12 καρτέ = 1sec (Δεν το κατανόων εύκολα, χρειάζεται σημεία που	Σταθρό χέρτιονι για σωστή περιστροφή. Υπαρξη επιπλέον εταμου μοντέλου ως πρότυπο-παράδειγμα καθρέφτης! (σφίτηται)
ΣΗΜΕΙΑ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣΟΧΗ	Η εχρόνη για τη δημιουργία «κενού καρτέ» να είναι σωστή αναλογικά όχι πολύ στενή. Ο διαβήτης δυσκόλειει, χρήση χάρτινου μιάτου μεσαίου ή κανονικού μεγέθους
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	Οι μαθητές <u>σθευτηκαν να φτι-</u> <u>ξουν ένα μαζί ένα (σπονδυλωτό)</u> <u>αλλημιακά από τα βιντεοσκοπήσεις</u> <u>σε κάθε δημιουργία το οποίο θα αποτελεί</u> <u>ένα κέρος της ίδιας ιστορίας</u>

Αλλιώς κάθε φαινοαιστοσκοπία θα αποτελεί
μια σκηνή της ίδιας ιστορίας

Φύλλο Παρατήρησης 3

Κωδικοποίηση

- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Προπαρασκευαστικές Δραστηριότητες για κατανόηση της Έννοιας του Χρόνου
- Αποδόμηση Ιστορικών Προσώπων για Εξοικείωση και Κατανόηση
- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Αναγωγή Γνώσης-Σύνδεση Στοιχείων
- Δεξιότητες 21ου αιώνα
- Βιωματική Μάθηση

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ 3^ο Εξαμήνιο

Ταυτότητα «Γνωριμία με το κινούμενο σχέδιο»
 Δημιουργία αφηγητών με τεχνική cut-out»

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΗ
ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ προπαρασκευαστική δραστηριότητα για ρόλο αφηγητή στο αινιγ.	Διασκεδαστικό! Μιμούνται τις φιγούρες και αφηγούνται πράγματα. Συγκεκριμένα για τις κινήσεις της φιγούρας. Πώς θα είχαν ώστε να φαίνεται ότι κινείται το κεφάλι ή ότι μιλάει. Αναφορά στον Καραγεώργη!
ΕΜΠΟΔΙΑ- ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ	Να υπάρχουν κι άλλα αντίτυπα (επίθετα). Τα παιδιά έχω ήδη τις αστοχίες στο cut-out και χρειάζονται περισσότερες δοκιμές.
ΣΗΜΕΙΑ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣΟΧΗ	Να προσανατολιστείτε τη σκέψη στα γεγονότα, γιατί έχουν την τάση να παίχνιδο και φεύγουν εκτός πλαισίου νοηκτικά.
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ Δημιουργική τεχνική Ανάλυση Κωμικότητα	→ Να χρησιμοποιήσουμε για αφηγητή τον Καραγεώργη να είναι εύκολο να αλλάξουμε την είναι χυρό από τον. Να ηττάει στο τόπο σε τόπο ο ήρωας καθώς αφηγείται Να βάλουμε την Μπουμπάνα με

Εξοικείωση - αποδόμηση χαρακτήρων των Μιασούνη να ταυριζόταν για τις βιωματική μάθηση βάρους (Μπουμπάνα)
 Θα μιμούνται ότι πορεύονται στη θάλασσα.

Φύλλο Παρατήρησης 4

Κωδικοποίηση

- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Προπαρασκευαστικές Δραστηριότητες για κατανόηση της Έννοιας του Χρόνου
- Αποδόμηση Ιστορικών Προσώπων για Εξοικείωση και Κατανόηση
- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Αναγωγή Γνώσης-Σύνδεση Στοιχείων
- Δεξιότητες 21ου αιώνα
- Βιωματική Μάθηση

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ 4^ο Εργαστήριο

Ταυτότητα «Νυκτερινά με το κινούμενο σχέδιο»

Σκίτσα και Καρέ μέσω Cut out

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΗ
ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ Χρήση 2 τρόπων δημιουργίας εικασμάτων. Ο Μ. θα φωτογραφίσει τα σκίτσα της Φ.Ε. θα το βάλουμε στην εισαγωγή.	Δημιουργήθηκαν σωστά καρέ ^{σύμβολα} ^{μάχης} Ακολουθία κινήσεων. ^{ναυμαχίας} <u>Στείψη να φτιάξουν εικασίες</u> <u>φίλαρες χωρίς κίνηση (τις αρχικές)</u> <u>για να βγει καλύτερο. (Χρόνος)!</u> Στείψη για την διάρκεια!
ΕΜΠΟΔΙΑ- ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ Λίγος χρόνος Ίσως χρέιαστον 2 εργαστήρια.	αποστολή των γεγονότων σε ποσα καρέ να μετακινήσει/εμφανιστεί το στο γεγονός. (λείπων μαθητές) Καθυστέρηση λόγω συζητήσεων. * Στη φωτογραφική μηχανή δεν μπορείς να αλλάξεις τη φωτο ρήζορα ώστε να δημιουργηθεί κίνηση. Ίσως κινήτο, σε σταθερό σημείο.
ΣΗΜΕΙΑ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣΟΧΗ	Η δοκιμή για να συνεχίσεις είναι σημαντική. Πρέπει να ξέρεις αν δημιουργείται κίνηση. Αλλιώς ^{δοκιμή με} αντίτυπων
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ Ο Νικόλαος είπε: να φτιάξουμε απεικόνιση που θα παρουσιάζει τον χρόνο ως ευθεία, ημιευθεία, ευθύγραμμο τμήμα. (μπορεί σε προηγούμενο βιβλίο γεωμετρίας)	Ζητήτηση για τρόπο απεικόνισης χρόνου ^{πώς μεταβάλλεται:} 1) με σύννεφα που περνάνε. 2) με ημερολόγιο που αλλάζει σελίδα. 3) Να μακρύνουν τα μύδια του αφηγητή. 4) Καθάρσι που ξεπυλιέται
όπως η περίοδος της Επανάστασης είναι ένα ^{ένα} ευθύγραμμο τμήμα η Τουρκοκρατία άλλο ευθύγραμμο τμήμα μεγαλύτερο. από την Επανάσταση μέχρι σήμερα ^{μέχρι σήμερα} κι έπειτα ημιευθεία με σπείρο Α.	

Φύλλο Παρατήρησης 5

Κωδικοποίηση

- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Προπαρασκευαστικές Δραστηριότητες για κατανόηση της Έννοιας του Χρόνου
- Αποδόμηση Ιστορικών Προσώπων για Εξοικείωση και Κατανόηση
- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Αναγωγή Γνώσης-Σύνδεση Στοιχείων
- Δεξιότητες 21ου αιώνα
- Βιωματική Μάθηση

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ 5^ο ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Ταυτότητα «Γνωριμία με το κινούμενο σχέδιο»
Επίδοξη και επιμέλεια κειμένων αφήγησης

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΗ
ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	Δεν δυσανασχέτισαν με την δραστηριότητα αφήγησης πληροφοριών
ΕΜΠΟΔΙΑ- ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ <u>χρειάζεται χρόνος!</u>	Δεν έχασε ιστάσει σω κεφάλαιο της Επανάστασης
ΣΗΜΕΙΑ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣΟΧΗ	(Ιωάννης) Να έχει ήδη επιλέξει ο δάσκαλος ποιος ήρωας θα αφηγηθεί τα γεγονότα για σημεία που ελπίζονται 2 ήρωες π.χ. Διάκος-Ανδρούτσος <u>πρόβληματισμός για τη φωνή στο κομμάτι</u> <u>σε περίπτωση διαδύου. Δάσκαλο για παιδιά.</u>
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	<p>Διάλογος με κάποιον από το βιβλίο με πληροφορίες για την έκβαση της Επανάστασης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αντίδραση ήρωα • Να διακρίνεται η αφήγηση γιατί γίνεται ο ήρωας του που τον κάνει ο Υψηλάντης. • «Αφήθια που άκουσαν από την πόλη» <p>Να ρωτάει ο ένας ήρωας τον άλλο για να φωνεί η παράλληλη εξέλιξη γεγονότων.</p> <p>στερεότυπο → οι άντρες ανήρωα, είναι σκληροί όπως είναι ούτως και οι γυναίκες</p>

Ιωάννης δικαιολόγησε
 δάσκαλος επίσημα
 Αναζήτηση μείωση αβεγμάτων
 ηρώων που παρέμειναν χωρίς να γνωρίζουν τι συνέβη τα γεγονότα.

↓
 Συζητήστε για την απώχληση των ηρώων - τον πόλεμο και τον πόνο τους - τον πόλεμο - τον πόνο τους

Φύλλο Παρατήρησης 7

Κωδικοποίηση

- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Προπαρασκευαστικές Δραστηριότητες για κατανόηση της Έννοιας του Χρόνου
- Αποδόμηση Ιστορικών Προσώπων για Εξοικείωση και Κατανόηση
- Στάση Μαθητών στο Μάθημα
- Αναγωγή Γνώσης-Σύνδεση Στοιχείων
- Δεξιότητες 21ου αιώνα
- Βιωματική Μάθηση

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ 7^ο Εργαστήριο

Ταυτότητα «Γνωριμία με το κινούμενο σχέδιο»
Μοντάζ με το OpenShot Video Editor

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΗ
ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ Αξιολόγηση Κριτική περιεχομένου κειμένου-συμβολισμών	Ενθουσιασμός με κινούμενο σχέδιο από καρτέ που είχαμε φτιάξει! Παρατηρητικότητα! Ελάει έχει χρονός από ένα animation και τα παιδιά το έπαιξαν. σχολία στο αισθητικό αποτέλεσμα «ευρία δεν είναι τόσο κατανόηση»
ΕΜΠΟΔΙΑ- ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ... αφορμή για επεξήγηση και κατανόηση προγράμματος	Δεν ταίριαζαν χρονικά κάποια σημεία (αφήγηση - φιντέ) ... καλύτερη οπτική επί (Αόρατο σημείο προγράμματος).
ΣΗΜΕΙΑ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣΟΧΗ	• διάρκεια αφήγησης με διάρκεια βίντεο. • να είναι αποθηκευμένα στον ίδιο φάκελο όλα τα αρχεία που θα ανέβαν στο προγράμμα.
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	Για τεχνικά προβλήματα όπως διαφορά στη διάρκεια αφήγησης και βίντεο μπορεί ο δάσκαλος να κάνει με πρόγραμμα ... αντιγραφή ενός κομματιού από το βίντεο και να το κολλήσει στο τέλος. Άλλη λύση είναι να γίνει ... ηχογράφηση ... μαζί με το βίντεο. Στατιστική οθόνης και ήχου με OBS studio στον η αφήγηση θα συνδυάζεται με τα κάρτε.

Για μεγαλύτερη επιτυχία.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΧΑΙΤΙΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ.

ΚΙΤΡΙΝΟ
ΠΡΟΠΑΡΕΦΕΥΓΗ
ΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΚΑΤΑΛΟΓΗ
ΧΡΟΝΟΥ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΧΡΟΝΟΥ
ΑΙΤΙΟ-ΑΠΟΤΕ-
ΛΕΣΜΑ ✓
Φ.Π.1 → ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΙΑ
→ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΤΡΟΠΟΣ
ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ
ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
ΧΡΟΝΟΥ
ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΥ
Φ.Π.1 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
Φ.Π.4 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΜΕΤΕΙΧΑΣΜΑ
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΚΙΝΗ-
ΣΗΣ-ΕΝΑΜΑΓΗΣ
~~ΜΕΤΕΙΧΑΣΜΑ~~
ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΧΡΟΝΟΥ
Φ.Π.2 → ΕΠΙΠΛΗΡΗ
ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ
ΠΕΡΙΟΔΩΝ
ΧΡΟΝΙΚΩΝ
ΜΕ ΓΕΩΜΕΤΡΙ-
ΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ
Φ.Π.4 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Διάρκεια
βίντεο
Αριθμός καρτών
Φ.Π.4 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία

ΑΠΟΔΟΜΗΣΗ
ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ
ΓΙΑ ΚΑΤΑΛΟΓΗ

ΣΑΤΥΡΑ
ΗΡΩΩΝ
Φ.Π.3 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΝΔΕΣΗ
ΜΕΤΑΞΥ
ΗΡΩΩΝ
ΦΙΛΟΙ
Φ.Π.5 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ
ΗΡΩΩΝ
Φ.Π.5 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
Φ.Π.5 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Μίμηση Ηρώων
Φ.Π.3 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία

ΑΝΑΓΩΓΗ
ΣΥΝΔΕΣΗ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ
ΧΡΟΝΙΚΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΩΝ
ΜΕ ΓΕΩΜΕΤΡΙ-
ΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ
Φ.Π.4 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΣΦΑΙΡΙΚΗ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ
ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ
Φ.Π.5 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σύνδεση
Χρόνου με
Μεταβολές
στοιχείων
Δράση-αντίδραση
αιτιο-αποτελεσμα
Φ.Π.4 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΑΝΙΧΝΟΥΡΓΙΚΟ
ΤΗΤΑ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Ιδέες για
Flipbook ✓
Φ.Π.1 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία

Ιδέες
απόδοσης
Μηροφοριών
Φ.Π.5 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Σύνδεση
Εργαστήριο 7
Μοντάζ
Φ.Π.4 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία
Φ.Π.2 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ενεργειακά
δεδομένα
Εργαστήριο 5
Φ.Π.1 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία

Ψηφιακές
δεξιότητες
χρήση
λογισμικού
Εργαστήριο 7

Συνεργασία
Φ.Π.1 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία
Φ.Π.2 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία
σε όλα τα εργαστή-
ρια υπήρχε καλή
συνεργασία

Κριτική
Στάση
Φ.Π.7 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία
Φ.Π.4 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία

ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ
ΜΑΘΗΣΗ

Σύνδεση
στοιχείων
με
την καθημερινή
ζωή τους
(εφαρμοσμένη)
Φ.Π.7 → ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Διορθωση
πληροφοριών
στο
στοιχεία
Φ.Π.7 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία

Ανακάλυψη
ζώνης ✓
Φ.Π.1 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία

ΡΟΛΟ
ΣΤΑΣΗ
ΜΑΘΗΤΩΝ

ΘΕΤΙΚΗ
ΣΤΑΣΗ
ΓΙΑ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
Φ.Π.5 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία

Διασκεδαστικός
Χαρακτήρας
δραστηριοτήτων
Φ.Π.3 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία

Ικανοποίηση
Ενθουσιασμός
Επιτυχία
Φ.Π.7 → ΘΕΤΙΚΑ
στοιχεία

Συμμετοχή